ISBN: 973 – 586 – 116-x PRINTED IN ROMÂNIA

THOMAS CARLYLE

FILOSOFIA VESTIMENTAŢIEI

SARTORRESARTUS

Ediţia a doua

Traducere şi note de Mihai AVĂDANEI Studiu introductiv de Mircea MIHĂIEŞ

INSTITUTUL EUROPEAN 1998

Carlyle, croitoraşul cel viteaz sau Arta de a-ţi da în petic

Necruţătorul, cinicul, ironicul Oscar Wilde nit şi-a Jacul niciun scrupul din minimalizarea plină de dispreţ a uneia din marile cărţi ale veacului al nouăsprezecelea. Pentru el, Sartor Resaitus, capodopera lui Thomas Carlyle, nu e decât un deşeu enciclopedic, un dezmăţ ling\<istic ordonat de ambiţiile constructive ale unui maniac... Filosofia vestimentaţiei” păcătuieşte, pentru Oscar Wilde, prin revărsarea necontrolată a unei materii stufoase şi prin absenţa adâncimii presupusa de ambiţia scrierii unui tratat atât de pretenţios despre îmbrăcăminte: ... ar merita să aduci aminte oamenilor că Filosofia straielor, în întregime, poate fi regăsită în scena lui Lear cu Edgar – un pasaj care are avantajul de a fi scurt şi de a avea stil, în raport cu înţelepciunea grotescă şi metafizică, oarecum declamatorie din Sartor Resartus”.

Să fim atenţi o clipă la calificative: absenţa concentrării şi a stilului, „înţelepciunea grotescă”, „declamativismul”. Dar şi „metafizica”. Sunt acestea lucruri care merită a-ift reproşate unui autor precum Carlyle” şi unei cărţi care trăieşte tocmai din citat, din aluzie, din parodie, din d'après, din rescriere, din proliferarea grotescului şi din intenţionată preţiozitate – e adevărat – „declamatorie”? Fără îndoială că nu. Wilde însuşi n-a mers cu negarea până la ultimele consecinţe. Severul său rechizitoriu e îmblânzit în u/lima clipă, îndulcit

şi scăpat de condamnarea la execuţie capitală, în fond, inserţii/ aparent neglijent al relativizantului „oarecum” şi etichetarea voios-admirativă a grotescului drept „înţelepciune metafizică „scapă lucrarea de la execuţia capitală.

Injuria uşor infantilă a lui Wilde nu e, nici pe departe, tratamentul cel mai dur la care a fost supus Carlyle. Contestaţii/e au mers am de departe încât au transcens limita operei, adresându-se direct omului şi biografiei sale. Figură iritantă, aparent lipsită de flexibilitate – în orice caz, fără atât de comuna aplecare spre „compromisul nobil” –, amestec de pustnic recalcitrant şi de tribun vulcanic, Carlyle a dominat cu autoritate cultura britanică aproape o jumătate de veac. De la publicarea în foileton, între 1833 şi 1834, în Fraser's Magazine (pentru a fi reluat în volum abia în 1836) a lui Sartor Resartus, până la târziile, postumele Reminiscences (1883) şi Letters and Memorials of Jane Welsh

Oscar Wilde, Intentium, în româneşte de Mihai Rădulescu, Ed. Univers, Bucureşti, 1972, p. 214.

Mircea Mihăieş

Carlyle (volum pregătit pentru tipar de către Carlyle însuşi, ca pentru a-şi răscumpăra vina de a fi fost călăul moral al persoanei care l-a divinizat cu fanatism), el a fost, poate, omul cel mai aclamat şi mai detestat al puritanei epoci victoriene.

Lucrare în care ambiguitatea relaţiei dintre autor şi scrisul sau atinge aproape extremul, Sartor Resartus e opera unui enciclopedist rătăcit între pozitiviştii fundamenta/işti ai veacului trecut, în deceniul al patru/ea, moda parodierii biografiilor şi autobiografiilor devenise deja o banală tehnică. Naraţiunea autoreflectantă nu mai reprezenta demult o noutate în domeniul strategiilor literare, iar pentru Carlyle parodierea acestei modalităţi era cât se poate de la îndemână De fapt, el parodiază un anumit fel de autobiografie, cea mai pretenţioasă şi cea mai lipsită de spectaculozitate exterioară dintre toate: autobiografia intelectuală.

N-a surprins pe nimeni constatarea că Sartor Resaitus reprezintă pentru literatura biografică şi autobiografică (ajunsă la o culme a expresivităţii, dar şi la suprasaturaţie, în secolul al optsprezecelea) cam ceea ce fusese Don Quijote pentru romanul medieval: o summă, o parodie şi o transcendere a formulei consacrate. Capitolul al doilea, de pildă, poate fi citit ca o desăvârşilă rescriere în cheie ironică a autobiografiei narative care a proliferat enorm în secolul anterior. Parodia e, însă, explicită, uzând şi abuzând de atât de englezescul tongue-in-cheek. „Ca în orice fenomen, începutul rămâne întotdeauna momentul cel mai notabil”, scrie Carlyle chiar în deschiderea capitolului intitulat, ca într-o nouă Biblie a veşmintelor. Geneza. „Prin urmare, nu ne vom afla odihnapână ce nu vom desluşi în legătură cu fiecare dintre marii oameni, (...) toate împrejurările ivirii sale dinţii pe această Planeta şi, prezentată cu cea mai mare risipă de amănunte, felul în care Ieşirea sa Publică s-a înfăptui!”

Cum personajul central al cărţii, Herr Diogenes Teufelsdrockh, nu se poate mândri cu o origine ilustră, „Geneza” lui nu e „nimic altceva decât o Ieşire”. Coborâtă în zona derizoriului, materia cărţii va fi un imens bazar cu pretenţii de exhaustivitate, în care îmbrăcămintea devine un operator filosofic, iar lunga, întortocheata, stufoasa istorie a ascunderii nudităţii umane un minunat prilej de a sonda în adâncurile fiinţei.

Carlyle invită la „istoricizarea conştientă „” a unui model de abordare a autobiografiei, şi anume, ca posibil vehicul filosofic. E, fără îndoială, un demers ironic, o ironie care – ca la Robert Burton, faimosul autor al Anatomiei melancoliei – şterge graniţa dintre ceea ce scriitorul comunică intenţionat şi pura expresivitate involuntara. Cu tot acest bagaj supraponderal, Carlyle nimereşte la întretăierea focurilor ideologice în care se confruntau – a cita oară? – tendinţele noului şi încremenite/e forţe ale vechiului.

2 Paul Jay, Being in the Text. Self-representationform Wordsworth to Roland Barthes, Cornell University Press,

Ithaca and London, 1984, p. 94

Studiu introductiv

Fără îndoială, o lectură a lui Sartor Resartus din acest unghi e cât se poate de plauzibilă, într-o lucrare consacrată identităţii artistice a veacului trecut, Morse Peckham e cât se poate de explicit: „În secolul al nouăsprezecelea, cele mai uzate unelte erau cele religioase şi cele raţionalist-empirice ale Iluminismului. Acum vom pătrunde şi misterul titlului făartor Resartus – „Croitorul răscroit”). Hainele omului sunt simboluri Creând aceste haine, el e un croitor. Dar hainele lui se învechesc El va trebui, prin urmare, să le croiască din nou, făurindu-şi noi haine, în anumite perioade ale istoriei, hainele lui cele mai importante, cele pe care le-a cusut pentru a simboliza şinele, sunt zdrenţuite. O astfel de perioadă a fost veacul al nouăsprezecelea”.

Prezentarea oarecum metaforică a lui Peckham invită, însă, la o discuţie mai amplă despre semnificaţiile istorice ale cărţii lui Carlyle. Prin „îmbrăcăminte „trebuie să înţelegem, fireşte, un complex de atitudini şi acţiuni prin care câteva spirite radicale ale secolului al nouăsprezecelea înţelegeau să se raporteze la o realitate în care nu-şi mai regăseau nici identitatea, nici idealurile.

Asimilat, adeseori, categoriei dubioase şi guralive a profeţilor, Carlyle n-a fost, în fond, decât un idealist rătăcit într-un veac al certitudinilor trufaşe. Proiecţiile sale mentale în marile figuri ale istoriei (monumentala sa The History of Frederick II of Prusia, scrisă între 1858 şi 1865. The French Revolution, 1837 şi, mai ales On Heroes. Hero-Worship and the Heroic în History, 1840) nu îndeplinesc nici pe departe rolul unor scrieri profetice. Altfel spus, proiectarea în viitor e înlocuită de o mai realistă încercare de sincronizare cu marea cultură germană, al cărei ambasador în Anglia Carlyle a ambiţionat să fie până în ultima clipă a vieţii.

În 1830, când începe să scrie o istorie a literaturii germane (după ce tradusese, în 1824, o primă parte a lui Wilhelm Meister J, premersă de o analiză surprinzător de

avizată a literaturii germane a timpului său, The Present State of German Literaturo, 1827, după ce publicase în The Foreign Review studiile „Goethe's Elena” şi „Coethe”, precum şi un al doi/ea studiu despre Jean Paul Richter), el face un detur în masa informă de informaţii de care se folosea şi compune o mică „piesă bizară”, al cărei titlu provizoriu este „Despre veşminte”. În octombrie 1830, notează referitor la ceea ce tocmai îi ieşise de sub pană: „Nu ştiu ce se va alege de ea”. Curând, după ce zilele şi nopţile îi sunt ocupate de scrierea magnificelor Characteristics, el reîncepe să contureze cu mai multă claritate structura lui Sartor Resartus. Foarte repede, e clar pentru toată lumea că ne aflăm în faţa unui experiment pe cât de uimitor, pe atât de derutant. Characteristics pregătise, într-un fel, apariţia bizarei cărţi, prin o aceeaşi vivacitate deconcertantă a stilului şi prin stranietatea şocantă a gândirii. Dar performanţele din Sartor reuşesc să-i şocheze până şi pe partizanii înnoirilor estetice.

Horse Peckham, Beyond the Tragic 1 is. ion: The Onest for Identity in the Nineteenth Century, Braziller, New York, 1962, pp. 184 – 185.

Carlyle. Temperamentul, intensitatea gândirii. spectaculozitatea afirmaţiilor îl făceau să pară un personaj cu totul nepotrivit cu peisajul puritanismului victorian. El a vrut să regândească totul pe cont propriu. Alura profetică – despre care s-a scris intens – nu micşorează însă impactul unei gândiri perfect placată pe valorile contemporaneităţii şi, în egală măsură, pe exagerările şi excentricităţile acesteia. Radical prin temperament şi angajat prin opţiunile existenţiale imediate, Carlyle are toate trăsăturile activistului social. Naiv şi fundamental încolţit de insolvabilele chestiuni ale vieţii imediate, el a ştiut să vădi salvarea societăţii de ciuma lăcomiei, a materialismului, a iresponsabilităţii şi a unei competiţii bezmetice (care îşi uită adeseori nu numai punctele de plecare, dar şi pe cele de sosire) prin apelul constant la

valorile istoriei. Didactic în chip programatic, el propune o doctrină a veşnicei confruntări dintre trecut şi prezent. Contemporanii să-i sunt obligaţi să înveţe lecţia trecutului pentru a trage învăţăturile cuvenite. E o sarcină pe care o poate îndeplini, susţine Carlyle, doar individul în care coexistă tripla personalitate a istoricului, a gânditorului politic şi a metafizicianului.

În această ordine a ideilor… transcendenţa metafizică” propusă de aproape fiecare din cărţile lui e reacţia conştientă şi clar direcţională împotriva utilitarismului dominant al vremii şi împotriva doctrinarului acestuia, Jeremy Bentham. Hedonismul naiv al utilitariştilor se revendica formulei magice The greatest happiness of the greatest number („Fericirea cea mai mare pentru cei mai mulţi) în care scopul vieţii era desemnat ca acţiune utilă depusă în vederea obţinerii fericirii, în acelaşi timp, Bentham propunea un fel de comunism avant-la lettre, sfătuind că individul e în mod obligatoriu fericit dacă stratul social din care provine e fericit! Cuantificată, fericirea, ca şi morala, sunt lucruri uşor de obţinut, dacă individul îşi urmează în mod stârnitor traseul dinainte stabilit.

Nesistemică, nepropunându-şi un război coerent cu vicii/e timpului său, Carlyle optează pentru o devălmăşie a furiei, pentru spulberarea violentă a dogmelor atât de comode în care veacul său părea să se complacă. E o atitudine mai degrabă romantică, reacţionând aparent subiectiv la viermuiala doctrinară propusă de diverşii activişti iluminaţi ai zilei. Rând pe rând, el pune sub semnul întrebării şi experimentalismul ştiinţific al lui Newton, şi epistemologia atât de găunoasă a lui Locke şi scepticismul de serviciu al lui Hume şi etica adânc strâmbă a „arilmeticienilor „utilitarişti, proclamând dreptul de a gândi cu propria minte şi de a oferi o viziune personală asupra lumii.

Fireşte, dilemele lui Carlyle îmbracă adeseori forme ce se revendică filosoficului – deşi nu filosofia e terenul său de predilecţie. Ucenic al gânditorilor romantici germani, el

a preluat de la Kant distincţia dintre Raţiune şi înţelegere şi „conceptul de idealitate a Spaţiului şi a Timpului”. Deşi, pe o latură, el a arborat vulgaritatea experienţelor ştiinţifice ale lui Newton, de la Fichte a învăţat că legile ştiinţei sunt întrupări conceptuale ale voinţei Divine. De origine romantică şi fichteană e şi doctrina eroilor şi a cultului eroilor. Pe urmele

Samuel C. Chew and Richard D. Altwick, The Nmeteenth Century and After (1789

1939), Routledge and Kegan Paul, Ltd., London. 1967, p 1315.

„Idem.

filosofului german, Carlyle distinge între un Eu şi un Non-eu, din lupta cărora individul, alegând forţele pozitive, va reuşi să construiască o lume mai bună, în care eroii se manifestă ca forţe de echilibru şi de progres istoric şi social.

Despre eroi, cultul eroilor şi eroicul în istorie (1840) e exemplificarea – oarecum conjuncturală, ca geneză – ideilor despre istorie ale lui Carlyle. Fundată pe teoria „oamenilor mari”, a „Istoriei Universale” înţeleasă ca poveste a ceea ce a reuşit omul să facă în decursul timpului, seria de conferinţe reunite sub acest titlu e o dovadă clară a înrâuririi lui Goethe. Printr-un straniu proces de atribuire, Carlyle dă impresia că preia de la marele său maestru o seamă de idei care, deşi sunt în spiritul gândirii acestuia, n-au fost niciodată exprimate tale quale. Teoria Omului Mare, cel care crea: a istoria (dar nu e creat de ea) se situează tocmai la antipodul concepţiei lut Goethe. Acesta propovăduia mai degrabă o filosofie a renunţării la sine prin subordonarea elementelor „joase „din fiinţa umană forţei triumfătoare a armoniei întregului. Carlyle radicalizează nuanţările (adeseori atât de fine încât nici nu pot fi decelate) ale lui Goethe, propunând un ascetism incrincenat, în maniera temperamentală – prin exces şi radicalitate – a lui Rousseau.

Eroii şi cultul eroilor propune o doctrină în care pot fi

discernute mai multe surse de inspiraţie, aparent contradictorii. De la profeţii Israelului provine mesianismul devastator al unor forţe ivite, parcă, pentru unicul scop de a mântui lumea. Articulată prin intersectarea concepţiei platonice a rege/uifilozof şi a celei plutarhiene a făcătorului de legi, ele se întâlnesc în teribilul tumult romantic: de la rebelul byronian, la discursul suprasaturat de revelaţii al lui Keats şi la viziunile abundente ale lui Wordsworth şi Celeridge. Pe cine şi ce angajează Carlyle în astfel de demersuri? Fireşte, nimic altceva decât propria fiinţă gânditoare, aşezată la întretăierea celor mai inflamate direcţii ale unei istorii confuze.

Nevoia de ordine, de confirmare şi de motivare a unei intuiţii adânci îl conduce pe Carlyle la o strictă etichetare a personajelor demne de a purta emblema unui timp. Deşi perceput ca unic şi irepetabil. Eroul e multipersonal şi pluriform, la fel de cuprinzător ca şi Istoria Universală (Carlyle are o adevărată predilecţie pentru inajuscularea termenilor cu care operează!) Pentru el, Eroii sunt „modelatorii, matricele şi, într-un sens mai larg, creatorii", iar „sufletul întregii istorii a lumii pocite fi considerat pe bună dreptate chiar istoria acestora". Cum cele şase conferinţe care alcătuiesc volumul On Heroes, Hero-Worship, and the Heroic în History propun fiecare câte un tip uman demn de acest nume, putem considera că avem de-a face doar cu un proteism de circumstanţă: acest număr ar fi putut oricând fi amplificai.

Primul model propus de Carlyle este cel al eroului ca divinitate. Exemplul adus „m discuţie este cel al lui Odin, zeul nordic, reprezentant al păgânismului scandinav. Eroul ca profet: o istorie a lui Mahomed şi a Islamului. Eroul ca poet: Dante şi Shakespeare. Eroul ca preot: Luther: Reforma: Knox: Puritanismul. Eroul ca om de litere: Johnson, Rousseau, Burns. Eroul ca rege: Cromwell, Napoleon şi Revoluţionarismul modern. Toate aceste şase feţe ale uneia şi aceleiaşi personalităţi generice alcătuiesc formule de asalt ale idealei cetăţi a spiritului. Din păcate (şi acesta e un lucru adeseori reproşat lui Carlyle).

12 Mircea Mihâieş existen (a acestor modele presupune şi un protocol al recunoaşterii lor. De ce, de pildă, eroii-regi sunt Cronrwell şi Napoleon, ambii ajunşi pe cele mai înalte trepte ale conducerii statului pornind ca out-sider-/, nebeneficiind de „originea divina „a regalităţii? Din păcate, din dizertaţiile patetice şi emoţionale ale lui Carlyle nu rezulta cu exactitate modalitatea identificării eroului. Conştient de acest neajuns, Carlyle propune o metodă pe care o sugerase, cândva, Goethe: doctrina reverenţei. Adică facultatea omului de a-l recunoaşte pe cel superior lui şi de a i se supune. Fără îndoială, astfel ieşim din cadrele tradiţionale ale democraţiei şi optăm pentru un fel de sclavagism intelectual de origine divină, în care despoţii luminaţi promit să aducă raiul pe pământ.

Perspectiva lui Carlyle se revendică nu perspectivei modernităţii, ci uneia a nostalgiei. Oricum am privi-o, aici zac şi germenii acelui Führerprinzip care a făcut şi încă mai face atâtea ravagii. Un feudalism întâlniat, un radicalism social anti-democratic nu aveau cum să nu se infiltreze în viziunile mecanic-aurorale ale lui Carlyle, în care Ideea filosofilor germani e echivalentul insular al Omului Providenţial (precum Cromwetl, de pildă).

Există în aceste consideraţii o anumită mistică şi un refuz al evidenţei. Trăind într-o lume a aparenţelor, departe de certitudinile vremurilor trecute, când viaţa era o realitate magică, atârnând între cerul izbăvitor şi iadul punitiv, omul se vede constrâns să suporte povara, imprecisă dar chinuitoare, a unei epoci de tranziţie: dinspre o lume a valorizor pierdute spre una a valorizor nerelevate.

Chiar şi în Sartor Resartus, scriere, în fond, ideologică, idei precum cele de mai sus sunt pure întâmplări. Calvinist şi scoţian, Carlyle va fi marcat pe viaţă de accesele insurecţionale ale celor două determinări; biologică şi religioasă, în care a trăit. Examinarea nemiloasă a societăţii contemporane îl duce la concluzia că lumea are nevoie nu de artişti, ci de profeţi. Or, biografia sa sugerează tocmai imaginea unui profet

malgré soi – cel puţin văzută prin filtrele aşezate de Carlyle însuşi. Singurătatea desăvârşită de la Craingenputteck, întreruptă doar de scrierile lui Goethe şi de vizita (de o zi!) a americanului Emerson, poate fi considerată echivalentul retragerii în deşert a profeţilor asiatici. Construit interior, blindat împotriva măruntelor diversiuni ale cotidianului, Carlyle se va proiecta mereu pe fundalul unor acţiuni ample. Cruciade ale spiritului, scrierile sale atacă marile teme ale omenirii: Universul, Moartea, Viaţa, Dreptatea, într-o îndrăzneaţă identificare a autorităţii divine şi a conştiinţei umane.

Există în toate încercări/e lui Carlyle un efort disperat de a demonstra că la originea lucrurilor, în inima conştiinţei umane, sunt sădite seminţele Binelui şi ale Dreptăţii, chiar dacă formulele în care le percepe omul pot fi deconcertante. Rousseauismul lui, ignorat cu bună ştiinţă, substituie raţionalismului genevezului o mistică a autocunoaşterii, un îndemn de a opune experienţei comune experienţa divină a revelaţiei.

Cu toate acestea, Carlyle n-a fost un moralist – în sensul stabilit de marii eticieni continentali ai veacului al şaptesprezece/ea. Morala a reprezentat doar materia primă a unui spectacol artistic în care scriitorul se lasă pervertit de propria expresivitate. Acuzat când de trădare a înaltei cauze elice, când de fals

profetism, el a fost perceput de mulţi contemporani drept im „Ieremia cu castaniete”, mai interesat de spectacolul profeţilor decât de substanţa acestora, în realitate, tehnica lui Carlyle a fost mai degrabă una a pictorului, decât a filosofului. Forţele antagoniste ale universului, Binele şi Râul, Dreptatea j; Injustiţia, Credinţa şi Trădarea sunt folosite în funcţie de capacitatea lor expresivă, de ceea ce poate face artistul cu ele. Ceea ce contemporanii ar fi putut numi – cu o sintagmă de mai târziu, a lui Julien Benda – „trădarea cărturarilor”, n-a fost decât firescul „imoralism „al creatorului, care îşi selectează materia primă a scrierilor urmând o logică

străină percepţiei comune a realităţii.

Construcţia simfonică a lui Sartor Resartus nu provine neapărat din intenţiile didactice ale lui Carlyle, ci dintr-o poeticitate involuntară pe care o dobândeşte textul său. Tema centrală a cărţii – o replică, între altele, la Spiritul legilor a lui Montesqieu, care, pe urmele magistrului, s-ar fi putut la fel de bine intitula Spiritul hainelor – e încercarea de a desluşi complicatele aventuri spirituale care l-au transformat pe om dintr-o fiinţa primitivă într-o creatură evoluată. Forţa care a produs această metamorfoză extraordinară este instinctul pe care îl are doar omul. şi pe care Carlyle îl numeşte instinctul de a se împodobi. Această temă, schelet întortocheat al unui fabulos construct psihologic, e parazitată, la rândul ei, de o mulţime de secvenţe paralele, apărute din voinţa de cuprindere universală a autorului, dar şi de tentaţiile unui coroziv umor zeflemitor.

Însă numai punctul de plecare e parodic şi devastator-comic. Diogenes Teufelsdrockh, profesor de „lucruri în general” la Universitatea Weissnichtwo (Nu ştiu-unde) dizertează cu multă gravitate în jurul câtorva dintre marile dileme filosofice ale omenirii: problema existenţei şi a Divinităţii, misterele Universului, morala şi locul fiinţei umane în lume. Dar, printr-un substitut ironic, printr-un anti-climax permanent, doctorul Teufelsdrockh coboară înaltele discuţii în zona prozaică a volănaşelor, a şorţurilor, a mătăsurilor şi a postavurilor, ba chiar şi în aceea a zdrenţelor. E o întreagă metafizică textilă în care, pe un ton de maximă seriozitate, sunt discutate futilităţile lumii, pentru ca, în secvenţa imediat următoare, Teufelsdrockh să ne vorbească despre Absolut şi Divinitate, despre Natură şi despre Lucrul-în-sine.

Cum e posibil, se întreabă autorul pe un fals ton de indignare, cum e posibil ca Ştiinţa să rămână indiferentă – după ce ei rezolvat toate problemele lumii, de la aceea a sistemului planetar şi a gravitaţiei, până la misterele migrării heringilor şi a falsificării băuturilor – tocmai la ciudăţenia Ţesăturilor, materia în care se află învelit însuşi

Sufletul Omului? (în gustul romantic pentru unicităţi, Carlyle e un fervent al majuscutărilor: concepte şi imagini, definiţii şi acţiuni, toate aspiră la funcţia de modele ordonatoare ale lumii.) Şi tot el răspunde: norocul lumii vine, şi de această dată, de la germani, care s-au gândit să sistematizeze ignorata filosofie a îmbrăcămintei, cu o meticulozitate de care doar

„Logan Pearsall Smith, „Thomas Carlyle: The Rembrandt of English Prose”, în Victorian Literature. Modern Essays în Criticism, Extbrd University Press, London, Oxford, New York, 1970, p. 117.

În fapt, Sartor Resartus e marele omagiu pe care Carlyle II aduce culturii ţi filosofiei germane. Nu numai personajul central, Herr Teufelsdrdekh e german, dar şi majoritatea exemplelor, precum şi dublarea conceptelor cu varianta lor germană, ca pentru a le da un spor de credibilitate, ticurile verbale sunt preluate din germană. Faptul că un astfel de subiect n-a putut fi dezvoltat pe sol britanic e dovada, pentru narator, a decăderii ştiinţei şi a felului în care „grandoarea noastră mercantilă şi nepreţuita Constituţie, imprimând o tendinţă politică sau una imediat-practică asupra întregii culturi engleze, împiedică liberul zbor al gândului. (...) Ce intelect englezesc ar fi putut alege un astfel de subiect, sau măcar să dea din întâmplare peste el?”

Convenţia manuscrisului găsit şi a transformării autorului în simplu editor al acestuia trădează şi ea obsesia scenariilor misterioase, exercitată cu atâta fascinaţie asupra romanticilor. În realitate, nu e greu de descoperit identitatea aproape perfectă dintre autor şi personajul său. Detaliile biografice trec aproape neschimbate în viaţă şi în pagină, iar admiraţia nemărginită a lui Carlyle pentru Germania, cultura şi spiritul germanic conferă scrierii un pronunţat caracter omagial.

Iată cum descrie autorul împrejurările apariţiei straniei cărţi pe care se grăbeşte să o prezinte publicului

englez: „Apariţia acestei unice Lucrări despre veşminte trebuie să fi produs o surpriză mai mică cercului de apropiaţi ai Autorului decât restului lumii. Pentru noi înşine, puţine lucruri s-au dovedit mai neaşteptate. Profesorul Teufelsdrockh părea să ducă, în perioada în care l-am cunoscut, o viaţă cât se poate de liniştită şi de retrasă: un om dedicat întru totul înaltelor Filosofii: ar fi fost mai firesc, dacă ar fi publicat ceva, să publice o refutare a lui Hegel şi Bardili, pe care-i pusese, în chip destul de straniu, sub o comună interdicţie: şi abia apoi să coboare, aşa cum a făcut aici, în furiosul şi zgomotosul For, cu o argumentare care mi poate decât să exaspereze şi să dezbine. N-a fost vorba nicicând între noi despre o Filosofie a veşmintelor, după câte îmi pot aduce aminte. Dacă în înaltul, tăcutul, meditativul Transcendentalism al Prietenului nostru detectăm vreo tendinţă practică oarecare, aceasta era cel mult Politică şi, într-o anumită perspectivă, şi pe moment mai ales speculativă, Radicală”.

De ce s-a impus, totuşi, Sartor Resartus, dintre toate tratatele ştiinţifice şi pseudoştiinţifice care au proliferat atât de pătimaş în întregul veac al nouăsprezecelea? Răspunsul nu e complicat: pentru că avem de-a face cu una din cele mai complexe scrieri în care filonul autobiografic se îmbină cu o uluitoare deschidere culturală. Primită cu scepticism şi confuzie de către primii săi cititori, în Fraser’s Magazine, cartea a trebuit să aştepte apariţia celorlalte scrieri ale lui Carlyle pentru a-şi dobândi notorietatea. Calităţile şi defectele scriitorului coexistă în egală măsură în aceste pagini, într-o scriitură turbionară ce amestecă accentele aproape isterice cu lirismul metafizic, monotonia explicaţiilor savante cu pregnanţa viziunilor de sfârşit de lume, într-un stil

Studiu introductiv stigmatizat de aventuri poetice fi căderi resentimentare, acoperind întreaga gamă du sublim le plus azurii à la plus basse vulgarite12

Demonstraţia lui Carlyle oscilează între o reproducere quasi-ştiinţifică a probelor şi una simbolică, stabilind filiaţii şi paralelisme de multe ori surprinzătoare.

Atacurile necontenite îndreptate împotriva societăţii contemporane, deriziunea fără sfârşit şi spiritul de frondă guvernează întreaga strategie dezvoltată în Sartor Resartus. Spre marea oroare a spiritelor înguste, el vede Vârsta de aur a omenirii proiectată în viitor, şi nu în trecut, aşa cum susţineau apărătorii tradiţiei. Inanalizabil, discursul lui Carlyle e un amestec de fulguraţii poetice şi de vorbe de spirit, de greoaie desfăşurări demonstrative şi de ludice, vaporoase maxime.

În oricare dintre aceste situaţii, amprenta germanismului e mereu vizibilă: în ardoare, în ambiţia construcţiei şi în „entuziasmul transcendental" de sorginte kantiană. Parcursul doctorului Teufelsdrdekh reface drumul sufletului uman, de la frământarea fără obiect, până la obsesionala scrutare a sinelui. Trecând prin faza Eternului Nu fâhe Everlasting Noj sufletul va sfârşi prin a admite existenţa lui Trie Everlasting Yea, afirmaţia solară pe care, sub forma întreitului Yes avea s-o nemurească Joyce: „Cu Sufletul omului se întâmplă ca şi cu Natura", scrie Carlyle: „Începutul Creaţiei e Lumină".

Acest panteism de circumstanţa e, în fond, substanţa din care îşi construieşte Carlyle discursul despre magia hainelor, despre transferul de identitate dintre haină şi om, precum şi despre extraordinara putere de a-i induce individului o personalitate distinctă. Într-o dizertaţie în care personajele sunt regi, Carlyle transformă demonstraţia într-o pildă cu i: oriental: „Taie-i cu scalpelul: vei găsi acolo aceleaşi viscere, ţesuturi, ficat şi alte organe vitale; examinează mecanismul lor spiritual: aceleaşi mari trebuinţe, aceeaşi mare lăcomie şi puţine mijloace: aş pune rămăşag unu contra zece că un căruţaş… ar fi cel mai bine înzestrat dintre ei. Ce-i deosebeşte atât de mult? Hainele".

Kantianismul în răspăr al lui Carlyle, asemeni kantianismului romanticilor, refuză ideea de sistem şi de dogmă, interpretându-l în sensul primordialităţii intuiţiei poetice. „Filosofiei prime" i se contrapune, în chip natural, un discurs al fragmentului şi un expozeu care trăieşte în supraabundenţa rabelaisiană a informaţiei şi a exemplelor,

dar, mai ales, în plăcerea imaginării unui discurs umoristic atoatecuprinzător. Nu e niciun secret că tratatul de filosofie a hainelor imaginat de Herr Teiifelsdrockh (Die KIeider, Ihr Werden und Wirkeni şi „răscroit” pe englezeşte de către viitorul rector al Universităţii din Edinburgh e echivalentul ironic al teoriei transcendenta/e expusă de Kant în Critica raţiunii pure. Numai că rigorii extreme a kantianismului i se substituie un discurs în care băşcălia a înlocuit pedanteria, iar beţia de cuvinte a surclasat maniacala obsesie a preciziei termenilor. Şi totuşi, chiar din această orgie semantică, (înşeşte sâmburele cunoaşterii, încolţind pe neaşteptate şi câştigând un pariu în care nu avea nicio şansă, lată cum rezumă Carlyle-autorul teoria lui Diogenes Teufelsdrdekh, omul-ficţiune în ale cărui straie pare să şefi simţit atât

„Victor Basch, Carlyle, l’homme et l’oeuvre, Gallimard, Paris, 1938, p. 124.

16 Mircea Mihăieş de bine: „Toate lucrurile vizibile – scrie minunatul doctor – sunt embleme; ceea ce vezi nu este acolo pe propria lui socoteală; strict luat, nu este acolo deloc: Materia exista numai spiritual, pentru a reprezenta vreo Idee fi a o întrupa. De aceea, Hainele, aricit de dispreţuit le-am socoti, au o însemnătate atât de adâncă. Hainele, de la mantia regeasca în jos, sunt emblematice nu numai pentru nevoie, dar fi pentru biruinţa vicleană asupra nevoii. Pe de altă parte, toate lucrurile emblematice sunt Haine, ţesute de cugetare sau de mină: nu trebuie oare ca închipuirea să (casă Veşminte, Corpuri vizibile în care să se reveleze creaţiunile şi inspiraţiunile, altfel invizibile, ale Raţiunii noastre?…

Se zice că oamenii sunt îmbrăcaţi cu Autoritate, îmbrăcaţi cu Frumuseţe, cu Blesteme, îl altele. Mai mult, ce este Omul insufi fi toată Viaţa lui pământească dacă nu o Emblemă; un Veşmânt sau o haină vizibilă pentru acel divin Eu al lui, căzut aici ca o scânteie de lumină, din înălţimea Cerului? Se mai zice de asemenea că este îmbrăcat cu un Corp. Se mai zice că Limbajul este veşmântul Cugetării; mult mai bine s-ar zice că Limbajul

este Veşmântul de carne, Corpul Cugetării.

De ce să mai înmulţim exemplele? Stă scris: Ceruri/e fi Pământul vor trece ca un Veşmânt, ceea ce sunt într-adevăr: Veşmântul vremelnic al celui Veşnic. Tot ceea ce există sensibil, tot ceea ce reprezintă spiritul pentru Spirit este o Haină, o îmbrăcăminte întreagă, pusă trecător fi care trebuie să fie lepădată. Astfel, în acest subiect plin cil Hainelor bine priceput, se cuprinde tot ceea ce oamenii au gândit, au visat, au Jacul şi au fost: întregul Univers exterior, cu tot ceea ce conţine într-însul, nu este decât înveşmântare; şi esenţa oricărei ştiinţe stă în Filosofia Hainelor", (traci. C. Antoniade)

Ciudatul titlu îşi relevă, astfel, întreaga semnificaţie parodică. Croitorul iniţial, cel care a luat măsurile şi a stabilit culoare şi grosimea materialului, profesorul german, e „răscroit", la rândul său, supunându-se, împreună cu întreaga lui enciclopedie textilă, aceloraşi suplicii la care supusese el, asemeni unui ironic Pico della Mirandola, tot ceea ce poate fi cunoscut din lumea foşnitoare a veşmintelor… şi încă ceva pe deasupra.

Mircea MIHĂIEŞ

CARTEA

I. PRELIMINARII

Luând în considerare prezenta noastră stare culturală avansată şi cum Torţa ştiinţei este fluturată şi purtată, cu mai mult sau mai puţin efect, de cinci mii de ani şi mai mult: cum. În timpurile acestea mai ales, nu numai că Torţa arde încă. şi poate că arde mai viu ca oricând. dar că totodată nenumărate Luminări şi Chibrituri cu sulf. aprinse în acelaşi scop. luminca/ă şi ele în toate părţile, astfel încât nici cel mai mic ungher sau cuşcă pentru câini din Natură sau din Artă să nu rămână neluminate – s-ar putea ca o minte reflexivă să fie frapată şi uşor surprinsă de faptul că până acum s-a scris puţin sau deloc, fie din punct de vedere filosofic, fie din punct de vedere istoric – mă refer la lucrări fundamentale – despre problema Hainelor.

Teoria noastră a Gravitaţiei este pe cât de folositoare,

pe atât de desăvârşită: Lagrange. după cum bine se ştie. a dovedit că Sistemul Planetar, în alcătuirea actuală, va dăinui veşnic: Laplace. şi mai rafinat, crede chiar că el n-ar fi pulul să fie conceput după niciun alt

(„oala 2

Ilioniiis Carivic model, într-adevăr, grajic acestei teorii, cel puţin. Jurnalele noastre de Bord nautice pot fi ţinute mai bine; iar transponul pe apă de toate felurile a devenit mai comod, în condiţiile progresului remarcabil înregistrat de construcţiile navale. Avem destule cunoştinţe despre Geologic şi Geognosie: prin truda Wemer-ilor şi Hullon-ilor noştri şi prin geniul înflăcărat al discipolilor lor. pentru multe Societăţi Regale, Crearea unei lumi a ajuns să fie acum ceva doar un pic mai misterios decât făcutul unei găluşte: în legătură cu aceasta din urmă. au existat, într-ndevâr, minţi pentru care întrebarea Cum au fast virile merde înăuntru? prezenta dificultăţi. De ce să menţionăm cercetările noastre temeinice asupra Contractului Social, asupra Standardului Gusturilor sau Migraţiei Heringilor. În fond. nu avem noi oare o Doctrină a Chiriilor şi o Teorie a Valorii; Filosofii ale Limbilor. Istoriei, Olăritului. Apariţiilor sau Băuturilor Toxice? întreaga viaţă şi mediul în care trăieşte omul au fost disecate şi elucidate; rar mai găseşti un fragment sau o fibră a Sunetului. Trupului şi Bogăţiilor sale care să nu fi fost examinată, disecată, distilată, deshidratată şi descompusă în mod ştiinţific; Facultăţile noastre spirituale, care se pare că nu sunt puţine, îşi au Ste\varţii. Cousinii şi Roycr-Collar/. îi lor; orice ţesut celular, vascular sau muscular îşi are gloria într-un La\vrence, un Majcudic sau un Bicliâl.

Cum se poate atunci, ar putea repeta mintea reflexivă, ca marele ţesut al tuturor ţesuturilor, unicul ţesut adevărat, să fi fost practic ignorat de ştiinţă – adică ţesutul vestimentar din lână sau din altă stofă; cu care Sufletul Omului se înveşniânica/ă şi pe care îl consideră drept învelişul şi salopeta cele mai îndepărtate de esenţa sa; în interiorul căruia toate celelalte ţesuturi ale sale sunt

incluse şi camuflate, toate facultăţile sale acţionca/ă. lot Eul său trăieşte, se mişcă şi se manifestă ca atare? Pentru că, dacă vreun gânditor i/. olat şi cu aripile frânte şi-ar arunca ochii lui de bufniţă asupra acestei /. oue obscure, cea mai mare parte a privirii lui ar /. bura deasupra acesteia cu o totală nepăsare, privind Hainele ca o proprietate, nu ca un accident, drept ceva foarte natural şi spontan, cum sunt frunzele copacilor şi penele păsărilor, în toate speculaţiile, omul a fost în mod taci! considerat drept un Animal îmbrăcat, în timp ce. prin natura sa. el este un Animal Gol; şi numai în anumite împrejurări, premeditat şi

Surior Kesiirtiis ingenios, îşi pune masca Hainelor. Shakespeare spune că suntem creaturi care privim în (recul şi în viitor: cu atât mai surprinzător este faptul că nu ne uităm de loc în jur. ca să vedem ce se petrece chiar sub ochii noştri.

Dar aici, ca şi în atâtea alte ca/un Germania. Învăţata, neobosita, profund-gânditoarea Germanic, ne vine în ajutor. Este. la urma urmei, o binecuvântare că în aceste vremuri revoluţionare. există o ţară unde Gândirea abstractă îşi poate încă găsi un adăpost: că, în vreme ce lumullul şi frenc/ia Emancipărilor Catolice. Burgurile Putrede şi Revoltele Parisului asur/csc orice ureche franţuzească ori englezească. Neamţul poate sta liniştit în turnul lui de fildeş; iar în faţa mulţimii turbate şi turbulente de aici şi din alte părţi, solemn, din oră-n oră. suflând în prealabil într-un corn de vacă. este capabil să-şi Trâmbile/e Ilurci ilir llerren nud Îţi. wl's Knch miţicn-ul: cu alte cuvinte, spuneţi universului, caic atât de adesea uită acest fapt. cât este ceasul cu adevărat. Nu de puţine ori au fost Nemţii blamaţi pentru hărnicia lor neprofilabilă: ca şi cum s-ar repe/. i pe nişte căi întortocheate, din care nu te alegi decât cu truda unei călătorii cpui/mic: ca şi cum. abandonând minele de aur ale finanţelor şi sacrificarea politică a boilor graşi de pe urma cărora omul însuşi se îngraşă, ar putea vâna gâşic în /oua unde cresc afinele şi vuictoarele şi să fie înghiţit în cele din urmă de vreuna din turbăriile pierdute în depărtări. Despre ştiinţa aceasta

lipsită de înţelepciune, care aşa cum se exprimă Umoristul nostru.

l” ole>M’fu xetim geiiiH lrică i cnirii a mâsnro ca/Miciltiten oalelor cu băv; mai nuill. În apărarea acelei sârguinţe care este orientală cu desăv îrşirc în mod greşii, pe care o putem vedea treicrând de vor paie şi nimic altceva, nu se poate spune nimic, în măsura în care Nemţii pol şi acu/aţi de aşa ceva. să-i lăsam să tragă ponoasele. Cu loale acestea, să remarcăm că până şi o stepă rusească arc tumuli şi fMxionhe de nur: de asemenea, cil multe peisaje care par pustii şi doar stâncă de la distanţă, atunci când sunt \ i/italc. scot la iveală, dincolo

Orăşele care. practic, nu mai existfl. ilar clin partea cărora continuă «llie (lepula) i în I’arlanieiil.

20 Thonws Curivic de aparenţele osiile, cele o vale paradiziacă. Mai niiill. ar ridica oare Critica nu numai stâlpi indicatori şi oprelişti, ci porţi din sârmă ghimpată şi bariere de netrecut pentru mintea omului? Căci stă scris. „Mulţi vor alerga în stânga şi-n dreapta, iar cunoştinţele vor trebui îmbogăţite”. Desigur, regula directă este: „Lăsaţi orice persoană club/. uită să-şi vadă de drum şi vedeţi unde se va duce Căci nu omul acesta sau acela, ci toţi oamenii alcătuiesc omenirea, iar obligaţiile lor comune sunt obligaţiile omenirii Cât de des n-am văzut noi un asemenea drumeţ îndră/neţ şi poate mult cen/urat luminând un domeniu periferic, neglijat şi. totuşi, de o importanţă vitala”: ale cărui comori ascunse el le-a descoperit primul şi a tot vociferat până când atenţia şi efortul general s-au îndreptat într-acolo. iar cucerirea a fost dusă la bun sfârşit; – prin aceasta, în aceste hoinăreli aparent atât de lipsite de ţel ale lui. el înfigând noi stindarde, găsind noi colonii locuibile în vastul tărâm care ne înconjoară din toate părţile, fărâm al Nimicniciei şi Nopţii! înţelept a fost acela care a formulat sfatul că Speculaţia trebuie să aibă calc deschisă şi să privească fără teamă spre toate cele trei/cei şi două de puncte ale busolei, ori încotro şi oricât de multe direcţii ar indica aceasta.

Poate că este dovada condiţiilor mărginite în care ştiinţa morală pură. În special ştiinţa pură. se ofileşte printre noi. Engic/îi. şi a modului în care măreţia noastră mercantil;! şi nepreţuita noastră Constituţie, imprimând o tendinţă politică sau alta – de un interes practic imediat – întregii culturi engic/e şi tuturor eforturilor noastre, frânca/a zborul liber al Gândirii: încât aceasta, nu Filosofia Hainelor, ci recunoaşterea însăşi a faptului că nu avem o asemenea Filosofie se află aici. publicată pentru prima oară în limba noastră. Ce intelect englezesc ar fi putut alege un asemenea subiect sau să dea din întâmplare peste ci? Dacă n-ar exista aceleaşi condiţii libere şi chiar izolate ale Neamţului învăţat, care îi permit şi îl îndeamnă să pescuiască în lot soiul de ape. cu tot felul de plase, parc destul de probabil ca această Investigaţie profundă, în ciuda re/uitatelor la care duce, să fi rămas în stare somnolentă în continuare timp de o perioadă nedefinită. Editorul acestor pagini, deşi se laudă, de altfel, că este un om cu obiceiuri speculative confirmate, şi poate suficient de competent, poate mărturisi liber că niciodată piuă acum câteva luni nu i-au trecut prin minte consideraţiile foarte simple de mai sus asupra nevoii imperioase de Filosofic a Vestimentaţiei; iar când s-a întâmplat. aceasta s-a datorat unor sugestii cu lotul sâni i pe Adică primirii unei Cărţi noi de la Profesorul Teufcisdrockh din WeissniclU\vo2; care trata în mod expres acest subiect şi era scrisă într-un stil care, fie că era înţeles sau nu. nu putea fi trecut cu vederea nici chiar de cel mai orb dintre orbi. Acest Tratat remarcabil, cu Doctrinele sale, indiferent dacă ele sunt la fel de fără părtinire îmbrăţişate sau respinse, nu a rămas fără efect asupra modului actual de a gândi al Editorului.

Die Kleider. i h r H'erden untl U'irken (Hainele, originea şi influenta lor): von Diog. Teujcixtimckh. J.L. l). ele. Slilixchweigen urni Cât: \Veissnicht\vo, ÎN3I.

„Iată", declară /. iarul U\iix. >nichiwo. \cini Aimiger... un volum din categoria celor extensive, tipărit în condiţii excelente şi re/uitat al unei meditaţii de calitate, volume care. s-o spunem cu mândrie. pol şi văz. utc numai în

Germania, probabil că numai la Weissnichlu'o. Scos de Firma Slillscinvcigen & Co... căreia nu i s-a adus niciun reproş până astăzi, şi beneficiind de tot sprijinul extern, el este de o calitate internă atât de elevată, încât rămâiie indiferent la orice sfidare". * * * „O operă", conchide aproape entu/. iaslul Reccnxor. „interesantă atât pentru anticar, cât şi pentru istoric şi pentru gânditorul filosofic: o capodoperă de îndră/neală. de fineţe de ochi de linx şi de Germanism şi Filantropic independente, robnsic (ilerher kemticutschlicit und Mcnschmlii hi); care sigur nu va rămâne fără opo/. iţic în sferele înalte; dar care este menit să înalţe şi care. fără îndoială, va înălţa numele aproape nou de Teufcisdrockh în primele rânduri ale Filosofiei, în Templul nostru German al Onoarei".

Ţinând seama de vechea prietenie, distinsul Profesor, în această primă strălucire a gloriei sale, care lotuşi, nu-l zăpăceşte, ne trimite un exemplar de Protocol al Cărţii sale. cu complimente şi cu elogii pe care modestia actualului Editor îl împiedică să le repete: totuşi, fără nicio dorinţă sau speranţă de vreun fel anume, cu excepţia a ceea ce poate fi implicai în fraza de încheiere: Mi>chte ce (acest Tratat remarcabil) aticii mi IMiisclu-n Jioden gedcihen.

2) Nuş «iuui Kle (genii).

II. DIFICULTĂŢI EDITORIALE

Dacă pentru un om speculativ, „al cânii ogor", în vorbele sublime ale Poetului... este Timpul", nicio cucerire nu este importantă în afară de aceea de idei noi. fie atunci ca sosirea Cărţii Profesorului Teufcisdrockli să fie însemnată cu cretă în calendarul Editorului Este. Într-adevăr. un... Volum extensiv", cu un conţinut nelimitat, aproape inform, o adevărată Marc a Gândirii: nici calmă şi nici limpede, dacă vreţi; dar în care. totuşi, cel mai dur pescuitor de perle se poate cufunda până la cea mai mare adâncime şi să se întoarcă nu numai cu gunoaie, dar şi cu adevărate comori.

Chiar de la prima lectură, aproape la prima cercetare deliberată, devine clar că este revelată aici o cu toiul nouă

Ramură a Filosofiei, în măsură să ducă la re/ullate ulterioare încă neobservate; de asemenea, lucru care nu mi s-a pânit deloc, de la bun început, mai puţin demn de interes, o Individualitate umană cu toiul nouă. un caracter personal aproape unic. adică acela al Profesorului Teufcisdrockh. Revelatorul. Semnificaţia ambelor clemente de noutate ale acestei individualităţi, în măsura în care ar putea fi posibil, ne-am decis să o pătrundem Dar cum omul este în mod evident o creatură comerţitoare. abia fusese încercată cum trebuie o asemenea pătrundere, că s-a ridicat o nouă întrebare: Cum ar putea acest bun dobândit să fie împărţit cu alţii, care au poate o nevoie la fel de mare deci: cum s-ar putea ca Filosofia Vestimentaţiei şi autorul unei asemenea Filosofii să se integreze în preocupările şi inimile propriei noastre naţiuni Engic/e? Căci. dacă se spune că aurul abia achi/itionnt îţi arde buxunarul piuă nu-l pui în circulaţie mai departe, cu atât mai mult se poate spune aceasta despre un adevăr nou.

Cu toate acestea, aici au apărut dificultăţile. Fireşte, primul gând a fost să publicăm Anicol cu Anicol acest remarcabil Volum în toate Jurnalele Critice cu care avea Editorul legături sau la care putea să obţină acces prin dragoste sau bani Dar. pe de altă parte. nu era oare limpede că un subiect ca acesta – mă refer la cel care este revelai

Surtor Kesarttis şi tralnt în p; iginile cerţii de faţă – ar puten pune în pericol circulaţia oricărui Jurnal actual? Dacă toate formaţiunile politice din Stal ar fi putut să fie la modul real desfiinţate. Liberalii. Conservatorii şi Radicalii paclizând într-o uniune contradictorie; şi dacă toate Jurnalele Naţiunii ar fi putut să fie contopite într-iin singur Jurnal, iar Filosofia Hainelor să fie turnată de aici în torente continue, încercarea ar fi părut posibilă. Dar. vai. ce vehicul de soiul ăsta avem noi. cu excepţia lui P’mmr x Mngazim – J Un vehicul stropit în întregime cu cele mai pline de noroi Pocnitori de la Walerloo. explodând înnebunitor şi distrugător absolut oriunde s-ar opri sau s-ar aşeza pasagerul înşelat: mai mult. ca să fim înţeleşi, în

ultimii ani este. oricum, un vehicul supraîncărcat şi închis etanş! Pe lângă aceasta, a expune Filosofia Hainelor fără Filosof, ideile lui Teufcisdrockh fără ceva din personalitatea lui. n-ar însemna să le asigurăm ninândiirora o loială înţelegere greşită? în privinţa Biografici, chiar să fi fost vorba de o biografic ca într-un fel admisibilă, nu există niciun document corespun/ălor. nici speranţe de a obţine un astfel de aci. ci mai curând. datorilă împrejurărilor, o disperare aparte. Astfel încât Editorul s-a văzut cu adevărat, o vreme, în imposibilitatea de a face publice aceste Doctrine extraordinare şi constrâns să le anali/ele, nu fără nelinişte, în adâncurile înlunccate ale propriei sale minţi.

Aşa a fost timp de câteva luni; iar acum. Volumul despre Haine, citit şi răscitit, devenea în anumite puncte lucid şi translucid; personalitatea Autorului său. din ce în ce mai surprin/ătoare. dar. totodată, în ciuda a ceea ce puteau face memoria şi conjunctura, din ce în ce mai enigmatică; în care condiţii, vechea nelinişte părea să se transforme repede într-o permanentă nemulţumire. – când. cu lotul pe neaşleptate, soseşte o Scrisoare de la Herr Hofrath Heuschrccke. prietenul şi asociatul principal al Profesorului nostru din Weissnichhvo. cu care nu corespondasem până atunci. Acest Hofralh. după ce se referea pe larg la chestiuni cu toiul în afara problemei, începea să se extindă foarte mult asupra „agitaţiei şi atenţiei” pe care Filosofia Veşmintelor o stâmca chiar în Republica Germană a

*) Consilier aulic. 4) UcusU.

Literelor; asupra semnificaţiei şi tendinţelor profunde ale Volumului Prietenului său; iar apoi. cu mnllc ocolişuri, se întindea asupra practicabilită (îi transmiterii „câtorva cnnoşlin (e despre Volum şi Autorul lui în Anglia şi. prin ea Vestului îndepărtat”: o lucrare despre Profesorul Tenfcisdrockh „ar fi fără îndoiala bine primit;! de Fdini/v. de \aiiomil sau de oricare din acele Lihmricx patriotice, care constituie în prezent gloria Literaturii Britanice”; ar

putea stârni revoluţii în Gândire; şi aşa mai departe; – în concluzie, sngerând deloc pe ocolite că dacă Editorul s-ar simţi dispus să reclacic/e o Biografic a lui Tenfcisdrockh. ei. Hofralh Heuschrccke. este în măsură să-i furni/ele documentele necesare

Ca şi cu o mixtură chimică, care, deşi aflată într-un îndelungat proces de evaporare, refu/ă sa se cristalixe/c. dar atunci când o sârmă sân altă substanţă stabilă este introdusă în ea cristal i/arca se declanşca/ă instantaneu şi se desfăşoară în ritm rapid până ce lotul se termină, cam aşa s-a întâmplat şi cu mintea editorului în faţa ofertei lui Heuschrccke. Forma a ţâşnit clin soluţia golită şi clin discontinuitate, ca şi cum s-ar fi constituit de la sine într-un aranjament clar: şi. curând. fie în vi/i u nea şi proprietatea actuală, fie ca speranţa” rezonabilă întemeiată, imaginea întregii întreprinderi se formase singură, ca să /iccm aşa. Într-o masă solidă. Cn precauţie şi. totuşi, cu curaj, prin puterea unui timbru de dona parale, s-a găsit acum modul de a face astfel încât să fim primiţi în audienţă ha faimosul şi redutabilul OLIVER YORKE: a anii loc o convorbirc. au fost mai multe convorbiri cu omul acela unic; cu mai multă siguranţă din partea noastră, cu mai puţină satiră (cel puţin fa (işă) din partea lui decât ne aşteptasem; – în rest. cu re/un iliil palpabil acum. În privinţa aceloraşi Jiihliuicci patriotice”, sfatul lui Hofrath putea fi luat în consideraţie doar cu o uluire tăcută: dar pe dală şi cu bucurie i-am pus capăt, odaia cu oferta sa privind Documentele. Astfel, aşteptându-le cu un sentiment de siguranţă, vedem începută şi sarcina noastră; şi vedem totodată, avansândorii cu oră. Surtur Resetrins ăsta al nostru, care este. de fapt... Viaţa şi Opiniile lui Herr Teufcisdrockh”.

Ar fi probabil lipsit de interes să spunem mai mult despre competenta noastră în întreprinderea aceasta, pentru care avem şi diplome şi vocaţie. Să-l lăsăm pe cititorul britanic să studie/e şi să se bucure în simplitatea inimii sale de ceea ce-i punem în faţă şi să ipcic/e la toată perspicacitatea şi talentul cu care este în/estral. Să-l lăsăm

să se că/.nească să-şi men (mă raţiunea liberă şi deschisă: curăţată de pâciclc prejudecăţilor şi. mai presus de orice, de paralizia ipocrizici. atras fiind mai mult spre Cartea însăşi decât spre Editorul Ei. Editor care. oricine şi orice ar fi ei. trebuie să rămână conjunctura! şi chiar insignifiant5: el este un oarecare care publică întâmplănic Filosofici Hainelor; un Spirit aciresându-se Spiritelor, fără îndoială: cel care are urechi de auzit. să asculte.

Editorul crede necesar să dea un avertisment şi într-o altă chestiune: adică referitor la faptul căci este animat de un ataşament sincer, deşi poate nu îndeajuns, faţă de Instituţiile Strămoşilor noştri; şi că este decis să le apere, folosindu-şi toată abilitatea, de orice pericol; mai mult. În parte cu gândul la o asemenea apărare s-a angajat el în această afacere. Să stăvilească său. dacă acest lucru este imposibil, să devic/e cu profil curentul Inovaţiei, asemenea acestui Volum al lui Teufcisdrockh care. odată bine înfipt, ar coslilui un stâlp de susţinere sau un stăvilar vrednice de tot respectul.

În rest. să nu se înţeleagă cumva că vreo relaţie personală cu Teufcisdrockh. Heuschrccke sau Filosofia Veşmintelor poate influenţa judecata noastră sau că ar putea să ne împingă la subestimări ori exagerări. Cute/am să promitem că înseşi acele Complimente personale sunt neputincioase. S-ar putea prea bine ca ele să se nască din recunoşti u (a; nişte iluzii generoase ale prieteniei; memento-uri frumoase ori consensuri apuse din acele nopţi şi supcuri ale /cilor, când. legănat de simfoniile şi armoniile Elocvenţei Filosofice, deşi cu acompaniamente mai joase. Editorul aciuai s-a desfătat la acel destin al raţiunii de care niciodată nu s-a mai bucurai de alunei în aşa de mare măsură! Ei şi? Aniiciix l'Iaio, mngin umicţi veritax; Teufcisdrockh este prietenul nostru. Adevărul este divinilalca noastră. Prin capacitatea noastră istorică şi critică, sperăm că suntem străini întregii lumi; nu ne certăm cu nimeni şi nu facem favoruri motive să credem cât sub im num

26 llioiiuis c'iirlyle nimănui. – cu c. \cepţia Diavolului,

fireşic. cu care. ca şi cu Prinţul Minciunilor şi al întunericului, ducem permanent un război de exterminare. Credem că este bine să pornim la drum cu această asigurare, într-o epocă în care laudele mincinoase şi înşelăciunea au atins culmi neatinse încă în analele omenirii, şi chiar Editori Engic/i cum sunt Chinesc Shopkecpers 1 sâni nevoiji să scrie pe pragul de sus al uşii lor Aici nu se învemN.

e. Negustorii chiiu

III REMINISCENŢE

În anturajul intim ni Autorului, apariţia acestei unice Opere asupra Veşmintelor nu a produs o surpri/ă întru nimic mai mică decât cea produsă asupra restului lumii Cât despre noi. cel puţin, puţine dintre lucrurile pe care le-am trăit mai înainte au fost mai neaşteptate. Profesorul Teufcisdrockli. În perioada când am făcut cunoştinţă cu el. părea să ducă o viaţă foarte liniştită şi izolală: un om devotat cu adevărat Filosofiilor celor mai înalte: cu toate acestea, mai înclinat să publice, de exemplu, dacă a publicat ceva vreodată, o respingere a lui Hegel şi a lui Bardili. pe care. destul de ciudat lucru, i-a pus alături, pe aceeaşi bancă a acu Aiţilor: decât să coboare, aşa cum a făcut aici. În Forum-ul agilal şi X. gomolos. cu un Argument care nu poate decât exaspera şi crcca disensiuni. Dar nu. după câte ne putem aminti. Filosofi) Hainelor, niciodată abordată, nu a constituit subiectul dialogului dintre noi. Dacă pe (oală cuprinderea înaltului, tăcutului şi meditativului Transcendentalist!! al Prietenului nostru, am detectat vreo tendinţă practică oarecare, aceasta a fost cel mult Politică şi îndreptată spre o anume perspectivă, iar în prezent, spre un destul de speculativ Radicalism; pentru că într-adevăr. O oarecare corespondenţă din partea lui cu Herr Oken din Jena a fost suspectată din când în când că ar fi fost purtată: deşi contribuţia lui specială la /. v/. v n-a putut fi niciodată mai mult decât bănuită. Dar. În orice caz, nimic Moral şi cu atât mai puţin Diclaclico-Rcligios nu s-a aşteptat din partea lui.

Ei, dar ne amintim perfect ultimele lui cuvinte care au lovit auzul nostru; „care. graţie Nopţii în care au fost pronunţate, sunt. fără îndoială, menite să fie rememorate veşnic. Ridicându-şi uriaşul pocal de Gukguk7 şi coborându-şi o clipă pipa umplută cu tutun, s-a ridicat

Ciukguk este. din nolericire. nimualkvva tuxit în TC academică.

28 Thoimin Curivle în toată măreţia lui în Cafeneaua plină (era la 7.nr (iriinen Gniix. cea mai mare din Weissnichiwo. unde toată Virtuozitatea şi aproape tot Intelectul din partea locului se aduna scara): şi acolo, pe un ton jos. răscolitor de suflete, şi cu înfăţişarea unui adevărat înger, deşi c. xislă dubii dacă a unuia alb sau a unuia negru, a propus un toast: Di e Snche fier Arnien în (îolles nml Teiij'els \ciinen (Cauza Săracilor în numele Cerului şi al... lui)! Un strigăt atotcuprin/ător care a spart tăcerea de plumb: apoi un gâlgâit de nenumărate căni pline ochi. apoi golite, urmat iar de ura le universale şi de aclamaţii sonore adresate lui. Era sfârşitul nopţii: luându-şi iar pipele în mâini; la cotele cele mai înalte ale cnlu/iasimilui. În mijlocul norilor de rum de tutun: triumfătoare şi înălţată până la nori. alil pe din afară, cât şi pe dinăuntru, adunarea se sparse, fiecare ducându-se la perna sa de meditaţie, lileibl (loch cin celiler S/MIM – mul fiii/gen-vagel. spuseră mai mulţi dintre ei; îiiţelegând prin asta că î/iir-o: i. va Jî /prohtihil xf>în: iircil pentru sentimentele lui democrate, ÎI o sleckt (loch der Schfilk-l, adăugară ei. privind în jur: dar Teufcisdrockli se retrăsese pe căi private, iar Compilatorul acestor pagini nu l-a mai văz. ul.

Acesta este decorul în care ne-a fost hără/it să trăim cu acest Filosof, atât de potrivit ca să ne formăm o părere asupra ţelurilor şi forţelor sale. Şi. totuşi, vilca/ Teiifcisdrbekh. cm³ ar putea spune ce stă la pândă în Domnia-Ta. Sub lacătele acelea grele ale Domnici-Tale, atât de deşirat şi costeliv, dominând ca un acoperiş cea mai gravă faţă pe care am văzul-o vreodată în lumea aceasta, sălăşluieşte un creier deosebit de activ. Şi în ochii Domnici-

Talc. adânci sub sprânccncic lor /bârlile şi privind în afară atât de liniştiţi şi de visători, ţi-am observat oare pâlpâirile unui foc nepămâulesc sau chiar diabolic şi nu ne-am închipuit pe jumătate că nemişcarea lor nu era decât odihna unei mişcări neostenite, somnul unui t in re/? Figura la gingaşă, îmbrăcată în veşminte murdare, învechite, u/ale şi atât de triste, zilele la rând în care nu faci altceva decât „gândeşti şi să ai m³/i tutun” conţin în ele o inimă vitca/ă. Secretele Vieţii omului erau cu lotul desluşite pentru Domnia-Ta; Domnia-Ta pătruudeai mai mult ca oricare altul misterele Universului: aveai in petto remarcabilul Domnici-Tale Volum despre Haine. Mai mult. nu se afla oare totul în acel Transcendentalism clar. clădii pe ba/x; logice al Domniei-Sartor Kesiirliis

Talc: şi mai mult, în Sans-culotte-isniul Domnici-Talc. slab. lacul şi bine înrădăcinai, combinai cu o curtoazic cu adevărat princiară, de natură internă – rudimentele unei asemenea speculaţii? Dar oamenii mari sunt prea adesea necunoscuţi, sau. ceea ce e şi mai rău. prost cunoscuţi. Când nici nu visam la asta. un/cala remarcabilului Volum al Domnici-Talc era deja în războiul de ţesut: şi. pe făcute. misterioasele suveici se înfăşnrau în fire de bătăturii!

Cum urmea/ă Hofralh Hensclirccke acesta să ne furni/ele dalele biografice, poate fi o întrebare curioasă: al cărei răspuns, totuşi, este din fericire Ircaba lui. nu a noastră. Nouă ni s-a părut, după repetate încercări, că nu se putea încropi o biografic a lui Teufcisdrockh din arhivele sau din memoria celor mai bine informate clase din Weissnichuvo: nimic mai mult decât una falsă. El era străin acolo, dus într-acolo de ceea ce numim cursul împrejurărilor: în legătură cu ai cărui strămoşi, loc de naşlerc. perspective sau aspiraţii curio/itatea făcuse, într-adevăr. investigaţii, dar se mulţumise cu cele mai neclare răspunsuri. Cil despre el însuşi, era un om atât de liniştii şi cu lotul re/.cu al. Încât a-l chestiona, chiar pe departe, despre astfel de lucruri intime era ceva mai mult decât delicateţea obişnuită ar fi putut îngădui: pe lângă asta. graţie vicleniei sale. avea mereu un fel ciudat, nu fără o

tentă satirică, prin care înlătura asemenea intru/luni şi le împiedica să le apropii de astfel de lucruri. Inteligenţele vorbeau despre ci în taină, ca şi cum ar fi fost un fel de Mcichisedec. fără niciun fel de tată ori mamă: uneori, în ce priveşte marile lui cunoştinţe istorice sau statistice şi felul viu în care se exprima ca martor ocular al unor tran/acţii şi scene îndepărtate, îl numeau / Jr/. yc, /; /</<. Nemuritorul său. cum spunem noi. Jidovul Rătăcitor.

În mare măsură, este adevărat, el devenise, practic. nu atât un Om. cât un Lucru: Lucru pe care ci se obişnuiseră, fără îndoială. să-l vadă. şi încă cu satisfacţie: dar (ară a-i acorda mai multă consideraţie decât fabricării cotidianului lor – \ligciiwinc /citiui – sau obiceiurilor domeslice ale Soarelui. Aut Soarele, cât şi Ga/era erau acolo binevenite: lumea se bucura de ceea ce era bun în ele şi nu se mai gândea la chestiunea asta. Omul Teufcisdrockh trecea şi re-trecea în micul său anturaj drepl unul din acei originali de nedescris. mai frecvenţi în Universităţile Germane decât oriunde aiurea: în legătură

30 Thomas Carlyle cu care, deşi îi vezi în viaţă şi ai siguranţa că trebuie să aibă o Istorie, nicio Istorie nu pare a fi descoperibilă: sau poate doar una similară celei pe care oamenii o atribuie stâncilor din munţi şi ruinelor antediluviene: care vor fi fost create prin acţiuni necunoscute, sunt într-o stare de decădere treptată şi reflectă actualmente lumina, rezistând presiunii: adică sunt obiecte vi/ibile şi tangibile în lumea aceasta de fantasme, unde există atâtea alte multe mistere.

Trebuie să fie remarcat faptul că deşi. conform titulaturii şi diplomei, era Profesxtir fler Allt ricy-Wisscrischajt său. aşa cum ar trebui s-o spunem în limba noastră, de Lucruri în General, n-a (inul niciun Curs. niciodată: probabil că n-a fost niciodată incitat să facă aşa ceva de vreo iniţiativă sau cerere publică. După toate aparenţele, iluminatul Guvernământ din Weissnichtwo. atunci când şi-a fondat Noua Universitate, şi-a închipuit că a făcut destul dacă. „În timpuri ca acestea ale noastre”, aşa cum se specifica în Programul semioficial, „atunci când

toate lucrurile sunt. repede sau lent. În stare să se re/olve de la sine. transformiându-se în Haos. s-a ajuns la soluţia unui Profesorat de acest fel; la care. aşa cum se prezintă situaţia, sarcina reîntruchipării din Haos ar putea fi oarecum, chiar dacă în mică măsură, facilitată”. Au considerat, fără îndoială, drept prematur ca actualele Conferinţe să fie ţinute, ca şi Orele Publice de „ştiinţă a Lucrurilor în General”; în care privinţă, ci nu făcuseră decât să stabilească Profesoratul, nicidecum să-l în/. csirc/. astfel că Teufcisdrockh, „recomandat de cele mai înalte Nume”, fusese pur şi simplu promovat deci la rangul de Nume.

Măreaţă a fost admiraţia pentru acest nou Profesorat în rândurile claselor mai luminate: pentru felul în care un Guvern luminat sesi/asc Necesitatea Epocii (Xi ithedilr/hixx): pentru felul în care. cu timpul, în locul Negării şi Distrugerii. urma să avem o ştiinţă a Afirmării şi Reconstrucţiei; iar Germania şi Weissnicimvo se aflau acolo unde le era locul, în avangarda lumii. Destul de considerabilă a fost şi mirarea faţă de noul Profesor, apărut destul de oportun în Universitatea născândă; atât de capabil să ţină cursuri. Ia o adică: atât de pregătit să-şi menţină liniştea pe o perioadă nedefinită; dar un Guvern luminat a considerat că nu era ca/ul să-i ofere pretextul de a-şi pune în valoare acest din urmă talent. Dar o asemenea admiraţie şi o

Sartor Resartus asemenea uluire, nourmate de niciun act menit să le men (mă în viaţă, nu puteau dura mai mult de nouă /jlc; şi, mult înainte de vi/ita noastră la locurile respective, ele dispăruseră cu totul. Capetele mai subtile au considerat că totul nu era decât o încercare de a se crampona de popularitatea care-i scăpa printre degete din partea unui Ministru ale cărui neca/un casnice, intrigi de curte. bătrâneţe şi hidropi/. ic l-au îndepărtat, în cele din urmă. curând după aceea, de la postul lui de conducere.

În ce-l priveşte pe Teufcisdrockh. cu excepţia apariţiilor sale nocturne la Grüne Gans. Weissnichtwo nu prea s-a bucurat de vederea lui şi nici n-a simţit mare lucru

pentru ei. Aici. În Ţaţa cănii lui de Gukguk, el şedea citind Ziarele; privind uneori contemplativ la norii tutunului din pipa sa. fără altă preocupare vizibilă: întotdeauna graţie manierelor lui blânde. se producea un fenomen plăcut: mai ales când deschidea gura ca să vorbească, cu care ocazii, toată Cafeneaua se cufunda în tăcere, ca şi cum ar fi fost sigură că va auzi ceva valoros. Mai mult. să audă. poate, o întreagă scrie, torente de propo/jţii dintre cele mai memorabile; ca atunci când. devenit mai prietenos, şi-ar îngădui acest lucru timp de ore-n şir. cu o audienţă pe măsură: şi cu atât mai memorabile, cu cât ţâşneau dintr-un cap evident nu mai interesat de aceasta, nu mai conştient de ceea ce se întâmplă decât capul sculptat în piatră al vreunei ţintim publice, care prin muştiucul ci de alamă, aruncă apă şi spre ceea ce e valoros, şi spre ceea ce e lipsit de valoare; indiferentă la faptul dacă e vorba despre alimente pentru gătit sau despre conflagraţii de stins; care are. Într-adevăr. aceeaşi înfăţişare fixă şi sinceră, şi când curge apa şi când nu.

Editorului acestor pagini, ca şi oricărui tânăr engic/entu/iast, chiar lipsit de valoare. Teufcisdrockh i s-a deschis poate mai mult decât majorităţii. Păcat doar că n-am fost în stare atunci să bănuim pe jumătate importanta lui şi să-l scrutăm cu forţa viziunii! Ne-am bucurat, lucru cu care nu mai mult de trei oameni din Weissnichtwo se pot lăuda, de un anumit grad de acces la domiciliul privat al Profesorului. Era mansarda celei mai înalte casc din Wahngasse; şi puica G pe drept cuxânt numit foişorul Weissnichtwc-ului. căci se înălţa drept spre cer deasupra acoperişurilor din jur. acestea

32 Thomas Carlyle din urmă înălându-se şi ele dintr-un teren elevat. Pe lângă.1 aceasta, ferestrele lui dădeau spre cele patru Orie. său. cum ar spune scoţienii, şi se cuvine să spunem şi noi. Puncte Cardinale: camera de /. i însumează trei dintre ele; un altul priveşte spre Schlafginifich (dormitor), în partea opusă: ca să nu mai pomenim bucătăria, care oferă două duplicate, ca să /. iccm aşa. şi nu arată nimic nou. Astfel că era de fapt

telescopul sau turnul de paza al lui Teufcisdrockh: de unde, stând comod, putea să vădii întreaga circulaţie vie a acelui Oraş deosebit; stră/de şi cărările, cu tot ce se întâmpla sau trecea (Thun uml Treihen) pe ele. erau în cea mai mare parte vi/ibile de acolo.

„Mă uit în jos la tot viesparul sau stupul acela”, l-am auzit spunând, „şi sunt martor la punerea straturilor de ceară, la 70 iculul mierii, la fabricarea otrăvii şi la asfixierea din caii/a sulfului. Văd totul, de la esplanada Palatului, unde cântă muzica. În vreme ce Înălţimea Sa senină îşi mănâncă cu plăcere alimentele, până la poteca de jos. unde bătrâna văduvă, împletind ca să câştige câţiva bănuţi cu care să-şi ducă traiul, stă în prag ca să simtă soarele după-amic/îi căci. cu excepţia cocoşului ginictă de pe Schlosskirche. niciun biped nu stă aşa de sus. Curierii, încinşi în curele şi încă/miiiţi. MII şi aduc Bucurii şi Necazuri vârâte în săculeţi de piele: acolo, încărcat de bagaj şi îmbelşugat şi cu patrii cai iuţi. se duce de-a rostogolul la Ţară Baronul şi familia lui: ici. cu un picior de lemn. Soldatul schilod şchioapălă cu greu. cerşind pomană: o mie de trăsuri, care şi căruţe sosesc huruind cu Hrană, tânără Rusticitate şi alte Produse Brute, inanimate sau animate, şi ies tot huruind cu Produse manufacturi/ale ştii tu oare de unde vine şi încotro se-ndreaptă acest torent viu care umple străxile cu oameni de toate condiţiile şi vârstele? Aus der Ewigkcit: u <ler Ewigkeil hin: Dinspre Eternitate spre Eternitate! Ce altceva sunt toate acestea decât Apariţii? Nu sunt ele oare Suflete făcute vizibile: în Trupuri, care capătă formă şi o vor pierde, topindu-se în aer? Temeiul lor solid este o imagine a simţului; ele păşesc pe abisul Nimicului. Timpul gol se află în spatele şi în faţa lor. Îţi închipui, oare. paravanul acela de Haine roşu cu galben, cu pinteni la călcâie şi pene în vârf. e doar un Astă/i. fără un Ieri sau un Mâine: şi că Strămoşul lui nu vieţuia deja atunci când Hengst şi Horsa* ţi-au

Ilengst. Ţelul Iuţilor, a conclus, împreună cu fratele său. dorsa. triburile germanice care au invadai Anglia: el à l’omlal re-ilul Kent.

Surtor kesiirttismând.il Insula? Prietene, ve/i aici o legătură vie în Ţesutul acela al Istorici care întreţesc toată Fiinţa: uită-te bine. altfel va trece pe lângă” tine şi n-ai să-l mai ve/.i”.

„Ach, mein Licber”, spuse el odaia, la miezul nopţii, după ce ne întorseserăm de la Cafenea şi discutam destul de sincer, „este cu adevărat sublim să trăieşti nici. Franjurile acestea de la lumina lămpii, care luptă să străbată fumul şi miile de răsuflări, înaintând cu câţiva paşi numai, mai departe, în străvechiul regat al Nopţii; ce crc/i că gândeşte Booles9 despre ei. În timp ce-şi conduce Ginii de Vânatoare peste Zenit, în hamurile lor de foc sideral. Zumzăitul acela înăbuşit ăl Mic/ului de Noapte, când Traficul s-a dedat odihnei; şi roţile carului Vanităţii, rostogolindu-se încă pe ici şi colo pe stră/. de îndepărtate, o duc în Săli acoperite şi luminate cu be/na de smoală cuvenită ei; şi doar Viciul şi Mi/cria se află acolo, ca să dea târcoale şi să geamă ca nişte păsări de noapte: zumzăitul acela, cum spuneam, ca somnul neliniştit şi tulburat de sforăituri al Vieţii bolnave, este auzit în Ceruri! Ah. sub pătura aceea de vapori şi putrefacţii, sub ga/cic acelea inimaginabile, ce hârdău de Fermentare /ace bolborosind într-ascuns! Tot ce este veselie şi întristare se află acolo; unii mor. alţii se nasc acolo; unii se roagă, alţii, de cealaltă parte a unui gard din cărămidă, blestemă; iar de jur-împrejurul lor. Noaptea vastă şi goală. Mândrul Nobil hoinăreşte încă prin saloanele lui parfumate, sau se odihneşte în spatele perdelelor de damasc; Sărăcia se ghemuişic în paturi pe rolile sau tremură de foame în culcuşurile ci de paie: în piv niţe întunecoase. Rou-c-ci-\<în îşi face slab auzită a lui vocc-a-deslinului pentru Nemernicii flăinân/i şi prăpădiţi; în timp ce Consilierii de Stat stau şi ţes intrigi şi joacă partide de şah la nivel înalt, ai căror pioni sunt Oameni, îndrăgostitul îi şopteşte iubitei sale că trăsura e gata; iar ca plină de speranţă şi teamă, coboară lin ca să zboare cu el peste graniţă; Hoţul, m şi mai mare tăcere, îşi pregăteşte şperaclele şi răngile sau stă la pândă. aşteptând primul sforăit al pa/. nicilor în

gheretele lor. Conacele vesele, cu camere pentru dineuri şi camere pentru dansai, sunt pline de lumină, de nuizică şi de inimi în culmea fericirii; în Celulele Condamnaţilor, însă. pulsul vieţii bale

”) Constelaţie în cum se alia şicana Arcuirii! C.O.II. 1 5

Thoimis Carivic tremurat şi slab. iar ochii injectaţi privesc afară în întunericul care e şi în jurul şi înăuntrul lor în căutarea luminii unei neînduplecate şi ultime dimineţi. Şase oameni urmea/ă să fie spin/uraţi în /ori: nu se aude niciun răpăit dinspre Rahensicin”! – spân/mătorile lor trebuie să fie chiar atunci în curs de ridicare. Peste cinci-sute-de-mii de animale cu-două-picioare. fără pene. /ac în junii nostru, în po/. iţie ori/. ontală: capetele lor sunt toate în scufii de noapte şi pline de visurile cele mai nebuneşti. De/ordinea strigă tare şi se în picliccşic şi se plimbă cu acre măreţe prin respingătoarele ci vi/iiini ale ruşinii; iar Mania, cu părul despletit, îngenunchea/ă asupra palidului ci prunc pe moarte, ale cănii bu/. e crăpate sunt nme/ite acum doar de lacrimile ei.

— Toate acestea, puse una peste alta şi aruncate claie peste grămadă, cu nimic altceva care să le despartă decât ceva lemnărie şi /idăric ridicată între ele; – înghesuite ca peştii săraţi în butoaiele lor; – ori viermuind, aş /.ice cu ea un chiup egiptean cu vipere îmblân/ite. fiecare din ele luptând să-şi scoată capul deasupra celorlalte: a\în este ceea ce se petrece sub învelişul acela de fum! Dar cu nicin U’criher. cu stan deasupra tuturor acestora; doaren şi Stelele”.

Ne«uni uitat în ochii lui ca să vedem dacă. În exprimarea unor gândnri-de-Noapic atât de extraordinare, putea fi sesi/ilă urma vreunuisim; lmânt: dar. din cauza luminii, care era cu adevărat un opaiţ cu seu şi destul de departe de geam. nu se putea vedea nimic allccva decât vechea lui fixitate şi vechiul său calm.

Acestea erau accesele de locvacitate ale Profesonilui: cel mai adesea vorbea în simple monosilabe sau şedea absolut tăcut şi fuma; în vreme ce vi/italorul avea

libertatea fie să spinul ce avea pe suflet, primind drept răspuns câte un mormăit din când în când; fie să se uite înjur în căutarea unui loc şi apoi să-şi ia tălpâşija. Era un apartament straniu; plin de cărţi şi hârtii împrăştiate şi de resturi amestecate de tot felul de substanţe imaginabile... unde prin clementul comun care era praful”. Cărţi /accau pe mese şi sub mese; ici flutura o coală de manuscris, colo o batistă sfâşiată sau o scufie de noapte lepădată în grabă; călimări de cerneală alternau cu coji de pâine. ceşti de cafea, cutii de tutun. Periodice Literare şi Botine cu şireturi. Bat rina Licschen (Lisckin. Li/a), care era cea care-i făcea patul şi-i aprindea focul în sobă, spălătoreasă şi slorcâloarca lui. bucătăreasa şi

Întror Resartus comisionara şi furni/onrca generală a ceicbnilui om. iar în rest o creatură foarte melodică, nu avea nicio autoritate suverană asupra acestei ultime citadele a lui Teufcisdrockh; doar cam o dală pe lună îşi făcea cu forţa drum într-acolo, cu mătura şi cârpa de şters praful, şi (în timp ce Teufcisdrockh îşi punea manuscrisele la adăpost) efectua o curăţenie parţială, o eliberare din închisoare a câtorva resturi de natură neliterară. Acestea erau Krdhehi ii-uri\e ci (cutremure de pământ), de care Teufcisdrockh se icmca mai mult decât de o ciumă; cu toate acestea, fusese forţat să se supună până la un anumit punct. Bucuros ar fi fost ci să stea aici şi să filosofe/e veşnic, sau până ce gunoaiele, tot adunându-se. l-ar fi scos pe uşă-afară: dar Licschen era braţul lui drept, lingura lui şi necesarul vieţii şi n-ar fi putut să fie contrazisă în mod absolut. Ne-o amintim încă pe străvechea femeie; atât de tăcută, încât unii o credeau mută; puteai adesea s-o iei şi drept surdă; pentru că pe Teufcisdrockh şi numai pe Teufcisdrockh îl servea şi numai lui îi acorda atenţic; şi parca să comunice cu el doar prin semne; dacă nu cunun mai curând graţie unei pătrunderi secrete, prin care ca ghicea lot ce dorea ci şi-i furni/. i totul. Bătrâna doamnă perseverentă!: freca, sorta şi mătura în bucătăria ci cu cea mai mică violenţă posibilă pentru ureche; şi. totuşi, toiul era rânduit şi în regulă acolo: fierbinte şi neagră sosea

cafeaua şi întotdeauna la momentul potrivit; şi tăcuta Licschen însăşi se uita la tine pe sub boneta ci albă şi curată, cu faldurile ei. care-i încadra chipul curat şi veştejit, acoperit de riduri, cu o privire de o inteligenţă solicitantă, apropiată, de bunăvoinţă.

Puţini străini, aşa cum am menţionat mai sus. aveau acces aici: singurul pe care l-am văzut acolo, cu excepţia noastră, a fost Hofralh Heuschrccke. cunoscut deja după nume şi aşteptări cititorilor acestor pagini. Nouă, la vremea aceea. Herr Heuschrccke ni se părea unul din indivi/Ji aceia paşnici, cu gura sirinsă. cu gât de cocoşii re şi proaspăt periat, probabil destul de distins în societate datorită acestui fapt. adică din aceia care, pe secetă sau pe vreme umedă „nu ieşeau niciodată fără umbrelă”. Dacă n-am fi ştiu! care-i „mica înţelepciune” care guvernea/ă lumea; şi cum. În Germania, ca şi aiurea, cei nouă/ci-şi-nouă de Oameni Publici pot cel mult să fie pajii muţi ai celui de al o sutălea, poate nimic altceva decât măşli şi fraieri de voie

Thomas Carivic sau fură de voie – putea părea minunat felul în care Herr Heuschrccke trebuia să fie numit Rath. sau Sfetnic şi Consilier, chiar în Weissnichtwo. Ce sfat putea oare acest Hofrath să dea unui bărbat sau unei femei; în a cărui figură de/. lânată şi în zigzag; în a cărui faţă uscăţivă, în vreme ce se strâmba în fel şi chip. Într-o permanentă fluctuaţie detaliată, nu puteai sesi/a decât o confuzie mai rea decât confuzia însăşi; cel mult Timiditate şi Rezervă fizică? Unii spuneau în cor că el era „însăşi întruchipnrca Spiritului Dragostei”: cei mai sinceri ochi albaştri, plini de tristeţe şi blândeţe; punga permanent deschisă şi aşa mai departe; toate acestea, trebuie să sperăm acum. din mai multe motive, nu erau lipsite de fond. În orice caz, schiţa prietenului Teufcisdrockh. care mânuia. Într-adevăr. acul de gravat ca puţini alţii, era probabil cea mai bună: Ei hat Geniiih i/ntl Geist, hol wenigxtenx gehabl, doch o/inc Organ, ohne Schicksals-Gunst; i. fi gecrimm irtig tiber hnih = nrrullcl, halh-erstarrt – „Arc inimă şi talent, cel puţin a avut aşa

ceva, dar fără capacitatea necesară de exprimare sau favoruri din partea Sorţii; aşa că acum e pe jumătate ruinat şi pe jumătate îngheţat”. – Cititorii se pot întreba ce-o să gândească numitul Hofralh despre toate astea, atunci când le va vedea: nouă. la adăpost în îmbrăţişarea Fidelităţii Istorice, nu ne pasă.

Punctul principal pentru noi toţi este, fără îndoială, dragostea lui pentru Teufcisdrockh. care era într-adevăr. de departe, şi cea mai cristalizată trăsătură a lui Heuschrccke însuşi. Putem afirma că s-a cramponat de Profesor cu afecţiunea unui Boswcil1” pentru Johnson-ul său”. Şi poate cu aceeaşi reacţie; pentru că Teufcisdrockh îl trata pe sfrijitul său admirator cu prea puţin respect vădii, ca pe un prieten pe jumătate raţional sau total lipsit de raţiune, şi îl iubea cel mult din recunoştinţă şi obişnuinţă. Pe de alta paric. era curios să observi cu ce blândeţe respectuoasă şi cu ce soi de protecţie paternă îl privea şi îl dirija Hofralh al nostru, fiind mai în vârstă. mai bogat şi, aşa cum îşi închipuia el cu drag. inuli mai influent din punct de vedere practic, în nucleul alcătuit numai din ei doi. pe micul său înţelept, pe care părea să-l considere un oracol în viaţă. Abia apuca

”) Avocat şi seriilor scoian. biograful lui Samuel Jolmson.

Celebru autor de dicţionare, seriilor ţi erilie din secolul al NVIII-lea

Teufelsdrâckh să deschidă gura, că Heuschrccke se şi înfiinţa într-un prag de uşă liber, stând lângă ca numai ochi şi urechi, ca să nu piardă nimic: şi pe urmă, la orice întrerupere a discursului, îşi clipocea chicotitul fudul al râsului său tuşit (căci maşinăria râsului avea nevoie de ceva timp ca să se pună în mişcare şi părea defectă şi dereglată), sau scotea un fornăit zgomotos, nazalizând în mod strident-Kmvn! Dos plauh Ich; în ambele cazuri fiind vorba de o aprobare din tot sufletul. Pe scurt, dacă Teufcisdrockh ar fi fost Dalai-Lama. statut pentru care, cu excepţia poate a auto-izolării sale şi a indiferenţei de zeu.

nu prezenta niciun simptom, atunci Heuschrccke putea trece drept Talapoin-ul 12 lui şef. pentru care nicio pilulă dospită pe care o putea frământa şi destina apoi publicului credincios, nu era nimic altceva decât ceva medicinal şi sacni.

Într-un astfel de mediu social, domestic şi fizic, trăia şi medita Teufelsdrockh. atunci când am făcut cunoştinţă cu el. şi este foarte probabil că o face şi acum. Aici. cocoţat în înaltul său turn de pa/ă din Wahngassc, învăluit adesea în solitudine, veghind asupra Ursei, îşi purta neîmblân/ilul Investigator toate bătăliile cu prostia şi cu întunericul; după toate probabilităţile, aici a scris el acest surprinzător Volum despre l eşminie. Date particulare suplimentare: despre vârsta sa, care era de soiul acela mijlociu reprezentativ. pe care poţi doar s-o ghiceşti; despre pardesiul lui larg; despre culoarea pantalonilor săi, despre înfăţişarea pălăriei sale cu boruri largi şi în formă de clopotniţă şi aşa mai departe, am putea vorbi despre toate acestea, dar n-o facem, în vremurile astea. Cel mai înţelept este cu adevărat Cel mai Măreţ, astfel că o curiozitate luminată, lăsând Regii şi alte lucruri de felul acesta să stea pe soclurile lor. se înclină din ce în ce mai mult spre Clasa Filosofică şi cu toate acestea, care este cititorul care nu aşteaptă din partea noastră ca după lot ce-am scris şi am comunicat o descriere exactă a lui Teufcisdrockh să nu reiasă cu pregnanţă, înainte de sosirea Documentelor? Viaţa. Vicisitudinile şi

12) Preot budist.

38 Thonuis Carivic prezenţa sa Trupească ne sunt încă ascunse, sau contează doar într-o mică măsură. Dar. pe de altă parte, nu se află Sufletul lui inclus în acest Volum remarcabil mult mai mult decât cel al lui Pedro Căreia în Punga cu Dubloni îngropată. La sufletul lui Diogenes Teufcisdrockh. la opiniile lui. adică Ia... Originea şi Influenţa Hainelor”, cu bucurie ne întoarcem acum

IV CARACTERISTICI

Ar fi curata linguşeală vană să pretindem că această Lucrare despre haine ne mulţumeşte în întregime; nu este

aşa. ca şi în ea/ul tuturor operelor de geniu, chiar în cel al Soarelui însuşi, care deşi este cea mai înaltă creaţie sau operă de geniu publicată, arc. lotuşi, pete negre şi nebulo/ităţi turbulente în splendoarea sa. – un amalgam de introspecţie, inspiraţie, dar şi de oblu/itate. vi/. iune dublă, ba chiar orbire curată

Fără a ne implica în laudele şi profeţiile acelea entu/iasic din H'i isMiichhta sdie. În: e/or. am recunoscut că Volumul ne-a suscitat într-o foarte mare măsură pornirea spre acţiune, care este cel mai bun efect al oricărei cărţi; că a dus chiar la schimbări în felul nostru de a gândi; mai mult. căci promitea să dovedească, să /. iccm. deschiderea unei noi galerii de mină. În care întreaga lume a Speculaţiei ar putea apoi săpa piuă la adâncimi necunoscute. Mai exact, se poate declara acum că reali Ainic. perseverenţa în cercetare, vigoarea sa poetică şi chiar filosofică se manifestă acum indiscutabil; şi. din nefericire, nu mai puţin prolixitatea, divagaţiile şi absurditatea sa multiplă; că în ansamblu, aşa cum deschiderea de noi galerii de mină este ceva nerc/onabil. există multe fleacuri în Cartea lui. deşi şi specimene similare de o inestimabilă valoare. Nu-i putem promite o popularitate absolută în Anglia Pe lângă alegerea unui asemenea subiect cum sunt Hainele, maniera de tratare simboli/ca/ă la Autor prea des o rusticitate şi o izolare academică, cu adevărat de necondamnat la un German, dar fatală în privinţa succesului său în faţa publicului nostru.

Teufcisdrockh parc să nu fi văz. ut prea mult din societatea bună. sau a uitat cea mai mare parte din ceea ce a văzut. Vorbeşte ceea ce gândeşte cu o sinceritate stranie; numeşte multe lucruri chiar cu definiţiile lor din dicţionar. Pentru el. Tapiţerul liu-i nicidecum un Pontif, şi nici Salonul un Templu, chiar de nu-i niciodată atât de

40 Thoniiis Carlyle înşelător şi ameninţător: „o imensitate fără margini de covoare de Bruxelles, oglin/j montate între ferestre şi mobile poleite cu bron/. aurit”, cum se exprimă el„Nu poate să-mi ascund;! faptul că un

asemenea Salon nu este decât o părticică a Spaţiului infinit, unde atât de multe Suflete /amislile de Dumnc/cu se adună, în timp. la un loc”. Pentru Teufcisdrockh. Ducesa cu cel mai înalt grad de nobilitate este respectabilă şi venerabilă; dar în niciun caz pentru brăţările ci cu perle sau pentru colierele ci de Malines: în ochii lui. steaua unui Lord este puţin mai mică şi puţin mai mare decât un nasture, decât o farfurioară din /.inc de Birmingham de la costumul unui Clovn; „fiecare este o unealtă în felul său”, spune el; un pai de care. w ne ngulfiin cu toţii: în rest. totul e scos din pământ şi bătut pe nicovală în faţa degetelor fierarului”. Astfel priveşte profesorul în ochii oamenilor – cu o stranie imparţialitate şi cu o stranie libertate ştiinţifică; ca un om neobişnuit cu cercurile înalte, că/ul acolo din Lună. La drept vorbind, toate aceste lacune, ratări şi perversităţi multiforme apar din această specificitate care străbate întregul sistem al gândirii: dacă ele nu au în realitate o a doua can/ă. destul de firească şi ca, în Filosofiile sale Transcendentale, şi umorul de a considera Materia şi Materialele ca apartmind Spiritului; prin care cauza sa ar fi cu cât mai lipsită de speranţe, cu atât mai de plâns

Putem, totuşi, recomanda în deplină siguranţă Opera despre Veşminte atenţiei Gânditorilor naţiei noastre, în rândnrile cărora se crede ferm că există indivizi încă în viaţă: mai mult. cine decât cei din cercurile mondene ştiu dacă acest lucru, aşa cum susţine Teufcisdrockh. este adevărat, anume că „prin cea mai scrobită cravată trece o trahee şi un gâtici şi că sub vesta cu cea mai densă broderie bate o inimă” – că forţa acestui patetism sincer se poate face simţită şi că o săgeată a sufletului poate străpunge ici şi colo Universul artificial al modei? în Vizionnnil nostru pur. aspru şi /bârfit ca un Baptist care se hrăneşte cu lăcuste şi miere sălbatică, există o energie curată, o tărie făcută şi oarecum inconştientă care, exceptând sferele înalte ale Literaturii, trebuie să fie rară. Multe priviri adânci, adesea o precizie inexprimabilă, a aruncat el către Firea misterioasă şi spre şi mai

misterioasa Viaţă a Omului. Este minunat cum. din când în când. folosind cuvinte tăioase, împarte în două confuzia; relca/ă. acolo

unde că este profund împărţită în opt. În centrul real al problemei; şi nu numai că loveşte cuiul în doare, dar îl şi bale acolo unde trebuie, cu o forţă distrugăloare, îngropându-l. Pe de altă parte, să admitem în mod liber că el este întruchiparea celei mai inegale aspiraţii scriitoriceşti. Adesea, după o asemenea is prin a. va trage chiulul pe parcursul a nesfârşile pagini, vagabondând şi visând. cmiţând. mormăite în barbă, cele mai banale lucruri, ca şi cum ar dormi cu ochii deschişi, ceea ce şi face. de altfel

Fără să mai spunem nimic despre erudiţia sa fără margini, despre toate lecturile şi literaturile care. scrise în cea mai mare parte a limbilor cunoscute îi sunt familiare, de la Stmehunialhon13 la Dr. Lingard", de la [vestele (Slmsters), Talmudurile şi Coronele Orientului, cu Tabelele Sininele (Cutnituigele) Cassini15 şi Mecanica Celestă a lui Laplace până la Rohinson Cinsoe şi Aliniimihiil pentru uriişciii şi săteni de la Heljast. toate intim cunoscute de ei – să lăsăm toate acestea la o parte; oricât de lipsită de exemple ar fi la noi o asemenea universalitate de studii, ca nu uimeşte pe nimeni la Nemţi, unde este cu siguranţă un fapt onorabil, perfect natural şi indispensabil, un fapt care se înţelege de la sine. Un om care îşi dedică viaţa studiului poate fi altceva decât un erudit?

În ceea ce priveşte stilul. Autorul nostru manifestă aceleaşi capacităţi geniale, subminate de aceleaşi prea dese bădărănii, inegalităţi şi lipsă evidentă de relaţii cu clasele superioare. Uneori, aşa cum am afirmat anterior, avem de-a face cu o plenitudine absolută, cu o adevărată inspiraţie; gândurile sale ar/înde, ca tot atâlca Minerve, ţâşnind. Înconjurate de flăcări şi splendoare, din capul lui Jupiter; un vocabular bogat şi idiomatic, presărat cu comparaţii din domeniul picturii, o forţă poetică clocotitoare sau chiar întorsături ingenioase şi subtile,

toate graţiile şi solemnităţile unei Imaginaţii de/. lănţiiite, alături de o Inteligenţă extrem de evidentă, alternând în jocuri prestigioase. Dacă n-ar exista pasajele acestea adormite şi

”) Fragment dintr-o lucrare de cosmogonic atribuiţii lui Philon din liyblos. autor fenician

”) John l. ingard (177I-IX5I). autor. îl annchiU ifilor Anv/ve// finf-lo-mixana şi al hlonci Angliei.

”) Se cunosc trei autori cu numele de c’assini.

42 Thoi

adormitoare: dacă circunilocu (iunile. repeţi (iile şi chiar tentele de pur jargon extravagant n-ar fi întâlnile atât de des! Pe scurt. Profesorul Teufcisdrockh nu este un scriitor elegant. Poate că nu mai mult de nouă /cum din propo/. iţiile lui stau pe picioarele lor; celelalte sunt doar atitudini ambigue, ţinute în picioare de o armată de parante/e şi liniuţe şi complicate mereu de o scrie de expresii para/de. care alinia ca nişte resturi; unele din ele sâni chiar lăsate la-voia întâmplării. complet distruse şi de/membrate. Cu toate acestea, chiar şi în laturile cele mai rele. persistă la el o atracţie aparte. Un ton sălbatic domină întreaga sa exprimare, ca un Tel de tonalitate de ba/ă care regica/a totul: când rorţându-se ca într-un Cânt al Spiritelor, când izbucmnd într-un hohot strident ca al Demonilor; când cufundându-se în cadenţe, nu fără o cordialitate melodioasă, deşi destul de bruscă uneori, până la un ton obişnuit, pe care îl percepem ca pe un murmur monoton; un murmur al cănii caracter veritabil este foarte greu de preci/xit. Până acum nu am reuşit deloc să ne asigurăm deplin clacă este vorba despre accentele unui Umor adevărat, ceea ce considerăm a fi una dintre cele mai înalte calităţi ale geniului, sau pur şi simplu despre un ecou al Insanităţii şi Deşertăciunii, ceea ce se alia cu siguranţă mai josdecâl cel mai de jos nivel.

Aflaţi într-o asemenea dificnitalc. În ciuda relaţiilor noastre personale, stăm încă în expectativă în privinţa sentimentelor morale ale Profesorului. Ra/e de dragoste celestă ţâşnesc din ei. dulci tânguieli de o nesfârşilă milă;

ar putea strânge lot Universul la pieptul său. pentru ca să-i dăruiască toată căldura sa; se pare că un adevărat serafim se ascunde sub aparenţa aceasta dură. După care devine din nou atât de interiori/al şi tăcut, atât de imperturbabil de saturnian; manifestă o asemenea indiferenţă, o răceală atât de răuvoitoare faţă de strădaniile oamenilor, schiţând mereu o grimasă sardonică de amărăciune, dacă. la drept vorbind, asta nu csie decât o simplă insensibilitate prostească. – pe care o priveşti aproape cu un frison drept o încarnare Mefistofelică, pentru care această mare horă terestră şi celestă n-ar fi. În fond. decât un fel de Piruetă gigantică nebunească, în care regi şi cerşetori, îngeri şi demoni, stele şi gunoaie s-ar amesteca haotic, ceea ce i-ar putea interesa cel mult pe copii. Perspectiva sa. aşa cum am menţionat, este probabil cea mai gravă din câte au existat vreodată: cu toate acestea, nu este vorba de acea

gravitate rigida, destul de întâlnilă la avocaţii noştri pledanţi; ci mai curând despre gravitatea lacurilor înconjurate de munţi înalţi – poate cea a craterului unui vulcan stins: în ale cărui profund/jini întunecate le temi să priveşti: ochii aceştia, licăririle care lucesc, pot foarte bine să fie reflexele Stelelor cereşti. dar poate că şi sclipiri ale Focului din Adâncuri!

Cu siguranţă că firea acestui Tenfcisdrockh este cea mă implicata, cea mai concentrată şi cea mai enigmatică dintre toate suntem. totuşi, fericiţi să un amintim că l-am văz. ut o dală râzând; doua

O singură dată – fără îndoială că prima şi ultima dală în viaţa lui: da a fost un hohot de râs în stare să-i tre'/cască şi pe Cei Şapte Adormiţi şi nimeni altul nu-i de vină pentru asta decât Jean-Paul: printr-un simplu val al acestui vast Macistrom Mondial de Umor. cu sclipiri celeste care. din păcate, s-a congelat acum în răceala morţii! Cei doi Poeţi, unul corpolent, celălalt slab. dar amândoi posedând suficic mari. discutau împreună diverse subiecte. Editorul acestor pagini beneficiind de privilegiul de a-i asculta: iar Paul. În maniera sa serioasă, pronunţa acum una dintre acele

inimitabile „Extra-harangucs” ”: şi s-a întâmplat să fie... Asupra unei propuneri pentru

În Rege cu Mină de l’ier”: ireplal. În ochii şi pe faţa profesorului nostru apărea o limpe/ime. O limpe/ime străluciloare. copleşitoare şi binevenită: prin aceste trăsături sumbre se străvedea un Apollo radios şi veşnic tânăr: şi izbucni într-un hohot de râs asemănător neche/ălurilor tuturor Tallerscil-urilor. – cu lacrimi şiroindu-i pe obraji, cu pipa ţinuţil la lungimea braţului întins şi cu un picior ridicat în aer. – un râs sonor, fără sfârşit şi irc/islibil; un râs pornii nu numai din diafragmă şi întins pe chip. ci din ţoală fiinţa sa. din cap până-n picioare. Editorul acestor pagini, care desigur, râdea şi el. dar cu măsură, începea să se teamă că nu era vorba de ceva firesc: cu ţoale acestea. Teufcisdrockh îşi reveni şi se cufundă din nou în taciturnitatea sa obişnuită: dar. orice s-ar spune, în atitudinea sa impenetrabilă se simţea o uşoară urmă de ruşine: şi nici măcar Richier nu l-ar fi pulul readuce la vechea stare. Cititorii caic au cât de cât habar de Psihologic, ştiu ce conclu/îi pol şi trase din asta: şi că

16) Discurs în alinii subiectuku.

r) l’iată de cili ţi l. e de mlilmic i-l p. uioiiloi din l omilii, formală ele Kichaid Tattersall în 1766.

44 Thomas Carlyle niciun om care a râs o dală din toată inima şi fiinţa sa nu poate fi rău fără întoarcere. Există atât de multe lucruri în Râs: cheia cifrului cu care descifrăm omul în întregime! Unii au permanent un surâs nerod: al (îi au un surâs rece ca gheaţa. Foarte puţini sunt cei cu adevărat capabili să râdă cu adevărat, să emită un râs sănătos, în toată puterea cuvântului, majoritatea nu fac decât să ricaneze, să râdă din colţul bu/clor sau pe sub musta (a. de la gâtici în sus; sau cel mult produc un fel de râs exagerat, convulsiv şi întretăiat, ca şi cum ar râde printr-un şomoiog de lină: de la toţi aceştia nu te poţi aştepta la nimic bun. Omul care nu poate să râdă, nu numai că este capabil de toate trădările, stratagemele şi mârşăviile. dar întreaga sa viaţă este deja trădare şi stratageme.

Ca Autor. Herr Teufcisdrockh are un defect aproape deloc pardonabil şi care este. Iară îndoială, cel mai mare defect al său: o lipsă aproape loială de ordine Este adevărat că în acest Volum remarcabil, grija pe care o manifestă faţă de cursul simplu al Timpului duce, în părţile Narative, la o anumită aparenţă de metodă exterioară; dar este vorba de prea puţină metodă autentică şi succesiune logică. Cu excepţia multiplelor sale împărţiri şi subîmpărţiri. Lucrarea este esenţialmenic divizată în două Părţi: una Istorico-Dcscriptivă şi una Filosofico-Speculalivă. dar. din nefericire. Iară o linie netă de demarcaţie între ele: în combinaţia aceasta labirintică, fiecare parte se suprapune, pencirca/ă şi chiar le străbate pe celelalte. O mulţime de secţiuni conţin nibrici contestabile sau chiar heteroclite şi inclasabile; aceasta face nu numai ca Volumul saşi piardă din accesibilitate, dar ne şi incomodea/ă prea des. ca un fel de banchet trăsnit, la care la toate felurile au fost amestecate, peştele şi carnea, supa şi mî nea ren solidă, stridiile în sos. salata, vinul de Rin şi muştarul franţuzesc – toate fiind aruncate într-un castron uriaş sau într-o covată, iar Publicul flămând – invitat să se sen cască singur. O parte din strădania noastră va consta în a face cât de cât ordine în acest Haos.

V. LUMEA ÎN HAINE

„Aşa cum Montesquicu a scris Spiritul Legilor”, observă Profesorul nostru... şi cu aş putea scrie un Spirit ol Huinelor; astfel, alături de un Spirit ui Legilor, practic un Spirit al Cutumelor, am avea şi un Spirit al Costumelor. Deoarece omul nu se lasă în voia purului Hazard nici în croitorie, nici în legislaţie, mâna fiind permanent condusă de operaţiile misterioase ale minţii, în toate Modele şi strădaniile sale vestimentare veţi găsi licărind o Idee Arhitectonică; Trupul şi Stofa ci sunt materialele pe care şi cu care urinca/ă să fie construit acest edificiu înfrumuseţat al său – Personajul în care se va întrupa. Fie că se unduieşte graţios în mantile cu falduri, încălţat cu sandale uşoare; fie că se înalţă ca un turn. printr-o coafură înaltă, din mijlocul unor /. or/oane lacute toate din ţinte, paiete şi

centuri cu clopoţei; sau că se umflă în pliuri scrobite, în deşeuri de valir” şi tubero/ilăţi monstruoase; sau că îşi subţia/ă talia cu riscul de a se frânge în două şi de a nu mai fi decât o Aglomeraţie de patru membre înfriintând lumea. – el. Personajul, acţionca/ă întotdeauna conform acestei Idei Arhitectonice; fie că ea este de natură grecească, gotică, renascentistă sau pur şi simplu modernă şi mondenă, de la Londra până la Paris. Pe de altă parte, există atâtea sensuri în Culoare! De la cel mai sobru gri american, până la cel mai aprins stacojiu, idiosincra/iile spirituale se relevă în alegerea Culorii: dacă Croiala reflectă Intelectul şi Tendinţele, Culoarea dezvăluic Caracterul şi Inima, în toate acestea, atât la naţiuni cât şi la indivi/.i. există o acţiune neîntreruptă, indubitabilă, deşi infinit de complexă, a

”) Pâiiză foarte laic din în sau cinep. i lblo Ml.1 laint. Înroa umerilor y picpţilor hainelor Kirluileţii. palloiiiclor ţi paitL-sicloi.

Tliormis Carivic

Cau/ci şi a Efectului: fiecare tăietura de Foarfeci a fost dirijată şi prescrisă de influenţele mereu active şi care nu sunt. fireşte, nici pierdulc. nici indescifrabile pentru Inteligenţele superioare.

Pentru aceste Inteligenţe superioare, o Filosofie a Efectelor şi Cau/clor aplicată Veşmintelor, aşa cum se aplică şi Legilor, ar constitui probabil un divertisment confortabil în serile de iarnă: dar astfel de Filosofii ni s-au părut întotdeauna prea puţin instructive pentru bietele inteligenţe pe care le au. În general. Oamenii. Mai mult. ce este însuşi acest Montesqiiicu al vostru decât un băieţel isteţ care buchiseşte Literele unei Cărţi profetice şi icroglifice. al cărei lexic se află în Veşnicie şi în Ceruri” – Să-mi explice un Filosof de Cauză-şi-Efect nu de ce port cutare sau cutare Haină – accept să mă supun unei asemenea Legi: ci numai de ce x în l < // nici. purtând orice şi siipunându-mă la orice!

— Trebuie deci să elimin multe din acest S/iiril al f ((linelor, dacă nu chiar totul, deoarece sunt lucruri

ipotetice, lipsite de perspectivă şi chiar deplasate: Faptele goale şi Deducţiile derivate din ele într-un cu lotul alt stil decât cel profetic – iată domeniul meu umil şi natural”.

Plecat de la această restricţie prudentă. Teufcisdrockh face totuşi astfel încât să-şi lărgească perspectiva atât cil se poate vedea cu ochii; marginile ci se află cel puţin adeseori dincolo de ori/ontul nostru. Fiind necesară o selecţie, nu vom examina aici Prima Parte a cărţii lui decât pe atât de superficial pe cât ne va sta în putinţă. Această Primă Parte se remarcă, fără îndoială, printr-o erudiţie omnivoră, printr-o răbdare şi o conştiinţă extremă: în acelaşi timp. prin re/ullalcic sale şi în linii mari. că este făcută mai curând ca să-i interese/e pe compilatorii vreunei liihlioicci de Cunoştinţe Generale, distractivă. Folositoare sau chiar Inutilă decât pe cititorii diverşi ai acestor pagini. Oare Partea aceasta a Cărţii o avea Heuschrccke în vedere atunci când ne-a recomandat aceste culegeri anonime care sunt „în prezent gloria Literaturii Britanice ” Dacă da. Editorii Bibliotecii îşi pot găsi aici profilul, în ce priveşte Primul Capitol, în care este vorba despre Paradis şi despre Frun/cic de Smochin şi care ne conduce pe parcursul unor nesfârşite dizertaţii de natură mitologică, metaforică, cabalistico-croitoriceşti şi absolut antediluviene, ne vom mulţumi să-i

Snrlor Kesiirlus 47

acord;”) în o aprobare indiferenta. Şi mai puţin ne vom ocupa de... Lilith. prima soţie a lui Aclam, pe care. după Talmudişli. a a\ul-o înaintea Evei şi din unirea cu care s-au născut toată liota de Demoni ai acrului, apelor şi pământultii” – considerând-o (ară importanţă. Tot ce se poate spune despre această parte a Lucrării, cu profundele ci aprecieri asupra lui. lildiii-Kntiniuii. Întruchiparea Elementului Primordial, într-un mod care se apropie în mod straniu aici de V/// şi Muspel (întunericul şi Lumina) şi de anticul nord. este că puterea sa de deducţie şi profund/imca sa de erudiţie Talmudică şi Rabbinică l-au umplut poate cu un sentiment învecinat cu uluirea pe cel mai nepriceput Ebraislolog din Britania.

Dar. părăsind această /ouă crepusculară. Teufcisdrockh. după Turnul Babel, se grăbeşte să urmărească dispersia Genului Uman pe toată suprafaţa locuită şi locuibilă a globului pământesc înaintând în lumina cercetărilor antice şi moderne de tot felul – Orientale. Pelasgice. Scandinave. Egiptene. Tahitiene – el se străduieşte să ne dea într-o formă comprimată (aşa cum nürnberghe/ilor le datorăm un Orhis J'icliix) un Orhix l exiintx; adică un tablou al costumelor din toate ţările, ale întregii umanităţi din toate timpurile. Aici putem noi spune triumfător Anticarului şi Istoricului: Predaţi-vă! Iată erudiţia: o Comoară de/ordonată. dacă vreţi; dar mepui/abilă precum Te/amul Regelui Nibelungilor. pe care douăspre/ecc care. timp de douăspre/ece /de. În ritmul de trei transporturi pe /i. n-ar putea-o căra. Mantale din blană de oaie şi şiraguri de brâie; talismane. etole. stihare: hlamide, toge. mătăsuri chinezeşti, şaluri afghane, pantaloni scurţi bufanţi, pantaloni scurţi din piele, jupoane cellice (deşi pantalonii scurţi sau nădragii, aşa cum indică numele lor. (îţi/lia liriuaiia. sâni mai vechi), mantile de Husar, garnituri de blană pentru umeri gen Van Dyck. prapuri, turnuri de rochii, toate acestea sunt etalate cu forţă sub ochii noştri – nici măcar scufiile de noapte din Kilmarnock nu sunt uitate. Trebuie să admitem în cea mai mare parte şi faptul că Erudiţia, eterogenă cum este ca şi chiar dacă de/. ordinea pe care o clalca/ă e comilatul icolo.

48 Thoimis Curivle destul de mare, este o Erudiţie concentrai;! şi purificai;! părţile ci îndoielnice fiind cizelate şi lăsate în o parte.

Apar reflecţii filosofice, iar uneori imagini mişcătoare ale vieţii umane. Din categoria aceasta ne-a surprins în mod deosebit cea care urmea/a. Cea dintâi menire a Hainelor, după cum îşi închipuie Profesorul nostru, nu a fost să ofere căldură sau decenţă, ci să împodobească. „Era într-adevăr mi/crabilă" spune el – ... condiţia Sălbaticului Aborigen, uitându-se fioros pe sub claia lui de păr care. împreună cu barba lui. îi ajungea piuă la şale şi-l învăluia ca o manta împletită: restul trupului său fiind

acoperii doar de pielea lui groasă din născare. El rătăcea prin poienile însorite ale pădurii, hrănindu-se cu fructe sălbatice; sau. precum vechiul Caledonian. stătea la pândă prin mlaştini în aşteptarea oră/. îi sale animale sau umane: fără unelte, fără arme. cu excepţia bolovanului de Cremene grea. căruia, pentru ca unica lui avere şi apărare să nu se piardă, îi ataşase o frânghie lungă din curele împletite: astfel ca să-l reciipereze la fel de sigur e şi atunci când îl lansa – cu o dexteritate mortală infailibilă. Cu toate acestea, odată satisfăcute nevoile Foamei şi ale Urii. următoarea's grijă nu era Confortul, ci Podoaba (l'ui). Găsea căldura în trud vânătorii; sau sub frun/cic uscate, în scorburile copacilor, în vizuin lui căptuşită cu scoarţă sau în peşteri: dar ca să se împodobească ave nevoie de Haine. Mai mult. la popoarele sălbatice tatuajul şi vopsiţi trupului au apărut chiar înaintea Hainelor. Prima nevoie spirituală barbarului este Podoaba, aşa cum vedem şi azi-la clasele barbare dii ţările civilizale.

Cititorule. Cântăreţ melodios, inspirai de ceruri, prea-nobilă Alteţă Screnissimă: chiar propria la fiică. Fecioară cu părul ca ambra, înflorire de /ăpadă şi trandafiri, semăuând cu o silfidă gata să se înalţe în aer. pe care tu o iubeşti şi o preamăreşti ca pe o Prezenţă div mă, ceea ce ca vorbind la modul simbolic, şi este. – a coborât. ca şi line, din acelaşi Antropofag Aborigen cu manta de păr şi aruncător de cremene! Datorită acestui mâncăii avem noi carne; datorită forţei lui sânicin noi delicaţi. Ce schimbări au fost făcute, nu de timp. ci în Timp! Căci nu numai Omenirea, ci tot ce face sau contemplă Omenirea se află în continuă creştere, regenerare şi vitalitate ce se perfecţionca Al singură. A/vârle-ţi Actul şi Vorba în Universul veşnic şi în permanentă lucrare: este o săinân că ce nu poate pieri: neobservată astă/. i (se spune), va fi regăsită peste o mie de ani înflorind ca un Smochin indian (poate chiar. vai. ca o pădure de cucută!).

Cel care a simplificat primul truda Copiştilor prin intermediul Timpurilor Mobile concedia Armatele mercenare, destiluia cea mai mare parte a Regilor şi

Senatelor şi crcca o lume Democratică şi cu lotul nouă: El inventase Arta tipografică. Primul pumn de A/ot. Sulf şi Cărbune a făcut să treacă prin tavan pisălogul Călugărului Seimuri/: ce va face oare ultimul pumn? Va realiAT supunerea irevocabilă a Forjei în faţa Gândirii. a curajului Animal în faţa celui Spiritual. Văcarul din lumea veche a făcut o descoperire elementară când – sătul să-şi lârâic Boul leneş prin ţinui până ce reuşea să-l schimbe în grâu sau ulei – a luat o bucată de Piele şi a /gârial sau a încrustai pe ea Figura unui Bou (sau i ceuxY11. a pus-o în buzunar şi i-a spus recunin. adică Bani şi totuşi Trocul s-a transformat în Vân/arc. Banii de Piele sunt acum din Aur şi Hârtie. iar ţoale miracolele au fost surclasate: căci există neamul Rothschild şi Datoriile Naţionale ale Angliei: şi oricine are şase penny este stăpân (atât cât îi arc) peste toţi oamenii: comandă bucătarilor să-l hrănească, filosofilor să-l înveţe, regilor să pună să-l pă/cască. – cât timp are şase penny.

— Şi Hainele, care au apărut din dragostea prostească de Podoabe, ce n-au devenit ele! mai multă Siguranţă, urmată curând de plăcuta Căldură: şi ce dacă. Pudoarea, divina Pudoare (Sclintim. Modestie), încă străină inimii Antropofagului, s-a născut misterios sub Haine, un refugiu mislic şi umbrit pentru Sfinţenia din om. Hainele ne conferă individualitate, distincţii, organi/arc socială: Hainele au făcut Oameni din noi: şi ameninţă să facă Manechine din noi”.

„Dar în general”, continuă elocventul nostru Profesor... omul e un Animal făcut să folosească Unelte (llundihicremk’s Thier). Slab în sinea sa şi mic de statură, po/. iţia sa verticală l rădează un echilibru destul de nesigur, atât timp cât depinde de o bazĂ care. chiar şi pentru

h mu monedă romană avea imprimai pe ea capul

Coala 4

Iliomns Curivic cel care are cele mai mari tălpi, nu depăşeşte o jumătate de picior pătrat21; trebuie să-şi încep: lrte/. e picioarele, ca nu cumva chiar vântul să-l ia

cu ei. Cel mai slab dintre bipede! Trei chintale sunt o sarcină /. drobiloare pentru ei; juncanul de pe pajişte îl arunca în aer ca pe o zdreanţă. Cu toate acestea, poate folosi Unelte, poate inventa Unelte: cu ele. muntele de granit se preface în pulbere în faţa lui: îndoaie fierul înroşit ca şi cum ar fi o pâslă moale: mările sunt şoselele lui netede, vinlimle şi focul – armăsarii lui neobosiţi Nu-l ve/. i nicăieri fără Unelte; fără Unelte nu este nimic, cu Unelte este totul”.

Să ne fie permis să înlicrupem aici. O clipă, şuvoiul Oratoric cu o remarcă, aceea că Definiţia aceasta de Animal făcui să folosească Unelte ni se pare de departe cea mai precisă şi mai bună pentru categoria aceasta de Animale Omul este numit Animal care Râde: dar nu râd oare şi maimuţele, sau încearcă măcar s-o facă: şi nu este oare considerat drept cel mai de seamă bărbat dintre oameni acela care râde cel mai mult şi mai des? însuşi Teufcisdrockh. aşa cum am spus. a râs o singură dată cu atât mai puţin ne vom pierde vremea cu Definiţia fraiiţu/cască de Animal care Găteşte: care. Într-adevăr. În scopuri riguros ştiinţifice, este pe cât de bună. pe atât de inutilă. Se poate spune despre un lătar că găteşte, când el nu face decât să-şi prepare aniricolul călărind pe ci? Sau ce artificii Culinare foloseşte grocnlande/ul. În afară că-şi depo/iteaza grăsimea de balenă, aşa cum ar putea face şi marmola într-un caz similar? Cum ar putea să se îngraşc Domnul Ubu printre indienii aceia din Orincco care. după spusele lui Humboldt. locuiesc în cuiburi de ciori pe crengile copacilor; şi. timp de jumătate de an. nu mănâncă decât argilă albă. Întreaga lor ţară fiind inundată. Dar. pe de altă parte, să ni se arate fiinţa umană aşa din orice perioadă şi din orice climă, care poate vieţui (ară uneltele sale: chiar şi Caledonienii aceia aveau, cum

Aproximativ 465 i

— Sartor Resartiis 5I

am văzut, bolovanii lor de Cremene şi Curelele legate de ei. aşa cum nicio brută nu are şi nici nu poate avea.

„Omul este un Animal făcut să folosească Uneltele”,

conchide Teufelsdrdekh în maniera lui bruscă; „Hainele sunt doar un exemplu al acestui adevăr: şi. desigur, dacă luăm în consideraţie intervalul dintre primul ţăruş de lemn cioplit de om şi vagoanele Trenului cu Aburi din Liverpool sau Clădirea Camerei Comunelor din Anglia, vom observa cât de mult a progresai ei. El scoate anumite pietre negre din sânul pământului şi le spune: Transportaţi-ne, pe mine şi bagajele astea, cu o vi (e: fi de treizeci fi cinci de mile pe orei; iar ele o fac. Adună, aparent prin voinţa sorţii, şase sute cincizeci şi opt de diverşi indivizi şi le spune: Faceţi ca naţiunea aceasta să trudească pentru noi, să-şi verse sângele pentru noi, să flaiirinieasca, să se chinuiasefi şi. wî pacfituinsefi pentru noi, şi ei o fac".

3) Este vorba de nunifirul membrilor Parlamentului britanic.

VI. ŞORŢURI

Una dintre cele mai puţin satisfăcătoare Secţiuni din întregul Volum este cea despre Şorţuri. Ce dacă viteazul bătrân Gao, Potcovarul persan, „al cănii Şorţ acoperit acum cu adevărat de bijuterii, deoarece s-a revoltatrevoltă care s-a dovedit a fi o reuşită – este încă stindardul regal al acestei ţări?"; ce dacă fiica lui John Knox „a ameninţat-o pe Majestatca Sa Suverană că preferă să prindă capul soţului ci în Şorţ decât ca acesta să mintă şi să devină episcop?" 3; ce dacă Landgravinc Elizabcih şi multe alte exemple de Şorţuri figurează aici? Este prea evident impregnată de un spirit alambicat, trândav, de o Icierilate a tonului care aminteşte de convenienţele satirei. De exemplu, ce avem noi de-a face cu propoziţii cum sunt cele care urmează?

„Şorţurile sunt Scuturi; împotriva ofenselor aduse curăţeniei, siguranţei, modestiei, uneori maliţiei. De la fâşia de mătase decupată (cum s-ar zice – Emblema şi Spiritul beatificai al unui Şorţ) pe care vreo nobilă casnică, aşezată între Cutiile cu lucrul de mână şi cu jucării de Nürnberg. şi-a legat-o cu graţie; la bucata de piele grosolan prelucrată, legală în jurul trupului cu curele, cu care lucrează Zidarul şi cu care-şi şterge scara mortarul de pe mistrie; sau la acele Şorţuri de tablă în care Vulcanii

voştri, pe jumătate goi de altfel, mânuiesc barosul şi toarnă în forme în topitoriile lor. – nu este aceasta oare o gamă destul de vâslă a modei şi utilizărilor acestui Veşmânt? Câte lucruri n-au fost ascunse, câte nu au fost pâsirate sub Şorţuri! mai mult, judecând drept, ce este întreaga voastră Instituţie a Armatei şi Poliţiei, în care se aruncă nenumărate milioane, decât un uriaş Şorţ stacojiu şi legat cu fier, în care lucrează Societatea (destul de

Incident autentic petrecut în 1622; Mm Knox (1505 – 1572). cleric şi refomiatoi protestant scoţian.

Sartor Resartus strâmtorală); ferindu-se astfel de murdarii şi de scântei. În această forjare a Diavolului (Teufelsschmiede) care e lumea? Dar cel care m-a intrigat cel mai mult din toate Şorţurile a fost cel Episcopal sau Sutana, în ce constă utilitatea acestui Şorţ? Observ că Supraveghetorul (F.piscopus) Sufletelor i-a suflecat colţul, ca şi cum ziua lui de munca s-a terminat: ce vrea să spună prin asta. oarci etc. etc.

Şi asta nu este lotul. Mai mult. ne punem întrebarea dacă urechilor cititorilor noştri le-a mai fost vreodată dat să audă lucruri de felul celor pe care le vom cita acum.

„Consider Şorţurile acelea de Hârtie. cu imprimeuri, purtate de Bucătarii pari/. icni. drept un debuşeu nou. deşi cam slăbuţ, pentru Tipografic; drept o încurajare pentru Literatura modernă, deci. care merită laude: nu fără satisfacţie am auz. it că şi o celebră Firmă londonc/ă arc de gând să introducă aceeaşi modă. cu extensii importante, în Anglia”. – Noi, care ne aflăm aici. n-am auzit de aşa ceva; şi avem cu adevărat motive să fim recunoscători pentru că există deocamdată alte debuşee pentru Literatura noastră, aşa exuberantă cum e ea.

— Teufcisdrockh continuă: „Dacă o cantitate de Hârtie imprimată ar fi atât de mare încât să inunde şoselele şi căile publice, ar trebui neapărat să se recurgă la mijloace noi. Într-o lume care există prin Industrie, nu ne place deloc să folosim focul ca clement distructiv şi nu ca clement creativ. Totuşi, cerul este omnipotent şi va găsi o ieşire, între timp. nu-i frumos oare să ve/i cinci milioane

de chintale de Cârpe culese anual de la Gunoicrniţă: şi. tot anual, după ce au fost macerate, călcate, imprimate şi vădute, să se întoarcă iar acolo, săturând atât de multe guri flămânde în felul acesta? Astfel, Gunoicrniţă, mai ales cu Cârpele şi Hainele ei vechi, este marca Baterie Electrică şi Sursa-de-mişcare de unde şi spre care circulă Activităţile Sociale (ca nişte Electricităţi vitroase şi răşinoase) în cercuri mai cuprin/ătoare sau mai restrânse. graţie puternicului, agitatului şi furtunosului Haos al Vieţii, pe care îl întreţin!” – Pe noi. cei care iubim omul şi parţial îl stimăm, asemenea pasaje ne umplu de un sentiment ambiguu.

Ceva mai jos dăm peste fragmentul următor: „Ziariştii sunt acum adevăraţii Regi şi Clerici: de-acum înainte Istoricii, dacă nu

54 Thomas Carivic sunt nebuni, trebuie să scrie nu despre Dinastiile Bourbon. Tudor şi Habsburg: ci despre Dinastiile Colilor Tipărite şi despre o nouă scrie de Nume noi. conform culărui ori cutărui Editor Abil. sau despre Asociaţia Editorilor Abili, care cuceresc urechile lumii. Despre Presa Britanică, poate cea mai importantă dintre toate şi destul de minunată prin alcătuirea şi procedeele ci secrete, există deja o valoroasă Istoric descriptivă, scrisă în limba aceasta sub titlul Luim-u invizibilii a lui Satan Fără Masciipe care. cu toate că am căutal-o în toate Bibliotecile din Weissnichiwo. n-am reunit să mi-o procur încă (vermochte nicht aufzultciben)”.

Bunul Honier nu se mul (umeţic deci să doarmă doar. mai şi sforăie. Ca şi Teufcisdrockh care. hoinărind prin /. oue unde nu prea are ce face. îl confundă pe b; ilrânul şi autenticul Presbilerinn Witchfinder25 cu un nou şi imaginar Istoric apocrif, autor al lucrării Briltische Joumnlistik; şi comite astfel poate cea mai remarcabilă confuzie din Literatura Modernă!

Titlul uiici vechi cărţi purilunc scrisă de profesorul j. Sinclair ţi pul>licală în 1685.25) Căutător de Vrăjitoare (aluzie la.1 Sinclair, autorul lucrării menţionate anterior).

VII ISTORIC DIVERS

Mai fericit se simte Profesorii! nostru şi mai pur din punct de vedere ştiinţific şi istoric, alunei cinci se ocupă de Evul Mediu în Europa, de la începuturi şi pin;! la sfârşitul Secolului al şaptespre/cecica – adevărată eră a extravaganţei în lumea Costumelor. Aici dă Anticarul şi Studentul în Mode peste cea mai bogata recoltă a sa. Veşminte fantastice, deconcertând întreaga fantezic a unui Tenicrs sau a unui Callot. se succed ca un şir de monştri devorând alţi monştri într-un Vis Totul în trăsături sobre şi viguroase şi adesea atins de magia şi de verva aceasta de geniu, care dă viaţă chiar şi celor mai vechi boarfe. Considerăm într-adevăr aceste Capitolc ca fiind atât de cnidile, precise. remnrcabile din punct de vedere grafic şi interesante în toate privinţele, încât s-ar putea pune întrebarea pertinentă pentru cei interesaţi: Oare poate o bună Traducere Engic/cască a acestei lucrări să fie încorporată în mod util în valoroasa Operă a Domnului Mcrrick2 1 Despre vechile niniiiri? Luaţi ca exemplu schiţa următoare, pentru care lucrarea /. ei iknrieiule Lust (II. 678) a lui Paulinus: a fost. nu fără o încredere aparentă, luată drept sursă:

„Am puica /înbi văzând moda germană din Secolul al Cincisprezecelea; aşa cum şi aceşti nemţi de allădală. dacă ar învia şi ar vedea /or/. oancic noastre, s-ar cruci şi ar invoca numele Fecioarei. Din fericire, niciun neamţ sau orice all om dus pe tărâmul celălalt nu poate învia; astfel că Trecutul nu stă inutil în calea Prezentului: Prezentul doar creşic din Trecut, ca un Copac ale cărui rădăcini nu se împletesc cu crengile, ci /ac paşnic sub pământ Este chiar dureros. dar nu /ndarnic. să ve/i şi să ştii că după puţină vreme Cei Mai Mari

Autor al lucrării i ainicit lllusiriilion ol. \nacnt Ariiis «mi Arimmrs. În 1X24; numele Coreei în amorului este S.J. Mcvrick.

27) Knciclopedist şi călător (1643 – 1712). A călători mult în (Mumia. Danemarca. Traducerea titlului cărţii este Dixinicliintlilicnuniiv.

Thoinas Curivic şi Cei Mai Iubiţi îşi vor găsi locul

complet ocupat aici şi nu vor mai avea niciun colţişor pentru ci: chiar Napoleon şi Byron. cam într-un răstimp de şapte ani. au îmbătrânil şi ar fi străini acum în Europa lor. Legea Progresului este astfel în siguranţă: şi nici pentru Haine, ca şi pentru oricare alte lucruri exterioare, moda nu dure<i/ă mult.

N-am să spun aici nimic despre clasele militare ale acelor vremuri vechi, ale căror cenliroane. /. ale şi gnimăjerc complicate. ci/.me uriaşe şi alte /or/oane pentru călărit şi luptă au fost descrise în Romanele moderne, până ce totul a ajuns să capete un oarecare caracter de afiş banal: clasele civile şi paşnice, mai puţin aduse în discuţie, sâni suficient de minunate pentru noi.

Cred că bogaţii au Ţi-iixinke (probabil un cuvânt intraductibil); pe urmă o centură de argint de care atârnă clopoţei; astfel încât atunci când un om merge, se aude un clinchet continuu. Câţiva din ei. melomani, au o adevărată colecţie de clopote (Glockenspicl) legate acolo; care. mai ales când se răsucesc brusc sau în ea/ul altor accidente de mers. produc un efect agreabil. Să observăm de asemenea cil de pasionaţi sunt ci de lucruri cu vârf ascuţit şi de decupaje în formă de arc gotic. Bărbaţii poartă glugi ascuţite şi lungi de-un cot3*, care cad şi atârnă într-o parte (\chicf): pantofii lor au vârfuri ascuţite, sunt lungi tot de-un col şi legaţi într-o parte cu cghileţi: chiar şi sabot n-au nasuri lungi de-un col: unii au chiar şi clopoţei prinşi în vârf. Pe lângă asta. după cunoştinţele mele. bărbaţii au pantaloni scurţi fără fund (nhnc (nwss). îi leagă în ascuţiş de cămăşi; iar vesta lungă şi rotundă trebuie să treacă peste ei.

Tinerele bogate, pe de altă parte, se plimbă în rochii decoltate în spate şi în faţă. aşa că spinarea şi picplul sunt aproape goale. Femeile de familie bună au însă rochii cu trenc lungi de patru-cinci coţi; trenc care sunt duse de băieţi. Brave Clcopalrc. navigând în Galerele lor de mătase cu un Cupidon drepl timonier! Priviţi bordurile rochiilor lor. groase cât un lat de palmă, care flutură în tivuri în jurul lor: şirul lung de nasturi de argint, semănând mai

mult cu nişte scoici de argint, de la gât până-n vârful picioarelor, care încheie aceleaşi rochii cu borduri. Tinerele şi-au legat părul cu panglici de argint, cu fluturaşi de aur şi flăcărui (Manum-n) care u) Kll. În original: veche unitate de măsură, egală cu l. l XX m

Surlor Resartus atârnă din păr, adică ciucuri scânteielori: ce să mai vorbim de coafura mamelor? Confortul nu este uital nici de dragul cochetăriei. Pe vreme de iarnă vedeţi reprezentantele sexului frumos (cele care-şi pot permite) în mantile lungi, cu fuste era/ale şi nu cu una. ci cu două brodări late cât palma la poale; totul sfârşindu-se în partea de sus cu un Guler gros bine scrobii, lat de vreo două/cei de iner; acestea sunt mantilele lor cu Guler (fimgeninfintel).

Femeile nu poartă încă jupoane bufante: dar bărbaţii au veste de barchet. sub care se află o mulţime de pliuri de pân'/ă. lipite cu pap (mii Teig zuxaimnenfu'kli islerl). care formea/ă o protuberantă respectabilă. Astfel rivali/ca/ă cele două sexe în arta Podoabelor; şi. ca de obicei, cel mai puternic învinge".

Profesorul nostru, fie că arc umor sau nu. manifestă un anumit sentiment al Comicului, o respectare vicleană a acestuia, pe care. dacă am putea afirma că un om atât de calm este în stare să încerce vreo cmoic, am pulca-o numi adevărată slăbiciune. Nimic din acele centuri cu clopoţei, acei pantaloni scurţi fără fund. pantofi cornuţi sau alte fenomene asemănătoare, din care Istoria îmbrăcăminţii ne oferă atât de multe. nu-i scapă: mai cu seamă nefericirile, întâmplările frapante sau incidentele în care sunt implicaţi purtătorii acestora sunt examinate cu atenţia cuvenită. Minunata manta a lui Sir Waller Ralcigh. pe care a înlins-o în noroi sub picioarele Reginei Elizabeta. parc să-i provoace prea puţin cniu/. iasm; se întreabă doar dacă la vremea aceea Regina prea-cclibatară „era dală cu roşu pe nas şi cu pudră albă pe obraji, aşa cum cameristele ei. atunci când din plictiseai;! şi datorită ridurilor nu se mai uita în nicio oglindă, se pricepeau să ascundă o evidenţă supărătoare1 " Putem răspunde că Sir Walter Ralcigh ştia

foaric bine ce face şi. chiar dacă Regina celibatară ar fi fost tapisată cu pergament vopsit în gris-vert. ar fi făcui acelaşi lucru.

Astfel, vorbind şi despre acele veşminic enorme, care nu erau numai croite la întâmplare şi galonate, dar şi umflate artificial în porţiunile mai late ale trupului, prin împănarea lor cu Tărâţă.

— Profesorul nostru nu uită să facă unele comentarii asupra ghinionistului Curtezan care. aşezându-se pe un scaun care avea un

Circa 50 de

58 Thomas Carlyle cui ieşit în arară şi apoi ridicându-se ca să-şi facă datoria la intrarea Majestă (II Sale, a emis instantaneu că (n-a norişori de făină uscată: şi a rămas acolo, redus la dimensiunile unui Tuş. cu galoanele şi panglicile atârnând trist şi flasc în jurul lui. La care Profesorul dă glas acestei cugetări:

„Prin ce întâmplări stranii am ajuns noi să trăim în Istoric? Erostratus printr-o torţă; Milo printr-un bou; Henry Damicy. O dropie golaşă şi toantă. prin membrele lui; marea majoritate a Regilor şi Reginelor pentru că s-au născut sub cutare sau cutare baldachin; Boilcau Despreaux (după spusele lui Heivetius) prin ciocul unui curcan; iar acest individ născut într-o /. odic proastă, printr-o niptură la pantaloni. – căci niciun Memorialist de la Curtea Kaiscrului nu-l omite, în zadar s-a rugat Tlicmislocics să-i fie hăra/il darul Uitării; Prieteni. supime (i-\a cu veselie Destinului şi citiţi-l. dacă tot a fost scris”. – Trebuie oare să-i amintim lui Teufcisdrockh că foarte aproape de acest imposibil liar al Uitării se află harul Tăcerii, pe care Engic/. îi îl manifestă chiar şi atunci când călătoresc”.

„Cel mai simplu costum”, remarcă Profesorul nostru... pe care-l găsesc menţionat în Istoric este cel al regimentului de Cavalerie al lui Bolívar de la sfârşitul războaiclor columbiene. O pătură pătrată de douăspre/cec picioare în diagonală (unii obişnuiesc să-i laic colţurile, făcând-o să fie circulară): în centru, o tăietură lungă de opispre/cec inci; prin ea Cavalerul, gol-puşcă. Îşi introduce

capul şi gâtul: şi călăreşte aşa ferit de intemperii, iar în bătălii îşi proicica/ă trupul, cu ajutorul ei. de multe lovituri (pentru că şi-o înfăşoară în jurul brâului sting); aşa că arc atât haine, cât şi harnaşanicul şi manta.

Cu această imagine a Stării Naturii de un caracter atu de emoţionant şi de un dispreţ faţă de ceea ce este superfluu care aminteşte de antichitatea romană, vom părăsi partea de faţă a subiectului nostru.

Este vorba de fioncho.

VIII LUMEA IEŞITĂ DIN HAINE

Dacă în partea Istorico-Dcscriplivă a acestui Volum. Teufcisdrockh. disculând doar despre H'enlen (Originea şi Perfecţionarea succesivă) în privinţa Hainelor, i-a uliul pe mulţi cititori, aceştia vor fi de-a dreptul exia/i-aţi de partea Filosofico-Speculalivă. care tratează despre îl irken. adică despre Influenţele lor. Aici simte prezentul Editor pentru prima dată dificultalen sarcinii sale: pentru ca tocmai aici începe noua Filosofie a Veşmintelor: o zonă virgină, aproape de neconceput. un haos: în exploatarea căreia este atât de greu şi. totuşi, atât de nespus de important se se ştie care manieră de abordare şi de ajungere la un re/ullat este cea bună: unde păşim pe teren ferm care să ne (mă şi unde sâni hăuri sau pur şi simplu nori care ne-ar putea înghiţi! Teufcisdrockh se aventurca/JI nici mai mult nici mai puţin decât să expună influenţele morale, politice şi chiar religioase ale Hainelor: să facă evidente în miile ci de aspecte complexe această Propoziţie mărca A: că interesele Omului pe pământ „sunt legate toate, înnăstuniite împreună şi menţinute la un loc de către Haine". El spune de atâtea ori: „Societatea este baniţă pe Stofe": apoi: „Societatea navighea/ă printr-o Infinitate de Stofe, ca pe o Mamă a lui Faust sau mai curând ca pe Cearşaful animalelor curate şi spurcate din Visul Apostolului, iar fără un asemenea Cearşaf sau o asemene Manta s-ar cufunda în abisuri fără fund sau ar urca pe praguri vane. dar în ambele ca/un ar înceta să mai existe".

Ar fi o ambiţie nebunească să încercăm să expunem prin ce înlănţuire, prin ce ţesătură de Meditaţii infinit de

complexe este demonstrată aici Teorema aceasta mare din care sunt deduse nenumărate Corolare practice. Metoda Profesorului nostru nu este. În niciun caz. aceea a şcolii vulgare de Logică, în care toate adevărurile stau în rând. fiecare ţinându-se de fusta celuilalt: ci aceea a Raţiunii practice, apelând la marca Intuiţie, dincolo de ţoale grupările şi

60 Thomas Carlyle regatele sistematice: de aici. am putea spune. O nobilă complexitate, aproape ca aceea a Naturii, domneşte în filosofia sau în Tabloul spiritual pe care-l face Naturii: un labirint vast. dar. totuşi, aşa cum îţi şopteşte credinţa, nu rară plan. Cu toate acestea, aşa cum ne-am plâns mai sus. se poate discerne şi o anumită complexitate infamă, pe care trebuie să o numim simplă confuzie. Trebuie, de asemenea, să exclamăm adesea: Oare Cerului îi place că aceleaşi Documente Biografice au ajuns la noi? Căci este ca şi cum demonstraţia s-ar ba/a mult pe individualitatea Autorului; ca şi cum nu Argumentul, ci Experienţa i-ar fi fost mentor, în prezent putem spera să ne împărtăşim din vreun contur sau din vreo imagine neclară a acestei Doctrine doar prin licăriri fugare şi prin fragmente semnificative, desprinse adesea la intervale destul de mari din Volumul original. Cititorii care posedă o oarecare inteligenţă sunt încă o dată im ilaţi să ne acorde o atenţie cât mai încordată: să se pronunţe, nu însă înainte de un examen amănunţit. Dacă pe marginea extremă a ori/ontului nostru actual nu se întrevede mirajul unui Păinâni; promisiunea unor noi Insule Prospere, poate Americi complet virgine; pentru ţoale acestea cine arc pân'/. e ca să navighe/e până acolo. – Drept început, iată următorul lung citat:

„La oameni înclinaţi spre speculaţie”, scrie Teufcisdrockh„Există uneori momente meditative, al i ude şi. totuşi, groa/nice. când. mirat sau temător, îţi pui această întrebare fără răspuns: Cine sunt cir. care este lucrul căruia să-i pot spune „cu” (tins îl csen dan. v/e/? ICH nennt)! Lumea şi traficul ci xgomotos se îndepărtea/ă; iar prin tapetul de hârlic. prin xidurile de piatră şi prin

ţesăturile groase şi împăturite ale Comerţului şi Politicii, precum şi prin toate tegumentele însufleţite sau neînsufleţite (ale Societăţii şi Trupului), de care existenţa ta este înconjurată. – vederea penctrea/ă Abisul gol şi eşti singur cu Universul, în comuniune tăcută cu el. ca două prezenţe misterioase puse faţă-n faţă.

Cine sunt cu; ce-nseamnă asta – EU? O Voce. O Mişcare, o Apariţie; – vreo întrupare. Idee vi/. ualizală în Mintea Eternă? Cogito. ergo suin31, Vai. sărman Cugetător, asta nu ne duce prea departe. Fireşte, exist: şi mai înainte de asta nu existam: De ce? Cum?

”) Celebra led expusă de Descailes în Principiu 1 hilosophiM. IV.

Sartor Resartus încotro? Răspunsul se află în jur. scris în toate culorile şi mişcările, rostit pe toate tonurile de bucurie şi jale. În mii de figuri, în mii de voci. În Natura armonioasă: dar unde sunt ochiul şi urechea ascuţite, cărora Apocalipsul scris-de-Duninc/. eu le va dezvălui sensul clar? Ne aflăm într-o Fantasmagoric nesfârşită şi într-o Peşteră-a-Viselor fără margini: nesfârşite. pentru că steaua cea mai puţin luminoasă, secolul cel mai îndepărtat nu se află nici măcar întrucâtva mai aproape de limită; sunete şi vi/luni multicolore plutesc în jurul simţurilor noastre; dar pe El. Veghetorul a cănii operă sunt atât Visul cât şi Visătorul, nu-l vedem nicăieri; decât în rare momente de semitrezic; în rest. nici nu-i bănuim prezenţa. Creaţia, se spune, se află sub ochii noştri, ca un glorios Curcubeu; dar Soarele care l-a creat se află în spatele nostru. ferit de ochii noştri. Ascuns atât de bine. Încât în acest Vis straniu ne agă (am de umbre luându-le drept realitate: şi dormim adânc, în timp ce ne închipuim că suntem cu ochii larg deschişi! Care din Sistemele voastre Filosofice este altceva decât o teoremă-a-visului: un re/. ultal net, acordat pe încredere, atât timp cât deâinpârţitul şi împărţitortil sunt necunoscute? Ce altceva sunt toate războaiele voastre naţionale, cu Retragerile lor de la Moscova şi cu Revoluţii sângeroase şi pline de ură decât Soiuiuuiibulisimtl neliniştii Celor care Dorm? Această Visare,

somnambulismul acesta îl numim noi pe Pământ Viaţă; în care cea mai mare parte păşesc cu siguranţă, ca şi cum ar şti să-şi deosebească dreapta de stânga; dar înţelepţi sunt doar cei care sunt conştienţi de faptul că nu ştiu nimic.

Păcat că toate Mctafizicile s-au dovedit până acum atât de inexpresiv neproductive! Secretul Existenţei Omului este încă asemenea enigmei Sfinxului: o ghicitoare pe care el nu o poate dezlega; şi din această ignoranţă i se trage moartea, cea mai rea dintre morţi – cea spirituală. Ce sunt Axiomele. Categoriile. Sistemele şi Aforismele voastre? Vorbe, simple vorbe. Frumoase castele sunt vicleneşte construite din Văzduh, cu ajutorul Cuvintelor, cuvinte bine implantate în mortarul bunei Logici, unde. totuşi. Cunoaşterea nu-şi va găsi nicicând locul, întregul este întâi mure decât partea, cât exces de adevăr! Natura are oroare de vid. cât exces de falsitate şi minciună! mai departe: \unic nu poate acţiona decât acolo unde se află. O cred din toată inima: numai că UNDE se află nimicul acesta”.

62 Thomas Oirivle

Să nu fim sclavii Cuvintelor: acest lucru îndepărtat şi Mort nu se află oare Aici. În sens material, la Tel de concret ca şi podeaua pe care stau. În timp ce eu îl iubesc, tânjesc după el şi-l jelesc? Dar acelaşi UNDE. împreună cu fratele lui. CÂND. sâni de la bun început macştrii-colorişti ai peşterii în care Visăm noi; sau. mai curând. Canavaua (adică un/cala şi bătătura) pe care sunt /ugrăvite toate Visele şi vi/iunile noastre asupra Vieţii, Cu toate acestea, o meditaţie mai profundă nu i-a învăţat oare pe unii dintr-un climat şi dintr-o vârstă oarecare că UNDE-le şi CÂNDu-l. atât de misterios inseparabile de toate gândurile noastre, nu sunt decât aderenţe terestre superficiale ale ghidului9 că Văzătorul îi poate vedea înălţându-se din cereştii PRETUTINDENI şi PE VECIE: oare nu şi-au conceput toate naţiunile Dumnc/cul lor ca fiind Omnipre/cnt şi Etern: ca existând într-un Universal AICI. Într-un veşnic Acum? Gândiţi-vă bine. şi voi veţi afla că Spaţiul nu este decât un mod al Simţului nosini uman. ca şi Timpul: nu există nici

Spaţiu, nici Timp: SUNTEM – nu ştim ce; – ca nişte scinteicri de lumină plutind în clerul Dunuic/cirii!

Astfel încât Lumea aceasta atât de solidă în aparenţă n-ar fi. la urma urmei, decât o himeră, iar EUL nostru – singura realitate: iar Natura, cu miile ci de reali/ari şi distrugeri, nimic altceva decât reflectarea propriei noastre Forţe interioare... fante/ia Visului nostru”: sau aşa cum îl numeşte Spiritul-Pământii lui. În I-aust. veşinintiil viu şi \şi: ihil al lui Dumnezeu:

I’e valurile Existenţei, în furtuna Acţiunii, l’aşesc şi muncesc, în sus şi în Jos.

Muncesc şi fes într-o mişcări fură’s/irşil!

Xnştere şi \ toarte, l’n ocean nes/îryil;

Luânil şi ilârul

Macara l lefii:

AstJ el trudesc în asurzitoarei! ţesalorie a Tim/mlui.

$/-/ fes lui Dumnezeul’eşmintui jw care i-L vezi.

Din cele două/cei de milioane care au citit şi au declamat acest discurs, precum tunetul rostit de Enigcist. mai sunt oare două/cei care să-i fi sesix; it înţelesul?

Surtor Resartus

Cam aceasta era dispoziţia mea sufletească, excedat şi copleşit fiind de aceste speculaţii elevate, atunci când am abordat pentru prima dată problema Hainelor. Cil de curios este. mi-am spus eu imediat, faptul că există Croitori şi Croitori (i. Calul pe care-l încalec arc şi el veşmântul lui: scoale-i chingile, atârnălorile şi panglicile inutile pe care le-am legal în junii lui şi nobila creatură va deveni propriul lui croitor, ţesător şi torcător; ba chiar şi ei/mar, bijutier şi modist: zburdă liber prin văi. cu un costum de curte impermeabil şi pururea nou pe trup: în care căldura şi croiala pe măsură au atins perfecţunca: unde n-are nicio grijă în ce priveşte graţia: volanele şi franjurile nelipsind. Într-o varietate veselă de culori, ajustate cu îndemânare şi mereu la locul potrivit, în timp ce cu – Dumnc/culc! – ca să mă îmbrac a trebuit să iau lină de la oi. scoarţă de la plante, fire de la viermii de mătase, pici de la boi şi foci şi blănuri de la animale: şi să plimb

peste holare un Manechin de cârpă ambulant, supraîncărcat cu petece şi /drenţe culese din Gropniţele Naturii, unde ar fi putre/it. ca să pulrc/cască mai încet pe mine! De la o /. i la alta trebuie să mă îmbrac din nou: de la o /. i la alta. această ţesătură jalnică trebuie să piardă o călime din grosimea ei; câtime u/ăla de frecare şi de purtare, care trebuie să fie periată şi apoi aruncată în Cenuşar şi la Gunoi: până când. Încetul cu încetul, lotul e periat, iar cu făcătorul de praf.ro/ător patentat de Zdrenţe, capăt un material nou de ros. Oh. animal inferior! ticălos! ticălosul ticăloşilor! Nu am şi cu o Piele compactă, mai albă sau mai brună, care mă învăluie în întregime? înseamnă că sunt şi grămadă de 7. drenţe cârpăcite de croitori şi ciubotari; sau o Figurină omogenă cu articulaţii rigide, automată şi. totuşi, vie?

E destul de ciudat cum repre/entanţii speciei umane îşi închid ochii în faţa celor mai evidente fapte: şi din simpla inerţie a Uitării şi Prostiei trăiesc la largul lor. Înconjuraţi de Mirări şi Terori. E adevărat că omul este şi a fost întotdeauna un mare nătărău şi un încurcă-lume: mult mai predispus să simtă şi să digere decât să gândească şi să contemple. Prejudecăţile, pe care susţine că le urăşte, constituie legea lui absolută: principiul lui Foloseşte! şi Obişnuieşte-le!

64 Thonws c’sirivle îl duce pur şi simplu de nas în toate situaţiile; aşa că ajunge să laşi ca un Răsărit de Soare, ca o Creare a Lumii să se întâmple </< două ori pentru ca acestea să încete/e să mai fie minunăţii, să mai merite să li se acorde atenţie sau chiar să mai fie observate. Poate că numai o dală în decursul unei vieţi sui fi trecut prin minte bipedului vostru obişnuit, din orice ţară sau generaţie, că este un Prinţ cu mantie de aur sau un ţăran cu pieptar de postav, că Veşmintele lui şi Eul său nu sâni un toi indivi/.ibil; căci este gol. fără haine, până când va cumpăra sau va fura aşa ceva şi le va coase şi le va încheia în mod premeditai.

După părerea mea. consideraţiile acestea asupra ţesăturii din care sunt făcute Hainele noastre şi asupra

felului în care ca pătrunzând până chiar în inima inimilor noastre, ne croieşte şi ne demorali/ca/ă. mă umple de o anumită oroare faţă de mine însumi şi faţă de specia umană; aproape acelaşi lucru pe care-l simţi faţă de Vacile acelea olande/e pe care. În timpul se/onului umed. le ve/i priscând deliberat, îmbrăcate cu jachete şi cu jupoane (din pân'/ă groasă reiată) pe pajiştile de la Gouda. Totuşi, există ceva măreţ în momentul în care un om îşi scoate pentru prima oară învelişurile întâmplătoare; şi vede că e cu adevărat gol şi. cum spune S\\ifl. „Animal încălecălor bifurcat, cu picioare strâmbe"; dar şi Spirit. Mister al Misterelor imposibil de redai în cuvinte".

IX. ADAMISM

Fie ca stimabilul cililor să nu se simtă ofensai de opiniile emise în ultima parte a Capitolului precedent, însuşi Editorul. când şi-a aruncat pentru prima dată ochii asupra acelui pasaj aparte, a fost tentat să exclame: Hei, nu avem de-a face numai cu un Sans-culotic12. ci şi cu un duşman al Hainelor la modul abstract" Un nou Adamist în secolul acesta. care se mândreşic că este al Nouăspre/cecica şi că a desfiinţai atât Superstiţia, cât şi Enlii/insniul?

Gândeşte-te. Teufcisdrockh. nebun ce eşti. la nespusele beneficii pe care le obţin de la Haine ţoale vârstele şi sexele. De exemplu, când tu însuţi, un boboc flasc, plin de bale şi umed. no» venii pe Flanela aceasta, scâncind şi vomilând în braţele doicii laic; sugându-ţi jucărioara de coral şlefuit şi privind lumea în cea mai inconştientă manieră, ce-ai fi devenii în timp ce făceai loale acestea fără scutecele, babeţicile şi alte învelişuri fără nume pe care le vei fi folosii. O teroare pentru tine însuţi şi pentru omenire! Ai uitat oare ziua când ai primit prima ta pereche de pantaloni scurţi, când hainele tale lungi au fost înlocuite de allcic. scurte. Toţi oamenii din şalul în care locuieşti au aflat acest lucru; şi veci mi-au venit, unul după altul. să (i sărute obra/ul puhav şi ţi-au dăruit bani de argint sau aramă în prima /i de sărbătoare a existenţei talc. Şi-apoi, n-ai fost Iu. În unul sau altul din momentele

vieţii talc. Bărbăluş. Pasionat. Filfi/on. Sceptic. Dandy sau mai ştiu cu cum. În conformitate cu anul sau locul care caracteri/ca/;! asemenea fenomene. În fiecare din aceste cuvinte încap nenumărate volume misterioase. Mai mult. acum. când vârsta nebuniilor a trecut sau s-a schimbat, iar hainele tale nu mai au menirea să te împopoţonc/c. ci să le apere, le-ai purtat întotdeauna pentru că crai obligat s-o faci sau ca o consecinţă a Păcatului

") Revoluţionar francez din Revoluţia du la 1789. În mod paradoxal numiţi asllol pentru CA nu purtau pantaloni scurţi Inilanti. ci pantaloni lungi.

Originar al Omului? Nu te-ai simţii oare niciodată la largul Iau în ele, ca într-un Cămin ambulant şi cald. ca într-lui Trup înfăşurându-ţi Trupul, în care straniul tău TU ÎNSUŢI era închis, sfidând orice schimbări ale Clinici? înfăşurat de două ori în ţesătură groasă la carâmbi; pe jumătate îngropat sub şaluri şi pălării cu boruri largi, în salopete şi ei/.m³ grele, până şi degetele tale fiind apărate de mănuşi subţiri de lână. ai încălecat acel... Cal pe care-l călăresc"; şi. deşi era iarnă grea. ai străbătut lumea în goană, mândrindu-te de ca ca şi cum ai fi fost stăpânul ei. Zadarnic îţi biciuia lapoviţii tâmplele; oprindu-se în faţa impenetrabilului tău cocon de lână acoperită cu pâslă ori. pur şi simplu „împletită. Zadarnic vuiau vânturile. – răsunau şi trosneau pădurile, abisul invocând abisul. – iar furtunile se năpusteau una peste alta într-un uriaş v îrici Arctic: tu /burai printre ele. făcând şoseaua să scapere scânici; muzica lor sălbatică liăuia în urechile talc. crai şi la ca un „navigator al acrului"; ruina materiei şi Irosuclul lumilor erau clementul tău. mareea promptă ce te purta. Fără Haine, fără /abale sau şa – ce s-ar fi ales din tine. ce s-ar fi întâmplat cu patrupedul tău vijelios?

— Natura e bună. dar nu-i cea mai bună: aici a fost cu adevărat vorba de victoria Artei asupra Naturii. S-ar fi putut ca un trăsnet să te lovească, pe toate celelalte le puteai sfida.

Poate că exclamă stimabilul cititor. Teufcisdrockh ăsta al dumneavoastră a uitat ce-a spus recent despre...

Sălbaticii Aborigeni” şi despre „condiţia lor cu adevărat mi/crabilă”! Poate că nu ar fi trebuit s-o spună; oare vrea acum să apelăm din nou la „haine din rogojină” şi să ne învelim cu „nuditatea naturală brută”.

În niciun caz, mult stimabile cililor! Profesorul ştie foarte bine ceea ce afirmă; şi atât tu cât şi noi. În graba noastră, îl nedreptăţim. Dacă Hainele, în /ilcic noastre... ne croiesc şi ne demorali/ca/ă atât de mult”, nu au cic şi o valoare compensatorie; nu pot fi cic modificate, ca să ne slujească mai bine? trebuie neapărat să le aruncăm la câini? Adevărul este că Teufcisdrockh. cu toate că e un Saus-culotte. nu este un Adamist; şi oricât de mult ar dori. poate să păşească „precum un Semn” în faţa acestei epoci degenerate; în niciun caz n-ar dori s-o facă aşa cum făceau Adiimişlii. adică în stare de Goliciune. Utilitatea Hainelor este perfect evidentă pentru ei; mai

Suitor Resartiis 67

mult. el posedă poate o pătrundere a cali (ăţilor lor cele mai tainice şi aproape mistice, a ceea ce am putea numi virtutea omnipotentă a Hainelor, a ceea ce nici unui om nu i-a fost hără/it până acum. De exemplu:

„Ve7. şi doi indivizi”, scrie ci... unul înveşmântal într-un Roşu frumos, celălalt într-un Albastru grosolan şi tocit: Roşul îi spune Albastrului: „Fii blestemat şi autopsia!!”: Albastrul se cutremură auzind acestea şi Oh. minune a minunilor!) o ia plin de tristeţe către eşafod; acolo i se pune ştreangul, este lăsat să atârne timp de o oră. iar apoi chirurgii îl disecă şi-i potrivesc oasele într-un schelet destinat scopurilor medicale. Cum vine asta?; sau ce vă faceţi cu al vostru Nimic nu ponte acţiona dec? / acolo iunie. «ajla? Roşul nu are niciun ascendent fizic asupra Albastrului. niciun dinte împotriva lui şi nu este nicidecum în contact cu ei: aşa cum nici vreunul din ajutorii de şerif, din Judecătorii comitatelor, din Călăi şi din Portărei nu sunt la cheremul Roşului în aşa măsură incit acesta să-i poarte de colo-colo; fiecare dintre ei stă pilit în pielea lui. Cu toate acestea, /is şi făcut: Cuvântul articulat pune toate inimile în mişcare: iar Frânghia şi Furca perfecţionată îşi

fac treaba

Cililor înclinat spre meditaţie, motivul mi se pare a fi dublu: Primul, faptul că Omul exic Spirit şi legal prin fire nevăz. ale de Toţi Oamenii, al doilea, faptul căci poartă Haine, care sunt embleme vi/ibile ale acestui fapt. Nu poartă oare Roşul vostru spân/urălor-de-indivi/. i o perucă din păr de cal. blană de veveriţă şi robă de pluş?; astfel încât orice murilor să ştie că el este JUDECĂTOR. – Societatea, care cu cât nul gândesc mai mult la ea cu atât mă surprinde mai mult. se întemeia/ă pe Slofă.

Adeseori, când sunt ţâfnos şi citesc despre ceremonii pompoase, încoronări la Frankfurl. Saloane Regale. Recepţii şi Alaiuri de Culcare: cum uşierii, purtătorii de sceptre şi cei din suite stau cu toţii în aşteptare: cum Ducele cutare este prezentat de Arhiducele cutare, iar Colonelul A de Generalul B şi cum nenumăraţi Episcopi. Amirali şi diverşi Funcţionari înaintea/ă conform clichelci către Unsa Sa Prezenţă: iar eu. În izolarea mea îndepărtată, mă căznesc să zugrăvesc o imagine clară a acestei solemnităţi. – dintr-o

68 Thoniiis Carivic dată, ca prin vraja baghetei unui magician. – să-i spun pe nume? – în care Hainele îşi iau zborul de pe aceste persoane simandicoase; şi toţi Ducii. Gran/. îi. Episcopii. Generalii, chiar Unsa Sa Prezenţa, până la ultimul născut dintr-o mamă. stau acolo crăcănaţi, fără să aibă măcar o cămaşă pe ci: şi nu ştiu dacă să râd sau să plâng. Infirmilalca asta fizică sau psihică – pe care nu o am numai cu – am considerat că am dreptul, după o scurtă e/itare. să o fac publică, pentru ca să-i console/, pe cei care suferă de pe urma ei”.

Fie ca înaltul Cer. cum spunem noi. să fie de acord cu faptul că preferi s-o ţii ascunsă! Cine poate cili acum cele cinci coloane ale Cronicii Mondene în Ziarul lui de Dimineaţa fără să se înfioare? Ipohondricii – şi toţi oamenii sunt într-o măsură oarecare ipohondriei – ar trebui trataţi cu mai multă blândeţe. Cu acea promptitudine cu care imaginaţia noastră, în starea ci nervoasă jalnică, urmăreşte consecinţele pe care. cu o detaşare drăcească.

Teufcisdrockh le zugrăveşte mai departe:

„Ce-ar face Maiestatea Sa dacă aşa ceva s-ar întâmpla cu adevărat; dacă nasturii ar sân cu toţii în acelaşi timp. iar lâna-lână ar dispărea în Fapt. aşa cum se întâmplă în Vis”. Ic/7 (ion.’33 S-ar repezi fiecare spre cea mai apropială ascunzătoare: nobila lor Tragedie Politică (Iltiii>l-unil Siatitx – l clinii) devine o Farsă-de-Doi-Bani de să le-apuce plânsul. care e cel mai rău soi de Farsă; iiihliu-U (după cum spune Horalius)” şi. odaia cu ele. Întregul eşafodaj al Guvernului. Legislaţiei. Proprietăţii. Poliţiei şi al Societăţii Civilizale.ve diiolvtl în vaiete şi urlete.

Care om îşi poate închipui pe Ducele de Windicsiră\\v gol, adresându-se unei Camere a Lorzilor despuiaţi? însăşi imaginaţia, sufocată de acrul pestilenţial, se retrage în ea însăşi, nemaisuportând o asemenea imagine. Lordul Cancelar. Miniştrii. Băncile Opoziţiei infandum! infandum! v> Şi lotuşi, cum poate fi posibil aşa ceva? Şi. totuşi, cum de nu poate fi aşa ceva posibil” Nu era oare orice suficl

”) Doamne. Duiniw/oule!

”) 1 111111111 vers din Şutim îi „Solventu

”) Slah ca un băţ.

16) Groaznic! Groa/nic!

Sartor Resurtus său. mai curând. orice trup al acestor Pa/. nici ai Libertăţilor noastre gol sau aproape gol aseară?: „o Ridiche bifurcată cu un cap perfect fasonat”? 37 Şi de ce n-ar putea ei, dacă e să ne supunem necondiţionat acestor nemiloase predestinări, să se ducă la biserica Sfântul Ştefan ca şi cum s-ar duce la culcare, sfâdând orice modă: iar odată ajunşi acolo, împreună cu alte Ridichi de aceeaşi teapă, să-şi asume autoritatea unui Tribunal Regal?... Consolarea celor loviţi de o asemenea soartă!” Nefericit Teufcisdrockh. a mai existat vreodată, înainte de tine. un om cu o asemenea „infirmitate şi zică sau psihică ” 7 Iar acum citi se vor găsi contaminaţi – poate iremediabil – de confesiunea ta fără precedent (pe care ne repugnă să o re-împărtăşim chiar robustei lumi britanice, îmboldiţi fiind de datoria noastră de Critic şi Biograf) Eşti tu, oare. cel mai răutăcios dintre amintiţii

Sans-culottes sau doar cel mai nebun1

„Nu ne mai rămâne decât să stabilim în ce măsură nu este această SPERIETOARE DE CIORI, în calitate de Personaj îmbrăcat, îndreptăţit să beneficie/e de proteciia Bisericii şi de verdictul engic/csc echitabil al unui juriu: şi poate chiar, având în vedere înalta sa funcţie (nu este şi el, oare, un Apărător al Proprietăţii, un Suveran înarmat cu Icrorile Legii?), de o anumită Imunitate şi Inviolabilitate regală; pe care, cu toate acestea, mi/crabilii şi clasele inferiarc nu sunt dispuse întotdeauna să-i le garan (e/. e * * *

* * * O. Prieteni, prea adevărat este că noi nu suntem (cum spunea şi Yorick Steme) decât „nişte curcani mâna (i la piaţă de un bă (şi o cârpă roşie”: ori. dacă unul dintre cei care ne mână. aşa cum fac cei din Norfolk, ia o băşică uscată şi pune boabe de mă/arc în ea zgomotul făcut de ele îi îngro/este până şi pe cei mai vileji repre/entanţi ai neamului acestor prea-vrednice /burăloare!”

”) Cilal din monologul lui Falslall (\V. Shakespeure. Hemy II. partea a II-a actul III. scena 2).

m) Scaunul pe care stătea regele în timpul şedinţelor solemne ale Pnrlamentuluiţi. prin extensie, aceste şedinţe.

X. RAŢIUNE PURĂ

Ar trebui să fie destul de evident acum că Profesorul nostru, aşa cum am lăsal să se înţeleagă deja. este un Radical speculativ de nuanţa cea mai întunecată; care. de cele mai multe ori. nu sesi/.ca/ă. În solemnităţile şi în accesoriile Vieţii civilizale, de care Tăcem atâta ea? nimic altceva decât o mulţime de Zdrenţe, beţe de mânal curcanii şi „b. lşici umplute cu boabe uscate de mă/5 rc”. Cei în/estraţi cu putere de disccmământ nu pot dori să-şi piardă vremea cu asemenea speculaţii – în orice caz, nu mai multă vreme decât solicită exigenţele Ştiinţei pure. În ceea ce ne priveşte, simplul fapt că o asemenea Lume Despuiata ar putea exista, ba. mai mult. că există cu adevărat (sub cea îmbrăcată) este suficient. Vom omite ca atare o mare parte din ceea ce se spune despre... Regii care se luptă goi pe pajişte cu Harabagiii”, după ce au fost

aruncaţi din şa: „Disccaţi-i cu scalpelul!”, îndeamnă Teufcisdrockh; „aceleaşi viscere, ţesuturi, ficaţi, şi alte organe vitale veţi găsi în ci: examinaţi-le mecanismul spiritual!; aceeaşi nemăsurată Nevoie şi Lăcomie şi aceleaşi Mijloace neîndestulătoare; se poate chiar paria pe /cec contra unu că Harabagiul. care se pricepe la animalele de tracţiune, ştie cum trebuie bandată o roată, cele ceva din legile staticii şi din alte domenii ale ştiinţei cărăuşiei; el. care a pus mâna şi a acţionat asupra Natura, este în mod indiscutabil cel mai dotat dintre cei doi. De unde provine atunci atât de inexprimabila diferenţă dintre ei? De la Haine”. Vom trece cu vederea, de asemenea, ceea ce spune el despre Desfiinţarea Rangurilor, precum şi consideraţiile despre Ioana şi Milady. de îndată ce oamenii s-ar trata pretutindeni drept… Prieteni la Cataramă”, s-ar reîntrona Haosul: toate acestea sunt evocate spontan, de la sine. oricărui spirit care şi-a închipuit corect marca idee originară – Societatea într-un stal al goliciunii. Dacă vreun individ sceptic ar mai avea totuşi îndoieli, dacă vreo fărâmă de Politeţe, de Politică sau chiar de Poliţie mai poate exista într-o lume fără Haine, el n-are decât

să deschidă Volumul original şi să contemple acolo nemărginita Mocirlă Fără Ieşire a Sans-culolte-ismului. clalându-se aer, 1 şi pestilenţială: peste ca noi am planat uşor; peste locurile înfricoşătoare unde nu numai armate, ci şi naţiuni întregi s-ar putea scufunda, pierind fără urmă! Oare argumentul următor nu este într-adevăr. În el însuşi, prin conci/ia sa viguroasă, fără replică şi absolut imbatabil

„Suntem oare Oposumi; avem oare Marsupii naturale, aşa cum au Cangurii! Cum am puica, fără Haine, să posedăm organul aloate-coordonator. sediul sufletului şi adevărata glandă pineală a Organismului Social: mă refer la o PUNGĂ”?

Cu toate acestea, ne este imposibil să-l detestăm pe Profesorul Teufcisdrockh: în cel mai rău ca/, poţi să nu-ţi dai seama dacă trebuie să-l urăşti sau să-l iubeşti Căci. cu ţoale că contemplând superba tapiserie a Vieţii umane, cu

figurile ci regale şi chiar sacre, el examinca/ă nu numai faţa. a mai iiles reversul; şi întoarce într-adevăr pe dos cusăturile aspre, /drenţele şi multiplele fire trase ale acestei nevăzute părţi urâte. cu o răbdare şi o indiferenţă aproape diabolică. – ceea ce trebuie să-l fi coborât în ochii multor cititori: – există ceva în el care îl distinge în mod inexprimabil de toţi ceilalţi Sans-culotles din trecut şi din prezent. Marea şi incomparabila originalitate a lui Teufcisdrockh constă în aceea că el combină cu acest Descendentalism. un Transcendentalist!! nu mai puţin superlativ; astfel că dacă. pe de o parte, îl coboară pe om mai jos decât majoritatea animalelor, cu excepţia acelor Vaci de Gouda îmbrăcate, pe de altă parte îl înalţă dincolo de Cerurile vi/. ibile. făcându-l aproape egal cu Zeii.

„Ce este omul" se întreabă el... în ochii Logicii vulgare. Un Biped omnivor care poartă Pantaloni Scurţi. Ce este ci în ochii Raţiunii Pure? Un Suflet, un Spini şi o Apariţie divină în jurul misteriosului său EU se află. sub toate aceste cârpe de lână. un Veşmânt de Carne (sau de Simţuri) ţesut în Războaiele Cerului; prin care el este revelat semenilor săi şi care trăieşte concomitent în UNIUNE şi DIVERGENŢĂ; prin el vede şi-şi făureşte un Univers cu spaţii înstelate a/urii şi cu lungi Mu de Ani. Adânc ascuns este el sub acest Veşmânt straniu; printre Sunete. Culori şi Forme, ca să /iccm

72 Tlionuis Carlyle aşa. În Hişurate şi inextricabil supra-îm ăluite în giulgiu: şi. totuşi, acest veşmânt este ţesut în cer şi demn de un Zeu. Nu se află el prin aceasta în centrul Imensităţilor, în mijlocul confhienţelor Veşniciilor? Simte: i-a fost dală puterea de a şti şi a crede: mai mult. nu sunt oare momente, nimic altceva decât momente, e adevărat, când chiar aici. În strălucirea lui celestă originară. Spiritul Dragostei îl pencirea/. a. Bine a spus S Ciutul Ioan Chrysoslomos. cu bu/cic lui de aur: „Omul este adevărata SHEKINAH" *: unde altundeva s-a manifestat PREZENŢA lui DUMNEZEU – nu numai ochilor noştri, dar şi inimilor noastre, precum şi semenilor noştri?"

În asemenea pasaje, prea rare. din nefericire,

elevatul Misticism Platonic al Autorului nostru, care este poate clementul fundamental al firii sale. se revarsă cu forţă maximă: şi. dincolo de toţi aburii şi de pierderea luciului, care îl denaturca/ adesea atât de mult. care îi urâţesc în atât de mare măsură aspectul exterior şi universul care îl înconjoară, ni se pare că privim într-o întreagă Marc interioară a Lumii şi a Dragostei; – deşi. vai. Îngro/ilorii nori sălbatici se adună iar curând şi o ascund privirilor noastre

O asemenea tendinţă spre Misticism poate fi urmărită pretutindeni în acest om: şi. Într-adevăr. acest lucru trebuie să fi fost evident de multă vreme pentru cititorii noştri Nimic din ceea ce vede el nu are mai mult decât o semnificaţie comună, dar arc. În schimb, una dublă: astfel. dacă în cel mai glorios Scepini Imperial şi în Mantia lui Carol cel Mare. ca şi în cel mai sărman Văcar şi într-un Şal ţigănesc – el găseşte Trivialitate. Decădere şi Ticăloşie, există în toate acestea şi un fel de Pozie şi o Valoare venerabilă. Căci Materia, oricât de demnă de dispreţ ar fi că este Spirit, manifestare a Spiritului: oricât de onorabilă ar fi fost că i se poate oare acorda un statut mai înalt decât acesta? Lucrul Vi/ibil. ba mai mult. Lucrul Imaginat, lucrul conceput în loale privinţele drept Vi/ibil. – ce altceva este el decât un veşmânt. O Haină a Im i/ibilului ceresc de natură mai elevată, „inimaginabil, inform şi înlunccat chiar de excesiva sa strălucire? Punct de vedere care transparc din următorul pasaj, atât de straniu ca sens şi stil. dar care dezvălnic maniera specifică în care se exprimă pricicnul nostru german:

”) Manifestarea pre/. Enci divine în teologi» elwiicA.

Surtor Renstrus

„Începutul oricărei înţelepciuni poate fi atins atunci când te uiţi fix la Haine cu ochiul liber sau chiar cu ochelari, până când ele devin transparente. „Filosoful”, spune cel mai de seamă înţelept al epocii noastre, „trebuie să se situc/e în centru”: este atât de mult adevăr aici! Filosoful este acela peste care a pogorâl Prea-înallul şi deasupra căruia s-a ridicat Prea-Josnicul: care este egalul

şi fratele iubitor al tuturor.

Se cuvine oare să tremurăm în faţa ţesăturilor şi a pin/clor de păianjen, fie ele ţesute la ră/. boaiele lui Arkvvrighl1” sau doar de Păianjenii tăcuţi, care ţes fără odihna în imaginaţia noastră. Său. pe de altă parte, să ne întrebăm ce este ceea ce nu putem iubi – din moment ce totul a fost creat de Dumnc/cu?

Fericit este acela care poate vedea prin Hainele unui Om (prin cele de lână. de carne, din Hârlic de Bancă şi din Documente de Stal) – în esenţa Omului, şi să /. arească. poate, în cutare sau cutare Potentat Temut, un aparat Digestiv mai mult sau mai puţin incompetent; dar şi un Mister venerabil, insenilabil – în cel mai de jos. Tinichigiu în/. estral cu suflu şi cu privire!”

În rest. aşa cum e firesc la un om de acest fel. el este preocupat mai ales de sentimentul Miracolului; insistă asupra necesităţii şi a valorii deosebite a Miracolului universal – pe care îl consideră a fi unica stare re/onabilă a locuitorului unei Planete atât de deosebită cum este a noastră... Miracolul”, spune el... este ba/a Adorării: domnia miracolului este veşnică şi indestructibilă în Om; doar în anumite stadii (cum este cel de acum) devine el. timp de câteva scurte perioade, e în i>ntrihn. \ infuicliuin ””. Acest progres al Ştiinţei, care are menirea să distrugă Miracolul şi să-l înlocuiască prin Măsurare şi numerotare, este foarte puţin apreciat de Teufcisdrockh. oricât de mult ar venera el. de altfel, aceste două ultime procese.

„Oare Ştiinţa voastră”, exclamă el, „urmea/ă să progresc/e numai în atelierul subteran în care lumina pătrunde doar printr-o

4”) Richard Arkwright. mecanic engle/. din secolul al NVIII-lea. inventalonil maşinii de toni bumbac. 41) În ţinuturile ocupate de oamenii neloiali

Thoinns c’jirivle deschi/ătură. În atelierul luminat cu ulei al Logicii?: iar mintea omului urmeaxă să devină o Moară Aritmetica, cu Memoria drept Troacă, iar Tabelele Sinusurilor şi Tangentelor, ale Codificării şi Tratatelor a ceea ce numiţi voi Economic Politică – drept Hrană” şi ce

este Ştiinţa aceasta decât un cap ştiinţific. chiar dacă reic/at şi (precum acela al Doctorului din o mie şi Una de Nopţi) pus într-un vas magic, pentru ca să fie menţinut în viaţă – care ar putea acţiona fără amestecul sunetului: decât un alt meşteşug mecanic şi senil, pentru care Capul Ştiinţific (având Suflet în e!) este un organ prea nobil? Vreau să spun că Gândul lipsit de Respect este sleril. poate chiar venin: în cel mai bun ca/. Ştiinţa piere aşa cum piere arta culinară – odată cu /. lua care i-a dat naştere: ca nu supravieţuieşte ca o semănătură, prin trudă repetată şi recolte bogate, asigurând belşug de-a lungul Timpului".

Astfel îşi împarte Teiifcisdrockh loviturile, mai dure sau mai blânde. după ca/: dar întotdeauna – ţinând seama de faptul că noi nu cerem decât să ne convingem – cu micuţii caritabile. El \i/.ca//i mai cu seamă stirpea „măcelarilor Logicii, a Zeficmisitorilor cu voci de falset şi a Duşmanilor declaraţi ai Miracolului, care în /ilcic noastre, palrulc/ă în număr atât de mare în calitate de găr/i de noapte, în jurul Institutului de Ştiinţe Mecanice şi care trăncănesc precum nişic veritabile gâşic şi nişte veritabili boboci aulici romani în junii Capitoliului lor. fie că există vreo primejdie, fie că nu: ba. mai mult. care. ca Sceptici iluminaţi, se învârt în mijlocul societăţii paşnice în plină /.i. În răpăit de lobe şi la lumina felinarelor, şi insistă să vă toi călău/cască şi să vă pă/cască. cu toate că Soarele străluceşte, iar stră/de sunt pline de oameni iubitori de dreptate": toată stirpea aceasta este nespus de obositoare pentru ci Ascultaţi cu călă ardoare neobişnuită perorca/ă el:

„Omul care nu poate să se mire. care nu se miră (şi nu preamăreşte) în fiecare /i. fie ci Preşedmle a nenumărate Societăţi Regale şi având în minte toată Mccuniai Ceicxiii şi l – iloso/m lui lle-i-l. ca şi re/ullalcic obţinute de toate Laboratoarele şi Observatoarele, toate acestea fiind îngrămădite de-a valma în capul lui. – nu este decât o Pereche de Ochelari, în spatele cărora nu c. xislă niciun Ochi. Să-i lăsăm pe cei care au Ochi să-l scrulc/e şi abia atunci ar putea el să fie ulii

Nu vei avea parte de Mister şi Misticism; vrei să treci prin lume la lumina a ceea ce tu numeşti Adevăr şi care nu este. În fapt. decât lumina felinarului a ceea ce cu numesc Logică de Procuror, şi vei „explica” oare totul, vei „ţine cont” de toate sau nu vei crede nimic din toate acestea? Mai mult. vei încerca să rî/j chiar; cel ce recunoaşte insondabilul domeniu universal al Misterului, care e pretutindeni sub picioarele noastre şi în mâinile noastre; acela pentru care Universul este un Oracol şi un Templu, dar şi Bucătărie şi Grajd. – nu e altceva decât un Mistic care delirca/ă; minat de un sentiment ironic de caritate, tu vrei să-i oferi felinarul tău. iar dacă el îţi dă un şut, vei striga cât te ţine gura. ca şi cum le-ai simţi insultat” – Amici-Teufef4! Vaca ta nu mai fată. laurul tău n-o mai goneşte 7 Tu însuţi – oare nu le-ai născut?; oare nu vei muri”... Explică”-mi toate acestea sau fă una din două: Retrage-le într-un loc al Iau. cu flecăreala la prostească; sau, ceea ce ar fi mai bine. renunţă şi plângi – nu peiilru că vremea miracolelor a trecut, iar lumea lui Dunuic/cu s-ar fi urâţit cu totul şi ar fi devenit pro/aici. ci pentru că la un mai eşli de-acum încolo decât un Diletant şi un Pedant miop”.

XI PERSPECTIVĂ

Filosofia Hainelor, aşa cum am pre/is. se dezvăluic acum tuturor cititorilor ca o nouă extindere nelimitată, sub o Cormă voalată, aproape himerică, dar nu fără imaginea războaiclor a/urii de ţesut în depărtare, lăsând urme ca de strălucire Paradiziacă; al cărei scop dubios şi a cărei promisiune devin din ce în ce mai importante, în tentativa lor de a obţine o confirmare din partea noastră. Este aceasta oare – se întreabă nenumăraţi drumeţi înspăimântaţi – o adevărată strălucire Paradiziacă. sau reflexul unei lave Pandemonium13? Fac toate acestea parte din adevărul care ne duce la pajiştile fericite ale lui Asphodel sau din minciuna care ne călău/este la marna cu flacără galbenă a Iadului pe Pământ. Profesorul nostru. ca şi alţi Mistici, fie ci deliranţi ori inspiraţi, dă destul de mult

de lucru unui Editor. Culmile pe care ne duce el sunt tot mai înalte şi mai ameţitoare; tot mai penetrante, atotcomprehensive şi atotdenitanic sunt opiniile şi conclu/iile sale De pildă, opinia aceasta asupra Naturii, privită nu ca un Agregat, ci ca un întreg:

Bine cânta Psalmistul ebraic: „Dacă mi-aş lua /. borul pe aripile dimineţii şi nu m-aş opri decât pe culmile cele mai înalte ale universului, acolo l-aş găsi pe Dumuc/cu". Tu însuţi, cililor cult. care nu eşti nici tu Psalmist. ci Pro/ator. care îl cunoşti pe Diimnc/cu doar din tradiţie, ştii tu vreun ungher în lumea asta unde cel puţin FORŢA să nu existe? Picătura pe care o scuturi de pe mina la udă nu rămâne acolo unde cade. iar mâine nu mai găseşti nici urmă din ea; purtată pe aripile Vuitului din Nord. ca a ajuns deja aproape de Tropicul Cancerului De ce s-a evaporat şi n-a rămas nemişcată? Crezi că există ceva lipsit de mişcare?; fără Forţă şi total inert?

În vreme ce străbăteam Pădurea Neagră, mi-am /is: Focul acesta slab. care creşte ca o stea peste mlaştina lot mai întunecată

Pandemonium: palat construit din ordinul lui Satan pentru a servi ca reşedinţai Iadului. M) Aparţinând speciei crinului.

Surtor Resjirtus 77

(nachtemk) unde fierarul plin de funingine se apleacă asupra nicovalei sale. În timp ce tu speri să-ţi înlocuieşti potcoava pierdută. – este acesta un punct detaşat şi separat, nipt de întregul Univers?: sau indisolubil legat de întreg? Nebunule. acest foc de fierărie era (la începuturi) aprins de la Soare: el este alimentat de acrul care circulă din vremurile de dinaintea Potopului lui Noc. de dincolo de Steaua Câinelui15: acolo, prin Forţa Fierului, prin Forţa Cărbunelui şi prin şi mai strania Forţă a Omului, sunt scoase la iveală afinităţile subtile, bătăliile şi victoriile Forţei: e un ganglion minuscul sau un centru nervos din marele sistem vital al Imensităţii. Dacă vrei. spune-i Allar inconştient, aprins la sânul întregului: al cărui sacrificiu dur şi al cănii fum straşnic şi influenţă covârşitoare străbat

chiar întregul: al cănii Preot sumbru propovăduieşte misterul Forţei – nu cu vorba, ci cu mintea şi cu muşchii săi: mai mult. el propovăduieşte (destul de C7. oteric) un mic verset din Evanghelia Libertăţii. Evanghelia Forţei Suverane a Omului, care va domina lotul într-o /i.

Detaşat, separat! Nu cred să existe o asemenea separare: nimic nu a eşuat, nimic nu a fost aruncat până acum: totul, chiar şi o frun/ă veştejită, cooperea/ă cu toate: totul este purtat de fluxul fără fund şi fără margini al Acţiunii. Şi se melamorfo/ca/ă permanent. Frunza veştedă nu este nici moartă, nici pierdută – există Forţe în ea şi în jurul ei care acţionca/ă în ordine inversa: cum ar putea altfel w bulrc: ea xcă? Nu dispreţul cârpa din care omul face Hârtie sau Gunoiul din care pământul face Grânc. Privii aşa cum se cuvine, nici cel mai umil obiect nu este lipsii de importanţă: ţoale obiectele sâni ca nişte oglin/i prin care ochiul filosofic priveşte în Infinitul însuşi”.

Dar. lăsând la o parte acest uimitor Altar-Ficrăric din Pădurea Neagră, ce nave aeriene navigând indiferente în înalt sunt acestea şi unde ne vor duce ele?

„Toate lucrurile vi/ibile sunt embleme: ceea ce ve/şi nu se află acolo din voinţa proprie: la drepl vorbind, nu se află deloc acolo: Maleria c. xislă doar spiritual, pentru ca să repre/inic o Idee oarecare şi apoi să o îniriijH le. Iată de ce Hainele, oricât de demne de dispreţ

”) Sirius.

le-am crede noi. sunt atât de nespus de importante. Hainele, de la Mantia Regală în jos. sunt emblematice nu numai de nevoie, ci şi datorită unei multiple şi subtile Victorii asupra Nevoii. Pe de altă parte, toate lucrurile Emblematice sunt Haine veritabile, fie ele ţesute cu gândul sau cu mâna: nu trebuie ca Imaginaţia să ţeasă Veşminte – Trupuri vi/. ibile prin care altminteri invi/ibilele creaţii şi inspiraţii ale Raţiunii noastre să he revelate ca Spirite şi să devină pentru prima oară atotputernice: – cu atât mai mult dacă. aşa cum adesea vedem. Mâna ajută Inteligenţa şi ca (prin intermediul Hainelor de lână sau pe alte căi) se

dezvălme ca atare chiar şi ochilor obişnuiţi?

Se spune pe drept cuvânt că oamenii sunt înveşmântoţi în Autoritate. Frumuseţe. Blesteme şi altele asemenea. Mai mult. dacă vă gândiţi bine. ce este însuşi Omul şi întreaga lui Viaţă terestră decât o Emblemă: un Veşmânt sau o haină vi/ibia pentru acel divin EU al său, aruncată aici. ca o particulă de lumină, din Ceruri1 Aşa cum se spune şi căci este înveşmântat într-un Trup

Limba este numită învelişul Gândirii: totuşi, ar trebui să se spună că Limba este Veşmântul de Carne. Trupul ghidului. Am afirmat că Imaginaţia (esc acest Veşmânt de Carne: şi nu-i aşa 7 Metaforele constituie materialul ci: examinaţi cu atenţie Limba: ce altceva este ca dacă faceţi excep Ce de câteva elemente primitive (ţinând de sunetul natural), decât Metafore, recunoscute ca atare ori nerecunoscute ca metafore: încă fluide şi înfloritoare sau devenind acum solide şi lipsite de culoare? Dacă aceleaşi clemente primitive sunt dispozitivele osoase de prindere ale Veşniâniului de Carne, atunci metaforele sunt muşchii, ţesuturile şi tegumentele vii ale Limbii. Şi zadarnic veţi căuta un stil nemetaforic: chiar Atenţia cu care o faceţi nu este ca oare o încordare? Diferenţa constă în faptul că uncie stiluri sunt inconsistente, caulerizate. nervoase, muşchiul însuşi părând a fi osos. unele sunt chiar palide, marcate de foame şi cu aspect cadaveric; în timp ce altele strălucesc din nou de sănătate şi vigoare ce izvorăsc din propria lor sevă: uneori (ca în ea/ul meu), nu (ară o tendinţă apopleclică. Pe lângă acestea, există şi Metafore artificiale care. atârnând deasupra aceluiaşi Trup al Gândirii (a cărui stare optimă e goliciunea), huor/onându-l sau exagerându-l. pot fi numite materialele lui false, inutilele lui haine de paradă (I'niz-Mitnti-l) şi

Surlor Resiirtus cârpele lui stridente de linii: din care cel care nu sta niciodată într-un loc şi citeşte orice poate aduna grăinc/i întregi ca să le ardă".

A întâlnit oare cititorul vreodată ceva mai uluitor de metaforic decât aceste fragmente asupra Metaforelor? Cu toate acestea, nu în interogaţia mai sus formulată rezidă

mâlmirca noastră cea mai mare. Profesorul continuă:

„Ce rost arc să dăm tot mai multe exemple” Stă scris: Cerul şi Pământul vor pieri ca un Veşmânt; ceea ce şi sunt. de fapt: Veşinântul – Timp al Veşniciei Tot ceea ce există raţional, tot ceea ce repre/iată Spirit pentru Spirit constituie, practic, o Haină – nişte straie purtate temporar şi menite să fie scoase la un anumit soroc. Astfel, în acest subiect fertil referitor la HAINE este inclus, dacă este corect înţeles, tot ceea ce oamenii au gândit. – au visat, au făcut şi au fost: întregul Univers exterior şi tot ceea ce repre/iiilă el nu sunt altceva decât Haine: şi esenţa oricărei Ştiinţe este conţinută în FILOSOFIA VEŞMINTELOR”.

Nu fără teamă şi permanente dificultăţi se vede Editorul călătorind şi luptină în aceste /oue întinse la nesfârşit şi care se învecinca/a cu intangibilul Neant. Până nu cu multă vreme în urmă un luceafăr de speranţă lucea vesel deasupra lui. repre/cnlat de aşteptatul Ajutor al lui Hofrath Heuschrccke: care luceafăr se topeşte totuşi acum. nu în roşul dimineţii, ci într-o vag;! semiobscurilate cenuşie, despre care nu ştie dacă sunt /. ori de /. i s-au pâcla dinaintea celei mai profunde be/ne. Aceste aşa-/. isc Documente Biografice se află în mâinile lui de săptămâna trecută Prin amabilitatea acestui Negustor scoţian din Hamburg – al cărui nume. cunoscut în toată lumea afacerilor, nu trebuie să fie menţionat: dar a cărui onorabilă curtozie. spontan manifestată acum şi adeseori şi în trecut faţă de el. un simplu om de litere străin, n-o poate uita aşa repede – imensul Pachet din Weissniclil\vo. cu toate sigiliile Vamale, cu hieroglifele străine şi cu diversele semne ale Voiajului său. a ajuns aici în perfectă stare şi scutit de taxe. Cititorul va trebui să-şi imaginc/e acum cu câtă grabă febrilă a fost desfăcut, cu câtă speranţă încordată a fost examinat: şi. din păcate, cu călă de/amăgirc îngrijorată a fost. de atunci încoace, aruncai pe jos şi ridicai de mai multe ori

Hofralh Heuschrccke. Într-o Scrisoare interminabilă, plină de complimente, cancanuri politice, istorisiri despre

dineuri, discuţii din timpul acestora şi alte (leacuri efemere din Weissnichuvo. ajunge să ne amintească în final ceea ce ştiam deja cu toţii: că orice s-ar putea spune despre Mclafizică şi despre alte Ştiinţe abstracte care-şi au originea numai în Cap (l'erxinruf). nicio Filosofic a Vieţii (Lehen. \i>hilofn>i>hic). cum se pretinde a fi cea a Hainelor, ale cărei rădăcini se află tot în caracter ((icniiith) şi care i se adresca/ă tot acestuia, nu poate atinge importanţa sa proprie şi deplină până când Caracterul însuşi nu este cunoscut şi văzut)... până când Vi/iunca Autorului asupra Lumii (ÎI cilanxichl) şi felul în care ci a ajuns – activ sau pasiv – la vi/iunca aceasta nu sunt limpe/i: pe scurt, până când o Biografic a lui nu va şi scrisă şi citiţi din punct de vedere filosofico-poctic". „Mai mult", adaugă el... chiar dacă Adevărul ştiinţific speculativ ar fi cunoscut, lot vă veţi întreba în această epocă investigatoare: De Unde. De Ce şi cum a ajuns la noi. – şi nu vă veţi găsi odihna până când. În lipsă de ceva mai bun. imaginaţia nu va fi formulat un răspuns: şi până când lui veţi fi puşi în faţa imaginii complete a Istorici Genetice a Omului şi a Strădaniei lui spirituale, fie sub forma contururilor autentice ale Faptului, fie sub cea falsificată a Ficţiunii".

„Dar de ce", ne scrie acest consilier aulic şi ne face şi pe noi să ne-nirebăm odată cu el... de ce s-o lungesc cu avantajele Biografici lui Teufcisdrockh al nostru'. Marele Ministru, domnul von Gocihe. a remarcat cu atâta pătrundere că... Omul este unicul obicei care îl interesea/ă pe om": am observat şi cu că întreaga noastră conversaţie de la Weissnichivvo este. nici mai mult. nici mai puţin decât Biografic ori Autobiografic; nicicând umano-anccdotică (iiicnxchlich-anckdolisch). Biografia este. prin însăşi natura ei. cel mai universal profitabil şi cel mai universal plăcui dintre ţoale lucrurile: mai ales Biografia personajelor distinse".

„Iar acum. nicin t'crcliricsler (mult prea stimabilul meu Confrate) „continuă el cu o elocvenţă care. dacă nu cumva cuvintele îi aparţin lui Teufcisdrockh sau dacă nu este vorba de vreun truc de-al lui. aşa cum bănuim noi.

este aproape inexplicabil – „iată-le cu toiul afundat (vertic/i) în pădurea atotputernica* a Filosofiei Veşmintelor, şi privind în jur, cum fac loţi cititorii, destul de uluit. Astfel de părţi şi

pasaje precum cele pe care le-ai înţeles deja şi le-ai aşternut pe birlic – nu pot decât să stârnească o curio/itate stranie în mintea celui care le-a conceput: în mecanismul psihic poate fără pereche care a fabricat o asemenea materie şi care a adus-o la lumina aici. A avut şi Teufcisdrockh un tată şi o mamă: a purtat şi el cândva babeţici şi a fost hrănit cu linguriţa? A strâns vreodată, exta/int şi înlăcrimat, un prieten la piept. Priveşte şi ei gânditor la lungul şir de morminte ale Trecutukii. unde văiiturile. cu gemetele lor aspre şi joase, dau un răspuns de neînţeles? S-a luptai în dueluri: – Doamne Dumnc/culc! Cum s-a comportat când a cunoscut Dragostea1 Pe ce tărâimiri neumblate, prin ce pasaje subpământenc şi mlaştini ale Disperării a pribegit.: ce dealuri abrupte, ca munţii Pisgah”. a urcat el ca să ajungă în acest minunat Hebron (o adevărată Palestina a Hainelor Vechi) profetic unde trăieşte acum”.

La ţoale aceste întrebări fireşti vocea Istorici publice impune deocamdată tăcere. Se ştie sigur doar că a fost şi este un Pelerin, un Călător venit dintr-o ţară de departe: mai mult sau mai puţin cu picioarele îndurerate şi prăfuite de drum: că s-a despărţit de tovarăşii săi de calc: că ci că/ut în mâinile hoţilor, a fost otrăvii cu bucale prost gătile şi pişcat de ploşniţe: cu ţoale acestea, după fiecare clapă (căci l-au lăsal în cele din urină să treacă) a trebuit să achite Nota de Plată. Dar toate particularităţile Rutei sale. observaţiile pe care le-a făcut asupra Vremii, schiţele pitoreşti pe care le-a creionat – deşi întotdeauna făcute cu cerneală simpatică de neşters, de mina unui Scrib interior în\ i/.ibil – loale acestea nu duc oare nicăieri? Poate că s-au pierdut: o alia pagină a acestui alolcuprin/ător Volum (al Memoriei umane), lăsată să /. boare aiurea, nelipărită. nepublicată. neicgală. precum o bucată de hârtie de

aruncat la coş. menită să putre/cască în voia vuiturilor aducătoare de ploaie.

Nu. verdiricaţii I/CÂT Ilci fiiisgi her 1. În nici nu ca/! Vă trimit aici. graţie favorii unice de care vă bucuraţi în ochii înţeleplului nostru, nu numai o Biografic, ci şi o Autobiografic: sau cel puţin materialele pentru aşa ceva: de unde. dacă nu mă înşel.

Munţi menţionali în Uililio.”) onorabile Domnule celiloi

Tlionuis Carlyle perspicacitatea dumitale va extrage o introspecţie completă: astfel încât atât Filosofia. cât şi Filosoful Veşmintelor vor apărea limpede în ochii uimiţi ai Angliei, iar aici. st, înalind America. Industamil şi Noua Olandă de la antipo/i. vor cuceri (cinm-him-n) în cele din urină o mare parte a acestei Planele terestre!”

Să-l lăsăm acum pe binevoitorul nostru cililor să ne judece sentimentele încercate atunci când. În locul acestei Autobiografii oferim o „introspecţie completă”; am găsit Şase PUNGI DE. HJRTIE mari. sigilate cu grijă şi marcate succesiv, cu cerneală chinezească, cu simbolurile celor Şase Semne Zodiacale sudice, începând cu Balanţa; în interiorul căror Pungi sigitate /.ac tot felul de foi de Hârlic. de cele mai multe ori Fâşii şi Tăicluri. În de-abia li/ibilul cursivschrijf* al Profesorului Teufcisdrockh; care se ocupă de loale lucrurile imaginabile aflate sub Zodiac şi deasupra lui. dar doar la iiitervaluri rare – de propria sa istoric personală, iar atunci în cea mai enigmatică manieră.

Sâni fascicule întregi în care Profesorul, vorbind, ca să /iccm aşa. la persoana a treia, se numeşte pe el însuşi… Rătăcitorul”, fără a-şi păstra măcar o dală numele Apoi. lol în felul acesta, printre ceea ce pare să fie o Dizertaţie Metafizico-leologică… Gânduri detaşate asupra Maşinii cu Aburi”, sau… Continua Posibilitate a Profeţiei”, vom da peste câteva fapic Biografice destul de intime şi lipsite de importanţă, în uncie foi dăm peste relatarea unor Vise. autentice sau nu. În vreme ce acţiunile prestalc după irc/irc sunt omise. Anecdolcic. cel mai adesea fără clemente de loc şi timp. se întind neglijent pe fişe

separate, ca nişic papirusuri sibilinice. Sunt – pe ici. pe colo – şi lungi pasaje Autobiografice: dar fără legătură între ele şi fără coerenţă suficientă; atât de neimportante, atât de minuţioase în amănunte inutile, încât aproape că ne amintesc de „P.P... Funcţionar al acestei Parohii”. Vidul de inteligenţă allemca/ă astfel cu risipa. Selecţia şi ordinea par să fie necunoscute Profesorului. Aceeaşi harababură domneşte în toate Pungile; poate doar în Punga

18) Scris de mână.

”) Semnătura unei lucrări scrise de Jonatlian Snill ţi prietenii săi. În care este ridiculizată minuţia din Istoria Angliei a lui Humet. l.l. l cler Porcupine (porc (epos), unul dintre pseudonimele celebrului scriitor iluminist.

Saitor Resiirtus 83

Capricornului şi în cele învecinate confuzia parc chiar şi mai confuză. Aproape de o foarte elocventă Oraţie – „La primirea Tocai de Doctor” – zac chitanţe de spălătorie marcate cu cuvântul be: ahit (achitat). Voiajcic sale sunt decodificate de Indicatoarele de Străzi din diferitele oraşe pe care le-a vizitat; din care Indicatoare de Străzi, scrise în majoritatea limbilor vii, aceasta este poate cea mai mare colecţie existentă.

Astfel că dacă însuşi Volumul despre Haine putea fi considerat drept o persuasivă amintire despre Haos. avem acum de-a face. În loc de Asinii solar care să-l mai domolească, cu Iadul vaporos care. prin intermixtiune. îl va volatili/a şi-l va descompune în continuare! întrucât vom considera poate de datoria noastră să depunem în cele din urmă cele Şase Pungi de Hârtie la British Museum. vă putem cruţa de alte descrieri şi de toate criticile la adresa lor. E destul de limpede că nu m: îi trebuie să insistăm asupra Biografici sau Autobiografici lui Teufcisdrockh în scrierea de faţă: nu s-ar putea extrage decât cel mult o întruchipare palidă şi neconv ingătoare a Profesorului, cu preţul unor eforturi nemaiau/de depuse de Editor şi de Cititor, al imaginaţiei lor. Conţinutul celor Şase Pungi pluteşte doar în jurul nostru ca un haotic Apendice ga/. os. suprapus peste haosul acvatic al Volumului, şi tot ceea ce

ne stă în putinţă este să încorporăm extrase în studml nostru asupra lucrării.

Editonil stă (cu ochelari vor/i) zi şi noapte ca să descifreze aceste Documente inimaginabile, cu al lor cursiv-schrifl: colaţionându-le cu aproape la fel de inimaginabilul Volum, tipării însă cu caracicrc clare. Luptând (prin apropierea asemănătorului de asemănător” 1 – care este Metoda sa) ca să ridice un Pod sigur pentru călătorii britanici, el stă deasupra unui asemenea amestec universal de culmi şi abisuri, de fierbinte şi rece. de umezeala şi uscăciune, încât strădania sa nu are seamăn. Poate că niciodată, de când primii noştri constructori de Poduri. Păcatul şi Moartea, au ridicat acel stupefiant Arc de la porţile Iadului până la marginile Pământului. nimeni nu şi-a asumat, fie el un Pontif sau Papă – o sarcină mai mare decât cea a prezentului Editor. Deoarece şi pentru Arcul acesta, care duce, aşa cum umil presupunem noi. mult mai departe decât marele disul i>iurlnia\ lui John Milion.

84 Thomas Carlyle pod de la început, materialele trebuie aduse din adâncuri haotice şi coborâte din văzduhul furtunos – aici o grămadă, dincolo alta – şi cimentate cu măiestrie, în vreme ce clementele de/. lănţuile clocotesc dedesubt: şi nu există nicio Torţă supranaturală cu ajutorul căreia să se poată realiza acest lucru; ci doar cu Hărnicia şi cu slaba capacitate de gândire a unui Editor engic/... care se că/neşic să reali/. e/ o Creaţie sub Tormă de carte pe ba/a unui Haos scris şi tipărit în germană, de care. În vreme ce el se dă de ceasul morţii, adunând. Înhăţând. pătrunzând tainele lui de Ce şi ale îndepărtatului Pentru Ce. Întreaga sa Capacitate şi fiinţă ar putea fi înghiţite.

Cu răbdare, în aceste condiţii de tnidă şi de agitaţie continuă. Editorul, înăbuşindu-şi mânia. Îşi vede sănătatea, de altfel robustă, deteriorându-se; somnul natural părăsindu-l în parte în orele de noapte, el este nevoit să accepte faptul că semenii săi au început să-l considere un detracat, posesor al unui sistem nervos instabil şi la ce

oare mai sunt bune sănătatea sau Mâţa. dacă nu poţi să faci ceva folositor cu ele 7 Şi ce altă operă e mai nobilă decât transplantarea unei Gândiri străine în pământul secătuit de acasă; cu excepţia plantării vreunui Gând de-al (au. ceea ce doar la puţini le este dat. Chiar dacă parc barbară. Filosofia aceasta a Veşmintelor – cu condiţia să fim în stare să-i percepem semnificaţia adevărată – promite să ne dezvăluie Ere noi. primele rudimente întunecate şi încărcate de muguri ale unei Ere mai nobile din Istoria Universală. Nu merită qarc o asemenea răsplată – un mic efort. Înainte, deci. curajos cililor, fie că ne îndreptăm spre înfrângere ori victorie! Pe aceasta din urmă o vei împărţi cu noi. dar nici prima nu ne va aparţine în întregime.

CARTEA II

I. GENEZĂ

Din punct de vedere psihologic, este probabil discutabil faptul dacă se poate obţine o imagine clară pornind de la datele furnizate de naştere şi de genealogic, oricât de atent ar fi ele examinate. Cu toate acestea, ca şi în ea/ul oricărui alt fenomen, începutul rămâne întotdeauna momentul cel mai notabil: astfel că atunci când e vorba de un om mare. nu ne găsim odihna până când. spre folosul nostru ştiinţific ori nu. toate împrejurările primei sale apariţii pe Planeta aceasta – şi cum şi-a făcut el Intrarea în Viaţa Publică – nu au fost elucidate cât mai complet posibil. Fie deci ca acest Prim Capitol să fie consacrat Genc/ci Filosofului nostru într-ale Veşmintelor. Din nefericire, el parc să aibă într-adevăr o origine cam obscură; am putea aproape să spunem nesigură, dacă a avut cu adevărat vreuna: astfel încât Genc/a aceasta a lui se poate să nu fi fost, practic, nimic altceva decât un Exod (sau trecerea de la invizibililate la Vizibilitate): prin urmare, partea preliminară nu ne duce nicăieri.

„În satul Enlepfuhl”. scrie el în Punga de hârtie de sub semnul Balanţei, pe mai multe Foi pe care le clasăm cu greutate, „trăiau Andreas Futteral şi soţia sa; fără copii, retraşi în linişte şi veseli, deşi erau acum în pragul

bătrâneţii. Andreas fusese Sergent grenadir, şi chiar Instructor de regiment sub Frederic cel Mare: dar acum, schimbând halebarda şi nuiaua cu sapa şi cosonil de vie.

1) Balta cu rac (textual), alias Valea Plângorii. În sens hihlic.

86 Thomas Carlyle cultiva o mică Livadă, de pe urma căreia, ca un Cincinnatus. trăia nu Oră demnitate. Fructele: piersici, mere. struguri şi alte soiuri, după sezon. Andrcas ştia cum să le vândă pe toate; scara fuma pe săturate sau citea (cum îi stă bine unui Instructor de regiment) şi trăncănea cu vecinii numai urechi, despre Victoria de la Rossbach; şi despre cum Frederic cel Unic (der Kinzige) îi vorbise odată cu propriile lui buze regale – cum îi făcea atâta plăcere să-şi amintească – atunci când Andrcas. fiind de santinelă, îi ceruse parola. „Schweig I lutul (Gura. câine)!”. Înainte ca vreunul dintre aghiotanţii săi să poată răspunde., J) as nenn, Ich mir einen Knniţ”, Ăsta /ic şi cu rege!”, exclama Andrcas de fiecare dată: dar fumul de la Kimersdorf52 îl înţepa încă la ochi.

Gretchen. gospodina, sedusă, ca şi Desdemona. mai curând de faptele decât de înfăţişarea acum veteranului ci Othcilo. nu trăia într-o subordonare complet militară: căci. cum spunea Andrcas„Femeile nu-s bune la manevre (wcr keinn clic îl ciherchen dresai n n). cu toate acestea, îl iubea din inimă, atât pentru vitejia, cât şi pentru în (cicpciunea lui; în ochii ei. un Sergent grenadir pnisac şi Instructor de regiment era doar un pic altfel decât un Cicero sau un Cid: ceea ce vezi. dar dincolo de care nu poţi vedea, e la fel de bun ca şi infinitul. De altfel, nu era oare Andrcas un adevărat om al ordinii, curajului şi sincerităţii (Gvmdimit) ”! nu înţelegea el (icogmfm lui Büsching. nu participase la victoria de la Rossbach şi nu fusese luat drept mort în atacul de la Hochkirch? Buna Gretchen. În ciuda tuturor tracasărilor la care era supusă, veghea asupra lui şi-l cocoloşea aşa cum numai o adevărată doică e în stare s-o facă: gătea, cosea şi făcea tot timpul curat: astfel încât nu fără a mai vorbi despre bătrâna lui sabie de la regiment şi despre casca de grenadir. Întreaga locuinţa,

împreună cu dependinţele ci, care erau agă (ale în cuie la loc de onoare, aveau permanent un aspect ordonai şi vesel; un Collage53 spaţios şi frumos zugrăvit, ascuns de pomi şi copaci, plante veşnic verzi şi caprifoi: care se înălţau multicolore din mijlocul peluzelor tunse, florile străduindu-se uneori să pătrundă chiar prin ferestre: sub streşinile

52) Aluzie la iiil ringerea sulerilfi ele l”) Casă (arinească.

Sartor Kestirlus X7

largi nu erau decât unelte de grădină aşezale în stive metodic alcătuite (ca să tic ferile de ploaie) şi scaune unde. mai ales în nopţile de vară. şi unui Rege i-ar fi plăcui să stea. să funic/e şi să se simtă ca acasă Aşa o Ihiucmgul (Ră/aşic) îi dăruise Gretchen ca dotă veteranului ci: ale cănii braţe vânjoase şi al cărui talent grădinăresc. atâta vreme nefolosit. făcuseră din ea ceea ce aţi văzut în acest cuib omenesc umbros, într-o scară blândă şi galbenă sau în amurg, când Soarele, ce-i drept, ascuns de pământescul Enlepfuhl. trecea totuşi la vedere şi îşi împrăştia ra/cic prin Balanţa (I.ihro) celestă, a intrat un Străin cu o înfăţişare venerabilă; şi. salutându-i cu gravitate, a rămas în faţa celor doi tovarăşi de casă cărora le pierise glasul. Era sirius înfăşurat într-o mantie largă, pe care desfăcând-o (ară să scoată o vorbă, scoase din ea ceva ce semăna cu un Coş acoperit cu mătase verde de Persia; spunând doar: //; / lichen l. cnic, hier hrin-o cin unschol: h (ires \ cricihen, ndi/ni c. v în fil/or Aclil, sorgfi iltigfil heni îl:! ce: îmi liohem I.olin, ot/or wnhl, mit scint’cren /. insen, wint, s cinst: iiriick-o/orelerl… –… Oameni buni. iată aici pentru voi un dar, cu litiu de împrumut, de nepreţuit; aveţi mare grijă de ei. folosiţi-l doar întru bine: cu o mare răsplată sau aduci ud grea pedeapsă asupra voastră vă va fi el cerut înapoi într-o /.i”. Rostind aceste cuvinte deosebile pe un Ion limpede, cu /von de clopot, de neuitat pe veci. Străinul se retrase cu graţie: şi înainte ca Andrcas sau soţia lui. care se holbau în aşteptarea unui miracol, să aibă timp să formulc/e o întrebare ori un răspuns, el a şi pierit dinaintea ochilor lor. Nici când au ieşit în grădină nu au

putut să audă sau să vadă vreo urmă de-a lui; se pierduse în desişuri, în amurg; poarta de la Livadă era bine închisă: Străinul plecase o dată pentru totdeauna. Atât de neaşteptată, de blândă şi de tăcută fusese întreaga tran/actic. Încât familia Fulteral şi-ar fi pulul închipui că totul fusese un renghi al Imaginaţiei sau v i/ila unui Spirit autentic. Numai Coşul înfăşurat în mătase verde, cum nici imaginaţia, nici Spiritele autentice nu obişnuiesc să poarte şi să aducă în dar. stătea încă vi/ibil şi tangibil pe masa din sufragerie. Spre care uluita pereche se grăbi să-şi îndrepte atenţia, la lumina unei lumânări Ridicând vălul verde ca să vadă ce lucru de nepreţuit ascundea, văzură acolo, în mijlocul unor scutece moi. albe şi scumpe, nu Diamantul lui Put sau însemnele Habsburgilor. ei. cufundat în cel mai dulce somn. un Bebeluş roailiu! Lângă el era aşezal un fişic de Frederici de aur. al

88 Thomus Carivic căror număr nu a fost niciodată (acut cunoscut publicului: ca şi un Taufschi în (certificat de bote/.), din care. din nefericire, nimic altceva în afară de nume nu se putea descifra: niciun alt document sau vreun indiciu oarecare.

N-ar fi axul rost să se mire sau să facă presupuneri – nici atunci, nici mai târziu. În tot timpul care s-a scurs din momentul acela. Nicăieri în Enlepfulil nu s-a iscat, a doua /i dimineaţă sau în ziua următoare, vreun zvon privind o persoană asemănătoare Străinului: nici Călătorul care trecuse prin oraşul din apropiere într-o caleaşca cu patru cai nu putea să fi avut vreo legătură cu Apariţia decât. poate, dacă vreunul din târgove (i s-ar fi gândit să construiască o ipoteză gratuită, între timp. pentru Andrcas şi soţia lui marca problemă practică era următoarea: ce să facă ci cu bebeluşul.ro/aliu adormit? Totc. \primându-şi uluiala şi curio/italca. care au rămas de altfel fără vreo satisfacere concretă, s-au hotărât. aşa cum se cuvine să facă oamenii caritabili prudenţi în astfel de împrejurări, să-l îngrijească şi să-l hrănească pe prunc cu mâncare lichidă, în curăţenie şi nevinovăţie, până când se va face bărbat în toată puterea cuvântului. dacă le va fi dat să apuce /lua

aceea. Cerurile bmccuvântau strădania lor: în felul acesta. Junele Individ Misterios care le fusese încredinţat a avut întotdeauna, de-atunci încoace, un loc al lui în Universul M/ibil şi partea lui de hrană, locuinţa sa şi locul său de defilare pe vasta scenă a lumii: iar acum. aflat în plenitudinea de/vollării lui îi/.ice şi a capacităţii lui de cunoaştere a binelui şi a răului, în calitate de HERR DIOGENES TEUFELSDROCKH. predă sau pretinde că predă, probabil nu în mod cu lotul /adarnic. la noua Universitate de la Weissnicht\vo. noua Ştiinţă a Lucrurilor în General”.

Filosoful nostru declară aici. aşa cum ar trebui să ni se pară firesc din partea lui. că faptele acestea, făcute cunoscute pentru prima oară de buna Grelchen Fulteral, când el avea doispre/cec ani… au făcut asupra inimii şi imaginaţiei mele băieţeşti o impresie de neşters. „Cine putea fi”, spune ci… acest Personaj Venerabil care s-a strecurat în Livada Casei ţărăneşti, la vremea când Soarele era în constelaţia Balanţei, iar apoi. ca purtat de aripile unui spirit, a dispărut din nou? O dorinţă nespusă, plină de dragoste şi tristeţe, m-a chinuit adesea de atunci, în vreme ce mă luptam să formule/ un răspuns, în disperarea şi singurătatea mea. fante/ia mi s-a îndreptat întruna, plină de dor (xehnsuchiwall). spre Tatăl acela necunoscut, care departe sau

Sarlor Kenstrus aproape de mine. dar nev a/ut în ambele ca/un, m-ar fi strâns la sânul lui, patern, ca să mă ferească de atâlca dureri. Tu. iubit Tată. ascuns de mine doar de vălurile subţiri şi penctrabile ale Spaţiului terestru, ai continuat oare să rătăceşti printre cei vii? Sau eşti ascuns de vălurile mult mai groase ale Nopţii Veşnice – sau mai curând ale Zilei Veşnice, prin care e inutil ca ochii mei muritori şi braţele mele întinse să încerce să ajungă la tine? Vai. nu ştiu. şi mă că/nesc zadarnic să aflu. De câte ori nu te-a văz. ul inima mea legănată de iluzii în cutare sau cutare Străin cu înfăţişare nobilă; şi m-am apropiat de el cu atâta speranţă şi respect nesfârşit; dar mi-a fost dat ca şi el să mă respingă: nici el nu crai tu”.

„Şi totuşi, oh. tu. Bărbat născut din Femeie”, exclamă Autobiografii), într-una dintre toanele lui bruşte… prin ce este deosebit ca/ul meu’. Ai tu. aşa cum eu nu am. un Tată pe care-l cunoşti? Un Andrcas şi o Gretchen. sau un Adam şi o E\ a. care te-au adus pe Lume şi te-au alăptat şi hrănii cu biberonul, şi cărora le spui Tată şi Mamă”; aceştia au fost. ca şi ai nici. doar lălăi şi mama care te-au îngrijii şi adevăratul Iau început şi Tată se află în Ceruri, iar ochii (ăi trupeşii iui-l vor/ari niciodată, ci numai cei spirituali”.

„Micul văl verde”, adaugă ei. printre multe alte asemenea dizertaţii moralizaloare şi confuzc. „Îl am încă: după cum păşire/ în continuare, mai inseparabil de propria-mi fiinţă. Numele de Diogenes Teufcisdrockh. Niciun indiciu nu poate fi dedus din val – acum o bucată de mătase persană decolorată, ca atâtea mii la fel Asupra Numelui am meditat şi am (Ticul presupuneri de multe ori: dar nici el nu m-a ajutat să fac vreo descoperire. E/il să cred că acesta era numele necunoscutului meu Tată. În /adar am căutat în (oale Cărţile Heraldice din şi dinafară Imperiului German şi în toi felul de Liste de Subscripţie (l rocnuincranlen). Registre de Recrutare şi alte Cataloage de Nume: deşi avem atâtea nume extraordinare în Germania, numele Teufcisdrockh. exceptând faptul că mi-a fost dat mie. nu apare nicăieri. Şi apoi, ce poate să însemne acest nume mai mult necreştin decât creşlin… Diogenes”? Inlenţiona oare acel venerabil Purtător-de-Coş să-mi învăluie în umbră destinul prin numele acesta, sau el a fost doar manifestarea umorului său răutăcios? Se prea poate ca numai una dintre aceste ipolc/e să conducă spre adevăr, după cum este posibil ca ambele să fie adevărate. Oh. tu. Părinte născut sub o sica nenorocoasă, tu care. ca şi

Şirului5. a trebuil să-ţi laşi odrasla născuta sub o xodic rea să vină pe lume singur cu sine. drept unice veghetoare ale cloci ni sale având influenţele celeste ale Ha/ardului – (i-a fost dat oare să ai parte de un pelerinaj fără griji. Fără îndoială că ai că/ut pradă Nenorocirii: sau

celei mai rele forme a Nenorocirii – Proasta Conduită. Mi te-am închipuit adesea, în lupta ta grea cu viaţa, încolţit, înjunghiat, rănit, legal. lovit pe la spate, înspăimântat şi denitat de Spiritul Timpului (Zeitfu'ixt) care le stâpâucete şi pe line. după cum îi stăpâneşte pe toţi semenii noştri, piuă când sufletul bun ce i-a fost dat la început a fost adus într-o stare de furie oarbă: şi n-ai putut decât să laşi în mine un apel indignat adresat Viitorului şi un logos viu de Protest îndreptat împotriva Diavolului, cum bine i se spune acestui Spirit nu numai al Timpului dat. ci al Timpului însuşi! Care Apel şi Protest, dacă-mi permiteţi să adaug cu modestie, poate că un s-a risipit în văzduh.

Căci. Într-adevăr. cum spunea adesea Walter ştiandy*. un Nume conţine mult în ei. aproape lotul. Numele este primul Veşiuânt în care este înfăşurat EUL. în vi/ita sa pe păiuânt: de care el se agaţă cu tenacitate de atunci încolo (există Nume care dăinuie de aproape trei/cei de secole), mai tenace chiar decât pielea. Şi cele influenţe mistice din afară nu trimite ci spre interior, ba chiar pinfi în centru, mai ales în acele prime perioade plastice, când fiinţa este încă aproape în întregime copilărească, blinda, când sămânţa invi/ibilă promite să /amislească un arbore a cărui umbră va acoperi totul! Numele. Dacă aş putea să arăt ce influenţă au Numele, care repre/inlă cel mai important dintre toate Veşmintele, aş fi al doilea Trismegislos57. sau poate chiar un înţelept mai mare decât ei. Nu numai orice divini obişnuit, dar şi Ştiinţa şi Poc/ia însăşi nu sunt. dacă vă gândiţi bine. nimic nllccvn decât Denumiri potrivite. Prima însărcinare a lui Adam a fost să dea nume Aparenţelor naturale: ce altceva este însărcinarea noastră, decât o continuare a acelui travaliu

m) După cum se ştie. şirului nu-şi face cuiţi.

”) Alzie la soarta omului de geniu, menii să fie singur pe lume.

*6) l'nul dintre personajele principale ale romanului umoristic l'utţa şi ofitniile l Tratam Shamfy al scriitorului engicx I.aurence Steme (1713 – 176X).

v) llemies Trismogistos (llennes cel de trei ori mare)

este numele grecesc zeului egiptean Iliol. cel considerat a fi părintele alchimiei şi al altor ştiinţe oculte.

de demult?; indiferent dacă Aparenţele sunt exotic-vegelalc. organice, mecanice, stele ori mişcări astrale (ca în Ştiinţă); sau (ca în Poczic) pasiuni, virtuţi, nenorociri, atribute ale lui Dumnezeu, chiar Zei? Proverbul spune Toarte limpede: Spune-i cuiva că e hoţ şi va în ce/te să fure, într-un sens aproape similar, ar fi posibil să spunem: Spune-i cuiva Diogenes Teufcisdrockh şi-ţi va revela arcanele Filosofiei Hainelor!

Între timp. Învăţăcelul Diogenes. ignorând, ca şi alţii, lot ce avea legătură cu de Ce. Cum şi încotro în ceea ce privea umila sa persoană, îşi deschidea ochii în Lumina mângâietoare; răsfirându-şi cele zece degete de la mâini şi de la picioare: ascultând, gustând. simţind: pe scurt, prin cele Cinci Simţuri ale lui. Îndeosebi prin cel de al Şaselea Simţ – al Foamei – şi printr-o întreagă infinitate de Simţuri interioare, spirituale, pe jumătate în alertă, străduindu-se xilnic să acumulc/e o sumă oarecare de cunoştinţe despre Universul straniu în care se tre'/. isc. oricare îi va fi fost menirea, în rătăcirea sa pe căile întortocheate ale acestui Univers. Progresele lui erau neîncetate; astfel încât în vreo cincispre/cec luni s-a desăvârşit prin miracolul Vorbirii! Să creşti un Suflet tânăr nu este acelaşi lucru cu a cloci un Ou (ceresc) proaspăt ouat: în care totul este încă fie total inform, fie 13 ră vlagă; dar. unde totuşi, treptal-treptal. clementele şi fibrele organice pencircaxă albumina apoasă; iar din Senzaţia vagă creşte Gândul. cresc Fante/ia şi Forţa – astfel încât în curând avem Filosofiile. Dinastiile, până la Poc/îi şi Religii!

Tânărul Diogenes său. mai curând. tânărul Gneschen – Mic Geniu, pentru că aşa îl bote/ascră ci din dragoste, păşea hotărât spre acele realizări superioare, în etape repe/i şi facile Familia Futteral. ca să evite bârfa inutilă şi. mai ales. să nu piardă fişicul acela de Frederici de aur. a răspândit /vonul că Diogenes era nepotul surorii unei bunici de-a lor; orfanul unei rubedenii decedată pe

neaşteptate în îndepărtatul ţinut prusac unde se născuse Andrcas; despre care. ca şi despre întristatul văduv băştinaş, nu se ştia mare lucru în Enlepfuhl. Fără să-şi facă griji în legătură cu astfel de chestiuni de stare civilă. Sugarul îşi va/. u de suplul său şi trase mare profit, se pare. de pe

”) Diminutiv german puniru Diogenc.

92 Iliomas Carlyle urma acestei activităţi folositoare. Am auzit că era un copilaş liniştit, care nu-şi exterioriza gândurile; mai presus de toate, că plângea rareori ori niciodată. Simţea deja că timpul e preţios; că soarta îi hără/isc alte lucruri mai vrednice de a fi îndeplinite decât scâncitul”.

Asta este tot după cea mai grea tnidă de sortare şi colaţionare a grăme/ilor de Hânii atât de diverse ce-am reuşit să adunăm în ce priveşte genealogia lui Herr Teufcisdrockh. Aceste rezultate rămân. cu siguranţă, mai imperfecte şi mai enigmatice pentru noi decât pentru mulţi dintre cititori. Profesorul, la care am sesi/at din ce în ce mai mult o înclinaţie spre satirică, precum şi profund/. i subcurenţi de fantezie sarcastică, este. deocamdată, de bună-credinţă. astfel încât nu ne vom îndoi de el: dar este oare cu totul neverosimil ca, graţie „bunei Grelchen Fulleral” sau oricărei alte persoane interesate, el să fi fost de/amăgit? Dacă paginile acestea, traduse sau nu. ar ajunge vreodată în Sala de Lectură a Bibliotecii Publice din Enlepfulil. se prea poate ca vreo câţiva dintre băştinaşii cultivaţi ai acestui ţinut să-şi permită să ceară explicaţii. Mai mult. din moment ce Cărţile, ca nişte cercetaşi invi/ibili. penctrea/ă întregul glob locuibil, şi însuşi Toiubuctu nu se poate feri de Literatura britanică, nu s-ar putea oare ca vreun Exemplar să elucide/x: chiar şi misterul acelui Străin purtător-de-coş. care. Într-o stare de senilitate extremă, ar putea fi încă în viaţă: şi să-l forţe/e, cu blândeţe, să se dezvăluic; să emită pretenţii asupra unui fiu de care orice tată ar fi mândru?

ÎI IDILIC

„Fericite (impuri ale Copilăriei!”, exclamă

Teufcisdrockh: „Natură Binefăcătoare, care eşti pentru noi toţi o mamă plină de bunătate: care aurcolc/. şi cu strălucirea ta coliba sărmanului: şi care ai asigurat un scutec moale de Dragoste şi de nesfârşită Speranţă pentru toţi Sugarii tăi. strai pur în care ci se fortifică şi dormilca/ă. legănaţi (uingfiukelt) de cele mai dulci Vise! Chiar atunci când Casa ţărănească paternă ne ţine încă închişi, acoperişul ci ne ocroteşte neîncetat: Tatăl nostru este pentru noi prorei, preot şi rege. Supunerea care ne face Liberi. Spiritul tânăr a izvorât din Eternitate şi nu ştie ce înţelegem noi prin Timp; cu toate acestea, timpul nu este încă un curent tumultuos, ci un ocean voios şi însorit: pentru copil, anii par veacuri: Oh! secretul Vicisitudinii, al acelei decăderi mai lente ori mai rapide şi al neîncetatei prăbuşiri a universalei substanţe a Lumii, de la muntele de granit la om şi la efemeridă, îi este încă necunoscut; şi. Într-un Univers imobil, gustăm ceea ce ulterior, în acest Univers tot mai vertiginos, ne este refu/XII pe vecie: balsamul Odihnei. Dormi, dormi. Copil frumos, căci te aşteaptă curând lunga şi aspra ta călătorie! încă puţin şi nici tu nu vei mai dormi, iar propriile tale vise vor deveni false bătălii: va trebui ca şi tu. precum bătrânul Arnaukf. să declari cu austeră răbdare: „Odihna” Odihna? Nu am oare toată Veşnicia în faţă ca să mă odihnesc?”. Cerească Alinare! Divină Nepenthes! – deşi un Pyrrhus cucereşte imperii, iar un Alexandru devasica/ă lumea, ei nu te vor găsi; dar în le-ai pogorâl. odată, din propria ta voinţă, pe pleoapele şi pe inima copilului oricărei mame. Căci somnul şi Irc/irca sunt încă o rememorare minunată: frumoasa Grădină-a-Vieţii foşneşte mereu în jurul tău şi aroma de rouă şi mugurii Speranţei pot fi găsiţi oriunde: care muguri, dacă sunt

Kdwin Arnauld (lX32-y<M), poci ţi /. lanst englez.

Thonias Carlyle fragezi, arşi de ger prea multă vreme, deşi fac flori, nu vor da fructe la maturitate, ci doar un miez împietrit, plin de ghimpi şi amar. al cărui sâmbure doar puţini ştiu să-l găsească”.

Într-o astfel de lumină roz. aşa cum obişnuiesc Poeţii,

îşi revede Profesorul nostru copilăria; ale cărei detalii istorice (ca să nu mai vorbim despre multe alte lucruri vagi de natură oratorică) le înşiră ca atare, cu o minuţiozitate aproape plictisitoare. Aflăm că – Entepfuhl se întindea, „într-o bucurie inconştientă”. – în mijlocul unor pante împădurite: că Livada paternă era aşezată în coasta şalului, ca un avanpost extrem, atunci când era privită de jos; că micul Kuhbach unduia blând pe lângă ea printre şiniri de fagi. vărsându-se. din râu în râu. În Dunăre, în Marea Neagră, în Atmosferă şi în Univers, şi cum „vajnicul Tei Bătrân” se întindea ca o umbrelă de soare cu raza de douăzeci de coţi. dominând toate celelalte crânguri şi desişuri, înălţându-se ca un turn peste Agora şi peste Campus Marliux™ din mijlocul Satului, asemenea unui Copac Sacru; şi cum stăteau bătrânii de vorbă la umbra lui (Gneschen ascultându-i adesea cu sfinţenie), umbră la adăpostul căreia truditorii obosi (i se odihneau, copiii neastâmpăraţi se zbenguiau, iar flăcăii şi codanele dansau după muzica flautului... Superbe amurguri de vară”, exclamă Teiifcisdrock „când soarele, ca un mândru Cuceritor şi Paznic Imperial, îşi întorcea spatele, cu blazonul lui de aur şi purpură şi cu tot alaiul său. Îneşmântat în flăcări de Culorile Prismei; iar osteniţii cărămidari ai acestui Pământ argilos puteau să se veselească un pic pe furiş, cele câteva Stele abia născânde fiindu-le complice!”

Urmează lungi detalii despre H’r/n/r. wvi (Culesul Viilor). Sărbătoarea Recoltei. Crăciun şi aşa mai departe: cu un întreg ciclu despre jocurile Copiilor din Enlepfuhl. deosebindu-se evident, doar prin nuanţe superficiale de cele din alte ţări. Despre care. din motive lesne de înţeles, nu vom spune nimic aici. Ce-i pasă lumii de isprăvile care se săvârşeau sub acel „vajnic Tei bătrân” şi de care pomeneşte Filosoful nostru, care pe vremea aceea nu era decât un gânditor în miniatură? Şi ce utilitate ar putea să aibă reflecţiile

Alu/Je la locuri cdehre din Atena şi Roma aulicii.

Şiirtor Resjirtus practice de Telul celei care urmea/a?

… în toate jocurile Copiilor, fie doar în exuberanţa lor de a sparge şi a strica, veţi discerne un instinct creator (schaffi ntk-n Trieb): orice puşti simte că s-a născut Om şi că voca (ia lui este să muncească. Cel mai frumos cadou pe care i-l poţi face este o Unealtă, indiferent dacă e un cuţit sau o arbaletă, dacă este făcută pentru a construi sau pentru a distruge: oricum ar fi că este menită Muncii, producerii de Schimbări, în jocurile colective de îndemânare sau de încercare a puterii. Băiatul se antrenca/ă ca să coopere/.c. Întru război sau pace. ca să guverne/e sau să fie guvernat: iar Fetiţa, în vederea destinului ci domestic, preferă Păpuşile”.

S-ar cuveni, totuşi, să transcriem anecdota aceasta, dacă ţinem cont cine este cel care o relatca/ă: „Primele mele haine de copil erau din serj galben: ar trebui să spun mai curând prima mea haină de copil, întrucât veşmântul era făcut dintr-o singură bucată, de la gât până la gic/ne ca un trup cu patru membre: astfel că mi prea eram în măsură să ghicesc sensul arhitectonic şi cu alil mai puţin sensul moral al acestui complex simbol din stofă!”

Descrierea care urmea/ă e mai graţioasă: „În serile frumoase obişnuiam să-mi iau blidul (plin cu bucăţi de pâine fiartă în lapte) şi să mănânc în aer liber. Pe creasta /. idului Live/îi. la care puteam ajunge cătărându-mă său. şi mai uşor. dacă Tata Andrcas punea scara pe care se urca atunci când curăţa pomii, era pusă pentru mine masa: acolo, în timpul multor asfinţituri, mi-am luat. nu fără farmec, cina. privind la munţii îndepărtaţi din vest Nuanţele acelea de auriu şi a/. un liniştea aceea a Lumii în aşteptare, în timp ce Ziua murea, erau încă pentru mine un limbaj la fel de greu de înţeles ca şi ebraica biblică: mă uitam, lotuşi, la frumoasele Litere iluminate şi eram atent la trecerea lor”.

Nu ne vom ocupa prea mult de „dragostea micuţului pentru vite şi orătănii”. S-ar putea ca aici să fi dobândit el „o anumită simpatic mai profundă faţa de Natura animată”: dar ne întrebăm dacă a văzut cineva într-o colecţie de documente biografice o asemenea mostră: „Era

destul de impresionant (heticuiiin-voll) să auz.i. dimineaţa devreme, cornul Porcarului: şi să ştii că o mulţime flămândă alcătuită din patrupede fericite începea să năvălească din

% Thomas Curivle toate părţile spre ei ca să-şi ia micul dejun pe landă. Sau să le ve/i seara mărşăluind din nou. scoţând mugete scurte, într-o ordine aproape militară; şi Fiecare, cu desăvârşirc topografică, tropăind în şir spre dreapta sau stingă, pe cărarea sa. către locuinţa respectivă; până când bătrânul Kun/, rămas singur acum în capul şalului, sufla pentru ultima oară în corn şi se retrăgea pentru noapte. Suntem obişnuiţi să ne placă Porcul, mai ales sub formă de şuncă; dar nu manifestă oare aceste fâipturi cu piele groasă şi aspră o anumită inteligentă, poate chiar un caracter aparte; oricum, o supunere mişcătoare şi încrc/ăloare faţă de Om. care – chiar dacă un simplu Porcar, într-o haină cârpită de lină şi pantaloni scurţi din piele semănând mai mult cu arde/ia sau tabla decolorată – este Ierarhul acestei huni inferioare?”

Heivetiusfil şi discipolii săi susţineau că un copil de geniu nu se deosebeşte de orice alt copil, numai că anumite influenţe favorabile surprinzătoare îl însoţesc în viaţă, mai cu seamă în copilărie. ci/dându-l. În vreme ce alţii rămân închişi în ci şi continuă să fie greoi, în aceasta, spun ei. constă toată diferenţa dintre un Profet inspirat şi un Paznic de Vânătoare înarmat cu o puşcă cu două ţevi; cel interiori/al a fost împins în sensul unei evoluţii generoase; evoluţia celuilalt, strivită poate de vigoarea digestiei animale şi de altele asemenea, a fost eliminată şi s-a evaporat, sau cel mult doarme, fără nicio perspectivă de tre’/irc. În fundul stomacului său… Cu care opinie, „, exclamă Teufcisdrockh. „M-aş asocia la fel de repede ca şi cu cealaltă, o ghindă putând. graţie influenţelor favorabile sau nefavorabile ale solului şi climei, să dea naştere unei vor/c. iar o sămânţă de var/ă unui stejar”.

„Cu toate acestea”, continuă ci… recunosc şi cu influenţa hotărâtoare a culturii şi a hranei primare: din

care avem fie o tufă pipernicită, fie un copac cât un turn şi cu o umbră mare; fie o var/a galbenă şi stricată, fie una comestibilă, verde şi luxuriantă Adevărul este că datoria oricănii om. În special a oricărui filosof, este să nolc/. e cu exactitate împrejurările Educaţiei lui. elementele care au favori/al-o.

1) Ilcivolius. Claiide-Adrioii (1715 – 1771). lilosoliraiux-/.

Sartor Resjirtus cele care au stânjenil-o. cele care au modifical-o în vreun Tel oarecare: pentru care datorie, atât de presantă în zilele noastre pentru mulţi Autobiografi germani, mă pregătesc cu zel şi eu”. Ce pungaş! în haine de copil, de serj galben şi în sunetele cornului porcarului este educat un copil de geniu? Şi totuşi, ca de obicei, nu vom şti niciodată dacă el nu râde pe sub musta (a de genul Autobiografic, atât de preţui! în ziua de astă/i. sau dacă nu cumva scrie din abundenţa propriei sale nebunii, atât de dragă lui. Căci. spune mai departe: „Dacă în acest flux continuu de Viziuni. Auziţii. Percepţii de Durere sau de Plăcere în care. ca într-un Palat Magic, tânărul Gneschen s-a învăluit, m-aş putea hazarda să selecte/ şi să scriu câteva. probabil că m-aş opri cu siguranţă asupra celor ce urmea/ă:

Fără îndoială că aşa cum jocurile de copii solicită Inteligenta şi Activitatea. Imaginaţia tinerei rapturi a fost trezită şi înclinaţia spre Istoric se datorca/ă talentului de povestitor al Talei Andrcas: care. cu amintirile lui din bătălii şi cu înfăţişarea lui de o austeritate veselă şi. totuşi, de o cordialitate patriarhală, nu putea părea decât un alt Ulisc şi „un om care a îndurat multe”, îl ascultam cu sufletul la gură. când vecinii atenţi făceau să se însufleţească focul din cămin; din primejdiile şi călătoriile acestea, la fel de sălbatice şi îndepărtate ca şi însuşi Iadul, o lume întunecată a Aventurii mi-a invadat sufletul. Incalculabile au fost şi cunoştinţele pe care le-am dobândit stând lângă Bătrâni. sub Tei: întreaga Imensitate era încă ceva nou pentru mine; şi nu fuseseră oare. aceşti venerabili seniori, destul de vorbăreţi, folosiţi timp de

aproape opt/cei de ani la evaluări parţiale ale ei? Am început să descopăr uluit că Entepfuhl se afla în mijlocul unei ţări. al unei Lumi: că existau lucruri ca Istoria şi Biografia, la care aş putea contribui şi cu într-o /i. prin actele şi vorbele mele.

Într-un mod similar acţiona şi AM/W – H-U! (Diligenta Poştală) care. târându-se sub muntele de oameni şi bagaje, traversa Satul nostru: spre nord. În fapt de /i. iar spre sud. la lăsarea nopţii, înainte de a împlini opt ani nu ni-aiu gândit că Diligenta asta Poştală s-ar fi putut să nu fie altceva decât vreo Lună terestră, răsărind şi apunând prin simpla Lege a Naturii, ca şi cea din cer: că venea pe

Thoimis Cnrivic şosele din oraşe îndepărtate, îndreptându-se spre alte oraşe îndepărtate; între (csându-se ca o suveică monstruoasa într-o uniune tot mai strânsă. Atunci, independent de îI ilheliii Teil de Scliiller. am Hicul aceasta reflecţie, nu cu totul lipsi 1, 1 de însemnătate (atât de adevărată şi în privinţa lucrurilor spirituale): Orice drum, chior ţi acest drum obişnuit contivec prin l jiH /> (ulil, le va duce în e (îi> (îl iil lumii!

Să vorbesc oare despre Rânduncichc noastre care. venind din îndepărtata Africă, aşa cum am aflat, croindu-şi drumul peste mări şi munţi, peste oraşe înfrăţite şi naţiuni beligerante, îşi găseau, odată cu luna mai. cuibul pe Acoperişul Casei noastre. Ospitalierul meu Tată. de dragul curăţeniei, fixase o mică consolă de plumb sub cuibul lor: acolo au construit, au prins muşte, au ciripii şi au clocit ele: şi mai ales eu le iubeam din suflet Crealuri strălucite şi iuţi. În măsură să înveţe pe oricine meseria de /idar; mai mult. fapt şi mai surprin/.ător. să înlesnească înscrierea într-o corporaţie de xidari. includerea într-o organi/arc aproape socială. Căci. dacă datorită ghinionului şi sub presiunea timpului Casa voastră s-a prăbuşit, n-am văzul oare cu ochii mei cinci Ajutoare din vecinătate apărând a doua /. Şi ţâşnind încolo şi încoace, cu ciripituri /goiuoloase. prelungite şi o activitate aproape suprarândunească. să o refacă în întregime înainte de căderea nopţii?

Dar fără îndoială că marele eveniment pentru cultura unui copil din Entepfuhl. În care. ca într-un furnal, multiplele lui influenţe erau concentrate şi revărsate asupra noastră simultan, era Târgul de Vile anual. Aici. aduse de cele palm vânturi. veneau clementele unei harababuri de nedescris. Fele şi băieţi oacheşi, loţi bine spălaţi, râzând tare. împodobiţi şi în/or/eraţi. care veneau ca să danse/c. să se veselească şi. eventual, să fie fericiţi Păstori cu ei/m³ înalte din nord. Negustori de Ocazie elveţieni. Boari italieni, purtând şi ei ci/m³ înalte, din sud; aceştia, împreună cu subalternii lor în livrele de piele, şepci de piele şi ţepuşe lungi, strigând în graiuri semiarticulalc. În vacarmul nearticulat de lătrături şi mugete. Olarii din Saxonia şedeau separat, cu faianţa lor în şiruri ordonate; Negustorii Ambulanţi din Nürnberg. În barăci care mi se păreau mai bogate decât ba/arcic din Omul/” 2; Saltimbanci de la Lago Maggiorc; bande din îl iener Schuh

62) Strinilourc ce uiioţte tiolliil I’orsic ţi (iolliil < Jman. allal iirtre Arahia şi Iran.

Sartor Resartus

(Perircriile Vienei). prezidând cu vociferări asurzitoare jocuri de noroc. Cântăreţii de balade /bicrau. Licilalorii răguşeau; Vinul Nou icAin (heuriger) curgea ca apa, mărind şi mai mult confuzia; iar deasupra tuturor acestora se înălţa în tumbe ameţitoare o paiaţă vărgată, ca un spiriduş al locului şi al Vieţii însăşi.

Înconjurat, deci. de misterul Existenţei: sub profundul Firmament ceresc; servit de cele patru anotimpuri aurii, cu vicisitudinile darurilor lor. căci chiar iarna mohorâtă aducea partidele ei de patinaj şi de tir, viscolele şi colindele ci de Crăciun – astfel a trăit şi a învăţat Copilul. Lucrurile acestea erau Alfabetul prin intermediul căniia avea să silabisească şi să citească în parte ulterior măreţul Volum al Lumii; ce contea/ă faptul că un astfel de Alfabet avea litere mari aurite, ori mici şi ordinare, dacă vrei să-l citeşti? Căci pentru Gneschen. dornic să înveţe, însuşi actul de a privi era o binecuvântare

care aurea lotul: existenţa lui era un clement strălucitor şi blând al Bucuriei; din care. ca în insula lui Prospero63, minuni după minuni s-au întrupat, ca să-l înveţe prin mijlocirea farmecului.

Totuşi, mi-aş face iluzii dacă aş spune că fericirea mea era perfectă chiar şi atunci. Coborâsem o dală pentru totdeauna din Ceruri pe Pământ. În mijlocul culorilor curcubeului care licăreau la orizontul meu se afla chiar în copilărie un inel întunecai de îngrijorare, deşi nu mai gros decât un fir şi adesea aproape invizibil: dar reapărea întotdeauna, ba chiar se lărgea din ce în ce mai mult; până când. după ani şi ani. aproape că mi-a acoperii în întregime Cerul şi ameninţa să mă înghită în noaptea veşnică. Era inelul Necesităţii, de care suntem cu toţii înconjuraţi; fericii cel pe care un Soare ceresc şi blajin îl luniinca/ă. Transformând acest Inel într-un inel al Datoriei, un Soare ce se roteşte în junii lui cu splendide difracţii prismatice: dar e veşnic acolo, ca ba/a şi limită a întregii noastre fiinţe.

În primii din cei câţiva ani ai Uceniciei noastre terestre nu avem mare lucru de lacul; dar. adăpostiţi şi hrăniţi pe gratis, stăm de cele mai multe ori privind în jur spre atelier şi-i vedem pe alţii muncind, până ce înţelegem cât de cât utilitatea uneltelor şi le putem

3) Personaj principal din pl «sa furtuna a lui ştiakospeare.

100 Thomas Carlyle mânui. Dacă numai buna Pasivitate singură şi nu buna Pasivitate şi buna Activitate la un loc ar fi lucrul pe care-l dorim, atunci poziţia mea de la început era superioară faţă de multe altele. Ce-aş fi putut dori mai mult în ce priveşte sinceritatea Simţului, a Caracterului afectuos, curiozitatea nevinovată şi elementele care le alimentau? Pe de altă parte, totuşi, lucrurile nu mergeau chiar atât de bine. Puterea mea Activă (Thntkmă) era în mod supărător îngrădită; nefericire din care multe urme vieţuiau încă în mine! într-o casă ordonata, în care mizeria făcută de jocurile copiilor este destul de detestată, educaţia noastră este prea stoică:

mai bine să suporţi iar şi iar. decât să faci şi să acţionezi. Mi s-au interzis multe; a trebuit să renunţ la dorinţe care depăşeau cât de cât măsura, o liană inflexibilă a strictei Supuneri mă bloca de jur-împrejur. Astfel. Libera mea Voinţă intra adesea în conflict dureros cu Necesitatea: astfel încât vărsăm lacrimi, dar. uneori, chiar şi un copil poate gusta rădăcina amărăciunii cu care orice rod al vieţii noastre este amestecat şi de care este temperat.

Obişnuit să mă Supun, era incomparabil mai sigur că păcătuiesc prin exces decât prin a face mai puţin. Supunerea este datoria şi destinul nostru; în care cel care nu se pleacă, se frânge; nu putem nici prea devreme, în prea mare măsură să fim pregătiţi să aflăm că va fi este în lumea asta a noastră un simplu zero faţă de Ar Trebui, iar pentru majoritatea dintre noi chiar cea mai mică părticică din ceea ce Vom Face. Aceasta era pentru mine baza Discreţiei lumeşti şi chiar a Moralităţii însăşi. Permiteţi-mi să nu aduc niciun reproş educaţiei mele! A fost riguroasă, prea inconsistentă, exagerat de refrasă şi neştiinţifică din toate punctele de vedere: totuşi, nu s-ar putea oare ca eu, în singurătatea aceea foarte strictă şi domestică, să fi aflat rădăcinile unei onestităţi mai profunde, ale tulpinii din care trebuie să crească orice fruct nobil? Mai presus de toate, oricât de greşită ar fi fost. era plină de dragoste, bine intenţionată, cinstită: ceea ce înlătura orice defect posibil. Blinda mea mamă, pentru că aşa va trebui să o iubesc veşnic pe buna Gretchen. mi-a făcut un serviciu inestimabil: m-a învăţat, mai puţin cu vorba cât cu fapta şi cu exemplul şi comportarea ei pioasă de fiecare zi. ce-i drept, propria ci versiune simplă a Credinţei Creştine. Andrcas se ducea şi el la Biserică; totuşi, mai mult ca datorie de paradă, pentru care se aştepta

să fie răsplătit cu dobândă pe lumea cealaltă – aşa cum nădăjduiesc că şi-a şi primil-o; dar mama mea. cu inima ci de femeie adevărată şi cu simţ minunat, chiar dacă necultivat. În cea mai strictă accepţiune a cuvântului. era Religioasă. Cât de indestructibil creşte şi se

răspândeşte Binele, chiar în sânul încâlcclii buruienoase a Răului! Pe fiinţa care era cea mai preţioasă din câte am cunoscut pe Pământ. am văzut-o prosternându-se cu o \x; neraţie de nespus în faţa Prea-înaltului din Ceruri: asemenea lucruri, mai ales din copilărie, pătrund până în cel mai ascuns ungher al fiinţei noastre; un Sfiut al Sfinţilor se lasă misterios văzut în misterioase adâncuri: iar Respectul, cel mai divin din om. Ţâşneşte afară cu nemuritoare forţă din învelişul lui josnic de Teamă. Ai prefera să fii fiu de ţăran care ştie. oricât de rustic ar fi el. că există un Dumnezeu în Ceruri şi în Om: sau fiu de duce. care nu ştie decât că sunt treizxxi şi două de bla/oane. reprezentând tot atâtea generaţii, pe trăsura familiei?”

La această ultimă întrebare trebuie să răspundem: Pă/eşte-te. oh, Teufcisdrâckh, de orgoliul spiritual!

III PEDAGOGIE

Îl vedem deocamdată pe tânărul Gneschen în învelişul său invincibil de serj galben, purtat mai cu seamă doar pe braţele blândei Naturi; aşezat, ce-i drept, spre marele avantaj al minţii sale. În atelierul terestru: dar (cu excepţia ochilor lui căprui şi blân/i. În care nu ne îndoim că licărea deja o inteligenţă liniştită) solicitat să facă puţine mişcări din proprie iniţiativă. Până acum. deci. aspectul său e mai degrabă generic, acela al unui Filosof şi Poet în faşă. la modul abstract: poate că însuşi Herr Heuschrccke s-ar simţi încurcat să spună dacă neobişnuita Doctrină a Veşmintelor s-a (Ticul prin ceva simţită sau presimţită deocamdată. Căci în cazul lui Gneschen. ca şi al altora. Bărbatul îşi poate găsi într-adevăr imaginea în Băiat (cel puţin pigmenţi! se află cu toţii acolo): dar. lotuşi, doar jumătate din om se regăseşte în Copil sau în Băieţel, adică /. csirca sa Pasivă, nu cea Activă. Cu atât mai nerăbdători sunteni să descoperim ce figură face în privinţa acesteia din urmă: cum. ca să folosim propriile lui cuvinte, „a dobândit cât de cât înţelegerea rostului uneltelor, pentru ca ulterior să o poată irtânui pe aceasta sau pe aceea”, mâiuiirc la care. de altfel, nu va întârzia el însuşi să purceadă în mod nemijlocit.

Ar fi, totuşi, poate potrivit să afirmăm aici că într-o mare parte a istoriei Filosofului nostru, există ceva cu un caracter aproape Hindus: mai mult. poate că în acea atât de bine întreţinută şi oricum excelentă „Pasivitate” a lui. care. nebeneficiind de o evoluţie liberă a Activităţii antagoniste, i-a caracicrizat copilăria, am putea detecta rudimentele unei părţi din ceea ce va ului lumea ulterior şi chiar până în zilele noastre. Pentru cei care aruncă doar o privire superficială. Teufcisdrockh poate părea de cele mai multe ori un om lipsii de orice Activitate de vreun fel oarecare, un Non-om; dar pentru cei ce merg în profunzime, el este un om cu o activitate Aproape debordantă şi atât de spirituală totodată, ermetică, enigmatică, ale cărei explozii nu

Şiirtor Resiirtus pot H prevăzute de nimeni şi. chiar atunci când c. explodea/a. puţini îi sesi/ca/ă importanţa. Un temperament periculos şi dificil pentru europeanul modern; şi mai ales dezavantajat ca erou de Biografic! Acum ca şi mai înainte. Editorul acestor pagini va trebui, chiar dacă va eşua. să tacă tot posibilul ca să-şi ducă sarcina la bun sfârşit.

Printre primele unelte oarecum complicate pe care un om. mai ales un om de litere, trebuie să le mânuiască. se află Manualele Teufcisdrockh nu manifestă pentru această parte a istoriei sale decât o indiferenţă nedisiinulată... Nici măcar nu-şi aminteşte să fi învăţat vreodată să citească”; se pare că darul acesta era înnăscut pentru ei. Căci spune la modul general: „Nu se poate face aproape nicio remarcă asupra insignifiantei perioade a educaţiei mele care s-a desfăşurat în Şcoli. Am învăţat ceea ce au învăţat şi ceilalţi; şi ceea ce am învăţat, am păstrat într-un ungher al minţii mele. fără să văd pe moment vreo manieră de a folosi aceste cunoştinţe, învăţătorul meu. un martir prostrat. călcat în picioare şi cu inima /drobită. aşa cum sunt mulţi de felul lui. n-a făcut mare lucru pentru mine. cu excepţia faptului că a înţeles că nu puica face mare lucru: având un suflet bun. mi-a recunoscut geniul peni i u profesiunile docte; de

asemenea, şi-a dat seama că va trebui să fiu trimis la Gimna/în iar mai târziu la Universitate între timp. am citit orice lucru tipării ca re-mi cădea în mână. Toţi bănuţii mei de aramă de buzunar erau destinaţi cumpărării cărţilor de la buclunişii; pe care. pe măsură ce deveneau tot mai multe. le coseam cu însumi în volume Astfel a fost garnisit capul meu de copil cu o mulţime de lucruri şi cu umbre diverse de lucruri: Istoria se afla, în fragmente autentice, alături de himere Fabuloase, dintre care unele erau reale; şi toate nu drept materie inertă, ci ca hrană vie. nutritivă la modul tolerabil pentru un spirit cu digestie uşoară”.

Nu ştim dacă învăţătorul din Entepfuhl a axul dreptate. Căci. Într-adevăr. Gneschen. În ciuda calmului său exterior, ar fi putut manifesta încă din tinereţe o vivacitate interioară promiţătoare; simptome ale unui spirit deosebit de deschis, meditativ, aproape poetic. Astfel, ca să nu mai vorbim de Supcuri pe /idul live/. îi şi de alte fenomene ale perioadei de început, oare mulţi cililon ai acestori

104 Thomas Carlyle pagini au avut de înfruntat, în cel de al doisprezecelea ceas al existenţei lor. reflecţii de felul celei care urmează?

„M-a frapat destul de mult, în timp ce stăteam pe malul Kulibach-ului, într-o amia/ă molcomă, şi mă uitam la el cum curge gâlgâind. să mă gândesc la felul în care acest râulet a curs şi a gâlgâit prin toate modificările vremii şi ale norocului, dincolo de cel mai vechi reper al Istorici. Da. probabil că din dimineaţa când IosuaM a traversat Iordanul; sau chiar din amiaza când Ce/ar a traversat Nilul înot. desigur că nu fără dificultate, păstrându-şi. totuşi, uscate Comentariile – micuţul Kuhbach. la fel de asiduu ca şi Tibrul. Eurotasul65 şi Siloa66. murmura fără islov traversând sălbăticia, deşi încă nu avea nume şi nu-l văzusc nimeni; şi în ei. ca şi în Eufrat şi Gange, există o venă sau o vinişoară a marii circulaţii Mondiale a Apelor, care cu arterele ci atmosferice, a durat şi va dura la fel de mult timp ca şi Lumea. Nebun ce eşti! însăşi natura e antică şi arta cea mai veche nu este decât un burete;

bolovanul inert pe care stai tu are şase mii de ani”. Nu s-ar putea să se afle în această măruntă cugetare, precum într-o mică fiiilână. izvorul acelor meditaţii profunde şi de necxprimat asupra măreţiei şi misterului timpului şi asupra relaţiilor lui cu veşnicia, care joacă un rol atât de important în această Filosofie a Veşmintelor?

Profesorul nu vădeşte tot atâta lirism şi voioşie pentru anii săi de gimna/m şi de studenţie, pe cât a vădii în legătură cu copilăria sa. Există încă dârc luminoase şi proaspete; dar intersectate ici şi colo de şiroaie de lacrimi amare, lâncc/md în mlaştini acre de nemulţumire. „Zilele mele rele au început”, scrie ci, „odată cu prima mea vi/nme asupra Gimiui/. putut Hinlerschlag” 7. Îmi amintesc încă bine dimineaţa roşie şi însorită de Rusalii când. tropăind plin de speranţă lângă Tata Andrcas. am intrat pe strada principală a satului şi am /arii ceasul din clopotniţă (care tocmai bâlca ora Opt) şi Schultllhiinn-ul (închisoarea), precum şi pe Târgoveţii care. purtând

Iosua Navi. conducătorul israeliţilur după i) Râu în IKKO – ina. care traversa Sparta.) Riu şi iaz din vecinătatea Ierusalimului.) Uălaielal\md.

Surtor Resartus sau nu şorturi, intrau în casele lor ca să-şi ia micul dejun: un căţel terorizat la culme trecea în goană, căci câteva odrasle de oameni îi legaseră o cutie de tablă de coadă; şi astfel a traversat animalul torturat Târgul. Într-un vacarm asur/itor. şi a devenit obiectul destul de notabil al alen (ici publice. Emblemă perfectă a multor Eroi Cuceritori, cărora Soarta (care sudea/a Fante/ia de Simţ. aşa cum face adesea şi în alte situaţii) le-a atârnal în mod răutăcios o cutie de conserve plină cu Ambiţii, menită să-i urmărească; care. cu cât aleargă ci mai repede, cu atât îi îmboldeşte să iuţească ritmul, tot mai zgomotos şi tot mai nebuneşte! Emblemă perfectă şi a multor lucruri care mă aşteptau şi pe mine în acea Vizuină blestemată; ca şi în Lume. din care ca făcea parte şi pentru care era un re/umat!

Vai. frumoasele şiniri de fagi din Enlepfuhl se pierduseră în depărtare: mă aflam printre străini duri. În

cel mai fericit ca/ indiferenţi faţă de mine: gingaşa mea inimă se simţi pentru prima oară orfană şi singură”. Colegii lui de şcoală, ca de obicei, îl persecutau: „Erau Băieţi”, spune el... majoritatea băieţi duri. care se supuneau impulsului Naturii aspre, graţie căruia ciurdele de căprioare se năpustesc asupra oricărei căprioare aflate la strâmtoare. cârdurile de raţe condamnă la moarte orice frate sau soră cu aripi rupte şi cel tare îl tirani7.ca/. a întotdeauna pe cel slab”. El recunoaşte că deşi „având poate curaj moral într-o măsură neobişnuită”, nu i-a prea mers în luptă şi ar fi preferat să o evite; re/ullat. după cum se pare. nu atât al staturii lui mici (pentru că atunci când era purtai de clan. era „incredibil de agil”) cât al „principiilor lui virtuoase”)... dacă era ruşinos să fii bătut”. spune el... era doar un pic mai puţin ruşinos să ajungi în situaţia de a te bate; aşa că eram tras în două părţi simultan şi. În această perioadă importantă a vieţii mele de şcolar, n-am avut parte decât de amărăciuni”. Aşadar, aceeaşi excelentă „Pasivitate”, atât de evidentă în copilăria lui Teufcisdrockh. este iarăşi nutrită aici destul de vizibil. „Plângea des; în aşa măsură încât era poreclit Der Werinentic (Plângăciosul). epitet pe care. până spre treisprexccc ani. îl cam merita. Numai în ea/un rare izbucnca frageda Fiinţă în furii cu ochii-în-flăcări şi cu o impetuozitate (L’nxcxiii) în faţa căreia chiar şi cei mai viteji exilau, susţinând că arc şi ei Drepturi de Om sau cel puţin de Omuleţ”. Cine oare nu sesixa în ţoale acestea un frumos

Thomas Cnrivle copac în doare şi un (genial) arbore de scorţişoară, aproape înăbuşiţi printre bostani, spini şi tufe mizerabile: constrânşi. dacă voiau să supravieţuiască, să lupte doar ca să se înalţe, nu să se lăţească: într-o înălţime practic anormală în comparaţie cu lăţimea”!

Mai mult. aflăm că greaca şi latina îi erau predate „mecanic”; iar ebraica chiar mai puţin decât mecanic: şi niullc altele, numite Istoric. Cosmografie. Filosofic şi aşa mai departe, nu mai bine decât deloc. Astfel încât, din moment ce Natura era încă ocupată: şi el însuşi „frecventa, după vechiul său obicei, atelierele Arii/anilor, învăţând

multe lucruri acolo”: şi dăduse peste un mic fond de lecturi ciudate în casa Dogarului Hans Wachicl. unde locuia. – se pare că şi-a pierdut vremea degeaba. Fapic pe care Profesorul n-a învăţat încă să le tralexe cu resemnare. La drept vorbind, în toate notele din Punga Scorpion, de care ne ocupăm acum. ca şi din punga următoare, el se manifestă neobişnuit de preocupat de problema Educaţiei, nu fără o anumită nuanţă a ceea ce am putea presupune ca fiind mânie.

„Profesorii nici”. spune ci... erau Pedanţi secretoşi. fără să aibă habar de firea omului sau a băieţilor; sau de nimic altceva decât de lexicoanele şi carnetele lor de note trimestriale. Nenumărate Vocabule moarte (nu Limbi moarte, din moment ce nu ştiau nicio Limbă) vârau ci în noi. pretinzând că favori/ca/ă evoluţia minţilor noastre. Cum poate o Moară-de-Gcrun/îi mecanică, de felul celor care aveau să fie fabricate la Nürnberg din lemn şi piele în secolul următor, să favori/ele evoluţia a ceva: cu atât mai puţin a Spiritului, care nu creşte ca o legumă (ale cărei rădăcini erau murdărite de îngrăşământ etimologic), ci ca un spirit aflat în contact misterios cu Spiritul: Gândire aprinzându-se de la flacăra Gândirii vii. Cum ar putea el să înflăcăreze pe cineva în care nu există nicio fărâmă de cărbune viu. ci numai cenuşă gramaticală moartă? Profesorii Bătători la Fund ştiau destulă sintaxă: iar în ce priveşte sufletul omenesc – doar că e în/csiral cu un lucru numit Memorie şi care poate fi stimulat prin aplicarea de beţe de fag pe ţesuturile musculare ale pielii.

Vai. aşa este peste lot şi aşa va fi întotdeauna: până când nu va fi concediat Salahorul, sau nu va fi redus la un simplu cărător de

găleţi de cărbune şi nu va fi angajat un Arhitect cu autoritate deplină, încurajat în mod corespun/ător; până când comunităţile şi indivizii nu vor descoperi, nu fără surprindere, că fasonarea sufletelor unei întregi genera (îi cu ajutorul Cunoştinţelor poate fi considerată la Tel de importantă ca şi a Tace din trupurile lor Carne de Tun. că

pe lângă Generalii şi Feldmareşnlii făcuţi să ucidă, ar trebui să existe Demnitari veneraţi de toată lumea şi. dacă se poate, veritabili Preo (i hirotonisiţi de Dumnc/cu ea profesori. Deocamdată însă. deşi soldatul nu-şi ascunde, ba chiar o poartă oslenlaliv. incalla-de-ucis. nicăieri, cu toate că am călătorii atât de mult. nu şi-a scos Profesonil la iveală unealta sa de instruire: mai mult. de-ar fi să iasă în lume cu nuiaua de fag la vipuşcă. ca şi cum s-ar aştepta să primească onoruri penim acest lucru, acest fapt n-ar provoca oare în rândul leneşilor o anumită ilaritate?”

În cel de-al treilea an al vic (îi luă de elev de Gimna/în se pare că a murit Tata Andrcas: tânărul Şcolar, atât de maltratat, de altfel, s-a văzut pentru prima dată înveşmântat în înveliş exterior îndoliat şi. În sinea sa. Într-o nespusă stare de melancolic, „întunecatul abis fără fund care /ace sub picioarele noastre s-a căscat; împărăţiile livide ale Morţii, cu toate nenumăratele lor naţiuni şi generajii tăcute, stăteau în fa} a lui; inexorabilul cuvânt NICIODATĂ! şi-a dezvăluit pentru prima oară înclesul. Mama a plâns. dar trisicca ei şi-a găsit alinarea; dar în inima mea /acea o mare de lacrimi, împietrită într-o disperare mula. Dar spiritul nou/al este plin de vlagă; Viaţa e atât de sănătoasă, încât îşi află resurse chiar şi în Moarte: aceste experienţe aspre, adânc implantate în Memoria şi în Imaginaţia mea. au făcut să crească acolo o adevărată pădure de chiparoşi, tristă, dar minunată; unduind, nu fără suspine melodioase, într-o întunecată exuberantă luxuriantă, sub cel mai fierbinte soare. pe parcursul a lungi ani tineri: – aşa cum se întâmplă şi se va întâmpla la vârsta virilă; căci mi-am ridicat acum cortul sub un Chiparos; Mormântul e acum Fortăreaţa mea inexpugnabilă, din pragul porţii căreia privesc destul de placid la ostilele arme. dureri şi pedepse ale Uranicei Vic (i şi-i ascult ameninţările proferate cu voce tare cu un zâmbet calm. Oh. voi. cei iubi (i. care dormiţi deja în silenţiosul Pat al Odihnei, pe care n-am pulul decât să-i plâng şi niciodată să-i ajut în

Thomas Carlyle viaţă: şi voi, împrăştiaţi în toate

colţurile, trudiţi mai departe singuratici în Pustiul populat de monştri, vopsind solul stâncos cu sângele vostru – deşi vă vom întâlni cu toţii acolo peste puţină vreme, iar sânul Mamei noastre ne va ocroti pe toţi: şi hamurile Oprimării, biciul de Toc al Supărării şi toţi judecătorii Gheenei care patrulează şi locuiesc în permanent-agitalul Timp nu ne vor mai puica face rău!”

Chiar lângă această mustrare destul ce frumoasă se află un Portret trudnic redactat al defunctului Andrens Futteral: al abilităţii lui native, al meritelor sale în viaţă (ca Sergent prusac); cu îndelungate investigaţii istorice, ale căror origini dat ca/ă de pe vremea lui Henry Păsărarul: vom trece peste toate acestea nu fără a fi uluiţi. Datoria noastră este doar de a adăuga că acum a fost perioada în care Mama Gretchen i-a dezvăluil fiului ci vitreg că nu aparţine neamului ci şi, practic, nici unui neam. apărând pe scena istoriei în maniera deja cunoscută de noi.

„Am devenit astfel de două ori orfan”, spune el; „privat nu numai de Patrimoniu, ci şi de Amintiri. Tristeţea şi Uluirea, dându-şi mâna. n-au putut decât să dea roade abundente o asemenea revelaţie la un asemenea moment şi-a înfipt rădăcinile în însăşi firea mea. ea s-a împletit cu toate gândurile mele până în epoca bărbăţiei mele depline, a constituit de alunei încolo tulpina pe care creşteau toate visele mele cu ochii deschişi şi visele din timpul nopţilor. O anumită elevaţie poetică, dar şi o depresiune civică pe măsură m-au invadnt în mod firesc: Nu semănăm cu nimeni altul; şi nu în această idee fixă. ducând uneori la cele mai înalte şi, adeseori, la cele mai înspăimântătoare re/iillalc, se aflau poate primii muguri ai Tendinţelor, care au devenit în Viaţa mea destul de remarcabili? După cum în ceea ce priveşte naşterea nu am pereche, după cât îmi pot da seama, prieteni, nu se află nimeni care să-mi semene nici întru acţiune, meditaţie şi poziţie socială”.

În Punga Săgetătorului, aşa cum am descoperit ulterior. Teufcisdrockh a devenit Universitar; deşi cu privire la cum, unde şi în ce calitate, nu ne va fi dat vreodată nici cel mai mic detaliu sigur. Puţine lucruri, în

maniera confuză şi în de/ordinea capricioasă a relatării ar mai putea să-i surprindă acum pe cititorii noştri: nici măcar totala lipsă de dale. aproape fără egal în activitatea Biografică. Am considerat întotdeauna şi trebuie să ne aşteptăm să considerăm

Sartor Resartus atât de enigmatice şi haotice aceste file disparate! Totuşi, în Săgetător, Teufcisdrockh începe să se arate şi mai sibilin ca de obicei: fragmente de tot felul: fâşii de Memorii (mute cu regularitate, exerci (îi de colegiu. Programe. Certificate Profesionale. Bilete rupte, având uneori aspectul unor bilele de amorezi amatori: toate aruncate claie peste grămadă, ca din întâmplare. şi cu atât mai zăpăcitoare pentru Istoricul cu capul pe umeri. Lăsăm la latitudinea cititorului să combine în imaginaţia sa aceşti ani Universitari şi cei de după ei şi să extragă de aici vreun clement primordial pentru Filosofia Veşmintelor.

Iată tot ce putem vedea: obscur, ca printre înm/cic unui lăstăriş legănat de vânt; un tânăr dolat cu daniri neobişnuite, care a trecut în mod fericit prin copilărie, mai puţin fericit, dar încă viguros, prin Adolescentă, devenit în timp perfect în privinţa „vocabulelor moarte” şi aplecat, aşa cum speră el. asupra Fântânii de apă vie, pentru ca să se adape cu noi Idei şi Aptitudini. Dintr-o asemenea finlână soarbe el cu perseverentă şi sete. dar niciodată sau doar arareori din tot sufletul, căci apa nu e deloc pe gustul lui; descurajări, încurcături şi aberaţii de tot felul pol şi descoperite sau presupuse. Poate că nu lipsesc nici crizele financiare; căci „buna Greichen. care. În ciuda sfaturilor rudelor, nu de/interesalc. l-a trimis acolo, a trebuit după o vreme să-şi reiragă sprijinul binevoitor, dar prea slab”. Cu toate acestea, într-o atmosferă de Sărăcie şi multiple Amărăciuni. Starea de spirit a tinerei Făpturi, caracterul din el s-a relevat imediat în mod hotărât: şi. precum lumina puternică a soarelui pe un cer înnorat împrăştie o varietate de culori, dintre care unele sunt spectrale, astfel, cu ajutorul Timpului şi a ceea ce aduce Timpul, a crescut firavul Diogenes Teufcisdrockh până la a dobândi statură umană: şi a luat o înfăţişare atât de aparte, încât ne

întrebăm cu o nouă nerăbdare: Cum a ajuns în mod expres la ea şi regretăm încă o dată că nu căpătăm niciun răspuns mai explicit. Uncie dintre fragmentele inteligibile şi parţial importante, care sunt puţine la număr, vor fi extrase din acest Infern al unei Pungi-de-Hârlic şi prezentate cu obişnuita pregătire prealabilă.

Ca şi cum. În Punga Scorpionului, Teufelsdrockh nu şi-ar fi expectorat deja spicen-ul antipedagogic: ca şi cum. pornind de la

110 Ilioiniis Carl vie numele de Săgetător, s-ar fi considerat chemat să arunce săgeţi, drept pentru care dăm din nou peste lucruri ca acesta: „Universitatea la care am fost educat este încă destul de vie în amintirea mea şi-i ştiu bine numele: nume pe care, din respect faţă de interesele actuale şi faţă de persoane în viaţă, nu-l voi divulga, totuşi. Am sarcina penibilă de a spune că exceptând Anglia şi Spania. Universitatea noastră era cea mai proastă din cele care au existat vreodată. Ne aflăm într-adevăr într-o epocă în care Educaţia adecvată este pe atât de imposibilă pe cât este cu putinţă: totuşi, nu există limite în clasificarea răului: mai mult. pol concepe un sistem mai prost decât însăşi Universitatea fără Nume: aşa cum hrana otrăvită poate fi mai rea decât foamea absolută.

Stă scris: Când orbul îl călău/este pe orb. vor cădea amândoi în groapă: ca atare, în asemenea împrejurări, n-ar putea să fie mai sigur ca atât cel care călău/este. cât şi cel călău/it să stea liniştiţi? Dacă aţi /. idi oriunde în Crimeea tătară o îngrăditură pătrată: dacă aţi în/estral-o cu o mică Bibliotecă prost aleasă şi apoi aţi dat drumul în ea unui număr de o mie o sulă de băicandri creştini, ca să se zbenguie în voie în ea timp de Irci până la şapte ani: cu anumite persoane care poartă titlul de Profesori stând de sirajă la porţi şi declarând sus şi tare că aceea este o Universitate şi spunând exact ce sumă trebuie să fie plătită ca taxă de admitere. – aţi avea. nu ca veritabilă şiructiiră mecanică, ci ca spirit şi re/ullal. ceva care s-ar asemăna oarecum cu înaltul nostru Seminar. Reţineţi, oarecum: căci. dacă structura noastră mecanică era cu totul alta.

nici re/ultalcic noastre nu erau cu totul aceleaşi: din nefericire, nu ne aflăm în Crimeea tătară, ci într-un oraş european corupt, plin de fum şi păcate: mai mult. Înconjuraţi de un public care n-ar fi putut să cadă pradă înşelăciunii dacă n-ar fi fost înconjurai de cadrul costisitor al îngrăditurii Pătrate şi de o Declaraţie /gomoloasă.

Cu toate că dispunând de un aparat corespunxător. poţi obţine avantaje de la orice Public: ba chiar cel mai surprin/ător profit. S-a făcut, într-adevăr. puţin în sensul a ceea ce s-ar putea numi Stnlixiicfi Inijxisiurii: cu o indiferenţă ciudată. Economiştii noştri, aproape îngropaţi sub Tabele referitoare la Ramurile minore ale Industriei, au trecut cu lotul cu vederea atotputernica Ramură a Ipocriziei: ca şi cum talentele noastre privind Reclama Nemerilală.

Suitor Resartus 111

Şarlalanismul. Intrigile de Curte şi de Amvon şi alte nenumărate talente şi mistere de genul acesta n-ar avea niciun fel de rol în Industria Productivă! Poate cineva, de exemplu, să spună măcar Câţi Bani sunt obţinuţi de actuala Instruire şi Şlefuire veritabilă din Literatură şi Văcsuit; printr-o astfel de Proclamaţie persuasiv-fictivă: specificând prin articole distincte distribuţiile, circulaţiile, cheltuielile. aşa-/. iscle venituri cu cea mai mare marjă de exactitate? Doar să întrebăm în Ce Măsură, în atât de multele şi infinit de confuzcic domenii ale afacerilor sociale, guvernamentale, educaţionale, privind creaţia manuală, comercială şi intelectuală de orice fel. Nevoile Omului sunt satisfăcute cu Produse concrete: în ce măsură cu Simulacrul veritabilelor Produse concrete: – cu alte cuvinte, în ce măsură, prin ce metodă şi cu ce efecte, în diferite timpuri şi ţări. Decepţia ia locul răsplăţii cuvenite Performanţei: avem de-a face aici cu o adevărată Investigaţie, menită să furni/ele mari re/uitate în viitor, dar la care nu se poate da deocamdată decât cel mai vag răspuns Dacă în xilcic noastre, în Europa asta a noastră, apreciem că raportul dintre Produse şi Aparenta Produselor atinge chiar Unu la Sulă (care. Ţinând cont de

Veniturile unui Papă. ale unui Autocrat rus sau ale unui Proprietar engicx. de parc de Vânătoare. nu este probabil departe de realitate), ce economisire aproape prodigioasă n-ar putea fi anticipată, pe măsură ce Statisticile Imposturii se perfecţionca/ă. În timp ce producţia de Falsuri (cea a Realităţilor distingându-se. deci. din ce în ce mai limpede) scade treptat şi devine cu totul şi cu totul inutilă!

Toate acestea pentru vremurile de aur ce vor urina. Ceea ce a trebuit să remarc, pentru vârsta de fier de acum. este că în mai multe domenii, cum ar fi Educaţia. Politica. Religia, unde lipsesc atâlca lucruri de care este nevoie şi de care nu ne putem dispensa, lucruri din al căror necesar atât de puţin se poate asigura deocamdată, reiese cu deplină certitudine că Impostura arc o natură curativă, anodină. iar Credulitatea omului nu este hanii lui cel mai rău. Să presupunem că vlaga voastră bătăioasă e la pământ: adică vistieria voastră militară este insolvabilă, iar provi/iile practic cpui/ale: şi că întreaga armată se află în pragul ră/vrătirii şi debandadei şi gala să vă căsăpească sau să se căsăpească unii pe alţii. – n-ar fi oare bine atunci dacă aţi putea.

112 Thomas Carlyle ca prin minune, să plătiţi cu un fel de bani magici, să-i hrăniţi cu apă coagulată sau cu carne pur imaginară; cu ajutorul cărora, până la venirea adevăratelor provixii. ar putea rămâne uniţi şi liniştiţi? Poate că acesta a fost scopul Naturii, care nu face nimic fără un scop anume, în/csirându-şi favoritul. Omul. cu acest omnipotent sau mai curând omnirăbdător Talent de a se lăsa Tras pe Sfoară.

CU de frumos se manifestă el. dat fiind că dispune de puţine mijloace; aproape chiar că-şi făureşte singur mijloacele acestea! Aceşti Profesori de Materii Fără Nume trăiau în belşug şi siguranţă, graţie doar unei Reputaţii clădite în trecut, ba chiar şi. fără mare efort, a unei alte clase de persoane. Care Reputaţie, ca o roată de moară puternică, iute şi pusă neväz. ut în mişcare, cufundată în curentul general, promitea, doar cu o uşoară revopsirc

anuală din partea lor, să ţină multă vreme şi de bunăvoie să macine asiduu pentru ei. Fericite vremuri pentru Morari! Ei înşişi nu aveau voie să muncească; încercările lor de a munci, de a face ceea ce considerau ci a fi Educaţie, acum. când privesc în urmă. mă umplu de o anumită admiraţie mută.

Pe lângă toate acestea, ne făleam că avem o Universitate Raţională; că ea se opunea în cel mai înalt grad Misticismului; minţile noastre tinere şi goale erau astfel umplute cu o groa/ă de palavrageală despre Evoluţia Speciilor. Epoci întunecate. Prejudecăţi şi alte asemenea; aşa încât cădeam cu toţii destul de repede într-o stare de argumenlaţionism lipsii de conţinut; datorită căruia, cei mai buni erau obligaţi să sfârşească repede într-un Scepticism bolnăvicios şi neputincios; cei mai răi – să c. \ plode/. e (crejiiren) într-o Automulţumirc totală şi să moară din toate punctele de vedere spirituale.

— Dar şi aceasta face parte din soarta omenirii. Dacă epoca noastră este Epoca Necredinţei, de ce ne-am plânge; nu se apropie oare una mai bună. dacă că n-a şi sosit deja? Ca într-o lungă Sistolă şi Diastolă. perioadele de Credinţă trebuie să alleme/e cu perioadele de Negare; creşterea primăvăratică. luxurianţa văratică a tuturor Opiniilor şi Reprezentărilor şi Creaţiile Spirituale să fie urmate, iar şi iar. de decăderea autumnală şi de moartea hibernală. Căci omul trăieşte în Timp. fiinţa, strădania şi destinul lui pământesc îi sunt modelate de Timp: numai în cadrul trecătorului Timp-Simbol se

Sartor Resartus manifestă Veşnicia veşnic-incrtă în care ne aflăm. Şi. totuşi, în astfel de ierni ale Negării, cei în/estra (şi cu minte-mai-nobilă simt poate o mizerie comparativă cu faptul de a ne fi născut, de a veghea şi de a munci: iar pentru cei mai grei de cap este o fericire dacă. precum animalele care hibemca/ă. la adăpostul sigur al vreunei Universităţi din Salnmanca. al vreunei Cetă (i a Sybarisului” 1 sau al altui Castel al indolenţei, superstiţios şi voluptuos. pot continua să doarmă şi să aibă vise prosteşti şi să se tre’/cască doar atunci când grindina şi-a

făcut cu vuiet mare treaba, iar rugăciunile şi martirajele noastre, împlinite în scopul venirii unei noi primăveri, au fost răsplătite”.

Faptul că în mediul destul de misterios, zugrăvit aici. Teufcisdrockh trebuie să se fi simţit stânjenit. nu poate fi negat. „Tinerii flămând/j”. spune el... îşi ridicau ochii spre Doicile lor spirituale: şi. drept hrană, li se oferea vântul-de-răsăril. Am sesi/at într-adevăr. poate mai bine decât majoritatea, ce jargon lipsit de sens. relativ la controversata Mctafizică şi Etimologic şi la manipularea mecanică, în mod fals denumite Ştiinţă, era folosit curent acolo. Printre cei o mie şi o sută de tineri creştini, poate doar vreo unspre/cee erau dornici să înveţe. Contactul cu aceştia comunica o anumită căldură, o anumită şlefuială: din instinct sau graţie unei fericite şanse, eram mai puţin înclinat spre revoltă (renonuniren) decât spre meditaţie şi lectură, pe aceasta din urmă fiind liber s-o practic după bunul plac al inimii. Pot chiar spune că am reuşit să pescuiesc în haosul din Biblioteca aceea poate mai multe cărţi decât cele de care înşişi bibliotecarii aveau cunoştinţă. Se puneau astfel temeliile unei Vieţi Literare: am învăţat prin propriile mele puteri să citesc curent în aproape toate limbile cultivate, despre aproape toate subiectele şi din aproape toate ştiinţele: după care. Întrucât omul constituie întotdeauna primul obiect de studiu pentru om. deja era ocupaţia mea favorită să fac speculaţii pe ba/a criticii caracterelor şi să reconstruiesc un Seriilor din Scris. Un anumit plan fundamental al Naturii şi al Vieţii Umane începe să se cristali/ele în mine: destul de surprin/ălor, acum. când privesc în urmă: căci întregul meu Univers.

Celalc grecească aulică din siidul Italici, celebră ca centrii al luxului şi dosii îi. lui

114 Thomus Car Me fizic şi spiritual, nu era încă decât o Maşină! Cu toate acestea, un astfel de plan fundamental. conştienli/, îl şi acceptat, începea să existe acolo şi putea fi corectat şi extins indefinit prin experienţe suplimentare”.

Astfel, cei puternici făuresc o bogăţie mai nobilă din sărăcie, astfel, în de/olarca pustiului sălbatic îşi dobândeşic tânărul nostru Ismail bogăţiile lui cele mai preţioase, capacitatea de A Se Ajuta pe Sine însuşi. Cu tonic că era un pustiu veritabil, de/olant şi răsunând de urletele monştrilor sălbatici. Teufcisdrockh ne oferă lungi detalii asupra propriilor sale „cri/e febrile de îndoială", despre investigaţiile lui privind Miracolele şi Mărturiile în legătură cu Credinţa religioasă: şi cum… în tăcute veghi nocturne, şi mai întunecate în inima lui decât în cer şi pe pământ. s-a aruncat la picioarele Aloatevăzătorului. cerând vehement, prin rugăciuni rostite cu glas tare. Lumină şi Eliberarea de Moarte şi Mormânt „Sufletul credincios nu s-a i/. băvil decât după ani lungi şi agonii de nedescris: cufundându-se într-un somn vrăjii, în coşmarul Necredinţei; şi. În mrejele acestui vis rău. a luat frumoasa lume vie a lui Dumnc/cu drept un Iad livid şi vid. drepl un Pandemoniu dispărut… Dar prin astfel de chinuri de Purificare", continuă ci… ne este dai să ircccm; trebuie mai întâi ca Lilera moartă a Religiei să recunoască faptul că a murit şi să se amestece fărâmă cu fărâmă cu pulberea, dacă este dai cu adevărat ca Spiritul viu al Religiei, eliberat de însuşi învelişul lui de carne, să se înalţe deasupra noastră ca nou-născut din ceruri şi purtând noi balsamuri sub aripile sale".

La care chinuri Purificatoare, se pare că destul de grele, dacă adăugăm o măsură destul de mare de suferinţă Pământească. de nevoie de îndrumare practică, de simpatic, bani şi speranţă: ţoale acestea în perioada febrilă a tinereţii, atât de exagerată ca imaginaţie, atât de fără margini ca dorinţe şi. totuşi, atât de săracă în mijloace. – nu vedem oare născându-se un nou spirit puternic, oprimat şi împovărat atât din afară cât şi dinăuntru: geniul focului luptând înconjurat de lemne de foc prea vor/i şi făcând să iasă mai mult fum amar decât flăcări curate?

Din diverse fragmente de Scrisori şi alte note documentare trebuie să deducem că Teufcisdrockh. izolat. sfios şi retras cum era, nu a scăpat de tot atenţiei celor din

jur: unii oameni serioşi sunt la

Sartor Resartus curent cu existenţa lui; şi. dacă nu-i întind o mână de ajutor, sunt cel puţin cu ochii pe el. El parc. deşi într-o stare de spirit jalnică, să se îndrepte spre Proresiunea de Magistrat: facultate pe care lumea l-a văzut ulterior absolvind-o. Dar netinând scama de aceste fire rupte şi nesatisfăcătoare ale relaţiilor Economice, hai să prezentăm mai curând firul firav al relaţiei Morale: cu care. lăsându-l pe cililor să facă legăturile la locul pol îi vi t. vom încheia întunecatul nostru tablou-tapiscrie al acestor ani Universitari.

„Tot acolo am făcut cunoştinţă cu Herr To\vgood. sau, cum poate ar fi mai bine să scriu. Herr Toughgut: un tân Ăr de extracţie nobilă (von Ailel) din ţinuturile interioare ale Angliei. Aven legături, de sânge şi prin ospitalitate, cu Conţii von Zolidarm. din colţul acesta al Germaniei: prin intermediul lui am fost prezentat cu toată prietenia acestei Familii. Tenvgood poseda un frumos talent, nespus de prost cultivat; un caracter foarte original: şi, ignorând total acest lucru, pentru că nu se pricepea la nimic, cu excepţia Boxului şi a unor rudimente de Gramatică, manifesta mai puţin decât cea mai mare parte a Călătorilor acestei naţiuni acea impasivilate aristocratică tipică şi mâniile tăcute. Lui îi datoare/ primele mele cunoştinţe practice despre ciigic/i şi despre modul lor de viaţă: poate şi ceva din parţialitatea cu care ani privit de atunci acest popor aparte. Toxvgood nu era lipsit de spirit de observaţie, cu condiţia să fi putut să aceeadă la un oarecare grad de cultură. Fără îndoială că atras de poziţia Familiei Zolidarm, a călătorit el încoace, în speranţa aproape frenetică de a-şi completa studiile; el. ale cănii studii nu depăşiseră încă faza copilăriei, să vină aici. În această Universitate în care nu mai exista de multă vreme nici măcar noţiunea de perfecţiune, ca să nu mai vorbim de aspiraţia către aşa ceva! Ne împărtăşeam adesea durerea asupra destinului nemilos al Tinerelului în epoca aceasta: cum. după toată truda noastră, trebuia să intrăm în lume. cu bărbi atârnând de bărbii, ce-i drept, dar cu puţine alte calităţi bărbăteşti:

căci nu exista niciun lucru pe care fuseserăm pregătiţi să-l facem, nimic în care să fi fost capabili măcar să credem... Ce frumos arată Toca lustruită pe capetele noastre”, obişnuia Towgood să exclame... şi ce vid. ce spumă de Vorbe şi Logică-de-Procuror pe dinăuntru! Oamenii sunt educaţi cu puţină cheltuială să facă pantofi din piele: dar cu ce sunt cu educat să fac cu atâta cheltuială? Pentru Dumnc/cu. Frate! Ceea ce am mâncat şi am purtat deja. venind atât de departe, ar

116 Thonias Carivic putea constitui zestrea unui spital de Incurabili destul de mare”. – „Omul”, răspundeam cu, „are într-adevăr o Capacitate Digestivă, care trebuie menţinută în funcţie, chiar şi în secret. Dar în ce priveşte Educaţia noastră Greşită, nu se cade s-o transformi din proastă m şi mai proastă: nu trebuie să irosim timpul care ne mai aparţine încă. zdrobind sub călcâie spinii pentru că nu rodesc smochine. Frisch Zii, Bruderf”. Avem aici Cărţi, şi avem creieri ca să le citim; iată întreg Cerul şi Pământul: şi avem ochi ca să ne uităm la ele: l – rixch: u!”

Discuţiile noastre erau adesea chiar vesele, nelipsite de strălucire şi chiar entu/iaste. Contemplam Viaţa, cu straniile ci eşafodaje şi eşafoade unde arlechinii dansca/ă. iar oamenii sunt decapitaţi şi sfârtecaţi. toate acestea în acelaşi timp: aspectul era divers şi nu lipsit de clemente terifiante; dar noi priveam în jur ca nişte tineri viteji, în ce mă priveşte, acestea au fost poate cele mai bune momente ale melc. Faţă de acest om cu suflet cald. tare de cap şi cu idei greşite, Herr Tougood. aproape că simţeam un profund şi autentic sentiment de Prietenie, considerat a fi atât de desuet în zilele noastre. Da. Păgân nebun ce eram. am simţit asta şi. În anumite condiţii, aş fi putut să-l iubesc pe omul acesta, să-l strâng la piept şi să fiu fratele lui o dală pentru totdeauna. Totuşi, treptal-lreptat. am înţeles noile timpuri şi cerinţele lor. Dacă sufletul omului este cu adevărat, precum în Limba finlande/a şi în Filosofia Ulililaristă. un fel de Slointic. care altul este sensul Uniunii Spirituale decât acela de a Manca împreună? Astfel că în loc să fim Prieteni, suntem Comeseni; şi aici. ca şi aiurea,

am renunţat la himere”.

Aşa se sfârşeşte. brusc, ca de obicei, şi enigmatic, această mică poveste romantică născândă. Ce s-a mai întâmplat de atunci încoace cu Herr Toxvgood sau Toughgut? A plonjat în Haosul Autobiografic şi nu ştim încotro înoată. A auzit vreun cititor „din ţinuturile interioare ale Angliei” de un astfel de om.

*) Ulrcabă. Înilo!

IV. START ÎN CARE TEUFELSDROCKH PORNEŞTE LA DRUM

„Astfel”, scrie Autobiografii! nostru. referiiidu-se evident la perioada când a terminat Colegiul... s-a realizat Ceva acolo: adică cu. Diogenes Teufcisdrockh: o Figură Trecătoare (Zeilhild). ocupând nu mai mult de d le va picioare la cub „în Spaiu şi adăpostind în ea atât Forţe fizice. cât şi Forţe spirituale: speranţe, pasiuni, gânduri: întreaga zestre, în stare mai mult sau mai puţin perfectă, a acestui mister care este Omul. Existau în mine puteri ca să lupi. Într-o măsură destul de mică. împotriva marelui Imperiu al întunericului: nu stârpeşte chiar Săpătorul şi Prăsitorul, cu ea/maua lui. atâţia spini şi atâlca smârcuri: lăsând astfel în urma sa un pic de Ordine, acolo unde a găsit contrariul acesteia? Până chiar şi Molia are puteri în acest sens; orga nizând tot timpul ceva (în propriul ci Trup dacă nu altfel) care era anorganic înainte: şi făureşte o muzică vie din acrul mut şi mort. chiar dacă una din cele mai puţin perceptibile, doar bî/. rând.

Cu atât mai mult cel ale cărui puteri sunt spirituale: care a învăţat sau a început să înveţe marca artă laumalurgică a Gândirii! O numesc taumaturgică pentru că toate Minunile de până acum au fost făcute de ca şi nenumărate altele vor fi făcute: la câteva dintre care asistăm chiar în /ilcic noastre. Mă voi feri să menţionc/ Mesajul inspiratului Poet şi Profet şi felul în care acesta face şi desface lumi întregi: dar nu aude chiar şi cel mai prost Maşinile cu Aburi zăngănind în junii lui” N-a văzut el IDEEA forjorului scoţian: (nimic altceva decât una mecanică) înconjurând pe aripi de foc Capul şi traversând

două Oceane; şi, mai puternică decât orice alt Geniu Domestic al Vrăjitorului, forfotind neobosit în toate părţile: nu numai

70) Un picior cub este echivalent cu 0.02X3 metri cubi.

71) Tatimaturgia este capucil. iloa de a înec minuni.

72) Este vorba de James Walt.

118 Thomas Curivic ţesând Stofe, în ţara, dar răsturnând destul de repede întregul vechi sistem al Societăţii: şi, în locul Feudalismului şi proprietarilor de Terenuri de vânătoare, pregătind, prin metode indirecte, dar sigure. Industrializarea şi Domnia Celor Mai înţelepţi? Omul care Gândeşte este într-adevăr cel mai redutabil duşman din câţi poate avea Prinţul întunericului: ori de câte ori apare un astfel de om, sunt sigur că Imperiul Subteran este str.lb. llut de un frison: şi mereu alţi Emisari sunt pregătiţi prin tactici noi să-l prindă eventual în capcana, să-l lege la ochi şi să-l încât uşc/c.

În calitate de cetăţean al Universului, am fost şi cu trex.it la viaţă de o asemenea vocaţie înălţătoare. Din nefericire, totuşi, deşi născut pentru cea mai vastă Suveranitate, în această privinţă, în/csirat. nici mai mult. nici mai puţin decât cu dreptul la Pace şi la Răxboi împotriva Prinţului Timpului (Xcil/i) r. \i) sau a Diavolului şi a tuturor Dominicanelor lui. ceremonia încoronării talc cere atâlca neca/. un ca plată, e atât de greu să ajungi la sceptru sau chiar să-l zăreşti!

Prin această ultimă comparaţie sofisticată. Teufcisdrockh nu vrea să spună oare decât că tinerii dau peste obstacole în ceea ce numim noi „start”?

„Nu ceea ce Am”, continuă el... ci ceea ce Fac constituie Regatul meu. Ficcăniia îi este hără/il un anumit Har interior, un anumit Mediu şi Noroc exterior: fiecăruia, prin cea mai inteligentă combinaţie a acestora două – un anumit nivel mă\nu de Capacitate. Dar cea mai grea problemă a fost în primul rând şi întotdeauna aceasta: Să descoperi, studiindu-te pe tine însuţi şi mediul în care trăieşti, ce arc deosebit combinaţia aceasta de Capacităţi

interioare şi exterioare. Căci. vai. tânărul nostru suflet arc alifia muguri de Aptitudini, dar încă nu putem vedea care dintre ele este cea principală şi adevărată. Şi întotdeauna omul nou trăieşte timpuri noi, în condiţii noi: drumul lui nu poate fi facsimilul nici unuia dinainte, ci original prin natura sa. Dar cât de rar se potriveşte Aptitudinea exterioară cu cea interioară: deşi destul de splendid dotaţi, suntem săraci, fără prieteni, dispeptici. ruşinoşi: în plus. ceea ce-i mai rău decât toate, suntem nechib/uiţi. Astfel, într-o încurcătură totală a

Surtor Roşurtiis 119

Capacilă (îi. mergem bâjbâind prosteşte, căutând ce ne aparţine şi punând adesea mina pe ceea ce nu-i al nostru: în aceste condiţii de trudă nebunească sânicin forţaţi să ne petrecem mai mulţi ani din scurtul nostru ragă/, până când Tinănii miop dobândeşte din practică no (luni de distantă şi devine Om cu vedere limpede. Mai mult. mulţi îşi petrec astfel tot răga/ul care le este dat şi. din aşteptare în aşteptare, din de/amăgirc în de/amăgirc. trec de la un lucru la altul, dintr-o parte în cealaltă: până când. În final, ca nişic copii exasperaţi de şapte/cei de ani. ajung la ultima lor ispravă, aceea de a fi înmormântaţi

Aceasta ar fi. din moment ce cea mai mare parte din noi suntem prea oflalmici. soarta noastră, a tuturor a: de n-ar exista un singur lucru care ne salvca/ă: Foamea noastră. Pe această ba/ă. Întmcâl natura promptă a Foamei este bine cunoscută, trebuie luată o hotărâre promptă: de aici avem noi. cu înţeleaptă prevedere. Certificate şi Ucenicii pentru tinerii noştri lipsiţi de raţiune: prin care. la momentul cuvenit, vaga universalitate a Omului se pomeneşte gata modelată într-o meserie: şi muncim astfel de atunci încoace cu mai multă sau mai puţină irosire de Talent, după ca/: dar. totuşi. Ciră cea mai rea dintre risipe, risipa de timp. Ba chiar şi într-ale spiritului, pentru că şi artistul spiritual se naşte orb şi. precum multe alte creaturi, nu începe să vadă după nouă /. de. ci mult mai târziu. uneori niciodată. Datorită acestui fapt nu este oare bine că există ceea ce numim Profesii sau Studii dedicate

Hrănirii (HriHfavecke) predestinate nouă? Aici. Învârtindu-se ca un cal de manej, pentru care orbirea parţială sau totala nu repre/inlă niciun rău. Artistul Stomacului poate să se învârtă cât vrea. Închipuindu-şi tot timpul că înaintează tot mai mult: şi că renli/cu/a multe lucruri: hrană pentru el; iar pentru lumea din jur – un cal putere în plus în marca moară de măcinat grânc sau piuă de cânepă întru propăşirea Societăţii ba/are pe Economic. Căci şi cu fusesem dotat cu un asemenea fir-conducălor: numai că s-a dovedit a fi un căpăstru, care aproape că m-a strangulat, până ce l-am nipt. Abia pe urmă. cum spunea stegarul Pistol, a

70 Caporalul I'islol. personaj din \\-\v. ilcic wsde din Mim/w de William ştiakcspeare.

120 Thoinas Curivic devenit lumea, în general, stridia mea. pe care. prin forţă sau cu dibăcie, urma să o deschid cum voiam şi cum puteam. Mi-am dat aproape duhul (fast wur Ich uiHgekoiniwn). cu atâta încăpăţânare continua ca să rămână închisă".

Vedem aici. semnificativ prevestit, spiritul multor lucruri care aveau să i se întâmple Autobiografului nostru: întruchiparea istorică a căruia. aşa cum dureros capătă formă în Viaţa lui. zace împrăştiată printre detaliile confuze şi de/astnioase din Punga Peştilor şi ale celor de după ca Un tânăr extrem de dotat şi cu un caracter nobil, deşi liniştii, ca un mân/ focos, „îşi rupe căpăstrul" şi ţâşneşte din ieslea sa specială în lumea largă: pe care. vai. O găseşte riguros împrejmuită. Cele mai bogate câmpii acoperite de trifoi îi atrag ochii; dar îi este inter/is să pască pe ele: chiar dacă tânjeşte, trebuie să rămână acolo tot mai înfometat: său. Înnebunit de exasperare, e nevoit să gonească de colo-colo. repe/. induse spre zidurile de piatră netedă, peste care nu poate sări şi care îl sfâşie şi-l schilodesc: până când. În cele din urmă. după mii de încercări şi suferinţe, îşi limpe/ieşic. ca prin minune, calea: nu chiar într-o câmpie luxuriantă şi volupluoasă de trifoi, ci într-o anumită sălbăticie de tufărişuri unde existen (a este încă posibilă, iar Libertatea, deşi pândită de Penurie, nu

este lipsită de dulceaţă, într-un cuvânt. Teufcisdrockh. renunţând la Profesia de magistrat, se pomeneşte fără niciun reper de orientare exterioară; ceea ce îi agravca/ă înspăimântător de mult vechea nevoie de Credinţă sigură sau orientarea sa interioară. Necesitatea îl presca/ă; Timpul nu stă în calea unui Fiu al Timpului şi nici el n-o poate face; îl vexca/ă şi îl agită mereu pasiuni sălbatice neîmpărtăşite, poten (e impetuoase nefolosile. Trebuie şi el să joace Monodrama nemiloasă numită!” ar fi ţinto şi Odihnii: trebuie să-i înfrunic destinele unul după celălalt, să meargă până la catastrofă şi să deducă din toate o morală oarecare.

Să fim. totuşi, drepţi cu el. să recunoaştem că nu-i era uşor să poarte „căpăstru”; că a fost oarecum obligat să-l rupă. Dacă luăm în consideraţie po/. i (ia civică a tânărului în capitala aceasta Fără Nume. În epoca în care termină Universitatea Fără Nume de acolo, putem sesi/a limpede că ea era departe de a fi invidiata. Luase cu brio

Sartor Resartiis primele lui Examene de Drept; şi se poate chiar lăuda că Examen Rigurosum nu avea nimic care să-l înspăimânte: dar, deşi graţie lui este „un Auscultator74 respectabil”, la ce bun? Aproape că niciun fel de angajare nu decurge din asta. De altfel, pentru un tânăr fără relaţii, procesul Aşteptării nu este prea dătător de speranţe în el însuşi; şi nici nu poate conta, date fiind înclinaţiile sale. pe o alinare din afară. „Colegii mei Auditori”, spune el„Erau Auditori: se îmbrăcaţi, digerau şi rosteau cuvinte articulate: nu manifestau aproape niciun alt semn de vitalitate. Puţine semne de meditaţie găseai în ochii lor care se holbau la toate în jur! Niciun simţ al măreţiei sau profund/imii. ori pentru ce era cât de cât uman sau divin, cu excepţia celei mai slabe dârc de parfum a Avansării ce avea să vină”. În care cuvinte, indicând o totală înstrăinare din partea lui Teufcisdrockh. n-ar putea să licărească, oare, urme de amărăciune ale unei vanităţi rănite? Fără îndoială că aceşti auditori pro/aici au sirimbat poate din nas din cauza comportamentului său ciudat: au încercat să-l urască şi. lucru mult mai imposibil, să-l

dispreţuiască. Nu putea fi vorba, în niciun caz. de relaţii amicale: tânărul Teufcisdrockh se separase deja de ceilalţi boboci: şi înota singur, cu toate că nu era încă sigur dacă era boboc de lebădă sau de gâscă.

Poate că se şi achita prost de măruntele lui angajamente, sau. cel puţin, într-o manieră neplăcută. Putea foarte bine să se mândrească de „marca lui metodă şi abilitate practică”: dar nu se află aici oare şi un mare orgoliu practic, cu atât mai profund cu cât este mai adânc ascuns? Un om atât de sfios n-a putut fi niciodată popular. Ne imaginăm cum independenţa lui trebuie să-l fi făcut, la vremea aceea, să rostească vorbe de duh stranii, şi aşa mai departe: nu sunt propriile lui cuvinte o mărturie în acest sens?... Fiind foarte tânăr, îmi închipuiam că menirea mea era să lupt doar cu Munca, nu şi cu Prostia şi Păcatul din mine şi din alţii”. Tot ce se poate, căci evoluţia sa de la calitatea de Auditor la cea de Asesor activ este evident una dintre cele mai lente. Treptat-treptal, se pare că aceiaşi oameni serioşi, înclinaţi cândva să-l ocrotească, şi-au retras sprijinul şi l-au

4) Titlu echivalent cu cel de”. student auditor”.

Thomas Cnrivle abandonat pentru că era „un om de geniu”: împotriva cănii procedeu el protestea/ă cu vehemenţă în aceste Documente... Ca şi cum”, spune el, „superiorul nu ar presupune inferiorul; ca şi cum cel care poate zbura în ceruri n-ar putea intra şi într-un oficiu poştal, dacă aşa arc el chef Dar lumea este o femeie bătrână. care ia orice bănuţ suflat cu aur drept o monedă de nur masiv; şi pentru că a fost adesea trasă pe sfoară, nu se mai încrede decât în banalul bănuţ de aramă”.

Nu reiese clar din aceste documente cum a reuşit între timp înaripatul nostru mesager ceresc, respins în rol de curier terestru, să nu-şi ia /borul, un /. bor fără întoarcere, spre ceruri1 Bătrâna şi buna Gretchen parc să fi ieşit din scenă, poate chiar să fi părăsit Pământul acesta; nu mai curge nicăieri pentru ci un all Corn al Abundenţei sau măcar unul al Parcimoniei; astfel că... natura promptă a Foamei fiind bine cunoscută”, nu sânicm cruţaţi de

anxietate. Şi nu ne alegem cu mare lucru din învăţământul particular, oricât de multe limbi şi ştiinţe ar cuprinde el; pe de altă parte, ca să folosim propriile sale cuvinte, „tânărul Aventurier nici nu bănuieşte deocamdată că ar exista în el vreun lalent literar; abia îşi câştigă pâinea şi apa de fiecare /.i. graţie extinsei sale capacităţi de Traducător… Cu toate acestea”, continuă ei„Este limpede că am supravieţuit, din moment ce sunt şi acum în viaţă”. Fapt despre care trebuie să declarăm că nu ni-l putem explica, totuşi. decât prin principiul vechiului şi sincerului nostru proverb care spune că „orice este viu îşi găseşte întotdeauna hrana”.

Unele Note de Plată de pe la Hanuri şi alte Documente economice purtând însemnul de achitat indică faptul că nu ducea lipsă de bani; ei. ca oaspete independent al unei Camere-cu-Chiric. dacă nu ca Propriclar-de-Casă. nu datora nimic nimănui Printre multe altele, apar în acest context două Noiiţe trunchiate care aruncă poate o lumină asupra condiţiei sale. Prima nu mai are nici dată. nici numele celui care a scris-o. ci doar o Pală imensă; şi sună cam aşa: „Subsemn… (l nla de Cemcald). conform promisiunii făcute, nu poate decât să susţină din toată inima părerile Domnului Teufcisdrockh în privinţa Calităţii de Asesor, aflată în discuţie; şi se vede pus în cruda situaţie de a fi nevoit să se abţină, pentru moment, ceea ce ar constitui de altfel datoria şi bucuria sa. de a facilita

Sartor Resartus începuturile carierei unui om de geniu pe care îl aşteaptă încă triumfuri mult mai mari”. Cealaltă este scrisă pe hârtie aurită: şi prezintă interes pentru noi ca mumie epistolară deja defunctă, care a trăit, totuşi, şi a acţionat benefic cândva. O dăm în original: JIcrr Teufelstirfickh wirti von tier Erau (iro/inn, auf Donnerstag. zum AESTIIETISCHEN TI IKK schonslense inuelamlen”.

Astfel, drept răspuns la un strigăt cerând budincă solidă, de care avea cea mai urgentă nevoie, soseşte, destul de cpigramatic. invila (ia la o spălătură de mae cu apă chioară a unui Ceai Estetic? Cum s-ar fi comportat Teufcisdrockh. aflat acum într-o luptă strânsă cu Soarta

însăşi, printre aceşti Diletanţi Muzicali şi Literari de ambele sexe. ca un leu flămând, invitat la un festin păsăresc şi servit cu seminţe de rocoinâlfi – nu putem decât presupune. Probabil că a reacţionat printr-o tăcere şi o abs (inenţă semnificative: căci. Într-o asemenea situaţie, dacă e ca leul să se ospălc/.c. atunci nu va alege seminţele, ci le va devora chiar pe păsările în cau/ă. În rest. Întrucât această Frau Grofinn dat ca/ă din vremea Canei Zohtlarm. ca nu poate fi decât Contesa şi stăpâna acesteia: ale cărei tendinţe intelectuale şi bunăvoinţă faţă de Teufcisdrockh. fie la fel ca aceea faţă de Herr Towgood, fie personală, sunt astfel manifestate. Că un oarecare fel de relaţie a continuat efectiv să dăinuie o vreme, deşi probabil destul de sporadic, între Autobiografii! nostru şi această nobilă Casă. este un fapt pe care l-am dovedit deja. Dar fără îndoială că dacă se aştepta să fie sprijinit, spera zadarnic: era destul pentru el dacă surprindea licăriri ocazionale ale lumii mari din care ne-am închipui) la un moment dat că fusese întotdeauna exclus... Zdhdarm-ii”. spune ei„Trăiau în panira moale şi somptuoasă a Aristocraţiei: pentru care Literatura şi Arta. atrase şi ataşate din afară, urmau să servească drept cei mai frumoşi ciucuri. Iar această ultimă îmbunătăţire se datora tocmai acestei Cmoiligen l rău (înălţimii Sale): aduna cu asiduitate, aranja cu dexteritate lo (i franjurile şi ciucurii pe care-i

75) „Doamna Contesă arc onoarea de a-l invita pe Domnul Teulelsdiockh la al ci CEAI ESTETIC de joi”.

”) Mania erbacee (Slellaria media) din familia cariolilaceelor. ale cărei seniinc servesc drept hrmia pentru păsări.

124 Thomas Cnrivic obţinea: daniele sau ţesături subţiri şi uşoare, după caz”. Era oare şi un ciucure de dantela sau ceva asemănător; sau promitea să fie aşa ceva? „Cu Excellen;(a) să (Contele)”, continuă el, „am avut nu o dală onoarea de a discuta: mai ales despre probleme generale şi despre aspecte ale lumii, pe care el. deşi trecut acum de jumătatea vieţii, n-o vedea deloc într-o lumină nefavorabilă; găsind însă în ea cu excepţia Stârpirii

Jurnalisticii (die auszuroltemle Journalistik). puţine lucruri demne de a fi dorite. Asupra anumitor chestiuni, întrucât Excellen: (z) să nu duce lipsă de înclinaţii colerice, am considerat că este mai plăcut să păstrez tăcere. Pe lângă aceasta, ocupaţia sa fiind aceea de Deţinător de Pământuri. s-ar fi putut să existe în el suficiente aptitudini, care oricât de inutile ar fi fost în context, erau prea puţin dezvoltate”.

Putem presupune fără e/ilare că înfăţişarea lumii nu era deloc atât de lipsilă de peic pentru Teufcisdrockh şi că o mulţime de alte lucruri, în afară de... Stârpirea Jurnalisticii”, erau reclamate cu urgenţă drept îmbunătăţiri. Neavând decât calitatea derizorie de Auditor, primită din afară, şi atâlca gânduri şi dorinţe pline de revoltă care izbucneau dinăuntru, poziţia sa nu era deloc uşoară. „Universul”, spune el, „era ca o atotputernică enigmă a Sfinxului, despre care ştiam atât de puţin, dar pe care trebuia cu orice preţ să o dezleg, căci altminteri ar fi urmat să fiu devorat. Brăzdată de dungi roşii de o nespusă măreţie, dar şi asemenea beznei tenebrelor se înfăţişa Viaţa Gândirii melc prea puţin dotate. Zăcea în mine o contradicţie bizară: căreia nu-i cunoşteam încă soluţia: nu ştiam că muzica spirituală poate izvorî numai din dezacorduri armonizate, că fără rău n-ar exista nici Binele, aşa cum victoria nu poate fi obţinută decât prin luptă”.

„Am auz Jt afirmându-se (în glumă, desigur)”, observă el în altă parte, „de către persoane nelipsite de filantropic, că fericirea oamenilor ar fi cu adevărat mai mare dacă ar fi posibil ca toţi tinerii de peste nouăsprezece ani să fie închişi în butoaie sau făcuţi invizibili prin alte mijloace: şi lăsaţi acolo să-şi urmeze studiile de drept şi înclinaţiile, până când ar reapărea, mai trişti şi mai înţelepţi, la vârsta

Surtor Resurti de douăzeci şi cinci de ani. Cu care propunere, cel puţin privită în lumina realizării ci practice, nu mai este nevoie să spun că nu sunt deloc de acord. Cu toate acestea, se susţine în mod plau/ibil că aşa cum tinerele (Mtitichen) sunt cele mai încântătoare pentru

omenire tocmai la vârsta aceasta, tot aşa şi tinerii (liahehen) ating atunci nivelul maxim de detestabilitalc. Sunt atât de nătăfle (i (Ciecken): păuni proşti şi. totuşi, cu o atât de insaţiabilă foame de îngăduinţă faţă de ei înşişi: atât de încăpăţânaţi, turbulenţi, vanitoşi: atât de radicali şi capricioşi. Niciun efort al vreunui murilor, nicio realizare umană nu-l satisface cil de puţin pe lânănil pe cil de lipsit încă de clanuri, pe atât de sărac în reali/ari: dar ar putea face acest lucru incomparabil mai bine, dacă ar fi demn de el. Viaţa este pretutindeni problema cea mai uşor de dirijai, la fel de elementară ca şi Regula-de-Trci-Simplă: înmulţiţi înirc ci cel de al doilea şi al treilea lernicn. împărţiţi produsul la primul icnnen. iar cilul va consumi răspunsul aşteptai. – la care. dacă nu ajungeţi, înseamnă că nu sunteţi decât nişte măgari. Neghiobii n-au descoperii încă. oricât au încercat, că orice-ai face. există întotdeauna o fracţie beslemală. cel mai adesa o /ceinuilă periodică, şi că nu are rost să crexi că ar exista vreun cât întreg”.

Nu conţine oare acest pasaj o mărturisire implicită că Teufelsdrockh însuşi, pe lângă obstacolele pe care le înfrunta în exterior, avea în el allcic şi mai mari cu care trebuia să se lupte; adică un anumit deranjament la cap. temporar, juvenil şi. lotuşi, încă dureros? Vai. În ce priveşte primele, ca/ul lui era destul de grav. „Este pururi adevărat”, spune ci... că Saturn. Cronos sau ceea ce numim noi TIMP îşi înfulecă toţi copiii: doar alergând şi muncind fără încetare (vreme de vreo şapte/cei de ani) poţi scăpa de el: dar le înfulecă şi pe tine în cele din urmă. Esic vreun Suveran sau vreo Stântă Alianţă de Suverani în stare să ordone Timpului să stea în loc: sau măcar în gând să se elibereze de povara Timpului? întreaga noastră fiinţă leresiră se ba/ca/ă pe Timp. este durată de către eternul Timp; că este în întregime Mişcare, impuls Temporal: Timpul este autorul ei. Aşa că şi datoria noastră Supremă este să ne mişcăm şi să

126 Thomas Carivic muncim în direcţia corectă şi pentru a realiza ceea ce este corect. Nu sunt Trupurile şi Sufletele noastre în continuă mişcare, fie că vrem sau nu:

într-o continuă Disipare care necesită Reparaţii? Cele mai complete satisfaceri ale nevoilor noastre externe şi interne n-ar fi decât satisfaceri Temporare: astfel încât tot ceea ce am făcut este bun făcut şi nu mai există pentru noi. deşi sâulem obligaţi să o luăm mereu de la capăt şi să refacem totul. Oh. Spirit-al-Timpului. cum ne-ai înconjurat şi ne-ai întemniţat tu. şi ne-ai cufundat atât de adânc în întunecatul şi tumultuosul tău Elcinent-al-Timpului. Încât doar în momente de luciditate ni se revcica/ă câteva sărmane licăriri ale înaltului nostru Cămin A/unu! Iar pe mine. ca Fiu al Timpului, mai nefericit decât alţii. Timpul ameninţa să mă înghită înainte de vreme: pentru că oricât de mult m-aş fi străduit, nu Alergam deloc bine. atât de plină de piedici îmi era cărarea şi atât de încătuşate îmi erau picioarele”. Cu alte cuvinte, presupunem noi. ca să vorbim dialectul acestei lumi inferioare, singura datorie şi necesitate a lui Teufcisdrockh era. ca şi a altor oameni... să lucre/ în direcţia corectă” şi nu avea nimic de făcut în acest sens: ceea ce îl determina să se simtă destul de derutat. Era şi firesc: cu spectrul sărăciei ameninţându-l din depărtare: şi un suflet atât de impetuos lâncezind în inactivitate, fără aslâmpăr şi obligat deci. aşa cum era şi spada lui Sir Hudibras 7 din cnu/a ruginii.

Să se t/i iwvze / «shu’. În /// «</ Alini lucru />< care să-l laic în biiciii!

În ansamblu însă. aceeaşi „excelenta Pasivitate”, aşa cum s-a întâmplat întotdeauna, înfloreşte din nou luxuriant aici: în care împrejurare n-am putea oare sesi/a începuturile multor clemente care îl caracterizează actualmente pe Profesorul nostru: şi poate, în vagi rudimente, însăşi originea Filosofici Veşmintelor? Atitudinea pe care

7) Eroul unuia dintre poemele lui Sanuiel liuller (1612 – 16X0).

a luat-o faţă de lume este deja prea defensivă: nu, aşa cum ar fi fost de dorit, o curajoasă atitudine ofensivă... Până acum”, spune el„Oriunde m-am aflat printre oameni,

m-am făcut remarcat măcar pentru o anumită reticenţă care. aşa cum prietenii mei îmi reproşau adesea, nu făcea decât să exprime greşit ardoarea penetrantă a sentimentelor mele. În fond. eu îi consideram pe cei din jur drept o manifestare excesivă a unui amestec de dragoste şi teamă. Misterul unui Individ este realmente de esenţă divină pentru cel care are simţul Divinului, în ciuda acestui fapt. am fost adesea blamat şi mât de oameni care nu mă cunoşteau bine pentru aşa-iumiita mea Duritate (lloric), pentru Nepăsarea mea faţă de oameni; şi pentru aparentul ton ironic pe care-l adoptasem ca dialect favorit în conversaţie. Vai. panoplia Sarcasmului nu era decât o carapace de vatelină. În care mă că/. mscin să mă înfăşor; astfel încât propria mea sărmană Persoană să poată trăi în siguranţă şi deplină camaraderie acolo, nemaifiind exasperată de răniri, îmi dau seama acum că sarcasmul este. În general, limbajul Diavolului; din care motiv am făcut bine să renunţ de multă vreme la el. Dar pe citi indiv 1/1 nu i-am provocat în zilele acelea cu un oarecare grad de ostilitate! Un om ironic, cu impasibilitatea sa calmă şi cu ambuscadele sale. mai ales dacă e tânăr. de la care te aştepţi cel mai puţin să tic ironic, poate fi considerat drept ciumat pentru societate. N-am văzut oameni cu greutate şi purtând nume celebre luând atitudine, cu cea mai amabilă indiferenţă, faţă de asemenea tineri, ca şi cum nici nu i-ar vedea, călcând peste ci ca peste nişte viermi insignifianţi, sărind până-n tavan (bnlkenhoch) şi căzând de acolo zdrobiţi pe spate, nu fără indignare, pentru că aceşti ironici s-au dovedit a avea tot atâta energic ca şi o torpilă electrică?”

Vai, cum poate un om cu un astfel de caracter drăcesc să-şi facă drum în viaţă; unde prima problemă, aşa cum recunoaşte şi Teufcisdrockh. este „să faci imp comun cu cineva şi ceva (sich an; uxchlienxen) T De/binare. nu unitate. iată ce este scris pe cea mai mare parte a procedeelor sale. Să mai adăugăm şi că peste puţină

128 Thomas Carivic vreme, unica relaţie importantă pe care a reuşit să o realizeze vreodată, cea cu Familia

Zohdarm. parc să fi stagnat, devenind inutilă în orice sens practic, prin moartea bătrânului „nelipsit de înclina (îi colerice” Conte. Acest fapt a fost înregistrat, absolut întâmplător. Într-un anumit Discurs Asupra Epitafurilor, amestecat printre multe altele în Punga de care ne ocupăm acum; din care eseu merită să fie menţionate mai mult erudiţia şi ciudata putere de penctra Ce decât spiritul. Principiul călâu/itor al autorului este că inscripţiile acestea lapidare, indiferent de ce natură ar fi ele. ar trebui să fie mai curând Istorice decât Lirice… La cererea moştenitorilor acelui nobil valoros”, spune el. „Mi-am luat sarcina de a compune acest Epitaf; şi, fără să fi trecut cu vederea regulile pe care mi le-am impus eu însumi, am scris cele de mai jos; care n-au fost. totuşi, încă gravate din cauza unui prelins defect de Lalinilalc. un defect pe care nu l-am sesi/at niciodată în întregime”; – din care putem pre/.ice că nu numai latinitatea îl va surprinde pe cititorul engic/:

IIICMCKT

PHILIPPUS ZAEHDARM, COGNOMINE MAGNUS.

ZAKIIDAKMllOMI. S.

KXIML I. KUCONCII. IO.

VEI. I. KRIS Al RKI. l’KRISCl-XIDIS. NKCNON Yl I. TI RÂS NIGRI

liyi KS. Ql-l Dl M SUU I. UNA AUKBAT.

QUINQUIES MILLE PERDICES

IM.l’MUOC ONTICŢI:

Şuilor Resiirtus

VARII CIBI

CKNTT MPONDIA MII. I. IKS CKNTKNA MII. l. IA.

PER SF… PI. RQŢ K SKRVOS Ql „ADRI TKDI. S. MII I. DKSYH.

IIAI DSINKTL MnâfDIA OI. VI. NS.

ÎN STRECUS

P.\I, AMCX) N\ KRHR. Nl; NC A.I. AMORK RKyri KSCKNTKM

ŞI MONL MKNTL M Ql AI-RIS.

PRIMUM ÎN ORBIC DKJl-XTR (sub dalo): l’OSTRKML

M (sub diile).

V. POVESTE DE DRAGOSTE

„Lungi ani la rând”. scrie Teufcisdrockh... şarmanţii evreu fusese pus să trudească din greu în acest Egipt unde era Auditor, uscând cărămi/. i din chirpici iară paie. Înainte ca următoarea întrebare să i se impună bnisc. cu întreaga ci forţă: Pentru ce?

— Beim Himniel.’79 Pentru Hrană şi Căldură! Dar nu se găsesc oare Hrana şi Căldura în nicio altă parte a acestui întreg imens Univers?

— Fie ce-o fi. sunt hotărât să încerc”.

Îl vom vedea deci într-o nouă postură, independentă, ceea ce nu vrea să însemne că ea era totodată şi una mai bună. Teufcisdrockh nu are acum nicio Profesie. Părăsind Flota banală a bărcilor pentru pescuit heringi şi a balenicrelor. unde condiţia sa incertă şi aflată în voia virilului era destul de penibilă, el răsuci disperat timona într-o parte, croindu-şi propria lui rută. cu ajutorul propriului său sextant şi a propriei sale busole. Nefericit Teufcisdrockh! Cu toate că nu-ţi plăceau nici Flota, nici Traficul, nici Comandanţii, nu era. totuşi, o Fiolă care navign pe o rulă ştiută dinainte şi către obiective precise; şi mai presus de orice, în a cărei comuniune, prin îndrumări reciproce şi prin tot felul de împrumuturi date şi luate, fiecare putea să-l ajute în multe feluri diferite pe celălalt? Cum vei naviga tu în mări necunoscute: pomenindu-te. căutându (i splendila la ţară de Nicăieri a Mirodeniilor prin mai scurta Trecere de nord-vest?”9 – Un alergător singuratic, într-o astfel de călătorie şi cu astfel de tactici nautice, va trebui să dea piept cu fel de fel de aventuri. Ba chiar, cum avem să

Pentru Dumnezeu!

”) Alune la trecerea spre Imliile < Mentale pe tare Jeun Calirt o căuta încă în 1597 şi care a fost descoperită abia în 1X53 de Murc-Clurc şi Kellet.

Surtor Resarlus vedem în continuare, o anumită Insulă-alui Calypso80 îl ţine captiv de la bun început; şi. ca să /iccm aşa. îi falsifică şi-i răstoarnă toate calculele.

„Dacă în tinereţe”, scrie el undeva, „Universul se dezvăluie maiestuos, iar Cerul se dezvăluie pretutindeni Pământului. Cerul acesta nu i se dezvăluie nicăieri atât de brusc Tânărului ca într-o Fată. E destul de ciudat că s-a hotărât să se întâmple astfel în via (a asta stranie a noastră! Pe scurt, aşa cum am spus adeseori, o Persoană (Personlichkeit) reprezintă întotdeauna pentru noi ceva sfânt: un anumit Antropomorfism ortodox uneşte Eu l meu de toţi cei denumiţi prin Tu cu legături de dragoste: dar tocmai din această apropiere dintre Asemănător şi Diferit ţâşneşic pentru prima oară flacăra unei asemenea atracţii cereşti, precum aceea dintre Negativ şi Pozitiv. Credeţi că cea mai demnă de milă Persoană muritoare ne este indiferentă? Nu este mai curând vorba de dorinţa noastră, ce ne sălăşluieşte în inimă, de a fi una cu ea; de a ne-o apropia prin recunoştinţă, admiraţie, chiar prin teamă. său. În lipsa acestora, de a ne uni cu ea? Cu atât mai mult în acest caz al Contrariilor! Aici ne este acordată cea mai înaltă posibilitate mistică a unei astfel de uniri, cea mai înaltă de pe Pământul nostru, astfel, în mediul bun conducător al fanteziei, se declanşează într-o mare de flăcări focul acela al Electricităţii Spirituale pe care. când sunt implicaţi un bărbat şi o femeie, îl numim cu emfază DRAGOSTE.

În orice adolescent bine-condiţionat. presupun cu înfloreşte deja o anumită perspectivă a Paradisului, înveselit de vreo Evă fermecătoare; nu lipseşte, din panorama impunătoare şi din eflorescenta şi frunzişul acelei Grădini, nici Pomul Cunoaşterii, înălţându-se superb şi înfricoşător în mijlocul ei. Poate că totul este cu atât mai frumos dacă Heruvimi şi o Spadă de Foc îl păzesc de apropierea omului; şi îi permit adolescentului dotat cu imaginaţie numai să vadă, nu să şi între. Fericită epocă a tinereţii virtuoase, când ruşinea este o barieră cerească de net recul; iar sacrele cetăţi aeriene ale speranţei nu s-au transformat încă în mizerabilele cătune clădite

”) Nimă marină din OJiseca lui I lonier. care l-a (imit vreme de ţaple ani pe lli.

132 Thomas Carlyle din lut ale Realităţii; când omul, prin firea sa. nu cunoaşte încă limite şi este liber!”

„Cât despre tânărul nostru Abandonat”, continuă Teufcisdrockh, referindu-se evident la el însuşi, la viaţa retrasă şi animată de o Fantezie înflăcărată, cu atât mai arzândă cu cât mocnea ca într-un cuptor cu reverberaţie, „sentimentele lui faţă de Reginele acestui Pământ erau. ca şi astăzi, de altfel, cu totul inexprimabile. O Divinitate vizibilă sălăşluia în ele: toate femeile erau pentru tânărul nostru Prieten sfinte, cereşti, încă nu le vedea decât plutind pe lângă el, învăluite în penajul lor multicolor de îngeri; ori planând. mute şi inaccesibile, la ţărmurile Ceaiului Estetic: erau toate alcătuite din aer. plăsmuite din Suflet şi Forme: atât de frumoase, ca nişte preoţesc misterioase în mâna cărora se afla scara invizibilă a lui lacov81. pe treptele căreia omul putea urca direct în Rai. Cum putea spera ci, sărmanul nostru Prieten, să cucerească vreodată pe una dintre aceste Pline-de-Graţie (ffolden) – Ach Goţi!; n-ar fi murit oare îndată după aceasta? Un anumit vertij delirant îi învăluia acest gând.

Astfel, tânărul. chiar dacă total sceptic în privinţa Demonilor şi îngerilor, în care plebea crezuse cândva, nu ducea, totuşi, lipsă de vi/itcic unei mulţimi de adevăraţi Copii-ai-Luminii. care se roteau vizibil şi audibil în junii sau. oriunde se ducea; şi se gândea la ei cu ardoare religioasă, deşi îi numea, deocamdată, cu banalele lor nume pământeşli şi nedemne. Dar acum. dacă asupra unui suflet atât de frământat. vreo Fiică-a-Văzdulului, reală, întrupată în tangibil şi concret, ar fi aruncat o privire cicciri/antă din ochii ci blânzi. zicând totodată: „Şi tu poţi să iubeşti şi să fii iubii”; şi să-l înflăcăreze astfel.

— Dumnezeule din Centri. ce foc vulcanic, aducător de cutremure şi atoaledevoralor s-ar declanşa, poate!”

Un astfel de foc. aşa cum vom vedea mai încolo, s-a declanşat într-adevăr, cu explozii mai inull sau mai puţin Vezuviene. În forul interior al lui Herr Diogenes; nici nu putea fi altfel. nu? O fire care. În propriul său stil figurat, am putea spune, nu mai avea niciun fir de iască arsă de

Iritabililalc; cu atâta pucioasă de Pasiune

81) Fiul lui Isaac ţi al Reix-o.li. numit Israel după lupta cu îngerul; părinte a doisprezece Iii şi. prin ei. al celor douăspro/. ece seminţii «le israclililor.

latentă şi suficientă Dispo/. iţic sulfuroasă; totul răcind într-o vecinătate atât de încinsă, aproape de „cuptorul cu reverberaţie al Fanteziei": nu avem aici oare componentele celui mai uscat Praf de Puşcă, gata, la cea mai firavă scânteie. să ia foc? Iar scânteile nu lipsesc în niciun ungher al acestui Element-al-Vieţii noastre. Fără îndoială că vreun înger din cei atât de mulţi care se tot roteau în jur. părăsind „ţărmurile Ceaiului Estetic", s-a apropiat într-o /. i în zbor; şi. aruncând o privire ciccirizantă. prometeică, a aprins un foc de artificii deloc neglijabil. Fericit, dacă s-a dovedit a fi cu adevărat un foc de Artificii, arând ca o rachetă, în splendide explo/. îi de frumuseţe, fiecare născându-se firesc din cealaltă, străbătând mai multe etape ale unei binecuvântate Iubiri Tinere: până când a ars tot. fără niciun accident, iar tânărul suflet s-a alinat, fără ca preţul plătit să fie din cale afară de mare! Fericit, în caz că nu s-a dovedit a fi mai curând o Conflagraţie şi o E\plo/.le nimicitoare: sfâşiind dureros însăşi inima; ba chiar rupând-o poate în bucăţi (ceea ce ar însemna Moarte); sau. În cel mai bun ca/., slarâinând pereţii subţiri ai „cuptorului cu reverberaţie", astfel încât să scape cu totul de sub control şi să incendieze lot combustibilul din apropiere (ceea ce ar însemna Nebunie): până ce din atât de frumoasa şi atât de diversa lume interioară a lui Diogenes al nostru. n-ar mai rămâne Nimic sau doar „craterul unui vulcan stins"!

Din multitudinea de Documente din Punga Capricornului şi din cele vecine cu ea de ambele părţi, re/ullă clar că filosoful nostru. oricât de stoic şi cinic ar arăta el acum. era din inimă, ba chiar nebuneşte îndrăgostit; vechile noastre îndoieli asupra faptului dacă inima lui va fi fost din piatră sau din carne ar putea. deci. să-şi ia zborul. A iubit o dală: nu chiar cuminte, dar prea

mult. În schimb. Şi numai o dală: pentru că aşa cum Congreve al vostru*2 arc nevoie de un cartuş nou şi o nouă înfăşurare pentru fiecare altă rachetă, aşa şi fiece inimă de om nu poate exterioriza aşa cum trebuie decât o singură Dragosic. sau nici măcar atât: „Prima Dragoste, care nu are margini”, nu poate fi urmată de nicio alta care să o egaleze, în n) Este vorba de William Congreve. celebrii artificier englez (1772 – 1X28).

134 Thomas Carlyle ultimii ani. Editorul acestor Pagini a ajuns. deci. să-l privească pe Teufcisdrockh nu numai ca pe un om care nu s-ar căsători niciodată, dar care nici măcar n-ar flirta; pe care însăşi vârsta critică şi Vara suntului Martin a Trăncănelii incipiente, nu l-ar încorona cu nicio altă cunună de mirt. Pentru Profesor, femeile sunt de atunci Opere de Artă; de Artă Celestă, ce-i drept; de care frumuşeii cereşti se bucură, admirându-le prin galerii, dar la achi/. i (ionarea cărora a renunţat.

Cititorii pasiona (i de psihologic trebuie să fie curioşi să afle cum s-a descurcat Teufcisdrockh în situaţia aceasta atât de nouă pentru el; prin ce particularităţi de configuraţii succesive, de splendoare şi culoare ia foc al său Foc de Artificii. Ca de obicei, satisfacţia pe care asemenea cititori o pot găsi aici este mică. Din aceste mase confuze de Elogii şi Elegii, cu exponatele lor alienate gen Petrarca şi Werther împrăştiate fără nicio noimă printre lot soiul de lucruri fără absolut nicio legătură, nu se poate descifra ca lumea decât câte un nume. Căci. fără îndoială, titlul Hlumine. prin care este ea menţionată, şi care este pur şi simplu Zeiţa Florilor, trebuie să fie fictiv. Să fi fost. oare. Flora adevăratul ci nume? Dar care era numele ci de familie, dacă avea unul? Care era Po/. iţia ci Socială; din cine se trăgea, ce avere şi ce înfăţişare avea? Şi. mai ales. prin ce Armonic Prestabilită de împrejurări s-au întâlnit Iubitul şi Iubita într-o lume atât de vastă; cum s-au comportat ci ud s-au întâlnit? La toate aceste întrebări, nelipsite de importantă într-o lucrare Biografică, trebuie să răspundă în cea mai mare parte simpla presupunere. „Era scris”, spune Filosoful nostru… ca înalta orbită cerească a

Bluminci să se intersecteze cu cea inferioară, sublunară, a Abandonatului nostru; ca el, privind în ochii ei ciupirciciw. să-şi imaginc/e că înalta Sferă de Lumină pogorâse în pământească lui Sferă de Umbre; şi dându-şi seama că s-a înşelat, să facă un pic de scandal”.

Se pare că era tânără. că avea ochi căprui, că era frumoasă şi Verişoara nu ştim cui; de origine nobilă şi cu un spirit elevat; dar. din nefericire, săracă şi lipsită de independentă; trăind probabil din mila nu prea generoasă a rudelor înstărite. Dar cum a ajuns... Călătorul” în

”) Empireu, în mitologia greceasca, era ultima’s! era cereasca de loc. partea cea II Malta a cerului, unde-şi aveau lăcaşul /cu.

Surtor Resiirtus acest cerc? Gratie vehiculului umed al Ceaiului Estetic, sau gratie celui arid. al ATaccrilor? Prin intermediul lui Herr Towgood; sau al pomenitei Gnodige Frâu. care. ca artistă împopoţonatoare. s-ar fi putut să nutrească uneori plăcere în a promova flirturile, mai ales pe cele ale tinerilor Eterocliti cinici? După toate probabilităţile, a fost mai curând din întâmplare şi graţie Naturii.

„Tu. frumoasă Waldschloss””. scrie autobiografii! nostru, „care ochi străin le-a văzut, fie chiar şi cel al unui Auditor absolvent, care poartă oficial în bu/. una ultima Relatio ex Actis pe care ar scrie-o vreodată, dar care trebuie să se fi oprit ca să se minune/e! Nobilă Casă! Acolo stai tu. Într-un profund Amfiteatru Montan, înconjurată de pajişti umbrite, în singurătatea ta senină: impozantă. masiva, toată din granit: licărind în lumina soarelui la asfinţit precum un palat din El Dorado poleit cu metal preţios. Superb se înălţa, într-o curbă unduioasă, panta Dealurilor tale ocrotitoare: ga/. unul lor de cel mai intens verde era presărat cu stânci măcinate de un brun închis şi Copaci solitari îşi întindeau ici şi colo umbră. Pentru Călătorul ignorant crai totodată ca un templu al lui Ammon din Deşertul libian: unde. pentru bucuria şi mâlnnrca sa. se află scrise Tablele Destinului său. Puica foarte bine să se oprească şi să se uite: în privirea lui se citeau profeţii şi

presentimente fără nume”.

Dar să presupunem acum că Auditorul atât de in/estrat cu darul prevestirii şi-a prezentat a sa Relniio ex Actis: că a fost invitat la un pahar de MII de Rin: şi astfel, în loc să se întoarcă descurajat şi nerăbdător în locuinţa sa prăfuită din Oraş. s-a dus în Chioşcul din grădină, unde se află cele mai nobile doamne şi cei mai nobili cavaleri: dacă nu este invitat la Ceaiul Estetic, va fi întotdeauna invitai la conversa (ia intimă de scară şi poate la Serala Muzicală şi la o Cafea, căci ni se spune despre „harpe şi voci pure. care dau viaţă liniştii”. S-ar părea că acest Chioşc din Grădină nu este cu nimic mai prejos de însăşi nobila Casă. „Înconjurată de frunziş luxuriant, de jerbe de trandafiri şi de nuanţele şi parfumurile a mii de flori, se afla această nobilă societate: în faţă. prin uşile larg deschise, se deschidea

**) U al J = pădure: Kehloss = crisiv

136 Thonuis Cnrivic o frumoasă privelişte asupra (lorilor şi tunsurilor, asupra dumbrăvii de un verde catifelat, ce se întindea în pante domoale până la piscurile îndepărtate ale Muntelui: lotul era atât de sirălucilor. de blând. şi pretutindeni se făcea auzit câniccul păsărilor şi al fiinţelor fericite: totul părea ca şi cum omul şi-ar fi furat adăpostul de la Soare, refngiindu-se chiar la sânul înveşmântat al Verii. Cum de a intrat Călătorul acolo, alături de vesela lui ga/dă, cu inima atât de plină de presentimente (nhnilunf>. \voll)? A simţit ci oare că inima lui dură trebuia să rămână închisă în (n acestor influenţe atât de plăcute: că soarta avea de gând să-l pună încă o dală în încercare: să-şi bată joc de el ca să vadă dacă arc Caracter?

Este cnrând prezentat societăţii: şi. În mod deosebit, pe nume – Bluminci! Acolo, în modestia ei. ca o stea în mijlocul luminilor terestre, strălucea Bluminc printre toate damele şi demoa/ciclc. O tânără atât de nobilă! Căreia i s-a închinat (m² şi suflet: dar la care abia cute/a să se uite. căci prezenţ; i ci îl umplea de o stânjencală penibilă şi. lotodnlă. atât de dulce.

Numele Bluminci îi era binecunoscut: bunul ci renume era pe buzele tuturor, graţie talentelor, graţie şi capriciilor ci: din toate aceste Zvonuri în culori vagi. atât din critici cât şi din laude, prietenul nostru şi-a creat imaginea unei imperioase Dame de Cupă aparte, a unui înger Terestru cald şi înfloritor, mult mai încâiilălor decât sărmanii voştri îngeri Cereşti imaculaţi, pe care-i vedeţi în femeile în ale căror vene seci circulă un biet foc de naflă1. O văzusc în persoană în locuri publice: îi văz. usc forma atât de eterică şi odată nobilă: co/. de negre, umbrind un chip pe care /. îmbciclc şi razele de soare licăreau pe un fond de maximă sinceritate dar văzusc toate acestea ca o vi/iune magică, inaccesibilă lui. aproape ireală. Sfera ci era prea îndepărtată de a lui: cum ar fi putut ca să se gândească la ei: Dumnc/culc! – cum ar fi putut fi cu putinţă să se înlâliicască mai mult decât o dală? Şi iat-o pe această Zână-a-Trandafirilor la doi paşi de el; lumina ochilor ci îl învăluise în xâmbetiil lor: nu trebuia decât să vorbească pentru ca ea să-l audă! mai mult. cine ştie. Întrucât soarele

din ceruri pătrunde până şi în cele mai ascunse văi. poate că însăşi Bluminc îl remarcase pe cel atât de insignifiant; poate că tocmai din spusele celor care îl denigrau, aşa cum făcuse şi el. se născuse îndoiala şi atracţia faţă de el? Atrac (ia şi tulburarea erau deci reciproce: cei doi poli tremurau oare cu adevărat de iminenţa contactului, odată aflaţi unul lângă celălalt? Să spunem mai curând că o inimă palpita în prezenţa Damei de Cupă: aşa cum se umflă marca la apropierea lunii! Aşa era şi cu Călătorul nostru: ca şi cum. Într-o gravitaţie celestă, pe neaşteptate, ca la atingerea baghetei unui Serafim, tot sufletul lui s-ar fi înălţat din ascim/işurile lui cele mai profunde: şi tot ce era dureros şi benefic acolo, imagini întunecate, sentimente vagi ale unui întreg Trecut şi ale unui întreg Viitor, s-ar fi ridicai în văitejuri neliniştitoare în fiinţa sa.

„Adeseori, în scene mult mai puţin tulburătoare, tăcutul nosini Prieten se închisese violent în sine însuşi; şi

îşi învăluise fiorii şi trăirile de orice fel într-un văl impenetrabil de Tăcere şi poate de aparentă indiferenţă Cum se face oare alunei că tremurând până în adâncul inimii sale. nu s-a lăsat pradă slăbiciunii, ci s-a urcat pe culmile Forţei, indră/ndii şi Lucidităţii? Geniul (IXimon) său călău/ilor a fost cel care l-a inspirat; trebuia să meargă mai departe şi să-şi împlinească Destinul. Arată-ţi firea acum. i-a şoptit ei. altfel vei rămâne pe veci necunoscut! Aşa se întâmplă uneori, chiar atunci când anxietatea noastră devine transcendentală, ca sufletul însuşi să fie primul care se simte în stare să treacă peste ca: să se înalţe deasupra ei într-o impetuoasă victorie; şi. purtat de aripile noii victorii, să se mişte cu atâta calm şi atât de irc/istibil. tocmai datorită iuţelii. Călătorul va trebui să-şi amintească veşnic, cu o anumită satisfacţie şi surprindere, felul în care nu a rămas tăcut în situaţia aceasta, ci s-a aruncat cu dibăcie în fluxul conversaţiei; pe care. cu o vanitate evidentă, dar nu pornită din suflet, poate spune că a continuat să o conducă, începând din acel moment. Desigur, s-a simţit oarecum inspirai în momentele acelea, inspiraţie care este încă posibilă în epoca noastră tardivă. Fiinţa interioară se dezvăluic în gânduri nobile şi în cuvinte spontane şi strălucitoare: sufletul ci este. ca o mare de lumină, sălaşul aparte al Adevărului şi al Inteligenţei: unde şi Fanic/Ja plăsmuieşte formă după formă, iar acestea, la rândul lor. împrăştie ra/e de toate culorile prismei”.

138 Thomas Carivic

Se pare că în această societate, atât de plăcută de altfel, perora un „Filistin”; care. chiar şi acum. spre plictiseala generală, răspândea despotic şuvoaie de Filistinism (l’hilistnosit Mcn): nebănuind ce erou tocmai intrase acolo ca să-l pună la pământ! Nu mai menţiona în seria de sinteze Socratice, sau mai curând Diogenice. deloc neinspirate în Telul lor. În Caa cărora monstrul... redus la tăcere”, pare să se fi dus curând la culcare... Derula acestui pungaş dialectic”, scrie eroul nostru. „A fost în mod vădit resimilă ca o alinare de către cei mai

mulţi: dar ce însemnau ţoale apinu/cic fată de /. îmbc Hil bucuros, ameninţând să se transforme în orice moment în râs. cu care Bluminc însăşi l-a răsplătit pe învingător? Şi-a luat inima în dinţi şi i s-a adresat, iar că i-a răspuns cu solicitudine: s-ar fi putut chiar spune că era un uşor tremur în glasul ci de argint: şi că licărul purpuriu al scrii ascundea un val trecător de roşcată!”

„Conversa (ia începea să tic purtată pe un ton mai înalt, un gând frumos dând naştere altuia: era unul din acele momente rare când sufletul îşi ia /borul în deplină libertate, iar oamenii se simt mai aproape de semenii lor. Conversaţia prietenoasă antrena întregul cerc cu veselie, sincer şi cu o simplitate graţioasă; căci (oale inimile se eliberaseră de constrângeri; iar convenienţele Ceremoniei, care sunt cu adevărat legi ale vieţii civilizale, se evaporaseră de parcă nici n-ar fi existat; şi sărmanele pretenţii ale Kului şi Ttnilui. nemaifiind despărţite de îngrădituri rigide, se revărsau acum blând uncie în celelalte; iar via (a se întindea armonios, multicoloră, ca un splendid ţinut regesc, a cănii suverană şi stăpână era doar Dragostea. O asemenea muzică izvorăşte din inimi tandre, într-un mediu spa (ial şi temporal benefic. Şi totuşi, pe măsură ce lumina devenea tot mai aeriană pe culmile munţilor, iar umbrele se alungeau peste văi. se poate ca o slabă boare de triste (e să fi trecut prin inimi: şi. În şoapte mai mult sau mai puţin distincte. le aminteau tuturor că aşa cum lumina /ilci descreşte, tot astfel Ziua Existenţei Omului se pierde în pulbere şi be/nă; cufundându-se în Veşnicia tăcută cu toate (rudele ci dureroase, cu strigătele de bucurie şi bocciclc ci de jale

Orele i se păreau clipe prietenului nostru; se simţea binecuvântal şi fericit: cuvintele curgeau de pe bu/cic acelea atât de dulci ca rouă pe iarba însetată; toate pornirile nobile din sufletul lui păreau să şoptească: E atât de bine că sâniciu aici!! La despărţire.

— Stirtor Resartus 139

mina Bluminci era în mâna lui: în amurgul îmbălsămat, cu stelele ocrotitoare deasupra capetelor lor.

el spunea ceva despre posibilitatea de a se mai vedea, iar că nu-l contrazicca: i-a apăsat cu blânde (e degetele gingaşe şi i s-a părut că ele nu s-au retras în grabă ori cu un gest mânios”.

Sărmane Teufcisdrockh! Este mult prea limpede că ai fost lovit de trăsnet: Dama de Cupă vedea în ci un „om de geniu” care suspina din cauza ci: şi acolo, prin puterea magici, în momentul acela supranatural, te-a legat şi te-a vrăjit c. i... Dragostea nu este ininitotul Delir”, spune el în altă parte: „dar arc multe puncte în comun cu delirul. Aş numi-o mai curând capacitatea de a discerne Infinitul de Mărginit. Ideea îninipntă în Realitate: discernământ care poate iarăşi să fie adevărat sau fals. serafic sau demonic. Inspiraţie sau Nebunie. Dar atât în primul ca/, ca şi în cel al alienării obişnuite, fante/ia este cea care se adaugă vederii; în tărâmul atât de meschin al Actualului îşi înfige ca pârghia arhimedică, pentru ca astfel să mânuiască după plac Spiritul nesfârşit. Aş putea considera fante/ia drept adevăratele porţi ale Raiului şi Iadului pentru om: viaţa lui senzorială nu este decât o scurtă perioadă trecătoare (Zeilbiilinc), în care influentele care se exercită cu putere din amândouă aceste /a ne îndepărtate şi totodată apropiate se unesc sub ochii noştri şi duc la tragedii şi melodrame. Aproape oriunde, simţurile se împacă foarte bine cu ele însele cu vreo optsprezece bani pe /i: dar planetele şi sistemele solare mi-i ajung Fantezici. Dovadă Pyrrhus” al vostru care a cucerit lumea şi. totuşi, nu i-a fost dat să bea un vin roşu mai bun decât înainte”. Vai! – dovadă şi Diogenes al nostru, înveşmântat în flăcări, urcând în înaltul Cerului şi ajungând în pragul Nebuniei de dragul unei... Brune cu suflet nobil”, ca şi cum ar exista pe pământ numai una. nu atâlca la fel!

El spune că s-au întâlnit din nou în Oraş: „Î u fior i toarcă Bluminc îl lumina ca soare al inimii lui /. ile-n şir. Ah! – doar cu puţin timp în urmă se afla cufundat încă într-o adiucă be/. nă: care femeie

16) Rege al Kpirului. conducător al campunioi împotriva romanilor ţi cartaginezilor, care i-a învins pe

romani la Aiisculum şi lleracicea cu preţul unor pierderi foarte grele.

Graţioasa (Holde) ar fi acceptat să-l iubească vreodată? Pentru că nu credea în nimic, tânărul nu învăţase niciodată să creadă în el însuşi. Retras într-o timiditate orgolioasă, înconjurat de propriile lui fortăreţe: trăind departe de oameni, dar ademenit destul de mult de spectre nocturne, se vede, cu o indignare tristă, constrâns să renunţe la cele mai frumoase speranţe ale vieţii iar acum. oh. Acum!... Se uită la tine", exclamă ci: „ca cea mai frumoasă, cea mai nobilă: nu-ţi spun ochii ci negri că nu eşti dispreţuit? Mcsagenil Cerului! Fie ca toate binecin întări le Cerului să se reverse asupra ei!" Acorduri duioase pluteau în inima lui: tonuri de o recunoştinţă fără margini: dulci convingeri intime că era şi ei bărbat, că avea şi el în faţă bucurii de nedescris.

„Vorbind liber, sobri sau veseli, cu priviri jucăuşe, râscic. lacrimi şi adesea prin intermediul limbajului mistic şi fără cuvinte al muzicii: aceasta era atmosfera în care trăiau ci acum: într-o astfel de Auroră strălucitoare şi multicoloră şi lângă cea mai pură Mesageră a Luminii de la Răsărit îi era dat Prietenului nostru să fie de/micrdat. iar noul Apocalips al Naturii să i se dezvăluic. Magnifică Bluminc! Aidoma unei Stele, plăsmuită din Foc şi Moliciune umedă, însăşi întruchiparea ra/ci de Lumină! Exista oare vreun defect, vreun „capriciu" de care să se poată el dispensa? Nu era ca pentru el un adevărat Luceafăr; nu-i aducea prezenţa ci efluvii Cereşti? Ca dintr-o Harpă Eoliană în /. ori de zi, izvorând parcă din Statuia lui Mcmnon* atinsă de degetele trandafirii ale Aurorei, se simţea învăluit de o nu-i/jea ireală, care îi aducea legănarea unei Odihne îmbălsămate încă neînccrcalc. Cea mai mică îndoială pierise fără urmă: viaţa era plină de florile fericirii şi ale speranţei. Trecutul era în clipele acelea un vis confuz: se aflase în grădina Edenului şi nu-şi dăduse scama de asta! Priviţi însă acum! Zidurile sumbre ale închisorii dispăruseră: prizonierul este viu. este liber.

Dacă o iubea pe Aceea care rupsese Vălul Vrajci? Ach Golfl Inima, sufletul şi viaţa lui îi aparţineau ci cu totul, dar nu pronunţase niciodată numele de Dragoste în legătură cu trăirea aceasta; întreaga sa existenţa era Simământ încă neîninipat în Gând”.

Statuie gigantică a unui rege egiptean, a fi al şi la Telia, despre care se spune că emite sunete nuizicale la răsăritul soarelui.

Sartor Resartus 141

Cu toate acestea, trebuia să se îiurupexe în Gând. ba chiar în Acţiune: căci nici Cel. nici Cea care Rupe Vraja, simpli... Copii ai Timpului”, nu se pot sprijini doar pe Sentiment. Nici astăzi nu ştie Profesorul „cum. având o inimă atât de tandră şi fierbinte. Iubita a găsit curajul, chiar sub imperiul Necesităţii, să pipă această atât de binecuvântată relaţie”. Parc chiar surprins de... Verişoara Guvernantă”, oricine va fi fost aceasta... a cărei bială şi famelică filosofic abia dacă acceptase. de la bun început, religia inimilor tinere”. Noi putem, chiar de la distanţa aceasta, să explicăm lucrurile ză să recurgem la vrăjitorii. Să ne răspundă Filosoful la întrebarea următoare: Ce figură ar fi urmat să facă o Doamnă Teufcisdrockh la vremea aceea în societatea aleasă? Putea ca să fi condus măcar o Cabrioletă cu ornamente de alamă sau chiar una cu arcuri de fier? Biet „Auditor diplomat”, în faţa căruia nu se află nicio perspectivă financiară – va putea oare necunoscuta încă „religie a inimilor tinere” să încălxcască bucătăria ta? Pfui! Divina ta Bluminc. când „s-a resemnat să se mărite cu unul mai bogat”, deşi nu era decât „o femeie de geniu”, s-a dovedit a fi mai filosoafă decât tine. care le prelin/i bărbat.

Cititorii noştri au fost martori la naşterea acestei Manii Amoroase şi au văz. ut cu călă splendoare regală ca devenea lot mai mare şi mai tiranică. Să nu ni se ceară să afişăm gloriile apogeului ei. cu atât mai puţin ororile destrămării ci aproape instantanee. Cum ar putea fi puse în ordine măcar fragmenic ale unui tablou viu. alcătuit din asemenea grăme/i lipsite de viaţă şi mai confuze ca

oricând. după cum sunt cele din aceste Pungi? Şi la ce bun. la o adică? Privim cu o adevărată încântare cum se ridică de la pământ balonul de mătase al lui Monigolfier. cum urcă glonţ către înalt, despicând profund/imile nebuloase, până când nu mai rămâne din el decât o sica luminoasă: dar ce rost arc să ne uităm în continuare atunci când. datorită elasticităţii naturale sau a unei aprinderi accidentale, balonul s-a nipt în bucăţi? Un aeronaut ghinionist prăbuşindu-se destul de vertiginos, odaia cu paraşutele sfâşiate. cu săculeţii de nisip şi cu resturi diverse în gâllejul Diavolului! Este suficient să ştim că Teufcisdrockh s-a înălţat în zonele înalte ale Empircului pe o rulă parabolică firească, coborând de acolo pe o alia rulă. abruptă şi perpendiculară, în rest. îl lăsăm pe cititonil sensibil, care a avut nefericirea de a proceda la fel. să-şi

Thoinas Carivic zugrăvească singur tabloul: având în vedere doar faptul că, dacă el însuşi a trecut prin astfel de agonii şi frenezii pentru o iubită comparativ, poate, lipsită de importantă, atunci care trebuie să fi fost simţămintele încercate de Teufcisdrockh. cu inima lui înflăcărată, pentru o incomparabilă Bluminc! Ne mulţumim doar să aruncăm o privire asupra scenei fi unic:

„Într-o dimineaţă, îşi va/. u Luceafărul întunecat, de un roşu sumbru; superbii făptură era lictilă „absentă, părea să fi plâns. Vai. nu mai era Luceafăr, ci o prevestire rea din cer. care anunţa că venise Ziua Judecăţii de Apoi! Ea spuse cu o voce Iremurândă că... Trebuie să nu se mai întâlnească”. Aeronautul lovii de tră/net nu se descurajă în acest moment îngrozitor: dar la ce bun. Trecem peste reproşurile, rugăminţile şi indignările pasionate, întrucât toiul a fost zadarnic şi nu i s-a dat niciun fel de explicaţie; ne grăbim să ajungem la clipa producerii catastrofei. „Atunci, adio. Doamnă!”, spuse el nu fără duritate, ajutat de mândria sa rănită. Ea îşi puse mina într-a lui şi îl privi în faţă, cu lacrimi în ochi: cuprins de o îndră/neală sălbatică, el o strânse la piept: bu/cic li se uniră, sufletele lor. ca două picături de rouă. se topiră brusc într-iina singură. – pentru prima şi ultima oară!” Astfel. gra Ce unui

sărut, a devenit Teufcisdrockh nemuritor. Şi-apoi? apoi – ... vălurile groase ale Nopţii se prăbuşiră asupra sufletului său. În timp ce imensul Trosnet al Judecăţii de Apoi devenea asurzitor: iar el cădea întruna în Abis. printre rămăşicic unui Univers făcut ţăndări”.

VI. NECAZURILE LUI TEUFELSDROCKH

Am simţit de multă vreme că în cazul unui om ca Profesorul nostru trebuie să ne aşteptăm oricând ca lucrurile să ia o întorsătură aparte; că într-o fire atât de multilaterală şi complexă ar putea exista atât căi de recepţie, cât şi de emisie, pe care Psihologul rareori le-a observat: pe scurt, că în niciuna din marile oca/îi şi perioade de zbucium. Tic în culmea bucuriei, fie în prăpastia durerii, nu-i puteai prevedea comportamentul.

Pentru cititorii noştri mai puţin înclinaţi spre filosofic, de pildă, este clar acum că atât de pasionatul Teufcisdrockh. prăbuşit în maniera sa extraordinară printr-un Univers făcut (ăndări”. nu poate alege decât unul din cele trei lucruri pe care le poate face în continuare: să se stabilească la Bedlam”: să înceapă să scrie Poc/II Satanice: să-şi /boare creierii. Nu anticipca/ă asemenea cititori destul de multe c. \travagan (e la apropierea vreunuia din aceste de/nodămâuluri: bătându-se în piept, dând cu fruntea (de perc (I). scoţând răgete Iconinc blasfematoare şi altele asemenea, bătând din picior, dând cu pumnul în masă. sfărâmând mobila, dacă nu chiar dându-i foc?

Numai că Teufcisdrockh nu se comportă deloc aşa. Îşi ia calm al său PHgersiah (Toiagul de Pelerin), „vechea poveste fiind curând îngropată: şi porneşte să cutreiere şi să facă înconjurul acestui Glob plămădit din tină şi apă! Este cu adevărat curios cum. posedând o asemenea vioiciune de spirit, o atât de mare imensitate a simţirii şi. mai ales. aceste obiceiuri excesive de Exagerare în vorbire, combină cu toate acestea acel minunat calm şi stoicismul său în acţiunile sale exterioare. Astfel, dacă e să vorbim despre frustrarea sa neaşteptată în povestea aceasta cu Zeia Florilor ca despre o adevărată Zi a Judecăţii

”) St. Mary of llollchem (IloJIam este o variantă a

cuvântului liuticheni). spital de boli mintale din l xmdra.

144 Thoinas Carl vie de Apoi şi o veritabilă Di/olvarc a Naturii, în care lumină fură îndoială că îi apărea şi lui. propria lui Fire nu este deloc anihilată din cauza asta: ba chiar, mai curând. dobândeşte o mai mare capacitate de concentrare. Am putea spune că o Bluminc îi desferecase o dată inima închisă prin mijloace magice, iar ceea ce era ascuns în ea a năvălit tumultuos şi irezistibil afară, precum nişte duhuri eliberate din închisoarea lor de sticlă: dar de-abia au dispărut influenţele acestea magice şi strania casetă care este inima se închide iar ermetic: şi este posibil ca acum să nu mai existe nicio cheie care să o deschidă: căci un Teufcisdrockh. aşa cum ani remarcat, nu iubeşte a doua oară. Diogenes unicul! Abia devenise acest eveniment care-i sfâşiasc inima fapt împlinit, că se şi preface că o priveşte ca pe un lucru firesc, despre care nu se mai poate spune nimic… O speranţă magnifică, pe care a crc/ul că o citeşte în ochii unui înger, îl rechemase ca din umbra Morţii la Viaţă Celestă: dar o umbră de Tophet” 9 a trecut peste faţa îngerului său: a fost smuls de vârtejuri şi a auz. il hohotele Demonilor… Era o Febră”, adaugă el. „În care Tânărul a văzut crângurile vor/i ale Paradisului răsărind din apele pustii ale Oceanului: o vi/iune mincinoasă, deşi nu era în întregime minciună, din moment ce ei o văz. usc”. Dar orice se va fi petrecut în el atunci când n-a mai văzut-o: orice cri/e de furie şi disperare, a căror scenă era sufletul lui Teufcisdrockh. pe toate acestea a avut bunătatea să le ascundă sub un văl de Tăcere foarte opac. Ştim asta foarte bine; odaia trecul primul paroxism al nebuniei, bravul nosini Gneschen şi-a adunat filosofiile de/membrate şi a redevenit stăpân pe sine; era blând. tăcut, sau vorbea despre vreme şi despre ce mai scriau Ziarele: numai o încruntare trecătoare a sprânccnclor lui stufoase, câte o fulgerare în adâncul ochilor sau o privire în care nu ştiai dacă zace rouă lacrimilor sau un foc aprig, te puteau face să ghiceşti Gheena din el; deoarece o întreagă Şcoală Satanică ” perora acolo, deşi neauzit. Ca să-şi consume mânia. aşa

cum hornurile îşi consumă fumul: să prezerve o întreagă Şcoală Satanică în stare de

Ixtcalilule biblică de lângă Ierusalim unde se lăix-au sacrificii zeului Moloh: a căpătai, prin exicnsie. sensul de iad. *) Aliizic la Ucorge (iordon Hyron ţi la crinii hyroninn.

Sartor Kesjirtus 145

declamaţiune, din moment ce că trebuia să declame, chiar şi în mod ne-au/it. constituie o virtute negativă, deşi nici neglijabilă, nici dintre cele mai des întâlnile în zilele noastre.

Cu toate acestea, nu ne vom permite să spunem că în felul straniu în care se pună nu se discernea o urmă de nebunie latentă: pentru care starea actuală a Documentelor din Capricorn şi l firsalor nu este deloc o dovadă mediocră. Nesfârşitele lui Peregrinări, destul de trudnice, nu aveau un ţel determinat sau poate nici măcar determinabil: unica sa călău/ă pare să fie Neastâmpărul din ei; rătăceşte întruna, ca şi cum I-ar fi ajuns blestemul Profetului: „Te vei preschimba într-o roată!” Fără îndoială că şi natura haotică a acestor Pungi de Hârtie a contribuit la confuzia noastră. De exemplu, fără nicio notă pregătitoare, dăm peste următoarea hârtiuţă:

„Un sentiment aparte se naşte în sufletul călătorului ori de câte ori. parcurgând vreun şir de dealuri în drumul său pustiu, descoperă în depărtare, înconjurat de crângurile şi de meicrc/. cic lui vor/i naturale şi redus la dimensiunile unei cutii cu jucării, frumosul Oraş. unde atât de multe suflete vi/ibile. ca să /iccm aşa, şi. totuşi, invi/ibile pun la calc diferitele lor intrigi. Clopotniţa lui albă este atunci un veritabil deget îndreptat spre stele: baldachinul de fum albastru parc un fel de respiraţie a Vieţii: căci sufletul dă întotdeauna unitate din propria sa unitate tuturor fiinţelor şi lucrurilor la care se uită cu drag: mica Locuinţă a oamenilor, nimic altceva decât o îngrămădire de casc şi colibe, devine astfel pentru noi un individ, aproape o persoană. Dar câte alte gânduri se adaugă acestei impresii, dacă locul a fost pentru noi înşine martor al experienţelor vesele sau triste; dacă leagănul în care am

fost legănaţi se află încă. poate, acolo, dacă toţi cei care pe Iubesc locuiesc acolo, dacă morţii noştri îşi dorm acolo somnul de veci!” Oare Teufcisdrockh. aşa cum vulturul rănit, se spune, se întoarce la cuibul său. ca de altfel loţi de/crtorii din armată şi toate creaturile vânate şi neacceptate. care se îndreaptă din instinct spre locul lor de naştere, oare Teufcisdrockh. deci. În această situaţie extremă, şi-a luat mai întâi /borul spre Enlepfhul-ul său natal: şi. gândindu-ne că niciun ajutor iui-l aşteaptă acolo, s-a mulţumit să arunce o privire nostalgică de la distanţă, după care a plecat în altă direcţie1

< O.II. l li)

146 Thomns Curivic

Următorul sau refugiu pare să fie puţin mai fericii; în sălbăticia Naturii: ca şi cum ar căuta un leac la pieptul ci matern. Cel puţin aşa suntem înclinaţi se interpretam următoarea Noli (a. separată de cea dinainte de un spre (în considerabil, în care nu se află lotuşi nimic deosebit:

„Mun (îi nu însemnau ceva nou penim el: dar rareori sunt văzu (i Munţii într-o astfel de combin; iţic de in ireţic şi de grafic ca aici. Stâncile sunt de felul celor pe care mineralogii le numesc Primitive, aranjate întotdeauna în mase cu caracter aspru şi gigantic: asprime care este aici temperată totuşi de o Icieritate aparte a formei şi de blânde (ca mediului ambiant, într-o climă care favori/ca/ă vegeta (ia. stânca cenuşie, acoperită de licheni, se înalţă semci din învelişul de frunziş sau verdeaţă: şi casc ţărăneşti albe şi străluciloare stnu ciorchine la umbra copacilor, în jurul granitului etern. Frumusc (ca şi Mărefia altemca/ă într-o minunată vecinătate: călăreşti prin adâncituri pietroase, de-a lungul păsurilor întinse, traversate de torenic şi dominate de /. iduri înalte de stâncă: când şerpuind printre hăuri sfărâmicioase şi sălbatice şi printre fragmente uriaşe; când ajungând brusc într-o vale de smarald, unde pârâiaşul îşi adună apele într-un Lac. unde omul a găsit din nou o locuinţă frumoasă şi unde se pare că Pacea s-a culciişil la adăpostul Forjei.

Totuşi, Fiul Timpului nu poate avea pretcuţii la Pace

în viitoarea aceasta a c. \isienei: cu atât mai puţin. dacă este bântuit de vreun Spectru din Trecut; şi viitorul este total învăluit în Bexna Styxului. populată de spectre. Călătorul ar putea pe drept cnvâiil să-şi spună cu voce tare: Nu sunt oare porţile fericirii pe lumea asta zăvorâte inexorabil în fa (a ta; ai vreo speranţă că toate acestea nu sunt nebunie? Totuşi. poţi încă murmura audibil sau în originalul grecesc, dacă-ţi convine mai mult: „Cel care pai le privi Moartea în faţă nu se teme de nicio umbră!”

Aten (ia Călătorului este solicitată spre exterior de asemenea meditaţii: căci valea se închide brusc acum. barată de o uriaşă masă muntoasă, ale cărei pante roase de apă nu pot şi biniite călare. Ajuns sus. este din nou la înălţimea luminii sepulenile a amurgului: şi nu poate decât să se oprească şi să se uite în jur pre de câteva clipe. O

Sartor Renstrus întindere muntoasă neregulată de platouri şi depresiuni, unde văile ramificate în toate părţile coboară brusc sau lin spre cele patru colţuri ale cerului. Şirurile de munţi îşi adună pantele sub picioarele sale: ici şi colo. doar piscurile mai înalte privesc în jos ca spre o a doua câmpie: lacurile se întind şi ele limpe/i şi grave în singurătatea lor. Acum nu se mai vede nicio urmă de om: mimai dacă nu el a fost cel care a fasonat legătura aceea vixibilă cu Şoseaua, ca să lege Provinciile între ele. Dar sus. spre soare, hei! cum se înalţă vertical lumea aceasta a Munţilor, diadema şi centrul /. onci muntoase! Sute şi sute de piscuri sălbatice în ultima ra/ă de lumină a Zilei: împrăştiind toate o aură de aur şi ametist. ca nişte gigantice spirite ale pustietăţii: acolo în liniştea lor. În singurătatea lor. ca în noaptea în care potopul lui Noc s-a oprit! Splendidă, chiar solemnă i se părea călătorului nostru M/i u nea aceasta neaşteptată. Contempla cu uimire masele acelea stupefiante, ba chiar aproape cu o dorinţă ardentă: nu cunoscuse niciodată natura până atunci, nu ştia că ea este Una. că este Mama lui divină. Şi în vreme ce licărul roşietic se pierdea în limpe/imca cerului, iar Soarele dispăruse deja. un murmur al Veşniciei şi al Imensităţii, al Morţii şi al Vieţii, i se insinua în suflet: şi simţi ca şi cum

Moartea şi Viaţa erau una. ca şi cum Pământul nu era mort. ca şi cum Spiritul Pământului îşi avea tronul în splendoarea aceea şi că propriul lui spirit se afla acolo, în comuniune cu ei.

Vraja a fost ruptă de /. gomolul roţilor unei căruţe. Apăru din ascunsul nord. ca să se cufunde în ascunsul sud o veselă Caleaşca trasă de patru cai: era deschisă: servitorii şi surugiii purtau panglici de nuntă: fericita pereche se reunise deci. era scara nunţii lor! Peste câteva clipe erau lângă ci: Du /// «îN/e» /! 9 Erau Herr Togwood şi… El urni ne! Au trecut pe lângă mine dând abia din cap. fără să mă recunoască: dispărură în josul pantei printre arbuştii din apropiere, tot înainte, spre Rai şi spre Anglia: iar cu cum spune prietenul meu Richier. eu am rămas singur, în urina lor, în tuvărilyia Nopţii”.

Dacă n-ar fi o cru/ime. În aceste împrejurări, aici ar fi locul să intercalăm o observaţie spicuită cu mult timp în urmă din marca

Oh. centri!

148 Thomas Curivic

Operfl despre Haine, unde se află din cu totul alte motive: „Puţin înainte ca variola să fi fost eradicată”, spune Profesorul… a apărut o nouă maladie de natură spirituală în Europa: mă refer la contagiosul Turism Sentimental, acum endemic.9” Poeţii de pe vremuri, privilegiaţi de Simţuri, se bucuraseră deja de Natura exterioară: dar mai cu seamă aşa cum ne bucuram noi de cupa de cristal în care se află o băutură bună sau proastă: adică în linişte sau cu puţine comentarii incidentale: după socoteala mea. până după \\-norocirile sărmanului Wi-rther. n-a existat niciodată un om care să spună: Hai să facem acum o Descriere! După ce am turnat băutura în noi. hai să mi neam paharul! Din nefericire. Jenncr-ul” 3 acestei cndemii n-a fost încă găsit”. Aşa este. din păcate!

Credem că este mai important să remarcăm că Rătăcirile Profesorului, în măsura în care exteriorul său stoic şi cinic ne permite să vedem limpede Luminii sau. Îşi află aici caracterul lor permanent, fie ci iluzoriu sau nu

Privirea aceasta înve liiiată din Caleaşca cu

Palm Cai parc să fi /adăruicil puţimil răni; putut să mai licărească în el: Viaţa devenise întunecat: în care. ani în şir. prietenul nostr’s din speranţa ce ar fi întregime un labirint fugind de fantome, e mai multă grabă decât nevoit să se poticnească orbeşic şi. fireşte, ci progres.

Ar fi o nebunie din partea noastră să încercăm să-l urmărim, chiar de departe, în acest extraordinar pelerinaj al lui prin lume: cea mai succintă relatare a căruia. dacă ar fi posibilă o relatare coerentă, ar umple volume întregi. Lipsa de claritate este derutantă, iar coii Ai/ia de nedescris. El trece dintr-o ţară în alta. dintr-o situaţie în alta; dispărând şi reapărând. fără ca vreodată cineva să poată calcula cum sau unde. Rătăceşte prin toate colţurile lumii şi. după cât se pare. prin ţoale cercurile societăţii. Dacă în vreuna din scene, probabil greu de determinai geografic, preci/ca/ă timpul şi face legături, fiţi siguri că vă veţi pomeni cu ţoale aceste clemente pierind ca prin minune. Să-l lăsăm să se piardă din vedere ca savant Particular

Această adevărată modă a fost lansată de Roiisseali. (iocihe. llyroii şi Chateaubriand. 9*) Descoperitorul vaccinului untivariolic.

Sartor Resiirtus

(Privatisiremivr). trăind din mila lui Dumnezeu în vreo capitală europeană, şi-l vom găsi ulterior ca Hagiu în apropiere de Mccca. E o Fantasmagoric inexplicabilă, capricioasă, camciconică; e ca şi cum Călătorul nu voiajca/a cu ajutorul membrelor sale şi pe şosele, ci cu vreun covor fermecat sau cu Pălăria lui Fortunatus. Totul împărţit totodată emblematic în diverse simboluri obscure (cum este colecţia de Indicatoare de Stră/. i): cu doar câteva detalii istorice directe, intercalate ici şi colo: insuliţe de lumină în lumea înceţoşată! Ăst Te l că din acest punct de vedere. Profesorul repre/. iată o enigmă tot mai de nede/legat. În limbaj figurat, am putea spune că el devine nu chiar un spirit, ci un Fapt spiritualizat, nebulos, (ară precedent în Biografic: Fim lui Istorici sale. al cărui

curs l-am trasat începând de la cele mai firave izvoare ale lui şi pe care am sperat să-l vedem curgând la vale lot mai bogat spre ocean, se năpusteşte aici spre această terifiantă Cădere a îndrăgostitului; şi. ca o cădere spumegând de furie, se prăbuşeşte tot în nori tumultuoşi de stropi! Este adevărat că acolo jos se adună din nou în bălţi şi băltoace; dar abia la mare distanţă şi cu mare greutate reuşeşte eventual să reintre în curentul general. Ca să aruncăm o privire la unele dintre aceste bălţi şi băltoace şi să vedem încotro se îndreaptă, este un efort care va trebui să constituie limitn strădaniei noastre pe parcursul unui capitol sau două.

În care scop. acele Notiţe istorice directe, acolo unde vom putea da peste ele. sunt fără îndoială cele mai bune. Totuşi, sunt şi multe din acestea pe care. cu clementele de care dispunem pe moment, ar fi ha/ardat să le prezentăm. Teufcisdrockh. plutind omnipre/cnt la cele mai înalte şi mai joase niveluri, vine în contact cu însăşi Istoria oficială. De exemplu, conversaţiile şi relaţiile sale cu Persoane ilustre, ca Sultanul Moluuned. cu împăratul Napoleon şi alţii, nu au oare mai curând un caracter diplomatic decât unul biografic? Editorul, ţinând seama de sacralitatea capetelor încoronate, ba chiar suspeclându-l pe Filosoful Veşmintelor de posibile trucuri, va evita deocamdată acest domeniu, viitorul va aduce poate noi clarificări şi îndatoriri.

4) Pălărie vrăjită care. rHmiinlui-o pe cap. le duce istnnlancii unde doreşti.

Dacă ne întrebăm acum, nu chiar cu vreun Scop ascuns, pentru că nu există niciunul, ci într-o perspectivă imediată: în orice caz, în ce stare de spirit a întreprins Profesorul acest pelerinaj prin lume – răspunsul este mai curând clar decât favorabil. „Un Neastâmpăr fără nume”, spune ci, „mă împingea înainte: pentru care mişcarea exterioară repre/enta o oarecare uşurare înşelătoare de moment, încotro s-o iau? Stelele mele Călău/iloare dispăruseră, pe bolta aceea de flăcări îngro/iloare nu licăre) nicio stea. Dar trebuia totuşi să merg înainte:

pământiil îmi ardea sub picioare: nu exista odihnă pentru tălpile melc. Eram singur, singur! Iar puternicul meu for interior îşi făurea cu dor. una după alin. Fantasmele: spre care trebuia să merg zadarnic. Nutream sentimentul că există, că trebuie să existe undeva o Fântână izbăviloare pentru setea mea febrilă. Am mers în pelerinaj la multe Fântâni imaginate cu drag. la Fântânile Sfin (ilor acestor zile: la Oamenii mari. la marile Oraşe şi Evenimente: dar n-am găsit niciun leac acolo, m (ari străine, ca şi în cele bine cunoscute: în deserturi sălbatice, ca şi în presa civilizatici corupte, peste tot acelaşi lucru: cum puica Călătorul vostru să scape de – propria lui l'nihră-l în ciuda acestui fapt. Iot înainte! Vânturile şi râurile. Întrega Natură mă îndemnau: înainte! Ich (n-n! eram o dală pentru totdeauna un adevărat Fiu al Timpului".

Din toate acestea nu reiese clar dacă Şcoala Satanică din el era încă destul de activă. El spune în altă pane: „Aveam permanent la mine Enchiritlionul95 lui Epiciet. care era adesea singurul meu tovarăş raţional; şi regret că trebuie să nicn (ionc/. că hrana pe care mi-o asigura era neînsemnată". Nebun Teufcisdrockh! Cum s-ar fi putut altfel? Oare nu ştii greceşte suficient de bine ca să înţelegi măcar că Scopul Omului este Acliiinctt, nit (iâmliren. deşi aceasta din urmă este cea mai nobilă?

„Cum am trăit?", scrie el întrim loc: „Prietene. le-ai gândit vreodată la… Pământul aspru care ne hrăneşte pe toţi", cum bine îl numeşte Sofocic: cum el hrăneşte vrabia de pe acoperişul casei şi cu atât mai mult pe favoritul ei. omul" Cât timp te agiţi şi trăieşti vei

Sartor Resartus avea probabil ce mânca. Ceaiul meu de la micul dejun a fost (acut de o tătăroaică cu apă din Amur. care a şters ceainicul ci de lut cu o coadă de cal. Am mâncat ouă de păsări sălbatice, coapte în nisipul Să hârci: m-am trezit în Extra-atl-uf* pari/ian şi în Mal: lein-ul vienez cu perspectiva de a avea la micul dejun nimic altceva decât lichidul elementar. Faptul că trebuia să-mi câştig Existenţa m-a salvat de la Moarte prin sinucidere în Europa noastră aferată nu există oare o cerere permanentă de Inteligentă

în departamentele chimice, mecanice, politice, religioase, educaţionale şi comerciale? Nu este oare nevoie de scribi care să graveze inscripţii popriţialorii pe Fetişuri în ţările Păgâne? Să supravieţuieşti! Ştii atât de puţin despre alchimia care există într-un Suflet inventiv: despre cum. mişcând doar din degetul mic. ca să spunem aşa. el poate crea provi/. n suficiente pentru trupul (unui Filosof): şi apoi. cu amândouă mâinile. poate crea lucruri cu totul diferite de provizii: adică spectre cu care să se torturc/c".

Sărmane Teufcisdrockh! Fugind cu Foamea permanent în coastă, şi o întreagă urmărire Infernală în spate: astfel încât chipul Foamei este. comparativ, cel al unui prieten! Trebuia deci. În spiritul anticului Cain sau al modernului Jidov Rătăcitor. – cu excepţia faptului că nu se sinile vinovat, ci numai îndură chinurile vinovăţiei. – să rătăcească de colo-colo cu o iuţeală lipsită de sens. Trebuia deci să scrie pe întreaga suprafaţă a Pământului (cu urme de paşi) Necazurile afirmanului Teufelsdrockh, aşa cum marele Goethe a trebuit să scrie în cuvinte pasionale „era: urik sărmanului M'i riher înainte ca spiritul să i se elibereze şi să poată deveni Bărbat. Cu adevărat zadarnică este speranţa atât de agerului tău Alergător să scape „de propria lui Umbră"! Totuşi, în aceste zile critice, când Cel Născut în Centri se vede pentru prima dată (în jurul vârstei de douăzeci de ani) într-o lume ca a noastră, mai bogată decât de obicei în două lucruri, în Adevăruri şi Meserii desuete. – ce Altceva poate crede nebunul decât că lumea nu este deci l un Cuib de Minciuni, în care cel care nu spune Minciuni şi nu se poartă ca un mincinos este nevoit să rămână fără ocupaţie şi să ajungă pradă disperării? în care se întâmplă ca publicarea unei astfel de Opere de Artă într-o limbă

„*) Cartiere drace ale color două capitale, la vremea aceea.

152 Thonuis Carivic sau alta să devină pentru spiritele mai nobile aproape o necesitate. Căci ce este mai potrivit ca o Altercaţie cu Diavolul, înainte de a începe să lupţi sincer cu el? Byron al vostru publică Necazurile

sărmanului Lord George în versuri şi pro/ă, copioase de altfel; Bonaparte al vostru dă spectacole cu Opera sa Necazurile sărmanului Napoleon, într-un stil mult prea stupefiant: cu muzica bubuiturilor de tun şi a strigătelor de moarte ale unei lumi; luminile sale de scenă sunt flagelurile Conflagraţiei; rimele şi recilalivurile sale sunt tropăitul Armatelor încleştate în bătălii şi trosnetul Oraşelor dărâmate. E moi fericit cel care, precum al nostru Filosof a) Veşmintelor, poate scrie despre o astfel de problemă, întrucât trebuie să se scrie despre ea pe Pământul insensibil, doar cu tălpile pantofilor săi; şi să şi supravieţuiască unei asemenea scrieri!

VII PERPETUUL NU

Sub straniul înveliş nebulos în care s-a înfăşurat acum Profesorul nostru, fără îndoială că firea lui spirituală îşi urmea/ă cursul şi evoluează: căci cum ar putea... Fiul Timpului” să stea vreodată liniştit? îl vedem pe parcursul acestor ani întunecaţi într-o stare de cri/ă, de tran/. iţic: Peregrinările lui demenţiale şi di/olvarca generală într-o Discontinuitate vagă. ce sunt toate acestea altceva decât o Fermentaţie de/. lăntuită: al cănii produs se va degaja într-o /. i sub o formă cu atât mai limpede cu cât e mai intens procesul?

Asemenea lran/i (îi sunt întotdeauna pline de suferinţă: astfel, vulturul, când năpârlişic. e vulnerabil: şi. ca să aibă un cioc nou. trebuie să şi-l i/bească violent de stânci pe cel veclu. Oricât Stoicism ar putea afecta Călătorul nostru în acţiunile şi gesturile sale individuale, este limpede că o febrilitate scăpată de sub control datorită anarhici şi mi/crici clocoteşte în ci: ale cărei fulgerări se răspândesc în afară: nici nu putea fi altfel! Nu l-am văzut oare de/amăgit. bălaia de joc a Destinului vreme de atâţia ani? Tot ceea ce tânăra inimă şi-a putut dori şi a solicitai, i-a fost refu/al: mai mult. ceea ce e mult mai crud în ultimă instanţă. i-a fost oferit şi apoi smuls din mână. Mereu aceeaşi „Excelentă Pasivitate”: dar nimic garantat în privinţa Activităţi utile şi re/. onabile. esenţială celei dintâi ca Hrana pentru Foame: până când, în cele din

urmă. În acest Pelerinaj sălbatic al lui. a trebuit să presteze de nevoie o Activitate, chiar dacă inutilă şi nerc/onabilă. Vai. cupa lui de amărăciuni, care se umplea picătură cu picătură încă din vremea primei „dimine (i roşiclice” de la Gimna/lui din Hinterschlag. era plină ochi: şi apoi. picătura aceea de otravă a poveştii cu Tog\vood-şi-Bluminc a făcut să dea pe de lături şi chiar să clocotească într-un potop de spumă.

El însuşi spunea odată, având mai curând dreptate decât dând dovadă de originalitate: „La drept vorbind. Omul se bizuie pe

Speran (a. nu-i rămâne altceva decât Speranţa: lumea asta a lui este cu siguran (a Tărâmul Speranţei”. Ce-i mai rămânea atunci Profesorului nostru? îi vedem deocamdată lipsit de absolut orice Speranţă: privind nu spre răsăritul auriu. ei. cu ochi absenţi, spre firmamentul de un auriu întunecat, încărcat de cutremure şi tornade, din junii lui.

Vai. lipsii de Speranţă, într-un sens mai profund decât ne-am putea închipui! Căci. rătăcind haotic prin lume. a pierdut deja legătura cu o altă lume. O lume mai elevată. Impregnat de religie sau cel puţin de religiozitate, aşa cum prietenul nostru s-a dovedii a fi de atunci încoace, el nu ascunde faptul că era loial lipsit de religie în zilele acelea: „Îndoiala căpătase nuan (e lot mai sumbre, devenind Necredinţă”, spune ci: „umbră după umbră îngroaşă be/na de pe sufletul meu. până ci ud s-a zămislit negrul păgân al Gheenei, nemişcat şi fără stele”. Pentru cititorii care au meditai, dacă meditaţie se cheamă asta. asupra vic (îi omului şi au axul fericirea să descopere, contrar atâtor Filosofii ale Profilului şi Pierderii, speculative şi practice, că Suficlul nu este sinonim cu Stomacul: care au înţeles, deci. vorba Prietenului nostru. În conformitate cu care „pentru bunăstarea omului. Credinţa este practic unicul lucru de care el are nevoie: cum că graţie ei. martirii, altminteri slabi, au putut îndura ruşinea şi şi-au purtat cu bucurie crucea: şi că fără ca

oamenii de lume îşi vomită existenta bolnavă prin sinucidere, înconjuraţi de lux”: pentru aceşti cititori este clar că referilor la o fire morală curată, pierderea credinţei religioase însemna că au pierdut tot. Tânăr nefericit! Toate rănile, încleştarea unui De/nodământ prelungit, pumnalul falsei Prietenii şi al Dragostei mincinoase, toate rănile inimii talc atât de joviale s-ar fi vindecai din nou. dacă nu i-ar fi fost retrasă căldura vitală. Putea foarte bine să exclame în maniera lui sălbatică: „Nu există Dumnc/cu. deci; ci cel mult un Dumnezeu absent, tolănii încă de la primul Sabbal. În afara Universului său şi privindu-l cum merge? Cuvântul Datorie nu are niciun înţeles; ceea ce numim noi datorie nu este oare un Mesager şi o Călăuză Divină, ci doar o Fantasmă pământească falsă, plămădită din Dorinţă şi Teamă, din emana (iile Spânzurătorilor şi ale Palatului Celest al Doctorului Graham? Fericirea unei conştiinţe satisfăcute! N-a simţit Pavel din Tarsus, pe care admiratorii săi l-au numit de atunci Sfânt. că el era „cel mai mare păcălos”: în timp ce Nero al Romei, spirit voios

Stirtor Resiirtus

(wohigcinulh), îşi peirccca o mare parte a timpului său cântând la liră? Colportor caraghios de Vorbe şi sfărâmălor de Mobiluri. care ai în moara Logicii talc un mecanism pământesc pentru Divinitatea însăşi şi ai vrea să-mi macini Virtutea din păstăile Plăcerii – îţi spun: Nu! Pentru Prometcul învins care este omul, cea mai amară agravare a ruinei sale este veşnic faptul că el este conştient de Virtute, că se simte nu numai victima suferi nici, ci şi a nedreptăţii. Şi atunci? Inspiraţia eroică pe care o numim Virtute nu este decât o Pasiune oarecare: vreo undi re a sângehu care clocoteşte în direcţia de pe urma căreia profitfi alţii? Nu ştiu: ştiu doar e; l Dacă ceea ce se numeşic îndeobşte Fericire este menit să fie ade vă ralul nost ni (ei. alunei suntem cu toţii rătăciţi. Omul poate înfrunta multe înarmat cu Prostie şi cu o Digestie sănătoasă. Dar ce sunt (erorile la care este supusă Conştiinţa în timpurile acestea vulgare şi lipsite de imaginaţie în comparaţie cu bolile Ficatului? Să ne clădim

cetatea nu pe Moralitate, ci pe Bucâlăril: fluturându-ne tigăile drept nişte cădelniţi. să-i oferim tămâie parfumată Diavolului şi să trăim fericiţi cu lucrurile grase pe care el i le-a fumi/at Alesului său!”

Derutatul Călător este astfel obligai să stea. aşa cum atât de mulţi au făcut, la intrarea peşterii sibiline a Destinului şi să-şi răcnească întrebările una după alta. fără să primească alt Răspuns decât cel al Ecoului. Această lume a lui. atât de frumoasă cândva. nu mai este decât un Pustiu întunecat: în care nu se aud decât răgetele fiarelor sălbatice sau ţipetele oamenilor disperaţi şi plini de ură: şi niciun Stâlp de Nori /. lua. niciun Stâlp de Foc noaptea, care să-l călău/cască pe Pelerin, într-un aşa hal îl adusese spiritul său Investigalor… Dar la ce bun toate acestea (MW thut’s) T. strigă ci: „Aceasta este soarta obişnuită în epoca pe care o trăim. Nealingând maturitatea spirituală înainte de Secolul lui Ludovic al Cincisprezecelea şi nenăscându-te complet idiot (Dui>unke>în/). nu ai altă perspectivă. Ca şi line. Întreaga lume este vândută Necredinţei: vechile lor Temple ale Divinităţii, ale căror acoperişuri n-an mai fost reparate de multă vreme, se prăbuşesc: iar oamenii întreabă acum: unde-i Divinitatea: ochii noştri n-au văz. ul-o niciodată?”

Ar fi păcat, în ciuda tuturor acestor vorbe violente, să-l taxăm pe Diogenes al nostru drept pervers Servitori fără plată ai lui

Dumnc/cu cum suntem cu toţii. poate că în nicio altă perioadă a vieţii sale nu a fost el un mai decis Servilor al Binelui, al lui Dumnc/cu. decât acum. când se îndoicşic de existenţa Lui. „Trebuie să menţionez faptul că”, spune ei. „După toate nenorocirile fără nume pe care spiritul meu Investigator, care pentru mine. ceea ce nu se întâmplă întotdeauna, era adevărată Dragoste de Adevăr, mi le adusese pe cap. am continuat totuşi să iubesc Adevărul, cultul meu pentru el nefiind ştirbit nici măcar cu o iotă. „Adevăr!”, am strigat, „chiar dacă Cerurile mă vor /. drobi pentru că te caut: Nu Falsităţii! Chiar dacă un întreg

Lubberland97 ceresc ar fi preţul Apostazici”. Şi mă purtam ca atare Dacă un Mesager Divin, pogorât din nouri, sau o Mină miraculoasă ar fi Scris pe /id. adresându-mi convingător un Asia vei fiicei, cu câtă promptitudine pasionată, aşa cum adesea m-am gândit, aş fi făcut-o. chiar dacă ar fi fost să sar în Focul iadului. Astfel, în ciuda tuturor sfărâmălorilor de Mobiluri şi a Filosofiilor Mecanice de Profil-şi-Picrdere. cu toată ofialmia şi halucinaţiile aduse de ele. natura Infinită a Datoriei era încă în mod obscur prezentă pentru mine: trăind pe lume fără Dumnc/cu. nu eram total lipsit de lumina lui Dumnc/cu: dacă ochii mei. Încă stând închişi, cu toată dorinţa lor de nedescris. nu-L vedeau nicăieri. El era totuşi prezent în inima mea. iar Legea Lui. scrisă eu litere sfinte, se afla încă acolo, lizibilă şi sacră”.

Între timp. printre toate aceste tribulaţii şi de/nodământuri temporale şi spirituale, ce trebuie să fi îndurat Călătorul în sufletul lui taciturn! „Sentimentul cel mai dureros”, scrie ei„Este cel al propriei talc Slăbiciuni (l nkrafl): să fii slab. cum spune engicx. ul Milion, înseamnă întotdeauna adevărata mi/cric. Dar cum să-ţi dai scama clar de Forţa la dacă nu prin ceea ce ai reuşit, prin ceea ce ai făcut, între vaga Capacitate fluctuantă şi Performanţa indubitabilă permanentă există o mare diferenţă! O anume Conştiinţă de Sine zace în mod obscur şi lipsită de cuvinte în noi: pe care doar Realizările noastre o pot face să vorbească şi ne permit să o vedem limpede. Realizările noastre sunt oglinda în care Spiritul îşi vede pentru prima ivrigi în coadă.

Sartor ResiirliiK 157

oară contururile fireşti De aici şi nebunia acelui Precept imposibil. Cunofiyte-te pe tine însuţi; până când va fi transpus într-un parţial posibil Cunoaşte ce eşti în stare xfi finei!

Dar pentru mine, care fusesem atât de straniu lipsit de succes, re/ullalul nel al Realizărilor melc se reducea pur şi simplu la Nimic. Cum puteam deci să cred în Forţa mea. când nu aveam nicio oglinda în care s-o văd? Totuşi,

întrebarea aceasta tulburătoare, ba chiar frivolă, după cum o văd acum. rămâne insolubilă pentru mine: ai tu o anumită Apliludinc. O anumită Valoare, aşa cum majoritatea nu au; ori eşli cea mai desăvârşită Nulitate a epocii talc? Vai! Groa/. nica Necredinţă înseamnă Necredinţă în tine însuţi: şi cum puteam să cred? Nu a fost prima şi ultima mea credinţă în mine însumi, atunci când chiar şi mic mi se părea că se declusesc Cerul şi am culc/ai să iubesc – înşelată atât de crud? Misterul speculativ al Vieţii a devenit şi mai mare pentru mine: nu numai că n-am reali/iit nici cel mai mic progres întru Misterul practic, dar am fost în toate lovii, dispreţuit şi respins în mod ruşinos. Sărmană entitate în mijlocul unei Infânilăţi ameninţătoare, părea să nu-mi fi dat altceva decât ochii, cu care să contemplu propria mea neputinţă. Ziduri invi/ibile. dar impenetrabile, mă separau ca într-o Vrajă de tot ce era viu: era în lumea largă vreun piept sincer pe care să-l strâng plin de încredere la al meu? Duinnc/culc. nu. nu era niciunul! Mi-am pus lacăt la bu/. de ce sănii dau drumul la gură. Înconjurai de diversitatea aceea schimbătoare de aşa-/îşi prieteni, în ale căror suflete veştejite, vanitoase şi atât de înfometate. Prietenia nu era decât o Tiradiţie desuetă? în astfel de ca/un, alternativa e să vorbeşti puţin, iar acel puţin să fie inspirai mai ales din Ziare. Acum. când privesc în urmă. Îmi dau seama că izolarea în care trăiam atunci era ciudată. Bărbaţii şi femeile din jurul meu. chiar dacă vorbeau cu mine. erau simple Figuri; uitasem practic că sunt vii. că nu sunt pur şi simplu automate Mă plimbam solitar pe stră/de lor aglomerate, înconjurat de adunările lor viermuitoare: şi (exceptând faptul că inima mea şi nu a altuia era cea pe care o devoram) sălbatic, ca tigrul în jungla sa Aş fi putut avea. ca un Faust. O oarecare alinare dacă aş fi fost în stare să mă închipui ispilil şi chinuil de Diavol; căci. Îmi închipui că un Iad fără Viaţă, chiar dacă e vorba de Viaţă diabolică, ar fi şi mai înspăimântălor. Dar în epoca noastră de Demolări şi Necredinţă.

158 Thomas Carivic adevăratul Diavol a fost desfiinţai, nu mai poţi crede nici măcar în ei. Universul era

pentru mine lipsii de Viaţă, de Perspectivă, de Voinţă, chiar de Ostilitate: era o Maşină-cu-aburi imensă, moartă şi incomensurabilă, mergând înainte cu indiferenţa ci mortificată pentru ca să mă zdrobească fibră cu fibră. Oh. vastă, întunecată, solitară Golgolă şi Morgă a Morţii! De ce a fost Cel Viu i/. gonil şi lăsat singur, dar Conştient! De ce. din moment ce nu există Diavol; de ce. dacă nu cumva Diavolul e Diimnc/cul Iau'”.

Pradă permanentă a unor astfel de coro/luni. nu risca oare cu atât mai mult o constituţie de fier. chiar a unui Teufcisdrockh. dacă ele se agravau şi mai mult. să se destrame? Presupunem că ştia ce înseamnă să fii bolnav; şi. În ciuda obiceiurilor sale nomade, suferea probabil de o boală cronică. Ascultaţi asta. de exemplu: „Cât de minunat este să mori de inimă rea, pe Hârtie! E cu lolnt altceva în practică; fiecare ferestruicii a Sensibilităţii talc şi chiar a Intelectului, ca să zicem aşa. mânjită şi stropită de noroi, astfel încât nicio ra/ă curată nu poate pâlrunde; o întreagă Farmacie în măruntaiele tale: şi sărmanul suflet abandonai, cufundându-se lent într-o mlaştină de Dezgust!”

Adunând toate mizeriile externe şi interne, n-am putea găsi o semnificaţie destul de mare în propoziţiile următoare, scrise chiar în stilul potolit al Profesorului nostru?... Un anumit Creştinism crepuscular (\achxchi-in) m-a împiedicat să mă sinucid: poate şi o anumită indolenţă a caracterului meu: în fond. nu era un remediu la care puteam apela oricând? îmi puneam adesea, totuşi, întrebarea: La urma urmei, ce-ar fi dacă. la un colţ de stradă, cineva te-ar împuşca, spulberându-te în Spaţiu, trimiţându-le pe Lumea cealaltă sau într-o Negaţie a Lumii? în felul acesta, în furtuni pe mare, în oraşe asediate ori în alte situaţii cu primejdii de moarte, am manifestat mereu o seninătate care a fost în mod destul de fals luată drept curaj”.

„Aşa a fost”, conchide Călătorul... aşa am trăit, ca într-o amară agonic prelungită, vreme de mulţi ani. Inima din mine. neatinsă de nicio picătură de rouă din cer. ardea

astfel lent. aşezată pe un foc de pucioasă. Nu-mi aminteam să fi vărsai vreodată o lacrimă măcar; sau o singură dală doar. În timp ce murmuram cu o jumătate de voce. recitind Cântecul de Moarte a lui Faust. acel

sălbatic Sclig der den or în Siegi xf>Ian: e filmel (Fericit cel pe care ea îl surprinde în plina splendoare a Luptei), şinii spuneam ca măcar de aceasta ultimă Prietenă nu eram abandonat, că nici chiar destinul nu mă puica condamna la nemurire. Lipsii de speran (a. nu simţeam nici vreo teamă anume, fie de Om sau de Diavol: mai mult. simţeam adesea că ar fi fost o uşurare dacă însuşi Arhidiavolul mi-ar fi apărut în faţă. chiar însoţii de chinurile Tartarului, ca să pol spune o parte din ceea ce gândeam. Şi. totuşi, e destul de ciudat că trăiam într-o continuă, nedefinită şi paralizantă teamă: (tremurând nevolnic, fără să ştiu din ce cau/ă: mi se părea că tot ce se afla sus în Ceruri şi sub Pământ voia să mă rănească: ca şi cum Centrile şi Pământul nu erau decât Oilcile nemărginite ale unui monstru devorator, de care aşteptam, palpilând. să fiu înşfăcat

Copleşit de o astfel de stare de spirit, eram probabil cel mai mi/crabil om din toată Capitala franceză, inclusiv Suburbiile, într-o zi sufocantă de Cuplor lârându-mă de-a lungul murdarei Rue Saint-Thomas de l’Knfer. Înconjurai de deslulc gunoaie ale oraşului, într-o atmosferă închisă, păşind pe caldarâmul la Tel de fierbinte ca şi Cuplorul lui Nabucodonosor*; cadru care. fără îndoială, nu avea darul să mă înveselească: dar. deodală. mi-a venit un Gând şi mi-am zis: „De ce îţi ev/e teamă? De ce tot scânceşti şi gemi ca un laş. de ce le lol tupile/J şi tremuri? Biped mi/crabil! Care este caiilitatea totală din ceea ce-i mai rău care-ţi stă în faţă? Moartea’. Fie şi Moartea: plus torturile Tophelului şi lol ce vor şi pol să-ţi facă Diavolul şi Omul! Nu ai şi la inimă: nu poţi îndura orice-ar fi: şi. Copil al Libertăţii fiind, deşi proscris, să baţi din picior, făcând să se zguduie însuşi Tophelul. În timp ce ic înghite? N-are decât să vină; am să-i ies în întâmpinare şi am să-l sfide/!” Şi în timp ce gândeam

toate acestea, un val de foc îmi umplu sufletul; şi am i/. gonil pentru totdeauna josnica Frică din mine. Eram puternic, fără să ştiu: eram un spirit, aproape un zeu. De atunci încolo, caracterul stării mele de mi/cric s-a

”) NalHi-kudiir-usur sau Nabucodonosor. rege al llahilomilui (6057 – 562 i. c.n.). care a cucerit Ierusalimul, a dârimal Templul şi a deportai mulţi evrei în liahilon. w) Vezi nou 89.

160 Iliomtis Curivic schimbat: nu mai era Teamă sau Lamentaţie, ci Indignare şi Sfidare înverşunată, cu ochi de flacără.

Astfel penetrase cu autoritate ETERNA NEGARE (<fas ewige Nein) toate ascun/işurile Fiinţei mele. ale EULUI meu; şi abia atunci s-a ridicat întregul meu EU în maiestatea sa originară dată de la Dumnc/cu şi şi-a lansat cu vehemenţă Protestul. Fie ca aceeaşi Indignare şi aceeaşi Sfidare, din punct de vedere psihologic, să fie pe drept cuvânt numite Protest – cea mai importantă Iran/actic din Viaţă. Eterna Negare declarase: „Pă/că eşti orfan şi proscris, iar Universul e al meu (al Diavolului) ”: la care întregul meu Eu răspunde de data aceasta: … /. M nu sunt al tău. sunt LIBER şi le voi urî veşnic!”

Înclin să cred că din acel moment dalca/ă Renaşterea mea Spirituală sau Ziua Bolc/. ului meu de Foc Bnibniclic; poate că exact de atunci am început să fiu Bărbat.

VIII CENTRUL INDIFERENŢEI

Deşi. după acest… Bote/, de Foc Bafometic” al lui. Călătorul nostru ne dă de înţeles că Neastâmpărul său n-a făcut decât să se intensifice: căci. Într-adevăr… Indignarea şi Sfidarea”, mai cu seamă faţă de lucrurile generale, nu sâni cei mai paşnici locatari: Psihologul poate totuşi presupune că nu mai era vorba de un Neaslâmpăr (ară remediu: că avea de acum încolo cel puţin un centru fix în junii căruia să gravite/c. Căci sufletul trecul-prin-bote/. ul-focului. atât de multă vreme răvăşii şi lovit de trăsnete, îşi găseşte aici propria sa Libertate – sentiment care este Botc/.ul său Bafometic: citadela întregului său regat, cucerită prin luptă şi devenită inexpugnabilă apoi:

dominicanele din afara căreia vor fi desigur cucerite şi pacificate unul câte unul. nu (ară lupte crâncene. fireşte ia să recurgem la o altă imagine, am putea spune că dacă în acea clipă măreaţă din Rue Saint-Thonnix tic fi. njer. vechea Şcoală Satanică din el nu fusese încă dală afară, primise totuşi o somaţie oficială de evacuare; – drept urmare, de altfel, incantaţiile ci asur/iloare. blestemele blasfematoare şi scrâşnciclc ci rebele din dinţi nu puteau să devină între timp decât şi mai tumultuoase şi mai dificil de ascuns.

În consecinţă, dacă examinăm cu atenţie aceste Peregrinări, vom sesi/a poate de aici o anumită metodă rudimentară sub nebunia lor. Teufcisdrockh nu mai bântuic acum prin lume doar ca un spectru: în cel mai rău ca/ o face ca Om-în-luplă-cu-spectreic, cu perspectiva de a deveni un îmblân/itor-de-Spectre. Făcând neobosii pelerinaje la atât de multe... Fântâni ale Sfinţilor”, fără să-şi potolească vreodată setea, ci găseşte totuşi câteva fântâni seculare, care îl alină din când în când. Într-un cuvânt. dacă nu a încetat nicio clipă să-şi tortureze inima, face acum totuşi câteva pau/e: şi se mulţumeşte cu NON-EUL drept cea mai consistentă hrană. Nu ni-l arată următoarea notiţă într-o stare mult mai naturală?

162 Thomns Carivic

„Eram interesat şi de Oraşe şi Cetăţi, mai ales de cele antice. Gt de frumos este să priveşti astfel, ca într-o lungă perspectivă, în adâncul Timpurilor îndepărtate; să ai. ca să /iccm aşa. sub ochi. O veritabilă secţiune a celui mai îndepărtat Trecut, adusă întreagă în Prezent! în Cetatea aceea veche era jarul viu al unui Foc de Bucătărie, stins în urmă cu vreo două mii de. mi: ci a ars şi arde încă. mai mult sau mai puţin triumfător, alimentat de combustibilul din zona respectivă, şi tu însuţi îi ve/i aievea fumul Ah. iar mult mai misteriosul jar viu al Focului Vital a fost şi el stins acolo: dar. ca prin minune, arde şi se răspândeşte încă: iar fumul şi cenuşa lui (în aceste Săli-de-Judecată şi Cimitire) şi foalcic care-l aţâţă (în aceste Biserici) pot fi văzute şi acum. flacăra lui. prezentă pe

orice chip zâmbitor sau plin de ură. te încălzeşte sau le arde încă.

Principalele rezultate ale Activităţii şi Strădaniilor Omului sunt imateriale, mistice şi păstrate doar de Tradiţie: aşa sunt formele lui de Guvernământ. cu autoritatea pe care se bizuie ele: sau Obiceiurile lui şi Moda. atât în ce priveşte hainele Trupului, cât şi cele ale Sufletului: şi în mai mare măsură fondul său comun de Meşteşuguri, întreaga lui Capacitate dobândită în manipularea Naturii: toate acestea, oricât de indispensabile şi nepreţuite ar fi ele. nu pot deloc să fie puse sub lacăt, ci trebuie transmise, ca nişte spirite, cu vehicule impalpabile, din Tată-n Fiu; degeaba ceri să le vezi. nu le vei întâlni nicăieri. Plugari şi Fierari au existat încă de pe vremea lui Cain şi Tubalcain”: dar unde sunt depozitate ABILITĂŢILE Agricole. Metalurgice şi de altă natură pe care oamenii le-au dobândit? Ele se transmit în acrul atmosferic, în razele soarelui (pe calc Auditivă şi Vizuală); constituie ceva aerian, impalpabil, ceva cu totul spiritual. Tot astfel, să nu mă întrebaţi Unde sunt LEGILE: unde se află GUVERNUL. Te vei duce zadarnic la Schönbrunn. la Downing Street sau la Palatul Bourbon: nu vei găsi acolo decât casc de cărămidă sau de piatră şi câteva teancuri de HÂRTII legale cu panglici. Atunci unde se află mâinile care deţin acest atotputernic şi cu viclenie urzit GUVERN al lor? Pretutindeni şi

”) Personaj biblic (Gene/a. 4: 22). lucrător în fierţi alama.

Sartor Resartus totodată nicăieri: vizibil doar prin acţiunile lui. şi el este ceva aerian, invizibil: său. dacă vreţi, mistic şi miraculos. Atât de spirituală (geistig) este întreaga noastră Viaţă de zi cu zi: tot ce Tăcem noi izvorăşte cu adevărat din Mister, din Spirit, din invizibila Forţă: trupul Faptic iese la iveală din marele Abis mistic doar ca o mică imagine Vaporoasă sau ca himericul Palat al Annidei.

Pe de altă parte, cu contez pe trei produse vizibile şi tangibile ale Trecutului: Oraşele cu Muzeele şi cu

Arsenalele lor: apoi Câmpurile cultivate, cu Dninuirile divizionare şi Podurile lor. care pot aparţine celor dimii, celor din urmă sau ambelor: iar în al treilea rând – Cărţile, în care treime, ultima inventată, se află cu adevărat o valoare care o depăşeşte cu mult pe cea a celorlalte două. Este într-adevăr minunată virtutea unei Cărţi veritabile. Nu ca o cetate moartă, de piatră, care se năruie şi necesită reparaţii în fiecare an: mai asemănătoare cu un câmp cultivat, dar un câmp spiritual, dacă-mi permiteţi să mă exprim astfel, ca dăinuie an după an şi generaţie după generaţie (avem Cărţi care numără deja o sută cincizeci de vieţi omeneşti): şi în fiecare an apare noua recoltă de frunze (Comentarii. Deducţii. Sisteme Filosofice şi Politice: sau fie doar Discursuri. Pamflete. Eseuri Jurnalistice), fiecare dintre ele fiind tnlismamcă şi taumaturgică. deoarece îi convinge pe oameni. O. tu. cel care eşti în stare să scrii o Cane. ceea ce o dată la două secole sau mai des îi este hărăzit unui om să facă. nu-l invidia pe acela căniia i se spune Făuritor de Oraşe şi fic-ţi nesfârşit de milă de cel căniia i se spune Cuceritor sau Incendiator de Oraşe! Şi tu eşti un Cuceritor şi un învingător: dar de un soi adevărat, adică asupra Diavolului: şi tu ai făurit ceva care va dura mai mult decât marmura şi metalul şi va fi o Cetate miraculoasă a Minţii, un Templu, o Şcoală Teologică şi un Munte Profetic, la care toate neamurile Pământului vor face pelerinaje.

— Nebunule! De ce hoinăreşti tu fără ţintă, în fervoarea ta de buchinist. ca să contempli piramidele din piatră de la Gizeh" sau pe cele din lut din Sahara? Ele stau acolo, ascultă ce-ţi spun. inutile şi inerte, contemplând prosteşte Deşertul de trei mii de ani: dar nu poţi

101) Oraş în nordul Egiptului, la norii de Cairo, unde se afla Sfinxul şi cele îi piramide prii Kipale.

164 Tlioinas Carivic oare. În schimb, să-ţi deschi/i oricând BIBLIA ebraică sau chiar Versiunea ci Luterană?"

Nu mai puţin satisfăcătoare este apariţia sa bruscă nu în Bătălie, ci pe un anumit câmp de Bătălie: care ghicim curând că trebuie să fie cel de la Wagram; astfel încât

găsim aici pentru prima dată o anumită aproximaţie în privinţa unei date distincte. Omiţând o mare parte, vrem să vă împărtăşim ceea ce urmea/ă:

„Oribil! O întreagă Marchfcid” ’2 presărată cu schije, obuze, cănite sfărâmalc şi oameni şi cai morţi; ostaşi care nici măcar n-au fost îngropaţi. Şi grăme/. de acelea de pământ roşu: acolo /ac Carcase de Oameni, din care orice urmă de Viaţă şi Virtute a fost i/. gonită: iar acum sunt măturate împreună şi înghesuite în ascun/işuri. ca nişte Coji de ou sfărâmate!

— A intenţional oare Natura, atunci când a rugat Dunărea să-şi coboare încărcăturile de pământ de pe înălţimile Carintici şi ale Carpaţilor şi să le împrăştie în cele mai noi şi cele mai fertile aluviuni, să facă din tine. Marchfcid. un Leagăn bogat în grânc. unde să poată fi îngrijiţi copiii ci: sau o Arenă în care ei să poată fi gâtuiţi şi mutilaţi cu mai multă uşurinţă. Cele trei Şosele largi ale talc. care se întâlnesc aici pornind din marginile Europei, au fost făcute deci pentru carele cu Muniţii? Wagram-urile şi Stillfricds-urile talc nu erau decât Iot atâlca la/cinate improvizate din care casa de Habsburg să poată trage cu tunurile şi asupra cărora să se tragă cu tunurile? Regele Ottokar1” 3 moare sub loviturile bilelor lui Rodolf printre colinele de acolo; şi tot aici cade împăratul Fran/. sub cele ale lui Napoleon: în câte rânduri. de-a lungul acestor cinci secole, ca să nu mai pomenim de celelalte, de câte ori ţi-a fost /drobii şi întinat sânul. frumoasă Câmpie! Pajiştea verde e sfâşiată şi călcată în picioare; grija duioasă a omului faţă de ca pomii ci fructiferi, gardurile ci vii şi casele splendide sunt distruse de praful de puşcă; iar blândele câmpuri însămânţate au devenit un Osuar pustiu şi hidos. Cu toate acestea. Natura acţionca/ă; aceşti Drăcuşori-ai-Prafului-de-Puşcă nu se vor mai ridica împotriva ci cu lucrările lor diavoleşti: tot

102) Chnpia pe care a a\iit loc bătălia de la Wagram

„—) Rege al lloemiei. s-a aliat cu Henri al Havanei şi cu regele l ngariei împotriva lui Rudolfde Halwl Mirg.

Sartor Resiirtus sângele şi tot măcelul acesta vor fi

acoperite şi vor deveni îngrăşăminte: iar la anul Marchfcid va fi verde, chiar mai verde. Chibzuită şi neobosită Natură, care tragi un cât de mic folos de pe urma uriaşei noastre risipe, cum reuşeşti tu să făureşti Viaţă pentru Cei Vii. chiar din carcasa Ucigaşului!

Ca să folosim un limbaj absolut neoficial, care este scopul precis şi rezultatul unui război? După câte ştiu. În satul britanic DumdrudgcKM, de exemplu, locuiesc şi trudesc de obicei vreo cinci sute de suflete. Din aceştia sâni aleşi pe rând. În timpul războiului cu Franţa, de drept „Duşmani Naturali” ai francezilor – să zicem trei/cei de combatanţi apţi de lupta: Dumdrudge i-a întreţinut şi hrănit pe cheltuiala lui; nu fără greutăţi şi neca/un a făcut bărbaţi din ei şi chiar i-a pregătit pentru diferite meşteşuguri, astfel încât unul ştie să ţeasă. altul să ridice casc. altul să mânuiască barosul, şi cel mai slab dintre ei poate ridica aproape două sute de kilograme. Cu toate acestea, sunt aleşi, în mijlocul lacrimilor şi blestemelor: îmbrăcaţi în roşu din cap până-n picioare şi expediaţi pe cheltuiala publică la vreo două mii de mile sau numai în sudul Spaniei, să spunem: şi hrăniţi acolo până când este nevoie de ei. Iar acum. În acelaşi loc. În sudul Spaniei, există trei/cei de meşteşugari francezi dintr-un Dumdrudge francez asemănător, dirijaţi şi ei într-o manieră similară: până când. În cele din urmă. după un efort nemărginit, cele două tabere se află practic faţă-n faţă: şi primii Treizeci îi înfrunt;! pe ceilalţi Treizeci, fiecare cu o puşcă în mână. Este imediat pronunţat cuvântul „Foc!”, şi iată-i exterminându-se unii pe ceilalţi; şi în loc de şaizeci de meşteşugari energici şi utili, lumea se procopseşte cu şaizcci de carcase inerte, pe care trebuie să le îngroape şi pentru care varsă iar lacrimi. Avuseseră oamenii aceştia ceva de împărţit? Absolut nimic, oricât de harnic ar fi Diavolul! Trăiau destul de departe unii de ceilalţi: erau total străini unii de alţii: mai mult. am putea chiar spune că exista între ei. Într-un Univers atât de vast. graţie Comerţului, o solidaritate inconştientă. Şi atunci? Proştii! Guvernanţii lor se certaseră: şi. În loc să se împuşte unii

pe ceilalţi, au avut viclenia de

4) Satul Salahorilor Posaci.

llminas Carivic a-i pune pe aceşti sărmani idioţi să tragă unii în ceilalţi.

— Vai. aşa e şi în Germania şi. deocamdată, în toate ceiclalc (ari: precum în vechiul proverb „orice drăcie ar face Regii, tot turcul plăteşte!”. Ce-i drept, în Ficţiunea englezului Smollcl”. Încetarea totală a războiului este poate un simbol profetic: în care cei doi Duşmani Naturali în persoană iau flecare cele o Pipă umplută cu pucioasă: o aprind şi-şi aruncă rumul în faţă piuă când cel mai slab cedea/ă: dar câte tranşee pline de sânge şi secole de discordie s-ar putea să ne despartă încă de o asemenea profeţie a Erei Păcii!”

Doar aşa poate Profesorul, cel puţin în răstimpurile de luciditate, să treacă peste propriile sale nenorociri, să examineze lumea multicoloră şi să observe destul de pertinent ce se petrece acolo. Putem remarca, într-adevăr. că în ce priveşte cultura spirituală, dacă nu orice alice va. poate puţine perioade din viaţa lui au fost mai bogate decât aceasta. Pe plan intern, avem de-a face cu cel mai măreţ şi instructiv Curs de Filosofic Practică, însoţii de Experimente în plină desfăşurare: îndreptate către înţelegerea corectă a faptului că Peripateticele sale veşminte, propice Meditaţiei, mai curând îl ajută decât îl stânjenesc. Dar şi pe plan c. xtern. Întrucât el rătăceşic fără (iută. există, chiar dacă nu repre/iută cine ştie ce pentru inima nostalgică, destule priveli;ti, în schimb, pentru ochiul cercetător: în aceste Călătorii ale sale atât de neţărmurite, care-i permit să se elibereze măcar în parte de Şcoala Satanică, ce cunoştinţe incredibile asupra Planetei noastre, a Locuitorilor ci şi a Realizărilor acestora, adică a tuturor lucrurilor cognoscibile, trebuie să fi dobândit Teufcisdrockh!

„Am citit în majoritatea Bibliotecilor publice”, spune ei. „inclusiv în cele din Constaiitinopole şi Samarkand: în majoritatea Colegiilor, cu excepţia celor ale Mandarinilor chinc/i. am studiat sau am constatat că nu există nimic de

studiat. Am receptat cel mai adesea, cu organul Auzului meu. În mediul lor natural. Acrul. Limbi necunoscute: Statistica. Geografia şi Topografia mi le-am însuşit prin intermediul Ochilor, aproape de la sine. Am fost martor ocular al

105 Romancier şi istoric scoţian (1721 – 1771). autor al celebrelor Aventuri ah lui Roilerick Ramlom. din care liice pariu citalul.

modurilor de via (a ale Omului din cea mai mare parte a ţărilor, al felului în care caulă d hrană, căldură şi apărare. Ca şi marele Marinau", „am măsurat o mare parte a acestui Glob făcut din pământ şi apă cu un compas care-mi aparţine doar mie.

La ce bun să vorbesc despre Locurile celebre? Ani rătăcit visând trei /. de de vară. ba chiar am şi compus (ilichicic) pe marginea Genunii mărginite de Pini de la Vauclusc: şi mi-am muiat pâinea în Lăcuşorul acela limpede. Am adăstat sub palmierii de la Tadmor: mi-am Turnat pipa printre ruinele Babilomilui. Am văz. ul Marele Zid Chinc/csc; şi pot aduce mărturie că este (acul din cărămidă cenuşie, îmbrăcată şi acoperită cu granit, şi că /idăria lui e de mina a dona.

— N-am fost oare martor şi la mari Evenimente? Regi coborâţi (autigeiiiergcit) la rangul de Vameşi, la Berlin şi Milano; Lumea stăpână pe situaţie şi Lumea la restrişte: mai mult decât o dala. O sulă de mii de indivizi împuşcându-se (unii pe alţii) într-o singură /.i. Toate rasele, popoarele şi naţiunile amestecate, coloni/ale şi înghesuite în masă ca să fermenic/e acolo şi să se poată uni cu timpul. Durerile naşterii Democraţiei, în ghearele cărora Europa se zvârcolca. gemea şi ţipa de se auzca până la Cer. nu puteau să-mi scape.

Căci am manifestat întotdeauna o nemăsurată predilecţie faţă de Oamenii mari. şi poate că mă pot făli că puţini din această epocă mi-au scăpat cu lotul. Oamenii mari sunt Textele inspirate (în vorbă şi faptă) ale acelei divine CĂRŢI A REVELAŢIILOR, din care un capitol este

completat de la o epocă la alta şi pe care unii o numesc ISTORIE: pentru care Texte – inspirate de numeroşii voştri oameni talentaţi şi de nenumăraţii voştri oameni lipsiţi de talent – există Comentarii mai mult sau mai puţin exegetice şi Discursuri hebdomadare încărcate de prea multe stupidităţi eretice sau ortodoxe, în ce mă priveşte, nu vreau să studiez, decât înseşi Textele inspirate! în acest mod. Încă de foarte tânăr. deghi/a (în chelner de tavernă, am stat în spatele scaunelor de campanie, sub copacul acela umbros de la

*) Puhlius Aclius Hadriamis (76 – 13X c.n.). împărat al Romei între 117 – 138; timpul domniei lui a Ibst ridicat Valul lui Ihiilrian. destinul apărării linianici Komar de năvălirile triburilor nordice.

168 Thomsis Carivic

Treisnitz, aproape de Şoseaua care duce la Jena: în aşteptarea marelui Schiller şi a şi mai marelui Gocilic; şi auxând ceea ce n-am uitat. Căci...”

...Editonil îşi aminteşte însă la acest punct de principiul său privind prudenţa, neglijat ceva mai înainte, şi este nevoit să omită destul de multe lucruri să nu implicăm sacralitatea Laureaţilor şi cu atât mai puţin pe cea a Capetelor încoronate. Dacă ne vom afla cândva în alte împrejurări şi va veni momentul Publicării, atunci vom putea admite aceste scurte Incursiuni în intimitatea celor Iluştri: care ar fi deocamdată cam acelaşi lucru cu maliţioase ori chiar trădătoare Trageri cu Urechea pe la Uşi. Niciun cuvânt. deci. despre Lord Byron. Papa Pius. împăratul Tao-Kuang1” 7 şi „Nuferii Albi” (Carbonarii chinezi), cu lot cu misterele lor! în privinţa lui Napoleon, ne vom mulţumi, privind în ansamblu, să remarcăm că relaţiile lui Teufcisdrockh cu el par să fi avut un caracter foarte divers, îl găsim la început pe sărmanul nostru Profesor gala să fie împuşcat ca spion; pe urmă primit în audienţă particulară, ba chiar pişcat de ureche, dar fără să se aleagă cu vreun ban; concediat cu indignare în cele din urmă. aproape dat pe uşă-afară. acu/at că este... Ideolog”...El însuşi”, spune Profesorul... era unul dintre cei

mai îndoctrinaţi Ideologi sau cel puţin Ideo – practicieni: trăia, acţiona şi lupta conform ideii (în iler Idee). Era un Misionar Divin, deşi era inconştient de acest fapt: şi propovăduia prin gura tunurilor marca doctrină a Curierei deschise talentelor1” (Pentru el Unelte pe care le putea manipula). care este Evanghelia noastră Politică de ultimă instanţă, singura care ne poate oferi libertatea. Esic adevărat că propovăduia cam incoerent, cum le stă bine Entu/iaştilor şi primilor Misionari, într-un limbaj departe de a fi perfect şi cu multă fanfaronadă fără noimă; dar atât de articulat, totuşi, pe cil o permite ca/ul Sau spune (i-i. dacă vreţi. Pionier american care trebuia să-şi facă drum prin păduri virgine şi să se lupte cu nenumăraţi lupi. fără să se lipsească loial de băuturi tari sau să se dea îndărăt de la cri/e de furie şi chiar de la furt; pe care

7) Tao-Kuang (17X l – 1X56).”) în franceză în original.

Sartor Resartus 169

paşnicul Semănător îl urmea/ă, totuşi, şi-l bineciivinica/ă. În vreme ce culege nemărginita recoltă”.

Mai legitime şi hotărât autentice sunt apariţia şi ivirea neaşteptată (nu ştim prea bine de unde) a lui Teufcisdrockh în solitudinea capului Nord în acel Mic/ de Noapte de iunie. Poartă „o mantie spaniolă de un albastru pal”, care îl învăluie drept „veşmânt superior absolut unic. principal şi deosebit de comod” de jur-împrejur: şi stă acolo, pe promontoriul Lumii, conlemplând Oceanul nesfârşit. ca o mică Clopotniţă albastră (ne închipuim noi), complet nemişcată acum. dar gata. totuşi, la cel mai mic impuls, să răsune de cele mai ingenioase variatiuni.

„Tăcere de mormânt”. scrie eh „căci Miezul Nopţii îşi dezvăluie pe deplin individualitatea tocmai la latitudinile Arctice: nimic altceva decât stâncile de granit cu tente purpurii şi murmurul paşnic al Oceanului Polar înălţat de o ondulaţie lentă, peste care. În nordul extrem, atârnă jos şi leneş măreţul Soare, ca şi cum şi ei ar dormi somn dulce. Totuşi, pătura lui de nori este bră/dată de purpuriu şi pân’/e aurii; iar lumina lui se revarsă peste oglinda apelor ca un stâlp de foc oscilant, coborând în abis şi ascunzându-

se sub picioarele mele. În asemenea momente. Singurătatea este şi ca fără preţ; căci cine ar vrea să vorbească sau să fie privit, când în spatele lui se întind întreaga Europă şi toată Africa, profund adormite, cu excepţia paznicilor de noapte; iar în Ţaţa lui. Imensitatea tăcută şi Palatul Veşniciei, pentru care Soarele nostru nu este decât una din lămpile de la intrare?

În ciuda acestui fapt, în acest moment solemn apare un om sau un monstru, târându-se între scobiturile stâncilon şi. acoperit de păr ca un uriaş Urs Arctic, strigă la mine în ruseşte: far n îndoială că este, deci. un Contrabandist rus. Cu o conci/. ic politicoasă, îl fac să înţeleagă că nu mă interesează comerţ”! cu mărfuri de contrabandă, îi spun că am intenţii umane, dar că doresc din suflet să fiu lăsat în pace. Zadarnic: monstrul, contând Fireşte pe statura lui superioară mic şi dispus să se amuze sau să profite poate de situaţie, chiar cu preţul unei crime, continuă să înainte/e: asaltându-mă permanent cu respiraţia lui mirosind de la o poştă a untură de balenă: iar acum a

170 Iliomas Curivic avansat până când ne aflam amândoi pe bti/a stâncii. cu Marca adâncă bolborosind lacom sub noi. Ce argument puteam să mai invoc? Nu avea rost să irosesc raţionamente înaripate ori demonstraţii de elocvenţă angelică cu greoiul Hiperborejin. Pregătit pentru o astfel de situaţie extrema, fac cu destulă agilitate un pas în lateral: scot din buzunarul interior un respectabil pistol de Bruningham. demn de oblâncul şeii unui armăsar, şi spun: „Fii atât de amabil şi retrage-le. Prietene (Ei: iche sich iurtek, l – rennd). Şi asta imediat!”: chiar şi hiperborcanul înţelege această logică; o şlerge destul de repede, cu un mormăit rugător de scu/ă; şi nu se va întoarce decât dacă ar vrea să se sinucidă sau să mă omoare.

Acesta este folosul veritabil al Prafului de Puşcă, în concep (ia mea: faptul că îi face pe toţi să fie la fel de înalţi Mai mult. dacă ai mai mult sânge rece şi eşti mai deştept ca mine. dacă ai mai multă Minte, având cât mai puţin

Trup posibil, atunci o să mă dobori primul şi o să fii cel mai înalt dintre noi. În sfârşit. prin aceasta este Goliat neputincios, iar David invincibil: Animalismul sălbatic nu înseamnă nimic. Spiritualismul ingenios este toiul.

Am propriile mele păreri şi în privinţa Duelurilor, în lumea aceasta atât de surprin/ăloare. puţine lucruri mă frapca/ă mai mult. Două mici spectre vi/ibile de oameni rătăcind într-o coc/iune destul de nesigură în sânul INSONDABILULUI şi care vor trebui oricum să se piardă foarte curând în el se opresc la doispre/cec paşi unul de celălalt: se întorc unul spre celălalt: şi. simultan, grafic celui mai viclean mecanism, se expedia/ă unul pe celălalt în Neant; şi devin brusc Văzduh şi Nefiinţă! La naiba cu ei (wnlaninti). minţi mărunte şi arţăgoase!

— Mai mult, sunt de acord cu Hugo von Trimberg că „Durmic/cu trebuie să simtă o nevoie irezistibila* să râdă în hohote, dacă aşa ceva ar fi posibil, uitându-se aici. jos. la Mormolocii Săi”.

Dar să nu uităm, printre toate aceste specialităţi, marca generalitate, care este (ciul nostru principal aici: Cum a evoluat fiinţa interioară a lui Teufcisdrockh în faţa atâtor diversiuni externe? Legiunea Satanică stă încă la pândă în el. deşi înăbuşită: ori a exorcizai poate Stirpea aceea a Diavolului” Putem răspunde că simptomcic continuă să fie promiţătoare. Experienţa este marele

Doctor spiritual; iar Teufcisdrockh îi este de mult timp pacient, înghind multe pilule amare. Dacă sărmanul nostru Prieten nu aparţine numeroasei categorii a Incurabililor, ceea ce pare puţin probabil, unul dintre leacuri va fi fără îndoială eficient. Am spune mai curând că Legiunea sau Şcoala Satanică a fost deja destul de bine extirpată şi eliminată, dar a pron pe nimic nu i-a luat locul: din care cauză inima rămâne o vreme într-o suire de linişte, dur nealinată.

„În cele din urină, după atâta perpelcală”, scrie Autobiografii! nostru... eram. cum s-ar spune, calcinat. Rugându-mă să nu fiu cumva redus, cum se întâmplă cel

mai adesea, la stnrca de capul-mortuumiff>\ Dar. oricum, în virtutea practicii, mă familiari/asem cu multe lucruri. Mi/cria mea era tot mi/. cră; dar puteam acum să văd cât de cât prin ea şi să o dispreţuiesc. Am descoperit, în această existentă absurdă. alt (ia muritori cu po/i Ce înaltă vânând o Umbră sau fiind vinaji de o Umbră: şi care. când am privit dincolo de strălucirea lor exterioară, s-au dovedit a fi destul de mi/crabili! Toate dorinţele tale au rămas neîmplinite, am gândit cu Dar să presupunem că ele s-ar fi realizat: ce-ar fi urinat? Nu a plâns oare Băiatul Alexandru că nu are două Planete de cucerii: sau un întreg Sistem Solar: său. la urma urmei, un întreg Univers? Ach Ciot t. În timp ce contemplam Stelele acestea, nu s-au uitat oare şi ele în jos la mine. cu un în de milă. din spaţiile lor senine; ca nişte Ochi scânteind de lacrimi cereşti pentru biata soartă a omului?! Mii de generaţii omeneşti, toate la fel de zgomotoase ca şi a noastră, au fost înghiţite de Timp. fără să mai rămână vreo urmă din ele; dar Arcturus. Orionul. Sirius şi Pleiadele strălucesc şi acum pe orbitele lor. limpe/i şi proaspete ca şi atunci când Păstorul le-a /arii pentru prima dată din câmpia Shinanilui”. Pfui! Ce-i cu această Cuşcă jalnică pentru Câini căreia i se spune Păinâni: ce eşli tu să stai acolo şi să gemi? Eşli încă un Nimic, un Nimeni: aşa este: dar cine este alunei

„*) Reziduurile unei reacţii chimice din care nu NC mai piwle obinc nimic. „”) Numele biblic al unei celă) i antice Niluală pe cursul inferior al Tigrului şi Eufratului (cf. Genc/îi 10 – 10).

Ceva, Cineva? Familia Umană nu-ţi oferă nicio ocupaţie; te respinge; eşti în întregime un membrii amputat: fie; poate că e mai bine aşa!”

Sărman suprasolicitat Teufcisdrockh! Este cert că legăturile lui slăbesc; îşi va arunca într-o /. i povara departe de ei şi va ţâşni liber într-o a doua tinereţe... Acesta era”, spune Profesorul nostru... CENTRUL INDIFERENŢEI” în care ajunsesem acum; prin care trebuie neapărat să treacă oricine străbate calcă dintre

Polul Negativ şi cel Po/. itiv”.

IX PERPETUUL DA

„TENTAŢII în Pusticlate!”. exclamă Teufcisdrockh: „Nu trebuie să trecem cu toţii prin această încercare. Dar nu este deloc uşor de învins bătrânul Adam. pe care îl avem în noi din născare. Viaţa noastră este înconjurată de Necesitate; lotuşi, însuşi sensul Vieţii nu este nimic altceva decât Libertate sau Forţă Voluntară; ceea ce ne obligă să luptăm; să ducem, mai ales la început, o luptă grea. Căci mandatul dat de Dumnezeu. Străilnieyti>-te. v/î l – aci Iiinel. stă scris în mod misterios, cu Caractere prometeice, în inimile noastre; şi nu ne dă. zi şi noapte, niciun ragă/, până când nu-l descifrăm şi nu ne supunem lui; până ce nu pătrunde fierbinte în comportamentul nostru ca o evanghelic vi/ibilă şi transpusă în viaţă a Libertăţii. Şi inimcât mandatul încrustat în lutul din care suntem făcuţi. Mfinâncă şi înik stukci: fi-te\. se manifestă convingător în acelaşi timp prin fiecare nerv. nu trebuie oare să fie o confuzie. O competiţie, înainte ca Influenţa cea mai bună să învingă?

Nimic nu mi se pare mai natural decât ca Fiul Omului, atunci când mandatul dat de la Dumnc/cu se face simţit profetic în ei. iar Lutul trebuie deci să fie înfrânt sau să învingă, să fie purtat de aripile spiritului în Pustietăţi sumbre, unde. Înfruntat de Cel care îl duce în Ispită, să poarte cu el cea mai crâncenă bătălie; rediicându-l sfidător la nimicnicie, până când se supune şi dispare. Spuneţi-i cum vreţi: cu sau fără un Diavol concret, fie în Pustiul natural făcut din stânci şi nisip, fie în Deşertul moral populat de oameni egoişti şi josnici, suntem cu toţii pradă unei asemenea Ispite. Am fi nefericiţi de n-ar fi aşa! Nefericiţi dacă suntem doar Jumătăţi de Om. În care scriitura aceea divină n-a strălucit niciodată, iluminând lotul cu o veritabilă splendoare solară; clipind însă intermitent în lumini mai slabe: sau mocnind în dureri penibile şi be/nă. sub aburii Pământului!

— Pustietatea noastră este Lumea largă într-un Secol Ateist; Cele

Patru/cei de Zile ale noastre sunt ani lungi de suferinţă şi post: cu toate acestea, li se va pune şi lor un capăt.

Da. şi mic mi-a fost data. dacă nu Victoria, măcar conştiinţa Luptei şi hotărârea de a continua atâta vreme cil voi fi în viaţă şi voi avea capacitatea de a lupta. Mi-a fost dat şi mic. pierdut în păduri vrăjite bântuite de demoni, de privelişti lugubre şi sunete lânguioase. după rătăciri istovitoare, să-mi Tac drum spre pantele înalte şi însorite ale acelui Munte (ară pisc. sau al cărui pisc se află doar în Ceruri!”

El spune în altă parte, folosind o imagine mai puţin ambiţioasă, deoarece imaginile sunt o dată pentru totdeauna fireşti pentru el: „N-a fost oare Viaţa la precum aceea a majorităţii oamenilor mărgini (i (tttchligen Mâiniier) pe care i-ai cunoscut în această generaţie? Un şuvoi năvalnic de Entu/iasm juvenil nebunesc, asemănător primei recolte obţinute de pe o pârloagă. pe care se află la fel de multe buruieni ca şi ierburi folositoare: toate acestea se usucă din caii Ai Secetelor Lipsei de Credinţă practice şi spirituale, aşa cum De/amăgirca repetată de câteva ori. atât în gând cât şi în faptă, dă naştere îndoielii, iar îndoiala se preface treptat în Negare! Dacă am obţinut o a doua recoltă şi văd acum pajiştea perenă, stând sub cedrii umbroşi ce sfidea/ă orice Secetă (şi îndoială), slăvit Tic Cenil şi pentru asta. căci nu sunt nici fără precursori, nici fără emuli”.

Astfel încât a existat o „glorioasă revoluţie” şi pentru Teufcisdrockh: aceste Pelerinaje nebuneşti ale sale, vânâită sau fiind bântuil de himere, nu au fost decât o „Ispită în Pustiu” purificatoare, premergătoare iniţierii Apostolalului său (aşa cum a fost el): Ispită care. din fericire, a fost depăşită, iar Diavolul a fost încă o dată înfrânt! A fost. deci. acel moment măreţ din Ruc de l’Knfvr adevăratul punct de cotitură al bătăliei; când Spiritul Malefic a spus: Preaînfireşlenifi ori vei fi sjişiut în hucfili. Şi i s-a răspuns cu îndră/neală: Piei, Satanâl Unic

Teufcisdrockh. ai fi putut să-ţi relate/j neobişnuita poveste pe şleau! Dar e inutil să căulăm aşa ceva în Pungile acelea de Hârtie. Nimic altceva decât alţi/îi şi ciudăţenii metaforice; un Clar-obscur tipic, profetico-satiric. oscilând spasmodic: nicio Imagine logică limpede... Cum să /. ugrăveşti pentru ochiul senziial”. Înircabă el într-un loc... ceea ce trece prin Sfânta-Suitor Kesiirtus 175

Sfintelor din Suficlul Omului; ce cuvinte înţelese de aceste vremuri profane să foloseşti ca să vorbeşti chiar de foarte departe despre ceea ce nu se poate rosti?” întrebăm şi noi. la rândul nostru: ce rost arc să buimăceşti aceste vremuri, aşa profane cum sunt ele. cu obscurităţi inutile, prin omisiune şi făptuire” 1? Profesorul nostru nu numai că e mistic, dar bate şi câmpii; şi se implică acum mai mult ca oricând într-un chiaruxcuru care induce ochiul în eroare. Cititorii noştri mai dotaţi trebuie să se că/nească să combine în propriul lor interes câteva lămuriri pe care li le vom dn una câte una

Spune Profesorul: „Fierbintele Harmatlan” 2 îşi domolise furia: urletul lui nmu (e; i în mine: iar sufletul asur/it atâta vreme putea din nou să audă. Mi-am întrerupt hoinăreala fără noimă: şi m-am aşezat ca să aştept şi să inedite/; căci se părea că se apropie clipa unei schimbări. Părea că mă predasem, că renunţasem cu totul, spunând: Luaţi-vă deci /borul, umbre ale speran (ci: nu vă voi mai urmări, nu voi mai crede în voi. Şi voi. spectre rătăcile ale Fricii, nu-mi pasă de voi; sâute (i şi voi doar umbre şi minciună. Lăsaţi-mă să mă odihnesc aici: căci sunt sătul de-alâta mers şi de viaţă: am să rămân aici. chiar de-ar fi să mor; să mor sau să trăiesc e-acelaşi lucru pentru mine; la fel de lipsite de importanţă sunt atât Moartea cât şi Viaţa!” Şi mai departe: „iată-mă. deci. În CENTRUL INDIFERENŢEI, aruncai fără îndoială de binefăcătoarea Influenţă superioară într-un somn reparator, visele apăsătoare risipindu-se încet-încet. aşa că m-am trezit într-un nou Cer şi pe un Pământ nou. Primul Act moral preliminar. Anihilarea Eului (Scihxiif>întâi} t). fusese în mod fericit împlinit; şi ochii minţii mele erau acoperiţi

acum. iar mâinile ci erau de/legate”.

N-am putea noi presupune, de asemenea, că pasajul următor se referă la locul unde se afla în timpul acelui „somn reparator”; că povara peregrinării lui /ace aruncată acolo, pe „platoul înalt”; şi că răga/ul îşi manifestă deja efectul salutar asupra lui? Dacă n-ar fi faptul că tonul capătă, din când în când. mai multă veselie şi Icienlate

”) Păcatul comiterii este. conform normelor teologice. păcalul comis prin fapt A. iar cel al omisiunii, prin uitare. 112) Vânt uscat care hale dinspre centrul Aliicii sjwe Atlantic, din noiembrie piua în

176 Thomas Carivic decât ne-am fi aşteptat! Există, totuşi, mereu, la Teufcisdrockh unul din cele mai stranii Dualisme: dansurile sprinţare vor continua în curtea din faţă. În timp ce dinăuntru răzbat în răstimpuri bocete înăbuşite de durere şi jale. Transcriem în întregime pasajul:

„Era minunat să stau acolo, ca într-un Cort ceresc doar al meu. contemplând şi medilând; pe platoul înalt, în faţa Munţilor; cu Domul a/. unu deasupra mea drept acoperiş, iar în jurul meu patru perdele de a/un flulurând drept pereţi, adică cele Patru vânturi a/urii pe ale căror poate /drenţiile văzusem şi cu o pojghiţă de aur. Şi să-ţi imaginezi apoi frumoasele Castele adăpostite în văile acestor Munţi; cu pajiştile lor vor/. i acoperite de flori şi destul de faimoasele doamne şi domnişoare înveşniântate în alb; sau. şi mai bine. Casele Ţărăneşti cu acoperişuri de stuf. În care atâtea manie coc pâine. Înconjurate de copiii lor: toate ascunse şi ferite protector în faldurile văilor; şi. totuşi, prezente şi vii, la fel de aievea ca şi cum le-aş fi privit Ori să ve/j şi totodată să-ţi închipui cele nouă Oraşe şi Sale situate în junii înălţimii unde stăteam eu. care. ciad vremea era calină, obişnuiau să-mi vorbească (cu clopotele din turlele bisericilor lor) într-o limbă metalică; şi. aproape pe orice vreme, îşi manifestau vitalitatea prin nori de Fum; după care. ca după un orologiu culinar, puteam să-mi dau seama cât e ceasul. Căci era fumul bucătăriilor la care fâcrbeau blândele gospodine, dimineaţa, la prin/. Şi scara,

oalele cu mâncare pentru soţii lor; şi un stâlp albastru se înălţa mereu în aer. succesiv sau simultan, din fiecare dintre cele nouă sălaşuri. spunând pe cât de limpede putea fumul să o facă: Aici se găleşte cutare şi cutare mâncare. Deloc lipsit de interes! Căci ai la picioare tot Târgul. cu dragostele carnale, scandalurile, bârfele. vrajbele şi satisfacţiile sale. totul miniatural, încât ai putea să-l acoperi cu pălăria. Dacă învăţasem cu adevărat în lungile melc Călătorii să exaniinc/. În amănunţime afacerile Lumii, poate că aici era locul să le combin în propoziţii generale şi să deduc din ele interferenţele.

Am putea contempla adesea şi Furtuna neagră străbătând cu furie Distanţele: în junii vreunui Schrcckhorn” 3. Încă de un albastru sumbru, vaporii învolburaţi se adunau şi se roteau tumultuos, apoi coborau val-vârtei ca panii unei vrăjitoare nebune; până când. după o

111) Pisc din Alpii Wveţioni (4.0X0 m).

vreme, se risipeau şi. În ra/cic pure ale Soarelui. Schrcckhormil vostru se înălţa zâmbitor şi de un alb ameninţător, căci norii îl pudraseră cu zăpadă. Oh. Natură, cum Fierbi şi trans Formi tu totul în hârdăul de Fermentare şi în laboratorul tău măreţ care sunt Atmosfera şi Lumea ta!

— Dar este oare vorba de Natură? Ha! De ce să nu le numesc DUMNEZEU? Nu eşti tu... Veşmântul Viu al lui Dumnc/cu”? Oh. Ceruri, oare este deci chiar EL cel care vorbeşte întruna prin tine: care trăieşte şi iubeşte în sânul tău. care trăieşte şi iubeşte în mine?

Umbre prevestitoare său. dacă vreţi, mai curând splendori prevestitoare ale acelui adevăr şi Aurora Adevărurilor au coborât misterios în sufletul meu. Mai dulci decât Zorile pentru Naufragiatul din Nova Zembla” 1; ah. ca vocea mamei pentru copilaşul ci care rătăceşte derutat, plângând. prin viitori necunoscute: ca unde suave de muzică celestă pentru inima mea am de încercată – a apărut Evanghelia aceea. Universul nu este mort şi

demonic, o casă mortuară populată de spectre, ci e divin, e lăcaşul Tatălui meu!

Am putut acum să-i privesc cu alţi ochi şi pe semenii mei: cu o nesfârşită Dragoste şi cu o neţărmurită Milă. Sărman, dentlat. rătăcit om! N-ai obosii, nu eşti bătut cu vergi ca şi mine? Fie că porţi mantie regală ori suman de cerşetor, eşti la fel de obosii şi de împovărat: iar Patul tău de Odihnă nu este decât Mormântul. Oh. Frate. Fratele meu. de ce nu pot să le adăpostesc la pieptul meu şi să şterg toate lacrimile din ochii tăi! E adevărat, zarva Vieţii tumultuoase pe care o auzeam prin organul minţii mele în singurătatea aceasta nu mai are o discordanţă înnebunitoare, ci una alinătoare: ca nişte strigăte nearticulate, ca suspinele unei creaturi mute. care sunt rugăciuni în urechile Centrilor Sărman Pământ cu bielele tale bucurii, crai acum Muma după care lânjeam şi nu cruda mea Mamă Vitregă: Omul cu Nevoile lui nebuneşti şi cu Strădaniile lui josnice îmi dexemsc mai drag: şi i-am spus pentru prima oară Frate chiar din cauza suferinţelor şi păcatelor lui. Stăteam deci în pridvorul acelui Jianctiuir al S e noroc în i lor”: fusesem călău/Jt

114) Probabil Novaia /cinlya. arhipelag alcătuit din două insule mari şi din câteva mai mici. situat mire Marca liarent/ şi Marea Kara.

178 Thoniiis Cnrivle într-acolo pe căi stranii şi abrupte: iar porţile sacre aveau să se deschidă curând şi să-mi dezvăluic J’ro/un: iinile Divine ale Durerii”. Profesorul spune că a dat ochii aici pentru prima dată cu Nodul care îl strangula şi că l-a putut de/lega pe loc. eliberându-se. „O nesfârşită controversă vană”, scrie el... legată de ceea ce numim azi Originea Răului, sau ceva asemănător, se iscă în toate sufletele încă de la începuturile lumii: şi trebuie mai întâi să i se pună capăt în orice suflet care trece de la Suferinţa pasivă la Strădania reală, în zilele noastre, majoritatea oamenilor trebuie să se mulţumcască cu o suprimare simplă şi destul de incompletă a acestei controverse; o oarecare Rezolvare a ci este indispensabilă pentru câţiva. Pe de altă parte o

asemenea Re/olvarc se manifestă în termeni diferi (i în orice perioadă nouă: şi Rezolvarea din epoca anterioară devine de fiecare dată desuetă şi inutilă. Pentru că este în firea omului să-şi schimbe Dialectul de la un secol la altul: nu poate să nu facă asta. chiar dacă nu vrea. Autenticul Caichixin Iiiscricesc al secolului nostru nu mi-a ca/ut încă în mână: între timp. În propriul meu interes, încerc să elucidez problema în felul următor. După părerea mea. Nefericirea Omului provine din Mărc (ia lui: aceasta din cauză că există în el un infinit pe care. cu toată abilitatea lui. nu-l poate îngropa cu totul sub Efemer S-ar constitui oare într-o societate anonimă toţi Miniştrii de Finanţe. Tapi (crii şi Cofetarii Europei moderne ca să-l facă FERICIT pe un Lustragiu? Nu pot realiza acest lucru mai mult de o oră sau două: căci Lustragiul arc şi ei un Suflet diferit de Stomac: şi ar cere, dacă vă gândiţi bine. pentru satisfacaţia şi sajiclaica sa nici mai mult. nici mai puţin decât pur şi simplu aloca) ia următoare: întreg Universul – infinit al lui Dumnezeu – doar pentru el: în care să se bucure la nesfârşit şi unde să i se împlinească orice dorinţă de îndată ce o formulează. Oceane de vin de Hochheimer. un Gâtici ca acela al lui Ophiuchus” 5: să nu mai vorbim despre asta: pentru infinitul Lustragiu toate Acestea nu înseamnă nimic. De îndată ce oceanul vostru s-a golit, el şi începe să se plângă că ar fi pulul şi dintr-o recoltă mai bună. Ispiliţi-l cu jumătate din Univers sau din

”) Coiistelaţie mare siliiilă la sud de con a lui Hoivulo.

Şiirtor Resurt Hs 179

Atotputernicie şi va începe să se certe cu stăpânul celeilalte jumătăţi şi să vocifereze că este cel mai rău tratat dintre oameni. Există întotdeauna o pată neagră în lumina soarelui nostru: exact cum am spus. Propria Noastrii Umbră.

Cam aşa este pofta noastră de Fericire. Prin unele evaluări şi estimări medii ale propriei noastre experienţe ajungem la un fel de soartă terestră medic: ne închipuim că ea ne aparţine firesc, ca un drept imprescriptibil. Este plata normală a eforturilor şi meritelor noastre: nu are

nevoie nici de mulţumiri, nici de plângeri: doar acest excedent, oricare ar fi el. îl considerăm noi a fi Fericirea; iar orice deficit reprezintă Mi/era. Considerând acum că avem evaluarea propriilor noastre merile făcută de noi înşine şi a de/ci de suficientă care există în fiecare dintre noi. să nu vă miraţi că balanţa se apleacă atât de adesea în partea nedorilă şi că alifia Imbecili strigă: Halal plată: poftim cum este tratat un nobil de valoare1 Ascultă, imbecilule. totul izvorăşte din Vanitatea ta; din ceea ce \\ închipui în că sunt meritele tale. Să ne închipuim că meriţi să fii spin/urat (ceea ce e foarte probabil) – te-ai simţi fericit dacă ai fi împuşcat: presupunând că ai merita să fii spân/urat de un căpăstru, ar fi un lux pentru tine să atârni de o funie de cânepă?

Este adevărat, deci. aşa cum am spus deja. că l'aloarea Fracţii! J ieşii poate fi mări la mai puţin prin mărirea Xumârălorului, cil prin micşorarea Numitorului? Mai mult. cu condiţia ca algebra mea să nu mă înşele, însăşi Unitatea împărţită la /. era va duce la Infinit. Aşa că fă bine şi coboară-ţi până la /cro pretenţiile pecuniare şi vei avea lumea la picioare. Bine a /is înţeleptul înţelepţilor epocii noastre: „La drept vorbind, se poate spune că viaţa începe doar prin Renunţare (Kntxngen)”.

M-am întrebat: Ce este ceea ce te-a făcut încă de foarte tânăr să le frământi. să te cncrve/i. să te lamentezi şi să le clunuieşti întruna? Spune-o într-un cuvânt: nu cumva faptul că nu eşti FERICIT? Pentru că EUL tău (acest frumos domn) nu este suficient de onorat, hrănit, nu i se oferă paturi destul de moi şi nu este îngrijit cu destulă dragoste? Suflet mărginii! Ce Act Legislativ slipulca/ă că tu trebuie să fii FERICIT? Nu cu mult timp în urmă nici măcar nu

180 Thomus Curivic aveai dreptul să exişti. Şi dac.1 te-ai născut şi ai fost predestinat nu să fii Fericit, ci să fii nefericit?! Nu eşti. oare. nimic altceva decât un Vultur care zboară prin Univers în căutarea a ceva bun de mâncat; care ţipă jalnic pentru că nu găseşte destule hoituri?! închide-ţi Byron-ul; deschide-l pe Goethe!”

„/T.v leuchti t mir cin. zăresc o licărire!”, strigă el în altă parte: „Există în om CEVA MAI MĂREŢ decât Dragostea de Fericire: ci se poate lipsi de fericire şi să-şi afle în schimb Binecm întărea! Nu pentru a propovădui acest CEVA MAI MĂREŢ au vorbit şi au suferit oare în toate timpurile înţelep (îi şi martirii. Poetul şi Preotul; aducând mărturie prin viaţă şi moarte despre ceea ce are Omul Divin în el şi cum doar în Divin se află Puterea şi Libertatea lui? Doctrină Duninc/ciască. a cărei ucenicie este o onoare pentru tine; Oh. Ceruri! – să fii nimicii de atâtea Mâhniri pline de milă. până când te pocăieşti şi i-o însuşeşti! Mullumeşte-i Sorţii pentru toate acestea; suportă cu recunoştinţă ce (i-a mai rămas: ai nevoie de ele; Eul din tine trebuia anihilat! Viaţa smulge din rădăcini Boala cronică adânc ascunsă şi triumfă asupra Morţii prin benigne puscc puternice de febră. Purtal de valurile asur/itoare ale Timpului, nu eşti înghiţit, ci înălţat până în a/. urul Veşniciei. Nu te îndrăgosti de Plăcere; iubeşte-L pe Dumnc/. cu! Acesta este PERPETUUL DA. în cadrul căruia sunt re/olvate ţoale contradicţiile: în care cel care-şi vede de drum şi munceşte e împăcat cu el însuşi”.

Iar ceva mai încolo: „Ce puţin înseamnă să poţi călca Pământul cu rănile lui în Picioare, aşa cum te-a învăţat Grecul Zenon” fi! Poţi iubi Pământul. chiar dacă te răneşte sau chiar din cau/ă că te răneşte; pentru înţelegerea acestui lucru era nevoie de cineva Mai Marc decât Zenon. şi a fost trimis şi acesta. Cunoşti tu Adorarea Durerii”? Templul ei. fondat în urmă cu vreo optsprezece veacuri, /ace acum în mine acoperite de junglă, adăpostind creaturi jalnice: cu toate acestea, aventurca/ă-te mai departe! într-o criptă joasă, a cărei boltă e făcută din bucăţi gata să se prăbuşească, vei găsi Altarul înălţându-se încă acolo şi Lampa lui sfinlă arzând veşnic”.

„*) Zenon din Klea (334 – 261 i. c.n.). lotululorul Stoicismului.

Sartor Resiimis 181

Fără a avea pretenţia de a comenta aceste afirmaţii stranii. Editorul va remarca doar ca alaiuri de acestea se

află multe altele care au un caracter şi mai contestabil: care nu au nicio legătură cu subiectul genercal; mai mult. În care el însuşi nu-şi găseşte calcă. Dizertaţii nebuloase asupra Religiei, nu fără unele explozii de veritabilă splendoare: asupra „continuilă (îi veşnice a Inspiraţiei”: asupra Profeţiei; că există în /. ilcic noastre... Preoţi adevăraţi, dar şi preoţi ai lui Baal”; şi multe altele de acelaşi Tel. Vom alege câteva fragmente, ca să punem capăt acestei harababuri

„Ajunge! mult respectatul meu Domn de Voltaire”. îl apostrofca/ă Profesorul: „Aimiţeşte-ţi vocea dulceaga, căci sarcina care ţi-a fost hără/ilă parc sfârşită! Ai demonstrat îndeajuns importanta ori neînsemnata afirmaţie în conformitate cu care Mitul Religiei Creştine nu este pentru secolul al opispre/cecica ceea ce era pentru secolul al optulea. Vai. oare era nevoie de toate cele trei/cei şi şase de volume inquarlo ale talc şi de alte trei/cei şi şase de mii de volume inquarto şi in-folio. tipărite înainte sau de atunci încoace asupra aceluiaşi subiect, ca să ne convingă de un lucru atât de mărunt? Şi ce mai urmea/ă acum? Ai să ne ajuţi să întruchipăm spiritul divin al acestei Religii într-un nou Mit. Într-o nouă calc de propagare, să-i dăm un nou veşmânt pentru Sunetele noastre, altminteri sortite pieirii. pentru ca astfel ele să poată supravieţui? Cum? Nu ai nicio putere în această privinţă? Doar o tortă arzând. niciun ciocan de constructor? Primeşte atunci mulţumirile noastre şi... dispari.

Dar ce importanţă au pentru mine Miturile antice? Este oare Dumnezeul cel viu din adâncul inimii mele un lucru pe care Domnul de Voltaire îl poate pune în dispută în afara mea: sau chiar în mine? Atribuie... Cultului Durerii” originea şi genc/a care-ţi convin: Adorarea aceea nu are o origine şi o genc/a! Nu este nici? Simle-o în inima la şi spune apoi dacă ca nu este Adorarea lui Duninc/eu! Aceasta este Credinţa: ţoale celelalte sâni Opinii cu care oricine poate să-şi bată capul sau să-i plictisească pe cei din jur”.

Oricare din zeii locali ai lertililăţii la vechile popoare

sen iile: ulterior, cu sensul MU fals sau idol

182 Ilioti Kis c'tirivic

„Nici nu vă veţi scoate ochii unul altuia", observă el în altă parte... certându-vă din cauza... Inspiraţiei Plenare" sau din alte motive asemănătoare: strădui (i-vă mai curând să dobândiţi fiecare ceva Inspiraţie, măcar Parţială. Cunosc o singură BIBLIE, a cărei Inspiraţie Planetară nu poate deloc să fie pusă la îndoială: ba chiar am putut să văd cu ochii mei Mâna lui Dumnex.cn scriind-o: aşa că toate celelalte Biblii nu sunt decât. ca să spunem aşa. pagini de scriere Hieroglifică, destinate întăririi aptitudinilor noastre mai slabe".

Dar. ca să-i acordăm un ragă/ cititorului nostru ostenit, ori ca să punem capăt poveştii, hai să-i oferim următorul pasaj, poate mai inteligibil:

...În ce mă priveşte, în existenţa asta a noastră", spune Profesorul... care este o luptă pe viaţă şi pe moarte cu spiritul Timpului, orice altă luptă mi se pare echivocă. Dacă ai vreo oarecare pricină de Vrajbă cu fratele tău. ic sfătuiesc să le gândeşti bine la sensul ei. De vei analiza-o în profund/ime. Îţi vei da seama că totul se reduce la următoarele: „Atenţie. Camarade! Ici mai mult decât (i se cuvine din porţia la de Fericire pe lumea asta. ici ceva din porţia mea: în numele CERULUI, nu vei face asta; ba chiar mă voi bate mai curând cu line pentru asta!" Vai. reparli/arca întregului lot este o chestiune atât de jalnică, un adevărul „festin cu scoici", căci mic/ul a fost aruncat: nici măcar pofla unuia singur nu poate fi satisfăcută: iar toată specia umană se cramponca/ă de ele!

— N-am putea, în asemenea ca/un, să spunem mai curând: „ia-o. tu. individ dominat de lăcomie: ia bucăţica asta jalnică din porţia care ştiu că-mi aparţine, dar la care râvneşti atât de mult: ia-o cu binecuvântarea mea: fie ca CERUL să se bucure că am avut destul ca să (i dau şi ţie!" Dacă Wisxenschaftschre al lui Fichic" * este... într-o oarecare măsură. Creştinism Aplicai", cu siguranţă că acest lucru este aşa ceva într-o şi mai mare măsură. Avem aici nu o întreagă Datorie a Omului, ci o Jumătate de

Datorie, adică jumătatea Pasivă: s-ar cuveni să o respectăm în accaşi măsură în care o putem demonstra!

„”) fuste vorba de Teoria Ştiinţei a lilosolii lui genilan. lohiinn (iolllich l’iclile (1762 – 1X14).

Sarlor Kessirlus

Dar Convingerea, chiar dacă n-a avut niciodată până acum calilă (i atât de mari. nu are valoare piuă când nu se transformă în Ac (iune. Mai mult. nici măcar Convingerea propriu-/să nu este posibilă până atunci: cu atât mai mult cu cât orice Speculaţie este de la sine fără sfârşit. informa, un vârtei printre vârtejuri: doar gra ţie unei certitudini a Experienţei. resim (ită ca indubitabilă, îşi poate ca găsi un centru în junii căruia să se rotească şi să ia forma unui sistem. Este foarte adevărat, aşa cum ne învaţă un înţelept, că... Orice fel de îndoială poate fi înfrântă numai prin Acţiune”. Domeniu în care trebuie să-i permitem şi celui care bâjbâic penibil în întuneric sau în semiobscuritate, rugându-se cu ardoare ca /orile să se prefacă în /. i deplină, să lase să-i pătrundă în inimă acest alt precept care mi-a adus nepreţuite servicii: „Achiin-U tic dulorut ceti nmi apropiată de tine”, de cea care ştii sigur că este Datoric! îţi va deveni astfel mai clară cea de a doua datoric a ta.

N-am putea spune, totuşi. că a sosit ora Izbăvirii noastre Spirituale: Când Lumea noastră Ideală, pentru care tot omul lupta în mod obscur şi în care tânjeşic din tot sufletul să ajungă, ni se revcica/a dintr-odată şi ni se deschide: şi descoperim destul de uluiţi, precum Lothario din îl iltwini MciMcr. că... America noastră este aici ori nicăieri”? Situaţia care nu comportă nici Datorie, nici Ideal, nu a fost încă niciodată stăpânită de om. Da. aici. În această sărmană, mi/crabilă. Încurcată şi demnă de dispreţ Situaţie Actuală, în care te găseşti chiar acum. aici ori nicăieri se află Idealul tău: scoate-l de acolo, prin truda ta; şi trudind, crede, trăieşte, fii liber! Prostule! Idealul se află în tine însuţi, ca şi obstacolul, de altfel: Condiţia ta nu este decât materialul din care urmea/ă să modele/i acest Ideal. Ce importanţă arc dacă este vorba de cutare sau de cutare

material, astfel încât forma pe care i-o dai este eroică sau poetică? Oh. În care lânjeşli în temniţa Situaţiei Actuale şi strigi cu amărăciune la /ei. cerând un regat unde să domneşti şi să crcc/i. află acest adevăr: ceea ce cauţi tu se află deja în tine... aici sau nicăieri” – trebuie doar să fii în stare să vezi!

Dar e acelaşi lucru cu Sufletul omului ca şi cu Natura: începutul Crea (ici este Lumina. Piuă dud ochii nu au puterea de a

184 Ilunnos Curivic vedea, membrele sunt înlănuile. Divin moment când, pesle sufletul învolburai în furtuna, ca odinioară peste Haosul clocotind sălbatic, sunt rostite cuvintele: Să fie Luminii! Pentru cel mai mare care a tre’/it un astfel de moment, nu este întotdeauna ceva miraculos şi revelator întru Dumnc/cu: ba chiar, sub forme mai simple, pentru cel mai de rând şi mai umil? Violenta Discordie primordialii s-a domolit: clementele încălcrate într-o grămada informă se ordonca/ă în Firinamenic distincte: temelii tăcute şi profunde de stâncă se clădesc în adânc; iar bolta cerească, cu Astrele ci veşnice, deasupra: în locul unui haos răvăşit şi întunecat, avem o Lume înfloritoare, fertilă, înconjurată de ceruri.

Aş putea şi cu să-mi spun acum: încerca/ă să mai fi Haos. fii o Lume sau măcar o Lume în miniatura! Reali/ca/ă. fă ceva! Fie şi cea mai mi/. crabilă şi mai iiifimlesinială fracţiune dintr-un Produs – dar fă-o. pentru numele lui Dumnc/cu! Ceea ce ai în tine este paroxismul: scoate-l. deci. la iveală! Sus. sus! Orice găseşte mâna ta de făcut, fă cu toată forja! Mimecşic atât timp cât /lua aceasta se mai numeşte Astă/i: pentru că vine Noaptea, când niciun om nu mai poate lucra!”

X. PAUZĂ

L-am urmărit astfel pe Teufcisdrockh. pe cât de atent şi de satisfăcător ne-a fost cu putinţă în împrejurările date. În trecerea sa prin stările şi fa/cic succesive ale Creşterii. Căderii în Greşeală. Necredinţei şi chiar De/aprobării, spre o anumită stare mai limpede sau spre ceea ce ei înşuşi consideră a fi Convertirea sa... Nu condamnaţi cuvântul”.

spune ei. ci „bucura (i-vă mai degrabă că un asemenea cuvânt. având o asemenea semnificaţie, a ieşit la lumină în Era noastră modernă, deşi a fost ascuns celor mai înţelepţi dintre Antici! Lumea Antică nu ştia nimic despre Convertire: în locul lui Ecce Homo” 9. ei aveau doar un fel de Alegere a lui Ileniile. A fost un nou progres rea l i AI l în Evoluţia Morală a omului: prin acesta. Prea înaltul şi-a găsit adăpost chiar şi în inimile celor mai limitaţi: ceea ce pentru Platon a fost o simplă halucinaţie, iar pentru Socrate o himeră, este acum clar şi sigur pentru Zin/crdorf-ii şi Wesicy-ii noştri, ca şi pentru cei mai umili dintre Pâclişli şi Mctodişti.12”.

Aici începe deci majoratul spiritual al lui Teiifcisdrockh: îl vom vedea de acum înainte „străduindu-se să tacă bine”, cu spiritul şi ţelurile limpezi ale unui Om. A descoperit că Atelierul Ideal după care tânjea atâta este chiar prost-cchipatul Atelier Actual, în care se poticnea de atâta vreme. Poate acum să-şi spună: „Unelte? Nu ai Unelte? Află că nu există acum niciun Om sau Lucru care să nu aibă Unelte. Cele mai insignifiante dintre microorganismele create, chiar şi Păianjenul, au în capelele lor un ră/. boi de (csut. O maşină de tors şi una de un/it: cea mai proastă dintre Stridii arc o Oală a lui Papin121. adăpostită într-o cochilie de piatră şi calcar, orice fiinţă vie poate face

”) Cuvinte atribuite lui l’ilal în momentul când l-a arătat pe Iisus liristos evreilor, acesta având în mină o trestie drept sceptru şi o cununi de spini drept coroană.

120) Nicolas I XHIIS /. i/ei xior! (1700 – 1760). protector şi propagator al sectei Fraţilor din Moravia: Jolin Wesley (1703 – 1791). fondator al sectei Melodiilor, având ca model secta moravi.

121) Autoclavă.

Iliomus Curivic ceva: să o lăsăm să o facfi. Uncilc? Nu ai un Creier echipai sau care poate H echipat cu ceva licăriri de Lumină; şi Irci degete între care să ţii un Condei? De la Toiagul lui Aaron. uitat acum. sau chiar dinaintea lui. n-a existat niciodată o Uncallă în stare să

tacă atâtea minuni: Condeiele au (acul minuni mai mari decât (oale minunile cunoscute. Este ciudat că în această lume atât de solidă, aparent, care se află totuşi într-un flux continuu neobosit, se consideră că Sunetul. care parc cel mai efemer, esic cel mai dăiniiitor din toate lucrurile CUVÂNTUL este pe drept considerat a fi omnipotent în lumea aceasta: divini Ail prin divini, omul poate crea printr-un simplu F/V//.122 Tre'/eşte-te. scoală-le! Exprimă în vorbe ce ai în tine: ceea ce ţi-a dat Dumnc/cu. ceea ce Diavolul lui (i poate lua Nici unui om nu i-a fost hără/ilă o sarcină mai mărca A deeâl cea a Propovăduirii: eşti tu. oare. pe ultima treaptă a acestei Ierarhii sacre, nu eşti destul de onorat, fiind util şi utilizal1

Prin arta aceasta, pe care oricine poate comite sacrilegiul de a o coborî la nivelul unei meserii", adaugă Teufcisdrockli... am re/istat de atunci încoace. Scrieri de-ale mele. Iară să se ştie exact că-mi aparţin (căci. la urma urmei, ce sâni < //?}. au că/ut. poate nu cu totul sterile, în ogorul mănos al Opiniei: roade ale nevăzulului meu semănat îmi ies cu recunoştinţă în calc ici şi colo Ci mulţumesc Cerului că mi-am găsit în sfârşit Vocaţia; pe care. cu sau fără rexultate vădite, am de gând să o urine/ cu sârguinţă".

„Şi apoi", exclamă el... cum poţi tu să ştii dacă cutare ori cutare Proiect fecund, care a ajuns acum o Instituţie cunoscută în toată lumea şi care are o cuprindere atât de vastă: precum o sămânţă curată de muştar aruncată dud va într-un sol potrivit, care-şi întinde acum ramurile puternice în cele patru vânturi. pentru ca păsările cerului să-şi facă cuiburile pe ele – nu mi se datoreşle. practic, mic? Fără îndoială că este opera cuiva: şi-a avut începutul începuturilor în vreo idee a unei minţi unice: de ce nu în vreo Idee de-a mea?" Oare Teufcisdrockh face aici aluzic la acea... SOCIETATE PENTRU CONSERVAREA PROPRIETĂŢII (l – iţii-iilhiinis-consen irentic

122) l; ial l. îi. x (SA se facă lumină!), cm mie roşiile de l) uinnc/on în l impui Acluli Creatioi.

Surtor Resiiritis 187

Gesellachaft)”. despre care sunt strecurate – ca nişte spectre – atâlca notiţe ambigue în aceste Pungi de Hârtie indescriptibile… O instituţie”, inşi nuca/ă ci… necorespun/ăloare nevoilor timpului: cum o şi dovedeşte clar aceasta extindere bruscă: căci Societatea poate deja număra printre membrii ci activi sau corespondenţi cele mai mari nume. dacă nu cumva chiar cele mai înalte personalităţi din Germania. Anglia şi Franţa, iar contribuţiile, atât Financiare cât şi intelectuale, curg din toate părţile; ca şi înrolc/.c. pe cât posibil, tot ce a rămas Integru în lume. grupând lotul, defensiv1 şi premeditat, în jurul acestui Palladium”. 123 Vrea Teufcisdrockh. oare. să spună, deci. că se consideră părintele acelei faimoase Kigenthttnis-consen irende (… de Conservare a Proprietăţii”) (ieselixchaji: şi dacă da. ce Dracii e Societatea Asta? Şi iar insinuca/ă: într-o epocă în care Porunca divină. Să nu furi. În care. dacă e bine înţeleasă, este cu adevărat inclus întregul Decalog ebraic, cu Constituţiile lui Solon: i şi Lycurg125, Pandeciclc lui Iustinian. Codul lui Napoleon şi toate celelalte Coduri. Catehisme. Teologii şi Morale pe care le-a elaborat omul până acum (întărite cu focul din Altare şi cu Frânghiile Spân/urătorilor) drept ghidurile lui sociale: într-o epocă. deci. când această poruncă divină s-a şters cu totul din amintirea tuturor; iar acum, uşor deglu/ăla. O nouă Poruncă contrarie. Să furi. e promulgată pretutindeni, poate că omenirii îi revine rolul sănătos de a ac (iona şi de a se ralia la această extravaganţă şi la acest delir universal. Care este ieşirea pe care trebuie s-o căutăm atunci când cele mai vaste şi sălbatice încălcări ale dreptului divin al Proprietăţii, singurul drept divin existent sau de conceput în xilcic noastre, sâni aprobate şi recomandate de o Presă coruptă, iar lumea a ajuns să audă afirmându-se că Mei mătur Trupurile iintixiiv nu. \int Proprietatea noastră, ci constituie dotir o l’exexie întâmplaloiire şi o renta pe l’faţa”! Călăii şi Preceptorii pot. cu lanţurile şi cursele lor cu momeală, să oprească proliferarea soiurilor mai mărunte de pam/îţi;

121) Statuie din lemn a /cilei l’allas Alena, cu M. – IIS ligural de pa\a/a IM) Solon (640 – 559? i.e. iv). om de slal atenian, cel care a elalx>rat legile democratice ale Alenei
”) Magistral spartan care a trăit în secolul al I. VIca ion

Tlioimis Curivle dar ce ne poate apară împotriva tuturor hoardelor carnivore şi antropofage de Boa-constrictori. cu excepţia poate a unei astfel de Asociaţii Universale? Dacă. deci. Gânditorul mai izolat s-a întrebat, în intimitatea sa. din ce mâini a putut proveni acel Program, poate nu întrutolul prost redactat, din Ziarele Publice, cu importantele lui întrebări de Concurs şi cu Pn-iniiU lui atât de generoase, să-i permitem să încele/e să se mai minune/e: şi. ba/.induse pe întreaga sa capacitate, să ia parte la Conenrn-n: (Compeliţic)”.

Ne punem însă întrebarea: A e; „i/.ul acest „poate nu prost redactat Program”, ori orice alia Tran/acţie autentică a acestei Societăţi de Conserv arc-a-Propric (ăţii sub ochii Cititorului britanic, în vreun /iar străin sau engic/csc? Dacă da. care sunt acele întrebiiri tic Concurs, care sunt termenii Compeliţici şi când şi unde va avea ca loc? Nu găsim nicio pagină de Ziar tipărită şi nicio altă lămurire în aceste Pungi de Hârtie! O fi oare toată povestea asta încă una din bizarcriile şi perversităţile inexplicabile prin care Herr Teufcisdrockh. vrând să spună umil ori nimic, se amu/ă să se joace de-a v-aţi ascunselea cu noi.

Editonil trebuie aici. În sfârşit. să dea cu adevărat glas suspiciunii penibile care a început să-l obsedexe pe parcursul ultimelor Capitole: împiedicând ca orice /vicmrc cât de mică de entu/iasm să transforme atât de spinoasa sa sarcină de Biograf într-o muncă făcută cu drag. S-ar putea ca această suspiciune să se bazele pe fleacuri, dar că este. lotuşi, confirmală. până la a deveni aproape certitudine, de tot mai clară tendinţă iimoristică-salirică a lui Teufcisdrockh, ale cărui nenumărate şarje umoristice şi sofisticate potlogării sardonice sfidea/ă orice apreciere: într-un cuvânt. O suspiciune cum că aceste Documente Autobiografice sunt parţial o mistificare! Dacă multe din aşa-/. iscic Fapte n-ar fi decât ceva mai mult decât pure

Ficţiuni: dacă nu avem aici nicio Imagine de Cameră Obscură a Istorici Profesorului: ci doar câteva Umbre Fugare mai mult sau mai puţin fantastice, prefigurând-o în mod simbolic şi destul de semnificativ! Teoria noastră începe să fie că luând drept literalmente autentice ceea ce nu erau decât simple hieroglife. Hofralh Heuschrccke. pe care nu avem Absolut niciun scrupul să-l numim în cazul acesta Hofralh Nas-Aslupal. a fost dus de nas şi pus în situaţia de a-i duce şi pe alţii de nas. fură măcar să-şi dea seama, în fond. era oare de aşteptat ca un om atât de cunoscut pentru reticenţa sa impenetrabilă ca Teufcisdrockh să-şi desferece dintr-odată şi cu sinceritate citadela sa intimă iută de un Editor engic/ şi de un Consilier Aulic german; nu era mai degrabă de aşteptat ca, păcălindu-i. să-i încuie, atât pe Editor, cât şi pe Consilier, în meandrele labirintice şi în drumurile ascunse ale numitei citadele (după ce-i ademenise să intre acolo), ţoale acestea pentru ca să vadă. În maniera sa semidiabolică. ce mutră fac. proştii?

Deşi s-ar putea foarte bine ca Herr Profesor să se pomenească fără unul din cei doi proşti. Pe o bucăţică de hârtie. aruncată la început ca neavând nimic scris pe că am observ) l ulterior, după ce ne-am că/nit să o descifrăm, cerneala fiind practic în\ i/ibilă. următoarele:

„Care sunt Faptele istorice: sau măcar cele biografice? Ai preten (ia să cunoşti un Om. ca să nu mai vorbim de Omenire, punând pe aţă mătăniile a ceea ce numeşti în Fapte. Ceea ce defineşte Omul este spiritul în care el acţionca/ă; nu ceea ce a făcut. ci ceea ce a devenit. Faptele sâni Micrograme încrustate, a căror cheie puţini o cunosc. Şi atunci, cum să nu studie/e Imbecilul (l) uiii>ike>] >/) vosim. nu înţeleşiil lor. ci pur şi simplu dacă sâni bine ori prosi gravalc. ceea ce el numeşte Moral sau Imoral! Şi mai rău e cu Cârpaciul (Pluscher): am văzut astfel de indivizi citind din Rousseau şi având preienţia să-l interpreic/. e; şi confundând Şarpele Eternităţii121 prosl-gravat cu o banală reptilă veninoasă”. îi era oare teamă Profesorului ca nu cumva un Editor, fie el chiar de calitate,

cum se consideră cel al paginilor de faţă. să facă o asemenea confuz. ic cu Teufcisdrockh-ianul Şarpe al Eternităţii? Pentru care motiv acesta urma să fie transformai, nu fără o satiră ascunsă, într-un Simbol mai limpede? Ori este acesta doar unul dintre semisofismele şi semilruismele sale de care. după ce l-a aburcai în spatele unei Imagini, nu-i mai pasă

124) Şarpele care îşi muşcă coada Oslo în cosmogonielie siinixilul inteligentei universale, la fenicieni ţi greci, lie col al lunii, hi scandinavi.

190 Thonuis Curivic încotro galopează? N-o spunem cu certitudine: căci Profesorul este într-adevăr atât de ciudat, încât n-o vom putea niciodată afirma. Dacă suspiciunea noastră este cu totul nefondată. fie ca procedeele lui discutabile şi nu circumspecţia noastră justificată să poarte blamul.

Oricum ar fi. oarecum exasperatul şi cu adevărat istovitul Editor este decis să închidă deocamdată aceste Pungi de Hârlic. Ne ajunge faptul că ştim până acum despre Teufcisdrockh dacă „nu ceea ce a făcut, măcar ce a devenit"; cu atât mai mult cu cât caracterul său şi-a găsit deja orientarea definitivă şi nu există perspectiva nici unei revoluţii importante. Crisalida înlemmalfi a devenit acum un suflet înaripat: şi va continua să fie aşa. oriunde şi-ar lua /borul. Să urmărim prin ce rotaţii complexe (/boruri sau impulsuri involuntare) prin simplul clement extern al Vieţii a ajuns Teufcisdiockh Profesor Universitar şi şi-a înveşmânta! Suficuil său în Tuluri civice, fără să-şi modifice natura deja fixată, ar fi, comparativ, o sarcină inutilă, chiar dacă n-am bănui că cel puţin pentru noi. ar fi una falsă şi imposibilă. Biografia sa externă, pe care am văzul-o făcându-se praf şi pulbere în Dragostea Imposibilă pentru Bluminc. poate deci. În ceea ce ne priveşte, să continue în acelaşi fel. Ajunge că examinând anumite „băi (i şi băltoace", i-am stabilit direcţia generală: nu ştim oare deja că într-un fel sau altul... \-n vărsai deja de mulul vreme într-un curent; şi că în chiar acest moment, la Weissnicimvo. curge profund şi liniştit, plină de Filosofia \\

şininicit» r şi vi/.ibilă pentru oricine aruncă o privire într-acolo? Asupra multor lucruri de nepreţuit care zac împrăştiate, ca nişte nestemate printre cioburi de piatră de carieră, în Catacombele acelea de hârlic. am putea avea oca/ia să revenim fugitiv şi ne vom permite să le aşezam la locul lor: până atunci să ne întrerupem istovitoarele noastre săpături.

Dacă acum. Înainte de a deschide iar marca Opera asupra l ieşinintelor. ne întrebăm care este gradul mainlării noastre, în aceste Zece Capitole, spre înţelegerea corectă a / // «o//< / / ieşinintelui. să nu ne lăsăm cu lotul pradă descurajării. Ca să folosim vechea imagine a Podului peste Haos. de la Porţile Iadului, au fost poate adăugate

câteva pontoane volante, deşi ele lupta deocamdată să nu fie luate de Puhoi: cât de departe vor ajunge, odată ce odgoanele vor n întinse şi fixate, este pentru moment doar o chestiune de conjunctură.

Să socotim ce am realizat până acum: Prin multe mici crăpături, am aruncat câteva priviri în lumea intimă a lui Teufcisdrockh; straniu de mistica şi aproape magica sa Diagramă a Universului şi Telul în care aceasta a fost pas cu pas elaborată nu mai constituie enigme totale pentru noi. Acele idei misterioase asupra TIMPULUI, care merită consideraţie şi nu sunt astfel cu totul neinicligibile. s-ar putea dovedi cu timpul semnificative. Cu atât mai mult perspectiva sa oarecum aparte asupra NATURII. Unitatea hotărâtoare pe care i-o atribuie el. Felul în care toată Natura şi Viaţa nu sunt decât un l cymâni. o... Haină Vie" ţesută şi răsţesută la „Războiul de Ţesut al Timpului": oare nu se a fi; l aici schiţa unei întregi Filosofii a reyininii lor: sau cel puţin cadrul în care ca urmează să acţionc/e? Caracterul Omului, după cum aţi remarcat deja. care are. fireşte, semnificaţia sa într-o astfel de problemă, devine mai puţin enigmatic: nu pare oare să se degaje o anumită Sfidare neîmblân/ilă şi totodată o Veneraţie fără margini în această obscuritate tumultuoasă, semănând aproape cu o nebunie confuză – precum două piscuri muntoase, pe

temeliile slincoase ale cărora s-a ba/al şi a fost clădii tot restul.

Aprofundând şi mai mult. n-am putea oare spune că Biografia lui Teufcisdrockh. care permite chiar, aşa cum ne-am exprimat deja bănuiala, doar aflarea unui adevăr hieroglific. pre/. iată. ca să /Jecm aşa. un om predestinat Filosofici Veşmintelor? Ceea ce îl aduce în postura de a privi, îl obligă să privească dincolo de Aparenţa lucrurilor în chiar Esenţa acestora. Congenitală să „Pasivitate" este întreţinută de toate convulsiile norocului său. Exclus de peste tot. numai astfel uleiul pluteşte deasupra apei. interzicându-i-se orice implicare în vreo Angajare din orice Comunitate publică: nu are parte decât de Singurătate şi de o Viaţă dedicată Meditaţiei. Timp de ani şi ani la rând. Întreaga energic a existenţei sale este dirijată spre o singură menire: să îndure durerea, dacă nu o poate înlătura. Astfel

192 Thomas Carivic încât Aparenta lucrurilor îl oprimă pretutindeni, îi pune obstacole în cale şi îl ameninţ cu cea mai înfiorătoare distrugere: nu-şi poate găsi pacea şi tăria decât pătrunzând victorios în miezul Lucrurilor. Dar nu este această trecere dincolo de Aparente, sau de veşminte, în esenţa Lucrurilor, chiar preambulul la o Filosofie a Hainelor"? Nu discernem oare în toate acestea uncie repere ale căii spre adevărata valoare a unei astfel de Filosofii; şi ce formă trebuie să în această Filosofie – cu un asemenea om şi într-o asemenea epocă?

Poate că intrând în Cartea a Treia, cititorul binevoitor bănuieşte cât de cât la ce se angajează: să sperăm, de asemenea, că în ciuda tuturor fantasticelor Peşteri biiiluile de Vise prin care. urmându-l. vrând-ocvrând. pe Teufelsdrockh. va trebui să rătăcească. va putea, totuşi, zări din când în când licărirea unei Stele Polare ferme.

CARTEA III

I. INCIDENT ÎN ISTORIA MODERNĂ

Încă de la începutul Cărţii sale asupra Hainelor, Teufcisdrockh s-a manifestat tot mai mult ca un iubitor şi

cfmlălor de miracole. Te frapa, din toate nebulo/ilăţile sale perverse, cu ce forţă vizionară şi cu ce curaj pătrundea în misterele Lumii: recunoscând în cele mai măreţe fenomene perceptibile, în măsura în care i-o permiteau Simţurile, doar Straiul nou sau pe cel u/at: dar descoperind sub acesta o Esenţă celestă, pe care o scoica mereu la iveală: şi în timp ce. pe de o parte, călca în picioare vechile Zdrenţe ale Materiei, cu toate zorzoanele lor. împingându-le în noroi, propovăduia cu exaltare, pe de altă parte. Spiritul ca fiind deasupra tuturor principiilor şi puterilor pământeşti şi îl preamărea, chiar în formele lui cele mai de jos, cu un adevărat Misticism Platonic. Ce urmărea, în ultimă instanţă, eroul nostru, aruncându-şi astfel focul grecesc127 în Garderoba generală a Universului; la ce avea să ducă o asemenea mai mult ori mai puţin totală sfâşiere şi ardere a Hainelor pe tot cuprinsul Vieţii Civili Aile şi al Speculaţiei? Cu atât mai mult cu cât nu era deloc Adamist. În niciun sens. şi nu putea recomanda, ca Rousseau. Nuditatea trupească sau intelectuală sau reîntoarcerea la starea de sălbăticie: cititorilor noştri le este dat să descopere toate

127) Material incendiar Coloşii în ră/hoaie în Anticlulalo şi în Kvul Mediu, descris t puţind arde şi sub apă.

Thoinas Carivic lucrurile amintite mai sus; acestea sunt. În fond, obiectivul principal şi scopul Filosofici Veşmintelor a Profesorului Teufcisdrockh.

Să precizăm, totuşi, că acest (el nu este aici atât dezvoltat, cât mai curând expus şi dispus pentru dezvoltări ulterioare. Urmează să-i călăuzim pe Prietenii noştri britanici în noua Ţară-a-Aurului şi să le arătăm minele: în niciun caz pentru ca să-i extragem şi să-i epuizăm bogăţia, care rămâne oricum veşnic inepuizabilă. Odată ajunşi acolo, fiecare să sape pentru ci însuşi şi să se îmbogăţească.

Incursiunea noastră într-o Lucrare nlâl de indescriptibil de capricioasă cum este cea a Profesorului nici nu poate acum. mai mult ca la început, să fie

neabătută, pas cu pas. ci cel mult în salturi. Indicii semnificative ies în evidenţă ici şi colo: care. pentru ochiul critic care e atent atât la ansamblu, cât şi la detalii, iau forma unei scheme fundamentale a întregului: ca să le sciccic/e cu discernăiuânt. astfel încât să fie posibil să se treacă de la un salt la următorul şi (conform vechii noastre imagini) să se alcătuiască un Pod de Trecere prin legarea lor unul de celălalt: aceasta continuă să fie. ca şi mai înainte, unica noastră metodă. Dintre astfel de puncte de lumină plutind printre atâtea lucruri informe despre J’erfrctihuilâii. următorul ni s-a părut demn de a fi scos în evidenţă:

„Poate că cel mai remarcabil incident din Istoria Modernă”, spune Teufcisdrockh„Nu este Dicta de la Worms1” * şi cu atât mai puţin Bătăliile de la Austerlitz. de la Walerloo, de la Peterloo129 sau oricare altă Bătălie; există însă un incident trecut neglijent cu vederea de majoritatea Istoricilor şi tratat drept ridicol de alţii: mă refer la faptul că George Fox şi-a făcut un costum din Piele. Acest bărbat, primul dintre Qunkeri 1” şi pantofar de meserie, a fost unul dintre cei cărora, sub o formă mai bnită sau mai pură. Ideea Divină a Universului s-a milostivii să li se arate: şi să strălucească în sufletele

1: 8) Ora «din landul german Ilesse, pe Rin. unde a MII loc în l.<21 Diola în cadrul căreia Martin loilher a lost condiininat pentru erzie.

IM) După Câmpiil Simţului l’olrii de lângă Mancliesler. locul unde a avul loc masacrarea radicalilor engle/j. la 16 august 1X19.

130) Membru al comunităţii „Societatea IVielenilor”. inliinlală de (icorge I; o\ în 1650: cuvin! derivai de la îndemnul fondatorului ei. de „a tremura” (io qituk) în lua cuvântului Domnului.

tor, străbătând toate carapaccic Ignorantei şi ale Decăderii terestre, într-o inexprimabilă Grozăvie şi Frumuseţe; care sunt pe drept cuvânt consideraţi Profeţi, posedaţi-de-Dumnezeu; sau chiar Zei. cum s-a întâmplat în

unele perioade. Stând în dugheana lui; tăbăcind piei, înconjurat de cleşti, sfoară muiată în smoală, saci/, perii de porc şi o grămadă de resturi fără nume. tânărul acesta avea. totuşi, un Spirit Viu doar al lui; şi o veche Cntre Inspirata prin care. ca printr-o fereastră, putea privi în înalt şi izbutea să-şi /Crească cerescul Cămin. Truda de a face zilnic o pereche de pantofi, chiar învecinată cu o oarecare perspectivă de a face rost de hrană, cu o onorabilă stăpânire a Meseriei de Pantofar şi poate cu demnitatea de Agent de Ordine peste această provincie ci/mărenscă numai a lui. ca o încoronare a anilor lungi de muncă asiduă, nu repre/cnla în niciun caz o satisfacţie suficient de mare pentru o astfel de minte: dar în timp ce făcea găuri şi bătea cu ciocanul, ajungeau mereu piuă la el armonii sonore din Ţara aceea îndepărtată, se pogorau asupra lui Splendori şi Spaime; căci acest Pantofar, aşa cum am mai spus. era Bărbat; iar Templul Imensităţii în care fusese trimis să oficic/e ca Om era plin de mistere sacre pentru ei.

Clericii din vecinătate. Gardienii şi Interpre (îi hirotonosiţi ai aceluiaşi mister sacru îl ascultau vădit plictisi (i atunci când venea să-i consulte şi-l sfătuiau, ca o soluţie a unor asemenea îndoieli, să „bea berc şi să danse/e cu fetele”. Orbi cârmaci ai orbilor! La ce bun să perceapă şi să mănânce zeciuiala; la ce bun să-şi pună pe cap pălării plate şi să se încingă cu stihare şi sutane, precum şi cheltuielile pentru biserică, mascarada, orgile şi alte sporovăieli despre acest loc de pe Pământul Domnului – dacă Omul nu este decât o Maşină brevetată de Digerat, iar pânicccic şi Accesoriile lui constituie Marca Realitate? Fox le-a întors spatele cu lacrimi în ochi şi cu un sfânt dispre. revenind la bucă (de lui de Piele şi la Biblia sa. Munţi de obstacole, mai înalţi ca Elna. se îngrămădiseră peste Spiritul acela: dar, fiind Spirit, nu putea să zacă îngropat acolo. Timp de /ilc şi nop (i lungi, sfâşiat de o agonic mută. a luptat şi s-a /bătut el. cu forţa unui om, ca să se elibereze: cum se înălţau şi se legănau munţii care-l ţineau prizonier, în timp ce spiritul gigantic îl scutura

dintr-o parte în alta şi-l răpea spre lumina Cerului! Dacă oamenii ar fi cunoscut-o. şi-ar fi dat seama că dugheana asta din Leiccster era un loc mai sfânt decât

Thoinas Curivic orice Vatican sau altar de la Lorcito131. „Sunt atât de acoperit de bandaje, atât de stânjenil şi de îngrădit”, geme el... de mii de cereri, obligaţii, legături, cârpe şi zdrenţe, încât nu pot nici să văd. nici să mă mişc: nu-mi mai aparţin mic. ci Lumii: iar Timpul zboară iute. Cerul e înalt şi Iadul profund: Omule! – adună-te. dacă ai puterea Gândirii! De ce nu: în fond. ce mă ţine legal aici? Nevoia, nevoia! Ha. nevoia de ce? Oare plata pentru toţi Pantofii de sub Soare mă va duce în acel îndepărtat Ţinut al Luminii? Numai Meditaţia poate face asta şi Ruga fierbinte către Dumnc/cu. Am să iau calcă codrului: scorbura unui copac mă va adăposti, fructele sălbatice mă vor hrăni: cil despre Haine, nu pot oare să-mi cos un costum trainic din Piele?”

„Pictura în Ulei cu subiecte istorice”, continuă Teufcisdrockh... este una dintre Artele pe care nu le-am practicat niciodată: astfel încât nu pot să-mi dau seama dacă acest subiect ar fi uşor de transpus pe pân’/ă. Deşi mi s-a părut adeseori că o asemenea primă fulgerare a Liberei Voinţe a omului, întru luminarea către Zi a Nopţii Haotice care ameninţă să-l întemniţe/e în (arcurile şi ororile ei. ar fi unica măreţie a Istorici Ar fi nevoie de un viguros Michelangelo sau de un Rosa”: cu ochi vi/.ionar şi inimă înţelegătoare, ca să-l /ugrăvească pe George Fo\ în dimineaţa aceea când şi-a desfăcut pentru ultima oară bancul de lucru, a tăiai pieile de vacă în modele nemaiînlâlnite şi le-a cusut într-o atolcuprin/ăloare Teacă dintr-o bucală, opera de adio a uneltei lui de ei/mar! Coase mai departe, nobil Fox: fiecare împunsătură a micului tău instrument străpunge inima Sclaviei, a Adorării Luminii şi a Zeului Mammon. Coatele tale zvâcnesc puternic, ca braţele unui înolător. şi fiecare mişcare te duce peste şanţul închisorii, în care Vanitatea îşi are Atelierul şi Târgul de Vechituri, spre tărâmnt adevăratei Libertăţi; fie ca după ce efortul tău te va face să-ţi atingi ţinta, să existe

în Europa largă un Om Liber, iar acela să fii tu!

Există deci întotdeauna o cărare de la cele mai insondabile hăuri către cele mai ameţitoare înălţimi: iar pentru Cei Sărmani a

”) Este vorba de Casa Santa. Casa Fecioarei Maria de la l. oiello. ”) Salvator Roşa (1615 – 1673). picior italian Mascul la NeaX>lo. s (xxiali/.ai în peisaje şi scene de hâlâlie.

Întror Resfirtus fost publicată şi o Evanghelic. E lucru sigur ca dacă. aşa cum afirmă EXA – lembert”. ilustrul meu omonim. Diogenc. a fost cel mai mare om al Antichităţii pentru simplul fapt că se afla în căutarea unui Om. atunci, din motive mult mai întemeiate. George Fox este cel mai mare dintre Moderni; şi chiar mai mare decât Diogenc însuşi: căci şi că se sprijină pe temelia de diamant a Bărbăţiei sale. respingând orice proptele şi tutele; fără să subestime/.c. totuşi. Pământul. În Mândria sa pe jumătate sălbatică; ci mai curând pre (uindu-l ca pe un loc care îi oferă căldură şi hrană, privind spre Centri de pe Pământul său şi sălăşluind într-un clement de Milă şi Adorare, cu o Tărie mută pe care Butoiul Ciniciului114 n-a cunoscut-o niciodată. Butoiul acela a fost într-adevăr măreţ, un templu din care demnitatea şi caracterul divin al omului erau în mod dispreţuitor propovăduite în lume: dar mai măreaţă este Carapacea de Piele, pentru că aceeaşi predică era rostită acolo, dar nu cu Dispreţ, ci cu Dragoste”.

„Costumul trainic” al lui George Fox. cu tot ce avea el. s-a făcut praf şi pulbere de aproape două secole: de ce este el adus în discuţie acum. În legătură cu J’or/celih Hiinten Socicitiii ţ Nu dintr-un orb spirit parţi/an şi sectar: Teufcisdrockli e departe de a fi Quaker; cu toate tendinţele sale pacifiste, nu l-am văz. ul oare. În scena aceea de la Capul Nord. cu Arhanghelul Contrabandist, mâiumid arme de foc?

În ce ne priveşte, cunoscându-i profundul Sans-cnlollisme. acest pasaj conţine mai multe semnificaţii decât poate percepe urechea, în acelaşi timp. cine se poate

împiedica să nu /îiubească la această onestitate şi simplitate beo (ianăur> (dacă ca nu ciuma conţine o satiră disimulată) cu care este evocat aici… Incidentul” acela; şi. În maniera ambiguă a Profesorului, pe cil de clar îndră/nea poate s-o facă la Weissnichhvo. suntem îndreptăţiţi să credem că Incidentul” este recomandat spre imitare! Anticipează oare Teufcisdrockh că în epoca aceasta de rafinament, orice categoric considerabilă a

1”) Jean le Roiul D'Alembert (1717 – 17X.1). filosof şi enciclopedist francez.

114) Aluzie la Diogene (412? – 32.V.> i. c.n.). lilosol cinic grec, cunoscut pentru ascetismul său.

”) Anicius Manlius Severinus lioclius (4X0 – 524 c.n.). filosof ronian cure a încercat să imhine ideile lui l'Ialon. Anslolcl ţi /. enon cu principiile creştine.

Thoinas Curivle

Comunităţi, aducând mărturie împotriva „zeului Mamnton” şi scăpând de ceea ce el numeşte „Atelierul şi Târgul de Zdrenţe al Vanităţii”, unde unii dintre ei sunt fără îndoială exploataţi, maltratra (i şi traşi pe sfoară, se va proteja cu teci strâmte de Piele? n ultimă insian (a, ideea e ridicolă. Va renunţa Majestalca Sa la veşmintele de ceremonie, la Frumuseţea /or/oanelor şi a rochiilor cu trenă, în schimbul unei a doua epiderme din piele tăbăcită? Schimbare prin care Huddersficid. Maiiclicsler, Coventry. Paisicy şi Ba/arul-Fantezie116 ar fi redus la o pustietate sărăcăcioasă: şi numai Day şi Martin137 ar profita? Căci. chiar şi aşa. nebunescul vis cu ochii deschişi al lui Teufcisdrockh. care presupunem că arc drept dedesubt intenţia de a nivela Societatea (niwlând-o. cu o reală înverşunare, într-o uriaşă mlaştină capabilă să înghită lotul!) şi de a obţine astfel efectele politice ale Nudităţii fără consecinţele frigorifice sau de altă natură ale acesteia, nu va putea fi rea l i/al. Nu va cumpăra oare bogatul un costum impermeabil din Piele de Rusia: iar Frumoasa din înalta societate nu va ieşi în lume îmbrăcată în marochin roşu sau azuriu, căptuşit cu piele de căprioară: pielea neagră de vacă fiind lăsată pentru

Salahorii şi Gibconiţii” din această lume: şi toate vechile Distincţii să fie astfel restabilite?

Sau arc oare Profesorul propriile lui intenţii şi mai ascunse: şi râde pe sub mustaţă de observaţiile şi de glosele noastre, care nu sunt de fapt decât o parte din materialul pe ea r el avem

116) Oraşe renumite pentru mătăsurile. danielele şi catifelele lor. primele trei din Anglia, ultimul din Seoţia.

1) 7) Mari fabricanţi londonezi de produse de marocliinânc. din timpul lui Cai l>le. 131) Locuitori ai anticului sat palestinian Gilieon. condamnaţi de Iosua sa ţie doar luaţi.

II. VEŞMINTE BISERICEŞTI

Nu mai puţin discutabil este şi Capitolul său asupra Veşmintelor Bisericeşti, care posedă distincţia suplimentară de a fi cel mai scurt din tot Volumul, îl vom traduce în întregime:

„Este inutil să se presupună că înţeleg prin Veşminte Bisericeşti mult mai mult decât Sutanele şi Stiharele: nu am deloc de gând să mă refer la obişnuitele mărunţişuri ale Hainelor de Duminică cu care se duc oamenii la Biserică. Departe de mine ghidul acesta! Veşmintele Bisericeşti constituie în vocabularul nostru Formele. Veşmintele sub care oamenii au întruchipat şi şi-au repre/entat în diferite perioade Principiul Religios: adică au în/csiral Ideea Divină a Lumii cu un Tmp sensibil şi practic activ, astfel încât acesta să se afle printre ei ca un CUVÂNT viu şi dălător-de-viaţă.

Dincolo de orice modalitate de exprimare, acestea sunt cele mai importante dintre toate veşmintele şi podoabele Existenţei Umane. Ele sunt mai întâi. aş putea spune, toarse şi ţesute de acea minune a minunilor. SOCIETATEA; deoarece numai atunci când „doi sau trei oameni se sering la un loc”, se manifestă pentru prima oară în mod vi/.ibil Religia existentă spiritual şi realmente indestructibilă, deşi în stare latentă, în fiecare dintre ei (prin „limbi despicate de foc”), şi caută să se îninipe/e într-o Comunitate şi într-o Biserică Militantă concrete. Mai

mult decât magică, mistică este acea Comunitate care uneşte Suflet cu Suflet, ambele privind către cer: pentru prima dată un Suflet comunică aici cu adevărat cu alt Suflet; căci doar privind spre cer. indiferent ce veţi înţelege prin aceasta, şi nu spre pământ. Încep cu adevărat să fie posibile ceea ce numim noi Uniune. Dragoste reciprocă. Societate. Cât de adevărate sunt cuvintele

200 Thomas Curivle lui Novalis119: „E sigur ca în clipa când pot convinge altă minte de adevărul ei. Credinţa mea câştigă infinit de mult!" Priveşte-ţi Fratele în faţă. uită-te în ochii lui în care licăreşte focul radios al Blândeţii sau în cei în care arde cu vâlvălăi sinistra conflagraţie a Manici; simte cum propriul tău Suflet atât de liniştit este imediat cuprins involuntar de aceeaşi înflăcărare şi cum ardeţi şi vă reflectaţi unul pe altul până când deveniţi o nesfârşilă flacără confluent;! (de Dragoste atotînvăluiloare sau de Ură pe viaţă şi pe moarte): şi spune alunei care este virtutea miraculoasă care se propagă din om în om. Iar dacă aşa se întâmplă în ciuda tuturor carapacelor blindate ale Vieţii noastre Pământeşti. cu atât mai mul l va fi astfel atunci când este vorba despre Viaţa Divină şi când EUL intim, ca să X. iccm aşa. intră în legătură cu alt intim EU!

La asta mă refeream atunci când spuneam că Veşmintele Bisericeşti sunt mai întâi toarse şi ţesulc de Societate; manifestarea exterioară a Religiei îşi are rădăcinile în Societate, iar Societatea devine posibilă prin Religie. Mai mult. poate că orice Societate posibilă, din trecut ori din /. ilele noastre, poate fi foarte bine reprezenlată plau/ibil şi integral sub forma unei Biserici, graţie uncia sau alteia din următoarele trei situaţii: o Biserică propovăduind şi profeţind cu glas tare. care este cea mai bună: apoi o Biserică ce se străduie să propovăduiască şi să facă profcu. dar n-o poate face înainte de Ziua Cinci/ceimii care îi este proprio; şi a treia, cea mai păguboasă, o Biserică devenii;! mula de bătrâneţe sau care nu-i în stare decât să mormăie cuvinte delirante înainte de a dispărea. Cel care-şi închipuie că prin Biserică se înţeleg aici Ordinele Religioase şi Catedralele, iar prin

propovăduire şi profeţie doar predicile şi psalmodicrca”. declară profel icul Profesor... n-are decât să continue să citească şi să aibă inima uşoară (y. ctrosti n MmJn’s)”.

„Dar în ceea ce priveşte ceea ce numim noi Biserică şi Veşmintele Bisericeşti recunoscute în mod special ca atare, remarc cu destulă teamă că (ară asemenea Veşminte şi Ţesături sacre Societatea n-ar fi existat şi n-ar exista. Căci dacă Guvernul este. să xiccm.

„*) Pseudonimul lui Friedrich beopold von llardoniwrg (1722-IXOI). discipol al filosofului german Fichle şi unul dintre cei mai mari pocii romonlici europeni.

Sartor Kesurtus 201

EPIDERMA Organismului Politic, care menţine în coc/iune şi protejează totul; iar breslele Meşteşugarilor şi Asociaţiile Industriale, ţinând de munca manuală sau de cea intelccluală, constituie Hainele Carnale, ţesuturile musculare şi osoase (care se află xuh această EPIDERMĂ) pe care se bizuie şi datorită cărora funcţionează Societatea: atunci Religia constituie Ţesutul Pericardic şi Nervos intern, care administrează Viaţa şi încă!/. este Circulaţia întregului. Fără care Ţesut Pericardic. Oasele şi Muşchii (Industriei) ar fi inerţi sau animaţi doar de o vitalitate Galvanică: EPIDERMA ar deveni o piele /bărcită sau o piele brtitfi. supusă unui proces rapid de pulrc/irc: şi Societatea însăşi ar deveni un schelet mort. ce merita să fie îngropat. Oamenii n-ar mai constitui o Societate, ci o Turmă: starea aceasta din urmă n-ar putea nici ca dăinui. transformându-se treplal şi obligatoriu în discordie egoistă universal;! în ură. izolare primitivă şi haos; astfel încât, am putea adăuga, însăşi pulberea şi cadavrul Societăţii s-ar pierde în neant. Astfel sâni privite – ca având o importanţă supremă şi vădindu-şi calitatea de clemente de sprijin universale – Veşmintele Bisericeşti de către oamenii civilizaţi şi chiar de către cei raţionali.

Între timp, în epoca noastră Lumească, aceleaşi Veşminte Bisericeşti s-au rupt din păcate în coate: mai rău. multe dintre ele au devenit simple Forme fără conţinut sau Măşti, sub care nu se mai află niciun Chip sau Spirit viu: ei

numai păianjeni şi gândaci murdari, în hoarde oribile, care-şi urmea/ă menirea mi/crabilă: iar masca le hipnoli/e/ă încă cu ochii ci de sticlă. hilr-un simulacru fantomatic de Viaţă, la o generaţic-şi-jumălate de când Religia a dispărut cu totul în spatele ci şi îşi ţese într-un ungher ascuns noile Veşminte în care să-şi facă din nou apariţia şi să ne binecuv inic/e pe noi. pe fiii sau pe nepoţii noştri. Preotul, în calitate de Interpret al Divinului, este cel mai nobil şi mai înalt plasat om, aşa cum Preotul Mincinos (Sclicin-priester) este cel mai fals şi mai josnic: şi nu încape nicio îndoială că Veşmintele lui Canonice, chiar de-ar fi Tiara Papală, îi vor fi luate într-o zi ca să se facă din ele bandaje pentru răniţii omenirii; sau chiar ca să fie arse cu iască în scopuri ştiinţifice ori culinare. Toate

202 Thoimis Carivic acestea, nelalocul lor aici. vor fi detaliate în Cel de-al Doilea Volum al meu. Despre Regenerarea sau Renaşterea Societăţii; volum care, întrucât se ocupa practic de Purtarea. Distrugerea şi Reţescrca Ţesăturilor sau Veşmintelor Spirituale, formea/ă, la drept vorbind. Partea Transcendentală sau Finală a acestei lucrări pe care am scris-o despre l'eşminte, volum care este deja în fa/ă de redactare”.

Punct în care. Iară nicio altă expunere, observaţie sau comentariu. Teufcisdrockh îşi încheie. obligându-l şi pe Editor să tacă acelaşi lucru, acest capitol aparte despre Veşmintele Bisericeşti!

III. SIMBOLURI

Poate că sensul acestor afirmaţii anterioare va fi elucidat dacă vom însera aici o parte dintre speculaţiile Profesorului nostru asupra Simbolurilor. A expune în întregime doctrina sa ne-ar depăşi realmente capacitatea: nicăieri nu este el mai misterios şi mai obscur decât atunci când susţine că... Imaginaţia este un organ al Divinului”, şi în felul în care afirmă că „prin aceasta. Omul. deşi bazându-se. după cât se pare. pe capacitatea sa redusa de a Vedea, coboară lotuşi în profunzimile insondabile ale Invi/ibilului. Invi/ibil pentru care însăşi Viaţa sa constituie adevărata întrupare”. Omiţând aceste aspecte înalt

transcendentale ale problemei, să studiem eclectic (fie din Pungile de Hârlic. fie din Volumul Tipărit) puţinul care parc logic şi practic şi să-l ordonăm inteligent, pe cât de coerent ac va fi cu putinţă, în chip de prefaţă, redăm următoarele remarci, deloc lipsite de bun simţ:

„Cine va vorbi despre sau va cânta”. exclamă Profesorul nostru, „efectele binefăcătoare ale Tăinuirii? TĂCEREA şi SOLITUDINEA! Ar putea fi încă înălţalc Altare în cinstea lor (dacă aceasta ar fi vremea propice înălţării de allare). consacrate adorării universale. Tăcerea este clementul în cadrul căruia marile lucruri capătă formă şi se unesc între ele: pentru ca în cele din urmă. să poată ieşi la iveală, perfect cristaline şi maiestuoase, în lumina deplină a Vieţii, pe care au menirea să o dirije/e. Nu numai Taciturnul William, ci toţi oamenii de valoare pe care i-am cunoscut, cei mai lipsiţi de diplomaţie deopotrivă cu cei mai puţin abili, evitau să flecărească despre ceea ce crccau şi proiectau să facă. Mai mult. În perplexităţile tale umile, străduieşti-le xfi (i ţiie M/-n ///; /; de o: i: ţelurile şi datoriile tale vor fi mult mai clare a doua /. i; câte resturi şi cită pleavă au măturat din line truditorii aceştia muţi. odată amuţite zgomotele inoportune! Se întâmplă prea des ca Vorbirea, după cum a

204 Thonias Carlyle definit-o francezul, să nu fie arta de a disimula Gândirea; ci de a o înăbuşi şi a o anihila, astfel încât să nu mai existe nimic de ascuns. Şi Vorbirea este grandioasă, dar nu cea mai grandioasa. Aşa cum suna Inscripţia elveţiană: fyrechen ist xilbern. Schweigen ist golden (Vorba e de argint, Tăcerea e de aur); sau cum aş putea eu să o exprim: Vorba aparţine Timpului. Tăcerea Jinc de Veşnicie.

Albinele nu lucirea/ă decât în întuneric: Gândirea nu lucreaxă decât în Tăcere; şi nici Virtutea nu se manifestă decât în Taină. Nu lăsa mâna ta stingă să ştie ce face dreapta! Şi nu vei destăinui nici măcar inimii talc „secretele cunoscute de loţi”. Nu este oare Discreţia (Schanin) solul pe care cresc toate Virtuţile, bunele maniere şi clica? Ca orice altă plantă. Virtutea nu va creşte

decât dacă rădăcinile ci sunt ascunse, ferite de ochiul soarelui. Dacă soarele pătrunde până la ea sau dacă chiar tu însuţi o priveşti fie şi pe furiş, rădăcinile se usucă şi nicio floare nu-ţi va bucura sufletul. Oh. Prietene, atunci când contemplăm frumoasele jerbe de flori care încununca/ă. de exemplu, sălaşul Căsătoriei şi înconjoară viaţa omului cu miresme şi culori Cereşti, ce mână nu l-ar lovi pe nemernicul tâlhar care le smulge din rădăcini şi. cu o satisfacţie rânjită şi grohăită, ne arată bălegarul din care cresc şi înfloresc ele”! Oamenii vorbesc mult despre Presa Tipărită, cu Ziarele ci: du IHminel! 140 Ce sâni toate acestea faţă de Haine şi de Fierul de Călcat al Croitorului?

Înrudită cu incalculabilele influenţe ale Tăinuirii şi în relaţie cu lucruri şi mai mari este acţiunea minunată a Simbolurilor, într-un simbol există atât tăinuire, cât şi revelaţie: apare deci de aici. prin acţiunea comună a Tăcerii şi Vorbirii, o semnificaţie dublă. Iar dacă vorbirea este ca însăşi elevată, iar Tăcerea oportună şi nobilă, cât de expresivă va fi unirea lor! Cel mai comun Adevăr ni se pre/iulă astfel proclamat cu o cu totul nouă forţă în inullc Măşti pictate sau în simple embleme de Sigilii.

Deoarece prin intermediul Simbolurilor pălnmde Imaginaţia cu misticul ci tărâm miraculos în micul domeniu al Simţurilor şi face corp comun cu el. În Simbolul propriu-/.is. În ceea ce putem noi numi

140) Ceruri!

Sartor Resiirlus 205

Simbol, există întotdeauna, mai mult sau mai pul i u distincte şi directe, o oarecare întruchipare şi revelaţie a Infinitului; Infinitul este astfel obligat să se îmbine cu Finitul, să devină vi/.ibil şi oarecum tangibil. Ca atare, de Simboluri este omul călâu/JI şi dirijat, făcut fericit sau nenorocit. El se află pretutindeni înconjurat de Simboluri, recunoscute ca atare ori nu: Universul nu este decât un Simbol incomensurabil al lui Diininc/cu; mai mult ce altceva este omul. la rigoare, decât un simbol al lui Dumnc/cu? Tot ceea ce face el este simbolic: o revelaţie a Sensului forţei mistice, predestinată binelui, care se află în

ei; o... Evanghelic a Libertăţii” pe care ei. ca... Mesia al Naturii”, o propovăduicşic cum poate, cu fapta şi vorba. Nu o Colibă clădeşte el. ci întruparea Vi/ibilă a Ghidului; dar care poartă amprenta lucrurilor invizibile; şi care este. În sens transcendental, atât simbolică, cât şi reală”.

„Omul”, spune Profesorul în altă parte, în contrast i/.bilor cu aceste extraordinar de avântalc descrieri, cărora trebuie să le punem capăt aici. la marginea neantului... Omul are din naştere ceva din caracteristicile burniţei. Şi poate că din toate aceste caracteristici. care l-au marcat întotdeauna, cea care îl apropie cel mai mult de bufniţă este. dacă ne gândim bine. doctrina actualilor noştri Creatori de Motive. Omul a recurs la trucuri destul de fantastice la vremea lor; şi-a imaginat că este o mulţime de lucruri, chiar şi un corp animat din Sticlă; dar faptul de a-şi imagina că este o Balanţă inertă de Fier. destinată cântăririi Durerilor şi Plăcerilor, i-a fost re/crval în epoca aceasta din urmă. Şi iată-l aici. În Universul lui ca o uriaşă Iesle plină cu fin şi spini, cărora trebuie să le compare greutatea; şi parc să aibă urechi destul de lungi. Amantul de el! Bântuil întruna de fantome: când chinuit de coşmaruri şi vrăjit; dud dus de nas de preoţi şi tras pe sfoară; dar permanent chinuit. Iar acum Geniul Mecanic îl apasă mai mult decât orice Coşmar; până când îi este smuls Sufletul şi nu-i mai rămâne decât un fel de Viaţă Digestivă. Mecanică. Pe Pământ şi în Ceruri nu vede decât Mecanisme; nu se mai teme de nimic altceva, nu mai speră în nimic altceva: lumea ar putea într-adevăr să-l facă bucăţi; dar n-ar putea el oare înţelege Doctrina Mobilurilor – să le evalueze în mod inteligent şi să alcătuiască din ele un mecanism care să-şi exercite forţa în sens invers?

206 Thonuis Carivic

Dacă n-ar fi. aşa cum s-a spus. orbit de vrăjii, ţi-ar trebui decât să-i spui să-şi deschidă ochii şi) privească, în ce (ară. În ce timp s-a derulat până acum istoria omului sau viaţa oricărui om în conformitate cu nişte „Mobiluri” calculate ori calculabile? Ce faceţi din Creştinismele. Cavalerisnicic. Refornicic. Marscic/cic şi Regimurile

voastre de Teroare? Mai mult. poate că însuşi Şlefuilorul-de-Mobiluri x-n imirtlyoxtit] Va îndura pururi doar o Alegere contestata? Să-l lăsăm în scama Timpului şi a \ iriuţii vindecătoare a Naturii.

„Da. Prieteni”, observă Profesorul în altă parte... nu capacitatea noastră Logică şi de Estimare, ci puterea noastră Imaginativă este Stăpânul nostru: aş putea spune că este Preotul şi Profetul care ne îndrumă spre Cer: Magicianul şi Vrăjitorul nostru care ne îndrumă spre Infern. Da. chiar şi pentru cel mai împătimit Scnxual. ce sunt Simurile decât instrumentul lmaginaţiei: vasi din care ca bea? Chiar şi în cea mai anostă e\islenţă există înloldea na o licărire, fie de Inspiraţie, fie de Nebunie (fiecare este oarecum liber să aleagă una dintre acestea două), care i/. vorăsic din veşnicia din un şi luminca/ă cu culorile ci bucă (ca noastră de Timp. Injcicgere; este într-adevăr fereastra noastră şi nu putem să o facem al de transparentă pe cât ani vrea: Imaginaţia este ochiul nostru. cu retina lui dătătoare de culoare, fie ca sănătoasă sau morbidă. N-am văz. ut oare cu însumi cinci sute de solda) i vii. transformaţi în carne pentru corbi pentru o bucată de bumbac lustruită căreia îi spuneau Steagul lor: care. dacă ai fi vândut-o la un col (de stradă, n-ai fi luat pe ea mai mult de trei bani? Nu s-a ridicat oare toată Na [iunca Maghiară, ca un Atlantic tumultuos stârnit de airac (ia lunii, atunci când Dniguul de împărat Iosif a vârât în buzunar Coroana lor de Fier: un Obicei, aşa cum s-a remarcat cu pertinentă, a cărui mărime şi valoare comercială abia dacă le depăşea pe cele ale unei potcoave? m şi prin Simboluri, conştient sau nu. trăieşte, munceşte şi îşi află omul raţiunea de a exista: mai mult. vremurile acelea sunt considerate ca fiind cele mai nobile, recunoscute ca având cea mai înaltă valoare simbolică şi sunt pre (uite cel mai mult. Căci nu constituie, de când lumea, orice revelaţie mai obscură sau mai clară a Divinului, un Simbol – pentru cel care are ochi să vadă?

— Sartor Resartus 207

Nu pot să nu observ, totuşi, că Simbolurile au atât o

valoare extrinsecă, cât şi una intrinsecă; cel mai adesea doar pe prima. De pildă, ce era în Pantoful acela cu crampoane pe care Ţăranii îl purtau ca pe un stindard, ca însemn al acelui Bauernkrieg (Războiul Ţăranilor) al lor? Sau în Punga purtată în vârf de băţ, în jurul căreia Săritntocii olandezi, mândri de porecla de Cerşetori, s-au strâns cu eroism şi l-au bătut chiar pe Regele Filip? Toate acestea nu aveau nicio semnificaţie intrinsecă, ci doar una extrinsecă: ca orice Flamură ocazională a mulţimilor adunate sub faldurile ci din motive mai mult sau mai puţin sacre; în care unire, aşa cum am menţionat mai sus, există întotdeauna ceva mistic sau ţinând de Divin, în aceeaşi categoric intră sau intrau şi atât de prosteşiile Blazoane heraldice; însemnele militare din toată lumea; şi, în general, toate Costumele şi Obiceiurile naţionale sau care (în de anumite Secte: ele nu au neapărat un caracter divin sau chiar o valoare intrinsecă; dar au dobândit una extrinsecă. Prin toate acestea străbate lotuşi ceva din lumina unei Idei Divine: aşa cum străbate prin înseşi, însemnele militare Ideea Divină a Datoriei, a Vitejiei eroice: a Libertăţii şi Drepturilor, în unele ca/un Mai mult, supremul însemn sub care s-au întâlnit şi s-au îmbrăţişat oamenii, însăşi Crucea, nu avea altă semnificaţie decât una întâmplătoare şi extrinsecă.

Altfel se prezintă însă lucrurile atunci când Simbolul arc o semnificaţie intrinsecă şi incritii ca oamenii să se strângă în jurul lui. Fie ca Divinul să transpară în Simţuri; ca Veşnicia să transpară, mai mult sau mai puţin clar, în Imaginea-Timpului (Zeitbiltl) } Abia atunci merită el ca oamenii să se strângă în jurul lui: şi să se închine în faţa unui astfel de Simbol; şi astfel, din zi în zi. din generaţie în generaţie, i se adaugă o nouă divinitate.

Din această ultimă categoric fac parte toate operele de Artă veritabile; în ele (dacă ştii să deosebeşti o Operă de Artă de o Mâzgălcală Artificială) vei afla Veşnicia întrezărindu-se prin Timp; Divinul devine vizibil. Tot aici s-a suprapus treptat o valoare extrinsecă: Astfel au căpătat o semnificaţie cu totul nouă, în trei mii de ani, anumite Iliade

şi alte asemenea. Dar mai nobile decât toate acestea sunt Vieţile Eroilor inspiraţi de zei; căci ce altă Operă de Artă este atât de divină? Nu putem oare discerne o semnificaţie simbolică şi în Moarte, în Moartea Celui Drept, la fel ca şi în ultima perfecţiune

208 Thomiis Curivic a unei Opere de Artă? în acest Somn divin transfigurat, aidoma calmului Victoriei, coborât pe chipul iubit care nu te mai cunoaşte acum, contempla (dacă o poţi face printre lacrimi) unirea Timpului cu Veşnicia şi slaba licărire a acesteia din urină străvezindu-se prin cea dintâi!

Supremul Simbol este cel prin care Artistul sau Poetul căpăta dimensiunile mărcc ale Profetului, şi loji oamenii pol recunoaşte un Dumnc/cu prezent căruia să i se închine: mă refer la Simbolurile religioase. Aceste simboluri religioase pe care le numim Religii au luat forme foaric diverse: după cum oamenii se găseau la cutare sau cutare nivel de cultură şi cniu capabili să imaipe/e Divinitatea mai mult sau mai piijin bine: uncie Simboluri au valoare intrinsecă trecătoare; multe au doar valoare extrinseca. Dacă vrei să afli în ce măsură a reuşit omul să se înalţe în acest fel. priveşte la Simbolul nostru suprem: la Iisus din Na/arct. la Viaţa şi Biografia Lui şi la ce a urmat după aceea. Gândirea omenească nu a atins încă asemenea Culmi: Creştinismul şi Creştinătatea: un Simbol de un caracter peren, infinit: a cărui semnificaţie va trebui să fie mereu aprofundată şi manifestată.

Dar. În ansamblu, pe măsură ce timpul adânceşte sacralitatea Simbolurilor, în aceeaşi măsură sfârşeşte. cu timpul, prin a le u/a. ba chiar prin a le demiti/a: iar Simbolurile, ca toate Veşmintele terestre, se învechesc. Epopeea lui Homer continuă să fie veridică: dar deşi nu mai este Epopeea noastră, ca străluceşte în depărtare, tot mai puternic şi. totuşi, tot mai slab. ca o stea care se îndepărica/ă de noi. E nevoie de telescopul ştiinţei. trebuie să o reinterprelăm. pentru a ne-o apropia artificial, înainte de a ne da măcar seama că era un Soare. Tot aşa, vine o zi când Thor-ul 11 Runic. cu Eddele lui. trebuie să se piardă

în noapte: când nenumăraţii Mtiinbo-Jumbo1 e africani şi aţi (ia Pawaw” 3 indieni trebuie distruşi pentru totdeauna. Căci toate lucrurile, chiar şi Asircic Cereşti şi cu atât mai mult meteoriţii care intră în atmosfera noastră, îşi au ascensiunea, punctul culminant şi declinul lor.

”) Fiul lui rxiin.

142) Idol la uncie triburi din Alricu de \\ „”) leliţ la indienii nord-amoiiernii.

Şiirlor Kesurlus

Ce-aş putea declara, când lui s-ar spune ca Sceptrul Regal nu este decât o bucată de lemn aurit: ca Arloibrul 1” a devenit o cutie absurdă şi care. aşa cum gândea Caporalul Pistol1 15... nu face nici două parale”. Te-aş putea considera un adevărat Vrăjitor dacă ai putea să redai acestor unelte de lemn virtutea divină pe care o aveau cândva.

De acest lucru poţi fi. totuşi, sigur: dacă vrei să sădeşti pentru Vecie, atunci sădeşte în Capacităţile infinite şi profunde ale omului, în Imaginaţia şi Inima lui: dacă vrei să sădeşti pentru un An sau o Zi. atunci sădeşte în capacităţile lui mărunte şi superficiale, în Egoismul şi Spiritul său Mercantil, dacă poate creşte ceva acolo. Ierarh şi Pontif al Lumii îi vom spune. deci. Poetului şi inspiratului Mcşler-Faur: care. ca Promcicu. să poată modela Simboluri noi şi să poată aduce din Cer un nou Foc. pentru ca să le fixe/e acolo De asemenea oameni nu vom duce niciodată lipsă: poate că nici acum nu ducem, între timp. pe măsură ce lucrurile obişnuite îşi văd de drumul lor, îl considerăm Legislator şi înţelept pe cel care poate măcar să ne spună când un Simbol s-a perimat, pentru ca să-l înlocuim pe nesimţite”.

„În timp ce aveau loc pregătirile ultimei Ceremonii de încoronare din Anglia”, „conchide nepreţuitul nostru Profesor... am citit în Ziarele lor că al Angliei CUIIIJHOII. cel care urmează să provoace Universul la lupul în numele noului său Rege. ajunsese în aşa hal încât putea acum „să-şi încalece calul fără să fie ajutat prea mult” 14; mi-am /.is alunei: lată încă un Simbol oarecum perimai. Din păcate,

oriunde te-ai duce. nu există oare pretutindeni (în acest Târg-al-Zdrenclor care este Lumea) o groa/ă de cârpe şi de boarfe pe post de Simboluri perimate şi u/ale care le înşală, de care le i/beşti şi care te priponesc: şi. mai mult. care. dacă nu le înlături. ameninţă să se acumulc/e şi să te înăbuşe?”

Casela în care se ţine a/ima pentru cuminccâlm a.

145) Ve/i nota 73.

144) Este vorba de încoronarea lui tieorge al IV-lea. rege al Angliei în peiii>ada 1820 – 1X30.

14) Carlyle îţi hale aici joc de ceremoniulul complicai cerul de cliclicl A în cadrul încoronării regikw. – \ngliei.

IV. SCLAVIE

Ajunşi aici. simeni decişi să examinăm pe scurt, sau mai curând să revedem un anume Tratat al Consilierului aulic Heuschrccke. intitulat Asupra Institutului tic Hei>rinmrc à l’u/>îi/nlii-i: pe care l-am găsit, în mod destul de compromişilor (cu pagini rupic şi un miros pâlnm/ător de preparate pe ba/a de aloc), în Punga de Hârtie a Peştilor. Căruia i-am acordat important;! nu de dragul Tratatului propriu-/is. pe care nu punem mare preţ; ci de dragul Notelor marginale, scrise evident de mâna lui Tetifcisdrockh. care îl complicica/ă copios. Credem că unele dintre acestea îşi au locul aici.

În Institutul Consilierului Aulic, cu extraordinarele lui scheme, cu mecanismul Birourilor Corespun/ătoare şi altele asemenea, nu ne vom permite să aruncăm nici măcar o scurtă privire. Ne este suficient să înţelegem că Heuschrccke este discipol al lui Malthus”; şi atât de /. clos în a susţine această doctrină, încât /ciul său literalmente îl devorca/a. Consilierul Aulic este stăpânit de o teamă de Populaţie soră cu moartea: ceva de felul unei idei fixe; apropiată fără îndoi la de formele mai uşoare ale Nebuniei în acel colţ al intelectului său nu se află nicio urmă de lumină: nimic altceva decât o umbră întunecată a Foamei: guri deschise căscându-se tot mai tare: o lume menită să sfârşească în cel mai îngro/ilor mod datorită prea marii densităţi a locuitorilor ei. Înfometaţi până la delir,

ajungând până la un canibalism universal. Ca să poată trage o gură de aer în această agitaţie practic sufocantă pentru o inimă sensibilă. Consilierul aulic consideră sau pretinde că fondarea acestui Institut al lui este cel mai bun lucru pe care-l poate face ei. Aşa încât ne vom ocupa numai de comentariile Profesorului nostru în acesta prin\
mă.

141) Thomas Robert Mallhus (1766 – 1X34). economisi engicx. conlonii le-oi iei căruia ră/hoaiele. foametea; i Mile sâni Iaduri po/. ili\i. dală fiind lendinţa de innuilirc a populaţiei gloliiilin şi a pericolului ca minunii locuitorilor acestuia să depăşească cu mult re/. ervele de hrană şi volumul mondial ai producţiei agricole.

Să remarcăm, deci. mai întâi. că Teufcisdrâckh. ca Radical speculativ, are propria sa viziune asupra demnităţii umane: că palatele şi manierele curtenitoitre ale familiei Zohdarm nu l-au făcut să uite casele ţărăneşti din Fulleral. Pe pagina de garda a Tratatului lui Heuschrccke găsim următoarele muluri vag captivante:

„Doi oameni vencrex. cu un trei. În primul nad. pe Mcşteşuganil sleit de trudă care. cu Instrumente (acute din lut. cucereşte cu hărnicie Pământul şi Tace ca el să aparţină omului. Sfântă este pentru mine Mâna lui aspră. Mâna lui deformată, noduroasă: în care zace, totuşi, o înţeleaptă şi imprescriptibilă, regală, virtute, egală cu Sceptrul acestei Planete. Sfânt este şi chipul rugos. bătui de ploi. ninsori, vânturi şi soare, mânjit de tină. cu inteligenţa sa nativă, căci este chipul unui Om care trăieşte viaţa dată omului. Oh. asprimea la te face şi mai demn de veneraţie, tocmai pentru că trebuie să ne fie milă de tine şi totodată să te iubim! Frate cu soartă crudă! Pentru binele nostru ţi-ai frânt tu spinarea, pentru binele nostru membrele şi degetele tale drepte s-au deformat: tu ai fost Răcanul nostru asupra căruia au că/ut sortii, purtând bătăliile noastre le-ai desfigurat tu atât de mult. Căci şi în line zace o Formă creală-de-Dumnc/cu. dar care nu era menită să fie dezvăluită: acoperită trebuie ca să

rămână cu crustele groase şi cu vânătăile Trudei: iar trupul şi sufletul tău nu trebuiau să cunoască libertatea. Aşa că trudeşte! trudeşte întruna: asta e datoria ta, pe care nu oricine o poate îndeplini: tu trudeşti chiar pentru ceea ce nu trebuie să ne lipsească, pentru pâinea noastră cea de toate zilele.

Există un al doilea om pe care-l venerez şi mai mult: Cel pe care-l vedem trudind pentru ceea ce nu trebuie să lipsească spiritului nostru: nu pentru pâinea noastră cea de loale zilele, ci pentru pâinea Vieţii. Nu-şi face oare şi el datoria: că/. nindu-se să ajungă la Armonia interioară: revelând-o cu fapta şi vorba, prin loale sarcinile sale exterioare. Tic ele măreţe sau josnice? Cel mai măreţ dintre toţi. atunci când strădaniile lui exterioare şi interioare se unesc: când îl putem numi Artist: nu doar Meşteşugar, ci Gânditor inspirai, care cu Instrumente făurite în cer. cucereşte Cerurile pentru noi! Dacă cel sărman şi umil trudeşte ca să avem Mâncare. cel măreţ şi glorios nu

212 Thomas Curivle trebuie, la rândul său. să trudească pentru ca să avem Lumina, îndrumare. Libertate, Nemurire? Pe aceştia doi îi vencrc/ în toate privinţele: restul e pleavă şi praf, pe care viului le duce unde vrea.

Nespus de emoţionant este. totuşi, atunci când îiilâlnesc ambele demnitari reunite; iar cel care trebuie să trudească la vedere pentru cele mai umile nevoi ale omului, trudeşte în ascuns şi pentru cele mai nobile. Nu cunosc nimic mai sublim în lumea asta decât un Sfânt Ţăran, dacă e posibil să întâlneşti astăzi undeva o asemenea făptură. O asemenea făptură te poartă înapoi până chiar la Na/ard: vei vedea astfel splendoarea Cerului izvorând din cele mai umile profund/. Îmi ale Pământului. ca o lumină strălucind în be/na adâncă”.

Şi din nou: „Nu-l plâng pe cel sărman din cauza trudei lui: toţi trebuie să trudim sau să furăm (oncuui am numi furtul), ceea ce este şi mai rău; niciun muncilor credincios nu-şi consideră sarcina ca fiind o joacă.

Sărmanul e flămând şi însetat: dar şi pentru el este hrană şi băutură: el este împovărat şi osieiul: dar şi lui îi trimite Cerul Somnul, şi încă unul din cele mai profunde; în colibele lui afumate, o atmosferă proaspătă şi limpede de Calm şi licăririle capricioase ale Viselor nebuloase îl învăluie. Dar ceea ce mă întristea/ă cel mai mult este faptul că sullelul lui se stinge: faptul că nicio ra/ă de cunoaştere celestă sau măcar p; iniânicascā nu ajunge la el; ei. În be/na haotică, îi ţin tovărăşie, ca două spectre, doar Teama şi Indignarea. Vai. În vreme ce Trupul se înălţa vânjos în toată mărimea sa, sufletul este nevoit să /acă orb. atrofiat, stupefiat. aproape anihilat! Vai. a fost şi ei un Suflu; il lui Ouiune/eu: venii din Cer, dar niciodată revelat pe pământ! Faptul că un Om moare ignorant, având totuşi capacitatea sa de cunoaştere, este pentru mine o tragedie, chiar de-ar fi să se întâmple de mai mult de două/. cei de ori pe minut, aşa cum re/uită din unele calcule. De ce nu este împărtăşită tuturor, cu cea mai mare grijă, fărâma de Ştiinţă pe care a dobândit-o întreaga noastră Omenire din necuprinsul Univers al Ignoranţei?”

Ceea ce urmea/ă adoptă un cu lotul alt ton: „Vechii spartani aveau o metodă mai înţeleaptă: îi c. xpul/au şi hăituiau pe Hoţii” lor.

„”) Sclavi din Sparta anticii apariniiul Mulului ţi închiriaţi nunilor latifundiari la muncile agricole.

Sartor Resartus îi străpungeau cu lancea şi îi tratau ca pe nişte scursori când se înmulţeau prea mult. Aplicând metodele noastre îmbunătăţite de hăituire. Domnul Consilier Aulic, acum. după inventarea armelor de foc şi a trupelor permanente, găseşte că o asemenea hăituire este mult mai lesnicioasă! Poate că în cele mai dens populate ţări. ar putea fi suficiente vreo trei /ilc pe an pentru ca toţi Săracii apţi din punct de vedere fi/. ic. care s-au acumulat în anul respectiv, să fie împuşcaţi. Să lăsăm Guvernelor grija aceasta. Cheltuielile ar fi neînsemnate: ar fi acoperite chiar de carcasele în cauxă. Acestea ar putea fi sărate şi virile în butoaie, dacă. Într-adevăr. cu ele n-ar putea fi hrănite Armata şi Marina, ar constitui cel puţin o hrană

abundentă pentru Săracii infirmi din a/iluri şi din alte instituţii de profil, pe care Caritatea iluminată, nevăzând nimic rău în ele. le-ar putea considera comestibile, în scopul de a-i menţine pe aceştia în viaţă!” 1”.

„Şi totuşi”, scrie el în continuare… trebuie să fie ceva greşit în toate acestea. Un Cal voinic ar valora pe orice piaţă între două/cei şi două sute de Frederici de aur: acesta este preţul lui pentru oameni. Un Om voinic nu numai că nu valoarea/;! nimic în ochii lumii, dar aceasta i-ar oferi bucuros o sumă fixă. dacă s-ar angaja pur şi simplu să se ducă să se spân/ure. Cu toate acestea, care din doi era cel mai inteligent elaborai articol, chiar sub formă de Maşină? Iisuse Hristoase! Un european alb bine înfipt pe cele două Picioare ale sale. cu Mâinile sale având fiecare cinci degete şi cu miraculosul său Cap legat prin lanţurile oaselor de umeri, valorca/ă, aş Ace cu cât cincizeci până la o sută de Cai!”

„Într-adevăr”, exclamă Profesorul în altă parte… Iu. Consilier Aulic Iubitor de Aur, te simţi realmente prea înghesuit! între timp. cât din acest necuprins Glob făcut din pământ şi apă am defrişat şi am săpat noi. practic, până când am făcut să crească pe el tot ce se putea? Cât de densă este Populaţia din Pampasurile şi Savanele Americii; din împrejurimile anticei Cartagiue şi din

150) Posibilă aluzie la cel mai violont pamilcl politic al lui J. Swill (1667 – 1745). intitulat o propunere modestă, în care ceL-lmil senilor iluminist tăcea. Ia modul alegoric, propuneri asemănătoare celor ale lui Curlyle. care i-au adus sentinţa de a Îi legal la Slilpul Infamiei.

Interiorul Africii; de pe ambele coaste ale Altailor şi din Podişul Central al Asiei: din Spania. Grecia. Turcia, din Crimeea tâtărască şi din Kildare-ul 151 Făuritorilor de Bărci din Piele? Dacă am înţeles bine. dacă-i arende/i Pământ unui om pe timp de un an. ci se va putea hrăni pe ci însuşi şi încă al (i nouă. Vai. unde sunt acum Hengist-ii152 şi Alaric-ii153 Europei noastre încă strălucitoare şi în expansiune: care. atunci când căminele lor devin neincâpăioare. ar anirciui şi. ca nişte Stâlpi-de-Foc, ar

conduce masele de Vitejie vie neîiublân/ită: înarma (i de data aceasta nu cu halebarde şi care de luptă, ci cu maşini cu aburi şi cu bră/dare de fier? Unde sâni ci? îşi supraveghea/ă Terenurile lor de Vânătoare!

”) Comitat din provincia Leinsler. În eslul Irlandei.

152) Vezi nota 8.

155) Alaric (370 – 410). rege al vizigoţilor, cuceritor al K o

V PHOENIX

Grupând aceste patru Capitole şi alălurându-le minicroasele aluzii şi chiar afirmaţiile directe împrăştiate în aceste Scrieri ale sale. ajungem la conclu/ia surprinx/itoare. deşi nu cu totul neprevăzută. că Teufcisdrockh face parte din cei care consideră Societatea propriu-zisă aproape moartă; şi că doar sentimentul de turmă şi vechile obiceiuri moştenite ne feresc, în împrejurările actuale, de Dispersare şi de un război naţional, universal, civil, domestic şi personal! iată-l exprimându-se precis: „În ultimele trei secole, mai ales în ultimele trei sferturi de secol. Acelaşi Ţesut Nervos Pericardic (Cum îi spunem noi) al Religiei, în care se află esenţa Vieţii Societăţii, a fost lovit şi rupt de nevoie sau fără să fie necesar: astfel încât acum e lot sfâşiat: iar Societatea, lâncezind atâta vreme, diabetică şi tuberculoasă, poate fi considerată ca fiind defunctă: căci tresăririle acestea spasmodice. galvanice, nu pot fi considerate drept v iată: şi nici nu vor dura. cu sau fără impulsuri galvanice, mai mult de două /ilc”.

„Ce fel de societate mai e şi asta”, exclamă el în continuare. „În care nu mai există nicio Idee Socială: nici măcar Ideea de Casă Comună, ci doar aceea de Locuinţă supraaglomerată. În care fiecare. izolat şi fără să ţină seama de vecini, se ridică împotriva lor. Înşfacă ce-i cade în mână şi strigă l—, nimicu\. numind starea această Ordine, pentru că în învălmăşeala în care toţi îşi fură pungile şi-şi taie gâturile unul altuia, nu cuţitele de oţel. ci ai inc mult mai viclene pol şi folosite? în care Prietenia şi Comuniunea au devenit o tradiţie pierdută, şi cea mai

sfântă Cină de Taină a devenit o Cină într-o Tavernă afumată, cu Bucătarul pe post de Evanghelist” în care Preotul îşi foloseşte limba doar ca să lingă farfuriile: prea-înallele noastre Călău/e şi înalţii noştri Guvernanţi nu ne mai pol arăta drumul, ci aud de pretutindeni proclamându-se cu patimă: /.în vvrr

216 Thoinas Carl vie faire* * *; Scutiţi-ne de directivele voastre, un astfel de far este mai întunecat decât însăşi be/Jia; mâncai-\ră simbria şi dormiţi liniştiţi!”

„Astfel”, continua el... ochiul atent arc parte pretutindeni de acest spectacol întristător: Săracul, ca o Vilă-de-povară schiloadă, lăsată de i/Jxlişic. piere de Foame şi Istovire: Bogatul, şi mai mi/crabil. de Lenevcală. Saţietate şi Abundenţă. Marile somităţi nu mai sunt. după o vreme, respectate de Cei Mai de Rând; poate doar din vârful bu/clor de chelnerii tavernelor, care se aşteaptă ca clonul lor să fie răsplătit cu un adaos la nota de plată. Simbolurile cândva sacre sunt fluturate în Procesiuni măreţe lipsite de conţinui, ale căror cheltuieli oamenii le suportă în silfi: o lume care se destramă: întrim cuvânt. BISERICA nu mai este în stare să cuvinte/. e din cauza obezităţii şi a faptului că este lovilă de apoplexie: STATUL se reduce la un Departament de Poliţie prost plătii!”

Am putea întreba dacă există mulţi oameni practici cu „ochii atenţi” în Anglia sau în altă parte, care au sesizai aceste fenomene: sau doar de la înălţimea unei II n/iii-ţi. M 1 germane pol şi văzale asemenea minuni? Teufcisdrdekli se mulţumeşte să afirme că înfăţişarea unei... Societăţi defuncte sau în agonic” ne frapca/ă oriunde ne-am uita şi că oricine poate să-şi dea seama de acest lucru. „Care este. de pildă”, spune el... în zilele nosirc. Virtutea universal arogată, aproape unica Virtulc Catolică rămasă? Timp de aproape o jumătate de secol, acesta a fost lucrul pe care l-am numit „Independenţă”. Suspectată de „Servilism”, de prosternare în faţa Superiorilor, încât până şi doctorii de câini sunt gala să o renege. Proştilor! Dacă Superiorii voştri ar merita să vă guverne/.c. iar voi aţi merita să vă supuneţi lor, respectul faţă de ei ar fi chiar

unica voastră libertate posibilă. Orice fel de Independenţă înseamnă revoltă: şi dacă revolta este nedreaptă, de ce faceţi paradă de ca şi o consideraţi drept panaceu universal?”

Şi-apoi? Ne întoarcem, aşa cum ne sfătuia Ronsseau. la starea naturală?... Odată dispărut Sufletul Politic”, spune Teufcisdrockh„Ce poate urma decât ca Organismul Politic să fie

IM) Fie ce-o li (în franceza, în origiiil).

”) Inducere în eroare (în german;! în oi igin; il).

Surlor Resjirlus decent îngropat, ca să se evite putrezirea lui! Văd mărşăluind destui Liberali. Economisii şi Utilitarişti în spalcic catafalcului, cântând cil îi ţine gura imnuri de slavă în drum spre rugul Cunenir. unde. printre lamentaţiile unora şi orgiile salurnalicnc15” ale celor mai mulţi, venerabilului Cadavru urmează să i se dea Toc. Său. ca s-o spunem pe şleau, atunci când aceşti oameni. Liberali. Utilitarişti sau cum s-or mai fi chemând ci – lucrul care a încetat de la o vreme să mai Tic îndoielnic – îşi vor atinge ţelul, vor de/organi/a şi vor distruge cea mai mare parte a Instituţiilor existente ale Societăţii.

În fond. nu suntem martorii apariţici unei subîmpărţiri incipiente a marii Armate Utilitarisic chiar în Anglia, o (ară atât de izolată? Un nucleu viguros, care va câştiga icren şi se va da/volta. apare cu timpul şi acolo; şi într-o fază stranie: adică sub forma unui rest lipsit de importanţă şi aflat atât de departe în urma celorlalte. Încât îşi închipuie că este nici mai mult. nici mai puţin decât avangarda. Mccaniznlorii noştri europeni constituie o sectă cu o răspândire. O activitate şi un spirit cooperam fără margini: nu a înflorit Utilitarismul, în ultimii cinci/cei de ani. Într-o perioadă sau alta. În toate ţările europene, în cele mai înalte sfere ale Gândirii? Dacă a încetat acum să înflorească sau chiar să existe în toate ţările. poate cu excepţia Angliei, printre Gânditori. şi a decă/ul la nivelul Ziaristicii şi al maselor populare, asta nu se datorca/ă oare tocmai faptului că din moment ce lui mai este propovăduit, nu mai are nevoie de Propovăduire, fiind în plină Acţiune

pe plan universal, ca doctrină recunoscută pretutindeni, împărtăşită entu/iast de toate inimile?

Aliment corespun/ător. În aceste timpuri, pentru anumite spirite brute am/anc şi pentru anumite inimi de piatră, nu fără forţa şi ferocitatea arii/ană inerente şi care nu necesită decât să fie plasai în acest mediu pentru ca să-şi facă destul de mulţi pro/eliţi. Admirabil calculat pentru distrugere, dar în niciun caz pentru reconstrucţie! El se împrăştie ca un fel de Turbare: piuă cinci toată cocina care este Lumea asta se va molipsi: va fi atunci vai de Vânători. indiferent dacă lv>) Salumalia. săriwllonroa solisticului de iarnă la romani, ecleliralu în jurul dale de 17 decembrie ţi insolită de orgii ţi excese de lot telul.

218 Thomas Carlyle au sau nu bice! Va trebui să li se dea apă patrupedelor", adaugă ei; „adică apa Cunoaşterii şi a Vieţii, până nu e prea târziu".

Astfel, dacă ne putem bizui pe Profesorul Teufcisdrâckh, ne aflăm în aceste moment într-una dintre cele mai critice situaţii: suntem asediaţi de această imensă „Armată a Mecanizatorilor" şi a Necredincioşilor, care ameninţa să ne lase săraci lipiţi pământului!

„Lumea", spune ci... ţinând cont de nevoile sale. se află într-un proces de devastare şi risipă care. În funcţie de coro/iunca tacită şi permanentă sau de mai rapida deteriorare fâţişă. după ca/., va anihila destul de eficient vechile Forme ale Societăţii: înlocuindu-le cu ce-o da Dumnezeu, în prezent. se consideră că atunci când toate Interesele Spirituale ale omului vor fi o dală pentru totdeauna înlăturate, aceste Veşminte lepădate vor fi în cea mai mare parte arse; dar Cârpele mai puţin uitate dintre acestea vor fi cusute, ca să se alcătuiască o uriaşă mantie îmblănită irlande/ă. care să slujească doar protejării Trupului". Toate acestea, credem noi. constituie doar o ştire care-l întristea/ă. dar care nu-l face pe cililor să-şi piardă credinţa".

„Cu toate acestea", exclamă Teufcisdrockh... cine poate evita acest lucru; cine poate opri roala Destinului şi să-i spună Spiritului Timpului: îţi ordon să le întorci

înapoi” Ar fi mai înţelept să ne supunem Inevitabilului şi Inexorabilului şi chiar să considerăm aceasta drept cea mai bună soluţie”.

Mai mult. n-ar putea un Editor atent, trăgând propriile lui condu/îi din ceea ce citeşte, să presupună că Teufcisdrockh însuşi s-a supus de bunăvoie acestui „Inevitabil şi Inexorabil”: şi acum aşteaptă soluţia cu indiferenţa sa naturală diabolico-angelică. dacă nu chiar cu Calm? Nu l-am auzit noi plângându-se că Lumea este un... Uriaş Târg-al-Zdren (clor” şi că... /drenţele şi cârpele vechilor Simboluri” cad din toate părţile, anirenându-l în vârtejul lor şi sufocându-l? Ce este cu acei „Hoţi nehiituiţi” ai lui; cu acea inegală presiune sic-ws-non-vohis” şi cu ciocnirea violentă pe care este încâiuat să o sesi/exe în lucrurile existente; ce este cu aiâl de odioasele... Măşti goale”, pline cu gândaci şi păianjeni, care se uită. totuşi, fix la ei cu ochii lor de sticlă şi „un simulacru fantomatic de viaţă”. Ne simţim îndreptăţiţi să

”) Pe voi. dar nu în folosul vostru.

Sartor Resiirlus 21 9

conchidem că nu doreşte decât ca multe dintre acestea să fie dale Dracului, cu condiţia ca aceasta să se focă cu bliudeţe! Simţindu-se în siguranţă în acel... Turn de Fildeş din Weissnichiwo”. el se declară de acord, cu o solemnitate tragică, cu faptul că monstrul purtând numele de UTILITARIA, ţinut în frâu, de altfel, şi moderai cu inele în nas, căpestre. piedici şi orice altceva se poate face dintr-o frânghie. trebuie să-şi vadă de drum; să dă rime vechile Palate în ruină şi Templele cu copita lui uriaşă, până când toate vor /acea la pliuânt. pentru ca altele noi şi mai bune să fie clădite în locul lor! Sâni remarcabile, din acest punct de vedere, următoarele propoziţii:

„Societatea”, spune el... nu este deloc moarlă: Carcasa aceasta, pe care o numim Societate defuncta, nu este decât mic/. iil ci muritor pe care l-a /. drobii ca să dobândească unul mai nobil: ca însăşi, printr-un şir continuu de melainorfo/c. prin evolu (îi tot mai ilustre, trebuie să dăinuie până când şi Timpul devine Eternitate.

Oriunde se adună doi sau trei Oameni Vii. aceştia alcătuiesc o Societate; ori se va xămisli una care va depăşi acest mic Glob cu mecanismele sale savante şi cu structurile sale stupefiante, ajungând până sus în Ceruri şi până jos în Gheena: căci ca arc întotdeauna, sub o formă sau alta. două Revelaţii autentice ale unui Dumne/eu şi ale unui Diavol; adică Amvonul şi Spân/urăloarea”.

Am auz. it într-adevăr vorbindu-se despre... Religia care. În unghere ascunse, îşi ţese Veşminic noi”; este oare Teufelsdrdekh una dintre pedalele războiului se ţesut? El citează într-un loc. Iară a-l comenta, aforismul acela straniu al lui Saini-Simon”. despre care. ca şi despre antonii sau. ar fi atâlca de spus: ... //.î. un d'or. un une aveugle undition a ftlace jusqu'ici dans le fxinsi, est deviint nou. *, Epoca de aur. pe care o tradiţie oarbă a plasal-o până acum în (recul, se află înaintea noastră”. Dar ascullaţi mai departe:

„Atunci când Pasărea Phocnix îşi a (î (a rugul funerar, nu ţâşnesc oare scântei? Vai. câteva milioane de oameni, printre care unii de talia unui Napoleon, au fost atinşi de Flacăra înaltă şi arşi ca nişte molii. Trebuie, totuşi, să ne temem că unele bărbi imprudente vor fi pârjolite.

”) Contele Claude Henri de Kouvroy. cunoscut sub numele de Saint-Sii (1760 – 1825). filosof francez cu preocupai i sociale.

220 Thoimis Curivic în rest, nu-i nevoie să întreba (i în ce an de gratie se va încheia o asemenea ardere a Păsării Phocni. X. Legea Perseverenţei este una dintre cele mai adânc înrădăcinate în om: el urăşte din instinct schimbarea: rareori îşi va părăsi el casa înainte ca xgoinotul prăbuşirii acesteia să-i ajungă la urechi. Am văzut destule Solemnităţi preschimbându-se în banale Ceremonii. Simboluri sacre melamorfozându-se în Pară/i lipsite de sens. la trei sule de ani sau chiar mai mult. după ce orice urmă de viaţă şi sfinţenie pieriseră din ele. Şi apoi, la urma urmei, însuşi răga/ul cerul de Mojirtea-Naşlerc a Păsării Phoenix depinde de probabilităţi necunoscute, în acest răstimp, se va milostivi Destinul de Omenire. pentru

ca după. să zicem, două secole de convulsii şi conflagraţii mai umil sau mai puţin violente, să-i ofere împlinirea focului-crcaţiei şi să ne găsim iarăşi într-o Societate Vie. În care să nu ne mai luptăm, ci să muncim: dar va fi oare Omenirea destul de prudentă ca să accepte ţugui?”

Teufcisdrockh este deci mulţumit de faptul că vechea Societate bolnavă va fi în mod deliberai incinerată (din păcate, cu un cu totul alt fel de combustibil decât lemnul de sanlal): Cu credinţa că această Societate este o Pasăre Phocni. şi că o Nouă Societate, tânără şi binecuvântală de cer. se va naşte din cenuşa ei! Noi înşine, reduşi la simplul rol de Indicatori, ne vom abine de in orice fel de comentariu. Între timp. poate că cititorul prudent va da din cap a reproş şi. mai mult mâhnit decât mânios. va spune sau va ghidi: De la un Doctor utriusque Jurix. Profesor titular al unei Universilăţi. căreia Societatea, aşa rea cum este că i-a oferit pentru serviciile lui nu numai hrană şi îmbrăcăminte (de un anumit IclK Ci şi cărţi. tutun şi gukguk159. ne aşteptam la mai multă recunoştinţă fată de binefăcătorii lui: şi la mai puţin decât o încredere oarbă în viitor, care aduce mai curând a Fatalism şi Eniu/. iasm filosofic decât a om serios şi la locul lui. care îşi plăteşte cinstit impozitele într-o (arii Creştină.

Iw) „e/Jnota7

VI. HAINE VECHI

Aşa cum am menţionat mai sus. Teufcisdrockh. deşi sans-culotte. este practic cel mai politicos om în viaţă: inima şi \ iată lui în întregime sunt pătrunse de spiritul politeţii: o nobilă Curtozie naturală îl învăluie ca un nimb. Înrnimuscându-i ciudăţeniile: transformând. asemenea soarelui, într-o Auroră, cu degete trandafirii, în toate culorile curcubeului, un banal nor de ploaie: ba chiar prefăcând fumul Londrei în aburi de aur. ca ieşiţi din crcu/. clul unui alchimist. Ascultaţi în ce manieră serioasă, aproape fantastică, se exprimă în această privinţă:

„Este curtoa/. În destinată doar celor bogaţi şi exercitată doar de aceştia? După părerea mea. doar Buna-cducaţic. care diferă, să zicem, de înalta-cducaţic numai

pentru că ne face mai curând să ne amintim graţios de drepturile altora decât să insiste cu graţie asupra propriilor ci drepturi, nu are nicio legătură cu bogăţia sau cu naşterea: ea constă mai degrabă în însăşi firea umană şi în felul cum se comportă oamenii faţă de semenii lor. În realitate, dacă învăţătorul nostru ar fi la postul lui şi ar fi în stare să-şi facă datoria cât de cât. În asemenea condiţii ar fi dat afară, odată cu multe alte lucruri. Mai mult. fiecare om ar fi atunci şi învăţătorul vecinului său: astfel încât ar fi la fel imposibil să dai peste un Ţăran cu chip dur şi lipsii de maniere, ca şi peste unul nefamiliarizat cu Fiziologia plantelor sau care să nu simtă că bulgărele de pământ pe care îl sfâlrâm;! în palme a fost creat de Dumnc/cu.

Căci, indiferent că porţi un sceptru sau un baros, nu eşti tu oare VIU: nu este acest frate al tău VIU?... Există un singur templu în lume”, spune Novalis. „iar templul acesta este Trupul Omului. Nimic nu este mai sfânt decât această înaltă Formă. Să te prosterne/i în faţa oamenilor este o formă de respect faţă de această Revelaţie Carnală. Atunci când atingem un Trup omenesc, atingem Cerul”.

222 Thomas Carlyle în care privinţă, n-aş vrea să merg mai departe decât o face majoritatea oamenilor; şi în vreme ce englezul Johnson se înclină doar în faţa oricărui Cleric sau a oricărui om purtând pălărie plată, eu m-aş înclina în faţa oricărui Om. indiferent ce fel de pălărie poartă, sau chiar fără niciun fel de pălărie. Nu este el un Templu, prin urmare: Manifestarea şi Personificarea Divinităţii? Şi. totuşi, din păcate, o asemenea plecăciune fără discriminare nu serveşte la nimic. Pentru că în om sălăşluiesc atât Diavolul, cât şi Dumnezeu: şi prea adesea cel care se grăbeşte să-şi asume această plecăciune este cel dintâi. Ar intra în arsenalul Vanităţii (care este cea mai clară ipostază a Diavolului în zilele noastre); iată de ce nu trebuie să facem risipă de politeţe.

Cu atât mai bucuros sunt. pe de altă parte, să aduc omagiu acelor Carapace şi Păstăi exterioare ale Trupului, în care nu mai sălăşluieşte nicio patimă diabolică, ci doar

emblema şi efigiile curate ale Omului: mă refer la Hainele Lipsite de Conţinut sau chiar la Bulendre. În fond. nu Hainelor li se închină oare majoritatea oamenilor: postavului negru fin. tivit cu o broderie şi nicidecum „animalului crăcănat şi cu picioare strâmbe”. îmbrăcat în el şi pe care îl transformă în Demnitar? A văzut vreodată cineva vreun Lord onorat cu acest titlu, dar înfăşurat într-o pătură numai zdrenţe şi încins cu o spadă de lemn? Cu toate acestea, aşa cum am mai spus. există într-o astfel de adorare o urmă de ipocrizie, o veritabilă înşelătorie: căci cât de des îi este hărăzii Trupului ceea ce este menit să fie doar Stofă! Oricine ar evita falsitatea, care este esenţa tuturor Păcatelor, ar considera poate că e mai bine să urmeze o altă calc. Plecăciunea aceea, care nu poate acţiona fără obstrucţii şi perversiuni, atunci când Hainele au conţinut, poate să se exprime liber atunci când sub ele nu se află nimic. Exact cum pentru Adoratorii hinduşi Pagoda nu este mai puţin sacră decât însuşi Dumnezeu: tot aşa şi eu mă închin cu aceeaşi fervoare în faţa Veşmântului vid de stofă, ca şi atunci când sub ele se află Omul: ba chiar şi mai adânc, căci nu-mi mai este teamă acum că mă înşel pe mine însumi sui că sunt înşelat de alţii.

Sartor Renstrus 223

Oare Regele Toomtahard I6° sau, cu alte cuvinte. John Baliol161, nu a domnit multă vreme în Scoţia; după dispariţia omului John Baliol nemairămânând decât aşa numita „Toom Tabard” (Tunică Goală)? Ce demnitate mută sălăşluieşte într-un costum (acut din Bulendre? Cu câtă umilinţă îşi poartă onorurile! Nicio privire de sus. niciun gest de dispreţ: înfruntă lumea în tăcere şi cu seninătate: fără să pretindă respect, dur nici Icmându-se că va fi lipsit de el. Pălăria păstrea/ă încă fizionomia Capului pe care a stat: dar vanitatea şi stupiditatea, cu discursurile lor idioate. care constituiau caracteristica lor. au dispărut. Mâneca se ridică, dar nu ca să lovească: Pantalonii Scurţi atârnă liber într-o modestă simplitate şi au căpătai în sfârşit o de/invollura plină de graţie: Vesta nu mai ascunde pasiuni vinovate sau dorinţe violente: foamea sau setea nu

mai sălăşluiesc în ea Astfel încât totul este curăţat de grosolănia simţurilor, de grijile supărătoare şi de viciile dezgustătoare ale Lumii: toate /boara călare pe suporturile lor de uscat Haine: aşa cum. călare pe un Pegas, vreun Mesager Ceresc sau o Apariţie purificată ar vizita sărmanul nostru Pământ.

Adesea, în timp ce mă aflam în această excrescenţă monstruoasă a Vieţii Civilizate care este Capitala Angliei: medilând şi punând întrebări Destinului, sub această mare de tuş alcătuită din ceaţă neagră, deasă şi la fel de variata ca şi ciorba spartanii1” 2; şi fiind un suflet stingher în mijlocul a milioane de guri mesiccătoare; am intrat adesea în Piaţa lor de Haine Vechi ca să mă închin. Cu inima plină de groa/ă inani plimbat pe strada Monmouth. cu Boarfele ci goale, ca printr-un Sanhedrin” 3 plin de Umbre imaculate. Erau tăcute, dar expresive în muţenia lor: martori şi instrumente perimate ale Durerii şi Bucuriei, ale Pasiunilor. Virtuţilor. Crimelor şi ale întregului tumult insondabil al Binelui şi

*”) Tabard = tunică cu mâneci scurte purtând însemnele heraldice purtata de cavalerii medievali peste armură.

161) Rege al Seoţiei între 12X6 şi 12%.

”) l-ioruiră du culoare neagră lăculă din apă ţi diverse legume, unul dintre simbolurile simplităţii vicii i din Sparta antică.

„3) Cea mai Malta instanţă religioasă şi civilă din Ierusalimul antic.

Răului, în „închisoarea căreia oamenii îi spun Viaţă”. Prieteni! Să nu aveţi încredere în inima celui pentru care Hainele Vechi nu sunt demne de veneraţie. Uitaţi-vă cu respect şi la bărbosul Marc-Preot evreu. care. cu vocea lui spartă, ca a unui înger al Judecăţii de Apoi. Ie cheamă din cele patru vânturi! Ca şi Papa. are pe cap trei Pălării, o veritabilă tiară triplă: cele două braţe ale lui. pe care se însă în /bor Veşmintele invocate, par două aripi: şi. În timp ce despică lent acrul, vocea lui răsună cu un profund ton

fatidic, ca şi cum ar proclama cu ajutorul unei trompele: „Umbre ale Vieţii, veniţi la Judecată!”. Nu vă temeţi. Umbre tremurătoare: el vă va purifica în Purgatoriul său cu foc şi apă; iar într-o zi veţi apărea iar nou-create. Oh. lăsaţi-l pe cel în care flacăra Devoţiunii este gala să se stingă, pe cel care nu s-a prosternat niciodată şi care nu ştie la ce să se închine, să bată încolo şi încoace, cu cele mai auslerc gânduri. caldarâmul stră/II Moninoulli şi observaţi dacă inima şi ochii lui rfnnân în continuare uscaţi Dacă Ficid Lanc. cu lungile sale şiruri de batiste galbene fliilurânde. ar fi o Ureche a lui Dionysios”. unde, într-un vacarm înăbuşit şi discordant, am auzi Anatema pe care Sărăcia şi Viciul o aruncă asupra Bogăţiei leneşe, precum şi acu/aţia că aceasta din urmă le-n lăsat pe cele dintâi pradă Nevoilor, întunericului şi Diavolului, înseamnă că strada Monmoulh e un Deal al lui Mir/a”. unde. Într-o viziune pestriţă, întreaga Paradă a Existenţei Irccc într-un marş îngro/.ilor prin faţa noastră: cu bocetele şi strigătele ci de bucurie, cu iubirile nebune şi urile ci mistuitoare, cu clopolc de biserică şi frânghii de spân/urătoare. cu farse, tragedii, fiare şi /î ne Bedlam-ul 166 adevărat al creaţiei!”

Pentru majoritatea oamenilor, ca şi pentru noi. loale acestea vor părea exagerate Ne-am plimbat şi noi pe strada Monmoulh: dar cu un senii meni slab de... Devoţiune”, în paric probabil din pricina faptului că procesul contemplării este atât de tragic întrerup! de stirpea cămăiarilor care şi-au găsit cuib în biserica aceea şi

164) Tiran al Siracu/ei (405 – 367 j. c.n.).

”) Tillu de nobleţe plasat la persani după numele unui min. Ve Mârza a lui Josenii AdJison. eseist ţi poet englex (1672 – 1719). „”) Vezi ţi nota XX.

Surtor Restirtus inoportunca/ă pe credincioşi cu propuneri pur şi simplu profane în timp ce Teufcisdrockh s-ar putea să se fi aflat în acea stare fericită intermediară care nu lasă Negustorului de Haine nici şansa de a vinde, nici pe aceea de a cumpăra ceva. având astfel posibilitatea să umble de colo-colo. fără să fie deranjat de nimeni. Am fi

dat orice ca să-ţi vedem firava siluetă filosofică, cu pălăria la cât o clopotniţă, cu poalele fluturând şi privirile pline de o superbă frenezic... umblând de colo-colo cu cele mai austere gânduri” pe Strada aceea absurdă; care era pentru line un veriuibil bulevard Ctelphic” şi o Galeric-a-şoapiclor supranaturală, unde „Umbrele Viciu” îţi strecurau în urechi stranii secrete. Oh. tu. Teufcisdrockh. filosof prin excelenţă, care asculţi, în vreme ce alţii răcnesc, şi care. cu timpanul tău sensibil, auzi iarba cum creşte! în acelaşi timp, nu e oare straniu că nu se află nimic de felul unui jurnal autentic în legătură cu sejurul lui la Londra: şi că din Meditaţiile sale printre prăvăliile de articole de îmbrăcăminte găsim doar cele mai obscure alţi/îi emblematice? Nici măcar în conversaţie (căci nu era el omul care să ne pisc/e cu relatări privind Călătoriile sale) nu-l auzim decât făcând simple alţi/îi la subiectul acesta.

În rest. totuşi, nu poate fi lipsit de interes faptul că descoperim cât de timpuriu a început să mijească ideea semnificaţiei Hainelor în spiritul atât de distinsului acum Profesor de Filosofie a Veşmintelor. Am putea chiar să ne imaginăm că tocmai pe strada Monmouth. În adâncul engic/eşlii noastre „mări-de-luş” a luat fiinţă acest remarcabil Volum şi s-au născut în sufletul său eminentele lui idei. aşa cum din Oul Im Eros s-a născut în plin Haos un Univers!

I sensul de mihiguu: ve/. i Oracolul de la Delphi.

VII FIRE ORGANICE

Pentru noi. care trăim din întâmplare vremurile când Phocnixul Lumii şi-a dat foc şi arde atât de Icni încât, conform calculelor lui Teufcisdrockh, am ieşi ieftin dacă lotul s-ar termina „în două secole” – totul se reduce la perspectiva cenuşii. Dar Profesorul e de altă părere... în privinţa subiecţilor vii”, spune el... schimbările se petrec de obicei treptat: astfel, în momentul când şarpele îşi leapădă pielea veche, cea nouă este deja formală dedesubt. Puţine lucruri ştii tu despre arderea Păsării Phocni. x a Lumii, tu cel care îţi închipui că ea trebuie să ardă complet şi să /acă aidoma unei grâme/. i de cenuşă: din care cea

nouă se formea/ă ca prin minune şi îşi ia /. borul spre cer. Lucrurile se petrec cu totul altfel! în acel vârtei de Foc. Creaţia şi Distrugerea au loc în acelaşi timp: în vreme ce cenuşa Celei Vechi se risipeşte, firele organice ale Celei noi se ţes misterios: iar din mijlocul Elementului turbai şi oscilant al Vinciului se înalţă tonurile melodioase ale Cântecului de Moarte, care nu pier doar ca să se transforme în tonurile şi mai melodioase ale Câniccului de Bolc/. Mai mult. uită-le în Vârtejul-Focului cu ochii l-ai şi vei vedea”. Să privim şi noi. deci: pentru sărmanii indivizi care nu pot spera să trăiască două sule de ani. acele fire organice care se ţes mislerios. de la sine. vor constitui cea mai spectaculoasă fa/ă a procesului în primul rând. deci. să ne ocupăm de aspectele care privesc Omenirea în general:

„Zadarnic încerci să negi acest lucru”, spune Profesorul... tu eşti Fratele meu. Chiar în pofida Urii şi a Invidiei, minciunile acelea prosteşti pe care le spui despre mine când eşti prost dispus, ce sâni toate acestea decât o Simpatic răsturnată? Dacă aş fi o Maşină cu Aburi, ţi-ai da osteneala să spui minciuni despre mine? în niciun caz! Mi-aş vedea de treabă fără ca nimeni să-mi acorde atenţie, fie că aş face-o bine sau prost.

Sunt într-adevăr minunate legăturile care ne unesc unii cu ceilalţi: fie că este vorba de legătura elastică a Dragostei sau de lanţul

de fier al Necesităţii, alegerea depinde de noi. Mi-am zis mai mult decât o dată, gândindu-mă la personajele superb de semeţe, care provoacă gânduri fantastice: „Te-ai pomenit. Frăţioare, acoperit dintr-odată de cel mai mare cu putinţă Clopot de Sticlă, oricare va fi fiind acesta, nu de dragul tău. ci de dragul lumii? Scrisorile tale. mai multe ori mai puţine, din toate cele patru vântiin. i/besc în pereţii l-ai de Sticlă, dar se prăbuşesc (ară a fi fost citile: şi nici dinăuntru nu vine vreo întrebare şi nici nu soseşte ATCIUI răspuns în MX» Geantă-de-Poştaş; Gândurile talc nu ajung la nicio ureche şi nu pătrund în nicio inimă prietenoasă. Ceea Ce Produci tu nu ajunge în mâna nici unui

cumpărător. Nu mai eşti o Inimă cu circulaţie veno-arterială care. luând şi dând. să te facă să călătoreşti prin toate Spaţiile şi în toate Timpurile: s-a făcut o Gaură în incomensurabilul Ţesut universal al Lumii, care trebuie neapărat să fie ţesută!”

O astfel de circulaţie veno-arterială de Scrisori. Mesaje verbale. Documente şi tot felul de Pachete, de la ei sau către ei. constituie o circulaţie sangvină care poate fi văzulă cu ochiul liber: dar circulaţia nervoasă mai fină. prin care toate lucrurile, până la cele mai mărunte, îi influenţea/j iniim pe toţi oamenii şi prin care însăşi privirea feţei lui binecirvintea/ă sau bicslemă pe oricine, generează astfel noi şi noi binecm întări ori blesteme: toate acestea nu pot fi văzute, ci doar imaginate. Este clar că orice Piele Roşie vâuând lângă Lacul Winnipeg”, „care se ceartă cu femeia” lui. face ca întreaga lume să trebuiască să plătească scump pentru asta: nu va creşte astfel preţul blănii de castor? Este un fapt stabilit matematic că dacă anine o piatră cu mâna. acest gest va schimba centrul de greutate al Universului.

Dacă reprezentanţii generaţiei existente stau umăr la umăr. nu mai puţin indisolubil legale sâni generaţiile înirc ele. Ai meditat vreodată asupra cuvântului Tradiţie: nu la felul în care moştenim doar Viaţa, ci la lot ceea ce însoţeşte şi formea/ă Viaţa; la felul în care muncim, vorbim şi chiar gândim şi simţim, aşa cum făceau şi Părinţii noştri, pe care strămoşii noştri primordiali ni l-au dat? Cine a tipării.

Lac din apropierea capitalei omonime a provinciei canadiene Manilor.) Squa*; în original, denumire dălii femeilor indienenin d-americane.

228 Thomas Curivle de exemplu, pentru tine. acest modest Volum asupra Filosofiei Veşmintelor? Doar nu cumva Domnii Stillscrmcigen & Co.170; ci Cadmus din Theba171, Faust din Mcnt/172 şi nenuiu; era (i al (îi pe care nu-i cunoşti. Dacă n-ar fi existat Mcsogolul Ulfila1 3, n-ar fi existat nici engic/ul Shakespeare sau mai ştiu eu cine. Nătărăule! Tubalcain1” 1 a fost cel care a făurit

primul, ic de Croitorie şi i-a cusut costumul-de-gală.

Într-adevăr: dacă Natura este unică, un tot viu şi indivizibil. cu atât mai mult este astfel Omenirea, care este Imaginea ce reflectă şi crcca/xl Natura, fără de care aceasta nici n-ar exista. Precum moare de viaţă palpabile în această splendidă Individualitate care este Omenirea, printre atâlca izvoarc-de-viaţă impalpabile, care se varsă în curenţii principali a ceea ce numim Opinie; care este păstrată în Instituţii, în Regimuri Politice, în Biserici şi mai cu seamă în Cărţi. E minunat să înţelegi şi să ştii că nu s-a întâmplat încă niciodată ca un Gând să piară: că aşa cum faci tu. Promotorul l-a adunat şi l-a creat din întregul Trecut, astfel ca tu să-l poţi transmite întregului Viitor, în felul acesta inima eroică şi ochiul clarvăzător din primele timpuri simte şi vede şi astăzi prin noi. ultimii veniţi; astfel se face că înţeleptul este permanent înconjurat şi îmbrăţişat spiritualiceşte de o mulţime de martori şi fraţi; şi că există literalmente o Comunitate n Sfinţilor. vie şi la fel de vâslă ca şi Lumea însăşi, ca şi Istoria Universală.

Demn de remarcat şi util pentru evoluţia acestei Individualităţi este şi faptul că ea este subîmpărţilă în Generaţii. Generaţiile sunt Zilele de trudă ale Omenirii: Moartea şi Naşterea sâni

„”) Domnii Tăcuţii & Co…

Pl) Prinţ fenician care a sădit colţii unui balaur din care a răsărit o anuală de ră/hoinici. dintre care cinci l-au ajutai să construiască cetatea Theixji.

n2) Johann I – aust. magician şi astrolog german din secolul al \VI-lea. devenii erou al mai multor legende medievale, al celebrei piese a lui (ioelhe şi al operei omonime compuse de (iounod; prototipul savantului care-şi vinde sullelul diavolului, în schimbul tinereţii şi cunoaşterii.

P1) Ullila. l’Itilas sau Wullila (cca. 311 – 3X3 e.n.). episcop arian şi apostol al Goţilor, cel care a tradus Biblia în limita gotă.

174) Vezi nota 100.

clopotele de vecernie şi de utrenie, care cheamă Omenirea la somn şi la o nouă trezire pentru un alt pas înainte. Ceea ce a făcut Tatăl poate face şi Fiul. pentru ca să se bucure de ceea ce a făcut; dar are şi el munca ce i-a fost destinată. Astfel este devenirea şi înaintarea tuturor lucrurilor; Anele. Orânduirile Sociale. Opiniile, nimic nu este vreodată complet, ci trebuie mereu completai. NexMon175 îi învăţat să vadă ceea ce Keplerl fi a văzut; dar există în Newton şi o forţă venilă din cer; el trebuie să se înalţe pe culmi şi mai înalte ale vi/iiinii. Astfel, la momentul cuvenit. Legiuitorul evreu este urmat de un Apostol al ne-cvreilor. În opera de Distrugere, întrucât şi aceasta este din când în când necesară, se manifestă o succesiune şi o perseverenţă asemănătoare: lui Lulher17 îi era destul de cald atunci când stătea aproape de flacăra care ardea Bula Papală; Voltairc1 x nu se putea încă!/j la slabele scântei ale cenuşii sale. fapt ce îl îndemna să solicite un cu toiul alt fel de combustibil. Din aceleaşi motive văd cu partida Whig-lor179 engic/i transformându-se. la a doua generaţie, în Radicali; care, să sperăm, în a treia generaţie, vor deveni Reconstructorii Angliei, la Omenirea aşa cum îţi corn inc; vei găsi că ea se află într-o continuă mişcare vie. ce evoluca/ă mai repede sau mai lent: Pasărea Phocnix se înalţă pe culmi, se leagănă cu aripile larg deschise, umplând Pământul cu muzica ei; sau. ca acum. cu cântecul ci de lebădă din înalte sfere, se sacrifică, aruncându-se în flăcări, ca să se poată înălţa şi mai sus. iar cântecul ci să răsune şi mai limpede”.

Fie ca prietenii noştri de sorginte socială să pună ţoale acestea la inimă şi să găsească în ele ţoală alinarea posibilă, în timpurile acestea de/nsinioase. Adăugăm un all pasaj referitor la Titulaturi:

175) Isaae Newton (1642 – 1727). descoperitorul legii Gravitaţiei. 17) Joham, Kepler (1571 – 1630). astronom ţi mâlcinalician german. 177) Martin I.uther (14X3 – 1546). lider al Relomiei l roleslanle. r*) François Marie Arouel. xis „oftaire (1694 – 177X). scriitor ţi filosof unul dintre parţi/anii ateismului. 17”) Partidul lilx: ral. În

opo/iţie eu Tory-ii. reprezentanţii conservatorilor.

230 Thomas Curivle

„Remarca (i, nu 13 ră surpriză”, spune Teufelsdrockh, „că toate înaltele Titluri de Nobleţe au fost până acum acordate ca urmare a unor războaie. Titlul de Herzog (Duce, Dux) înseamnă Comandant de Oaste; cel de Earl180 (Jarl) înseamnă Om Puternic; iar cel de Maestru de Ceremonie înseamnă Potcovar. Dat fiind ca un Mileniu – o domnie a Păcii şi înţelepciunii – a fost de mult timp prezis, şi căci devine din /. i în /i tot mai posibil, n-am puica presupune că aceste Titluri obţinute pe Câmpul de Bălălic vor înceta să fie acceptate şi că va trebui să inventăm altele mai nobile?

Unicul Titlu care sunt convins că va dăinui veşnic este cel de Rege. König (Rege), vechiul Kanninţ. care înseamnă Ken-ning (m (cicpt) său. cu alte cuvinte. Continuator Suveranului Omenirii va trebui întotdeauna să i se dea titlul de Rege”.

„La fel de adevărat”, spune ci în altă parte... este ceea ce au scris Teologii: un Rege domneşte prin dreptul divin. El poartă în el o autoritate dală de la Dumnc/cu. altminteri omul nu i-o va acorda niciodată. Pol cu să-mi aleg Regele? Pot să-mi aleg un Rege-Marionctă şi să joc farsa sau tragedia care-mi convine: dar cel care mi se cuvine, căruia îi este dai să fie conducătorul meu. a cănii voinţă e mai presus de a mea. mi-a fost hâră/it de Ceruri. Libertatea nici nu este de conceput fără Supunerea faţă de Alesul-Ccrului”.

Editorul trebuie să recunoască aici că printre (inulurile uimitoare ale lumii spirituale a lui Teufelsdrockh. În niciunul nu păşeşic el cu atâta surprindere, exilare şi chiar dificultalc ca în cel Politic. Mirându-se cum, cu patima noastră englezească faţă de Guvern şi Opoziţie şi faţă de conflictul deschis dintre Partide, fiecare spirit înficrbântându-se împotriva celorlalte în duelul reciproc pentru Binele public, prin care duel însăşi nepreuila noastră Constituţie îşi păşirca/ă căldura şi vian: cum ne acomodăm cu această Necropolă fantomatică, sau mai

curând Oraş atât al Morţilor cât şi al Celor Nenăscuţi. unde prezentul parc doar o Peliculă insignifiantă care desparte Trecutul de Viilor? Şi în acele întinderi nedefinite şi întunecate, totul e atât de incomensurabil: sunt aiitca ruine şi fantome: chiar şi luminozilalca şi ra/cic de lumină ce apar ici şi colo au un

„°) Coi He.

Surtor Resiirttis 231

caracter supranatural. Şi apoi, el stă cu atâta indiferenţă, cu atâta linişte profetică (inevitabilul fiind pentru el virtual acolo şi lăsându-l impasibil, fie că acest inevitabil se află la distanţă de câteva secole sau numai de câteva /. ilc), şi trăieşte, s-ar spune, mai curând în altă epocă decât în vremea lui! Este datoria noastră penibilă să anunţăm sau să repetăm că privind în acest om. sesi/am un Radicalism profund, tăcut, mocnit şi de nestins, care ne face să ne cutremurăm de admiraţie.

Astfel, el parc să acorde o prea măruntă importanţă însuşi Dreptului Electoral; cel puţin aşa interpretăm noi următorul pasaj: „Mulţumiţi-vă”, spune ci... cu experienţa universală şi indubitabilă, aşa cum faceţi acum sau cum veţi face. dacă LIBERTATEA venită din ceruri sau ducând la ceruri şi care este pentru noi toţi atât de vital indispensabilă, nu poate fi din întâmplare docilii mecanic şi scoasă la lumină în faimoasa voastră Urnă de Scrutin; sau. În cel mai rău ca/, în altă Cutie care ar putea fi descoperită şi împărţită în compartimente, într-un Edificiu sau un Mecanism cu Aburi. Ar fi foarte convenabil: şi ar depăşi ţoale realizările de până acum ale industriei”. Oare arc Teufcisdrockh o idee cât de vagă în ce priveşte Constituţia britanică. El spune, folosind o alia imagine: „Dar. la urma urmei, dacă problema constă, aşa cum este ca/ul pretutindeni în zilele noastre, în Reconstruirea bătrânei voastre Casc pornind de la acoperiş (timp în care sunteţi încă nevoiţi să locuiţi în ea), ce clement mai bun. ce altceva decât Maşina voastră Represivă vă poate, la rândul ei. sluji? între timp. totuşi, nu vă bateţi joc de mine spunându-mi că sunt Liber... când n-aţi făcut decât să-mi

împletiţi lanţurile în formă de ghirlande ornamentale”. „Sau ce-ar gândi orice membru al Societăţii pentru Pace despre o asemenea afirmaţie: „Oamenii de rând din toată lumea sunt în favoarea Războiului. Şi aceasta nu este o atitudine chiar atât de lipsită de înţelepciune; înseamnă că oamenii de rând doresc să fie împuşcaţi!”

Ieşim. deci. cu bucurie din aceste labirinturi, care induc sufletul în eroare, ale Radicalismului speculativ, ca să pătrundem în zone ceva mai limpe/i. Aici. privind în jur. aşa cum este menirea noastră, în căutarea „firelor organice”, ne întrebăm dacă acest

232 Thoinas Curivic tulburător „Cult al Eroilor” nu face parte din cic? Acesta parc să aibă un caracter vesel; dar. totuşi, atât de aparte şi de mistic, încât nu ştii ce sau cât de puţin se află sub el. Cititorii noştri urmea/ă să-şi dea singuri scama:

„Este adevărat că în zilele noastre, omul poate face aproape orice, dar nu şi să se supună la fel de adevărat este că oricine nu se poate supune, nu poate fi liber şi cu atât mai puţin nu poate să stabilească reguli; cel care nu este mai prejos de nimic, dar poate fi mai presus de nimic, egal cu nimic. Cu ţoale acestea. să nu credeţi că omul şi-a pierdut capacitatea de Respect; că dacă dormitca/ă în sine însuşi, înseamnă că a murit. Dureros pentru om este faptul că Această Independentă rebelă a devenit inevitabilă; ci mi se simte în siguranţă decât având afecţiune faţă de semenii sili; se simte c. xallal doar prosternându-se cu respect în faţa Superiorului său.

Dar dacă Trăsătura erei noastre atât de tulbure constă tocmai în aceasta; în faptul că omul s-a eliberat pentru totdeauna de teamă, care este starea cea mai primitivă; dar nu s-a ridicat încă pe culmile Respectului veşnic, care este starea superioară şi cea mai înaltă”.

Între timp. remarcaţi cu bucurie că Natura a ordonat totul într-un mod atât de inteligent, încât orice om care se cuvine să se supună, nu poate decât să se supună. El nu a manifestat lipsă de respect nici faţă de cea mai insignifiantă revelaţie a Divinităţii; în cel mai scă/în grad.

atunci când Divinitatea se revcica/ă în cei făcuţi după chipul şi asemănarea ei. Există astfel o veritabilă loialitate religioasă, veşnic înrădăcinată în inima sa; mai mult. că se manifestă în toate epocile, chiar şi în vremurile noastre, ca un Cult al imilor mai mult sau mai puţin ortodox. Iposla/ă în care Cultul Eroilor există, a existat şi va exista veşnic pe plan universal în rândul Oamenilor, fapt în care poţi sesi/a piatra unghiulară a stâncii vii. pe care se bi/. uic din cele mai îndepărtate timpuri loale Regimurile Sociale”.

Cititorii noştri sesi/ca/ă oare o asemenea piatră unghiulară sau ceea ce vrea să spună Teufcisdrockh? El exclamă: „Ai uitat de Paris şi de Voltaire? Cum moşneagul „sta ofilit, deşi nimic altceva decât un Sceptic, un Zeficmişilor şi un Poet frivol de Curte, doar

Sartor Renstrus pentru că părea cel mai înţelept şi cel mai Bun. putea să pună oamenii să împingă la roţile carului său triumfal, pentru ca prinţii să-i cerşească un y. îmbet şi ca frumoasele Franţei să facă din părul lor covor pentru picioarele lui! Tot Parisul era un Templu imens al Cultului Eroilor: deşi Divinitatea lor avea mai curând trăsăturile unei maimuţe

„Dar dacă asemenea lucruri”, continuă ei„S-au făcut în copacul uscat, ce se va face în cel verde? Dacă în anotimpul cel mai secetos din Istoria Omului, în cel mai arid punct al Europei, când viaţa pari/lână nu era decât cel mult un llortus Siccux. împopoţonat cu câteva Flori Artificiale italiene, o asemenea virtute se poate manifesta: atunci ce trebuie să căutăm atunci când Viaţa e plină de verdeaţă şi flori, iar pentru voi Divinitatea iposta/iată într-un erou nu va mai avea nimic de maimuţă, ci va fi în întregime umană? Se ştie că există în om un Respect practic indestructibil faţă de orice ţine de Cer sau care parc plau/ibil să ţină de el. Arată-i celui mai mare nătărău sau celui mai mare neghiob arogant că se află în faţa unui suflet superior lui: chiar dacă genunchii lor ar căpăta înţepeneala bron/ului. ci vor trebui să se plece şi să se închine”.

Firele organice de cea mai autentică textură, care se

jes singure în mod misterios, vor fi poate descoperite de unii în pasajul de mai jos:

„Nu există Biserică, spui Iu? Vocea Profeţilor a amuţit” Este exact ceea ce cu contest: dar. În orice caz, nu faci şi nu facem acum destule Rugăciuni? Un Călugăr Predicalor s-a stabilit în fiecare sal; şi înaltă un amvon pe care îl numeşte Ziar. De la înălţimea căniia propox ăduieşte doctrina cea mai importantă pe care o simte în el. pentru salvarea omului; iar tu nu asculţi şi nu crc/i? Uită-le bine şi vei vedea pretutindeni un nou Cler al Ordinelor Călugărilor Cerşetori”. unii desculţi, alţii aproape goi. luând diverse forme şi dăscălind şi propovăduind cu destul /el pentru câţiva bârni (i de aramă şi întru dragostea de Dumnc/cu. Aceştia îi fac praf şi pulbere pe vechii idoli: şi. deşi sunt adesea de/aproba (i. cum sâni întotdeauna cei

”) Ordine alcâluile din călugării franciscani, dominicani. camicliţi şi îngustini.

234 Thomasinrivle care distrug idoli, ci marchează locurile unde vor fi ridicate noi Biserici, unde cei cu adevărat hirotonisiţi de Dumnezeu, care vor urma după ei, să se poată adresa oamenilor şi să oficieze. Nu v-am spus deja că „înainte ca vechea piele să fie lepădată, cea nouă s-a format deja sub ea” T

Şi poate şi în pasajul urnirilor; În care ne grăbim să coasem mâneca aceasta însăilată:

„Dar nici Religia nu există?”, reia Profesorul... Nebuni ce sunteţi! Există, ascultaţi ce vă spun cu Te-ai gândit vreodată, ai meditat asupra tuturor minciunilor din acest ocean înspumat pe care îl numim LITERATURA1 în el /ac fragmentele unei originale Omiletici” O Ecic/iastice. fragmente pe care Timpul le va strânge grămadă; aş putea scoale în evidenţă chiar şi schiţe ale unei Liturghii. Şi nu cunoşti niciun Profet adaptat măcar costumaţiei, mediului şi limbajului acestei epoci? Nu cunoşti pe nimeni căruia Divinitatea i s-a revelat, sub toate formele de rând şi înălţătoare ale Obişnuitului: şi prin care să se fi revelai din nou în mod profetic: pe nimeni, în melodia inspirată a căniia. chiar în aceste vremuri în care atâţia strâng şi ard

/drenţe. Viaţa Omului reîncepe, chiar dacă în mod vag. să fie divină? Nu cunoşti niciun astfel de om? Eu îl cunosc, iar numele lui este Goethe.

Dar tu nu le afli încă în niciun Templu: nu-ţi alături vocea nici unui Psalm de închinăciune; îţi dai oare cu adevărat foarte bine seama că acolo unde nu este niciun Preot care să oficic/c. oamenii pier? Nu te pierde cu firea! Nu eşti singur, dacă ai Credinţa în tine Nu vorbeam noi de o Comunitate de Sfinţi nevăzuţi, dar reali, totuşi, care te însoţesc şi le îmbrăişca/ă frăţeşte, astfel încât să fii demn de ei? Suferinţele lor eroice se înalţă toate melodios la Ceruri, din toate părţile şi din toate timpurile, ca un Misen-re110 sfiiit: ca şi Faptele lor eroice, ca un neţărmurit şi veşnic Psalm Triumfal. Şi nu spune că nu ai acum niciun simbol al divinităţii. Nu este oare Universul lui Dumnezeu un Simbol al Divinităţii: nu este Imensitatea un Templu: nu sunt Istoria Omului şi Istoria Omenirii o Evanghelic perpetuă? Ascultă şi vei auzi lot timpul, ca o muzică de orgă. corul Luceferilor”.

—) Disciplină teologică rd criloare la principiile oratorici bisericeşti. 5) Rugăciune de îndurare. Doamne miliiieţie. l salimil M din Iiihlic.

VIII. SUPRANATURALISMUL NATURAL

Profesorul devine pentru prima oară Vi/.ionar în stupefiantul său Capitol intitulat Sii] >rannlumli. \niul Natural, şi, după un îndelungat efort, la care am fost martori, supune în sfârşit această refractară Filosofic a Veşmintelor şi pune victorios stăpânire pe ea A trebuit să lupte cu destule Fantasme)... Ţesături Fine şi Pânze de Păianjen” pentru Mantii Imperiale şi Simboluri învechite sau mai ştiu şi eu pentru ce: şi a avut. totuşi, curaj să pătrundă taina. Mai mult. mai rău decât orice, două Fantasme universale şi misterioase. TIMPUL şi SPAŢIUL. l-au înconjurat tot timpul, derulându-l şi vrăjindu-l: dar şi cu acestea se ia hotărât de piept, şi din încleştarea cu acestea iese victorios şi le împrăştie în cele patru vânturi. Într-un cuvânt. el a scrutat Existenţa până când învelişurile şi podoabele ci pământeşli s-au risipit în neant una câte una;

iar acum. partea ascunsă a Sfintei Sfintelor se arată în faţa ochilor săi exia/i-aţi.

Aici este. deci. punctul în care Filosofia Veşmintelor se înalţă pe culmile Transcendentalismului; Acest ultim salt, cu condiţia să-l putem face. ne va duce în Pământul Făgăduinţei, unde Palingenesia” poate fi considerată, în toate sensurile, drept un, început. „Curaj, deci!”, poate exclama Diogenes al nostru, cu mai multă îndreptăţire decât a făcut-o Primul Diogenc1. După îndelungate şi laborioase meditaţii, am ajuns la conclu/ia că acest capitol stupefiant nu este lipsit de sens; dimpotrivă, devine lot mai limpede, ba chiar răspândeşte lumină şi clarifică totul. Să-i lăsăm deci cititorului sarcina de a se achita de rolul său. concentrându-şi asupra acestor pagini ţoală forţa speculativ;! de care dispune intelectul său; aşa cum şi noi. Într-un efort de selectare şi de grupare judicioasă, ne vom achita de rolul ce ne revine:

Regenerare, remiziere.) Vezi liota 134.

„Scninirica (ia Miracolelor a fost întotdeauna şi este şi acum profunda”, începe profesorul pe un ton calm; „poate mai profunda decât ne putem imagina noi. Deocamdată, însă. Întrebarea întrebărilor ar fi următoarea: Ce clement aparte există într-un Miracol? Pentru Regele Siamului. O bucată de gheaţa adusă din Olanda fusese un miracol: oricine ar fi avut asupra lui o pompă pneumatică sau o fiolă de eter înţepător, ar fi putut săvârşi o minune. Şi pentru Calul meu. care. din nefericire, este şi mai lipsii de spirit ştiinţific, nu săvâryexe oare un miracol, nu pronunţ un magic... Scxam, tleschitle-le!” ori de câte ori am chef să plătesc doi bani ca să-i deschid o Schinfthuuni1 de neirccut sau să-i închid o Barieră?

„Dar nu este aceasta o adevărată Minune, pur şi simplu o violare a Legilor Naturii?”, se vor întreba unii. Ce sunt Legile Naturii? Pentru mine. poate că învierea unui mort n-ar constitui o violare a acestor Legi, ci o confirmare a lor; nu ar fi decât o Lege mult mai profundă, aplicată pentru prima dată acum şi care, prin For; i ci spirituală, ca

şi toate celelalte, a ajuns să pună în slujba noastră Forţa ei Materială.

Şi în această privinţă, unii s-ar putea întreba, nu fără surprindere: Pe ce ba/a îşi poate permite cineva care poate face Ficnil să plutească, să vină şi să susţină că din cauza aceasta are capacitatea să predea Religia? Desigur că pentru noi. oameni ai Secolului al Nouăspre/cecica. O asemenea pretenţie ar suna destul de nelalocul ci: care, pentru strămoşii noştri din Secolul întâi. era însă plină de înţeles.

„Dar Legea cea mai profundă a Naturii nu afirmă oare că Natura însăşi este stabilă?”, exclamă oamenii de ştiinţă: „Nu este ca maşina Universului, făcută ca să se mişte după reguli fixe?” Foarte probabil, bunii mei prieteni, chiar şi cu trebuie să cred că Dumnc/cu. despre care oamenii inspiraţi din vechime spuneau că este „invariabil, fără nicio umbră de vicisitudine”, nu. Se schimbă într-adevăr niciodată; că Natura, că Universul, pe care nimeni nu poate fi împiedicat, dacă aşa îi place lui. să le numească Maşină, se

mişcă într-adevăr conform celor mai stricte reguli. Iar acum vă pun şi vouă vechea întrebare: care pot fi aceste reguli stricte care alcătuiesc întreaga Carte-Slatut a Naturii?

Ele sunt scrise în Operele noastre Ştiinţifice, spuneţi voi; în analele acumulate ale Experienţei Umane? Dar a asistat oare omul cu Experienţa sa la momentul Creaţiei, ca să vadă cum a decurs totul? Au pătruns cei mai profim/i savanţi până la temeliile Universului şi au examinat tot ce se află acolo? I-a admis Creatorul în consiliul Său; ca să-l citească planul general al incomprehensibilului Tot; şi să poată spune: Acesta e marcat aici, şi nimic altceva! Nicidecum, din păcate! Oamenii aceştia de ştim (a nu au Cost nicăieri altundeva decât aici. unde ne aflăm şi noi; au văzut cu câteva palme mai adânc decât vedem noi în Adâncul nesfârşit. Iară fund şi fără margini.

Cartea lui Laplacc1 despre Slcic. În care arată că

anumite Planete, împreună cu Sateliţii lor. se învârt în jurul preţiosului nostru Soare, cu o \ de/ă şi pe o orbită pe care el şi alţii ca el. prin cel mai mare noroc, au reuşit să le descopere, este la fel de preţioasă pentru mine ca şi pentru oricine altcineva. Dar acesta este ceea ce tu numeşti „Mecanismul Cerurilor” şi „Sistemul Lumii”? Dar crezi tu oare că în felul acesta ai instituit un Sistem al Lumii; în care. cu excepţia lui Sirius, a Pleiadelor şi a celor Cincispre/. cec mii de Sori pe minut ai lui Herschel”. au fost examinate, li s-au dat nume şi au fost trecute în Foaia de Drum Zodiacală, claie peste grămadă, o bială mină de Luni şi Globuri inerte; pentru ca să putem noi trăncăni acum despre Localizarea lor; Originea, scopul şi Natura lor rămânând ascunse pentru noi. ca şi cum s-ar afla în Vidul inform?

Sistemul Naturii! Pentru cel mai înţelept om. oricât de vâslă ar fi vi/iunca sa. Natura rămâne de o profim/iinc absolut infinita, de o întindere absolut nesfârşilă; şi orice c. \perienţă din cadrul ci se

„7) l’icrro Simon de I.aplace (1749 – 1X27). matematician ţi astronom francez, autor al teoriei cosmogonice cunoscută sub numele „Kant-l-aplace”.

”) Sir William (Născut Friedrich \Vilhelin) (I73X-IX22) şi Sir Jolm Frederiek Willium (1792 – 1X71). familie de astronomi engle/. i de origine germană. Tatăl a descoperit planeta l ramis şi doi dintre sateliţii ei. stelele duble, numeroase nebuloase şi roiuri stelare. Meritul principal al ţiului său a constat în înlocmirca unora dintre primele cataloage stelare.

238 Thomaslarivle limitează la calcularea câtorva secole şi la măsurarea câtorva mile pătrate189. Succesiunea fazelor Naturii, pe această bucăţică de Planetă a noastră, ne este doar parţial cunoscută: dar cine ştie de ce succesiuni mai profunde depind acestea; în jurul cărui Ciclu (de cauze) infinit mai mare gravitează micul nostru Epiciclu? Pentru Boişican, orice crăpătură şi pietricică, orice calitate şi orice accident al Pârâiaşului său ruii.il se poate să fi devenit familiare: dar înţelege

Boişteanul Fluxul şi Refluxul Oceanului şi curenţii periodici. Vânturile ali/ce. Musonii şi Eclipsele de Lună: tonic aceste lucruri care regica/ă cursul Pârâiaşului şi care pot din când în când (destul de wcmiraculos). să-l tulbure şi să-l schimbe total? Un astfel de Boişican este şi Omul; Pârâul lui este Planeta Pământ; Oceanul lui este incomensurabilul Tot: Musonii şi Curenţii lui periodici sâni reprezentaţi de misteriosul Curs al Providenţei, de-a lungul atâtor Eoni".

Vorbim despre Cartea Naturii: şi ea este o veritabilă Carte, al cărei Autor şi Scriitor este Dumnc/cu. Scrisă pentru ca să fie citită! îi ştii tu sau îi ştie măcar vreun om Alfabetul? Nu te vom pune la încercare cu Cuvintele. Propoxiţiile şi marile ci Pagini descriptive, poetice şi filosofice, răspândite în toate Sistemele Solnrc timp de Mii de Ani. Este o carte scrisă cu hieroglife celeste, cu un scris cu adevărat Sacru şi chiar şi profeţii sunt fericiţi atunci când pol descifra ici şi colo câte un rând din ea în ceea ce priveşte Institutele şi Academiile voastre de Ştiinţă, ele se străduiesc cât pol şi, din scrisul hieroglific dens şi imposibil de descâlcit extrag prin combinaţii iscusite câteva Litere cu Caractere obişnuite, cu care însăilca/ă cutare ori cutare Reţetă economică de mare valoare Practică. Foarte puţini bănuiesc faptul că Natura înseamnă mai mult decât o Carte imensă de astfel de Reţete sau decât o uriaşă şi aproape începui/abilă Carte de Bucate, al cărei întreg secret se va dezvălui astfel de la sine".

„Obişnuinţa", continuă Profesorul, „face din noi toţi nişte adevăraţi ramoliţi. Judecând bine. vei descoperi că Obişnuinţa este cel

l mile2 = 2.590 km² °) Era. epocă.

Stirtor Resartus 239

mai mare Ţesător, care fese un veşmânt aparent pentru toate Spiritele Universului; numai graţie acestuia locuiesc ele cu adevărat şi la vedere alături de noi, drept slujitori credincioşi, în casele şi atelierele noastre: dar pentru cei mai mulţi dintre noi. natura lor spirituală ajunge să fie ascunsă pentru totdeauna. Filosofia deplânge faptul

că Obişnuinţa ne-a legat la ochi de la bun început: că facem totul din Obişnuinţă şi chiar Credem, din Obişnuinţă, că înseşi Axiomele noastre, oricât ne-am lăuda că suntem Liber-Cugelători. sunt cel mai adesea pur şi simplu Credinţe despre care n-am auzit niciodată să fi fost examinate. Mai mult. ce altceva este întreaga Filosofic, decât o luptă continuă cu Obişnuinţa, un efort mereu reînnoit de a transcemle sfera Obişnuinţei oarbe, pentru ca să devină astfel Transcendentală?

Nenumărate sâni iluziile create de Obişnuinţă şi trucurile ci, dar dintre toate acestea poate că cea mai abilă este capacitatea ci de a ne convinge că prin simplă repetare Miraculosul înccica/. a să mai fie Miraculos. Trebuie să recunoaştem că prin aceasta trăim, căci omul trebuie să muncească, dar să se şi minune/c. iar în această privinţă Obişnuinţa este deocamdată o doică bună. Îndrumându-l cu adevărat spre binele lui. Dar e o doică proastă de bună sau mai degrabă noi suntem nişte odrasle vitrege şi nechib/uite. atunci când. În momentele noastre de odihnă şi meditaţie, prelungim această minciună. Trebuie oare să contemplu Uluitorul cu o indiferenţă prostească, pentru că l-am văzut de două ori. de două sute de ori sau de două milioane de ori? Nu există niciun motiv în Natură sau în Artă pentru ca să procede/ astfel, dacă aş fi într-adevăr o simplă Maşină Automată pentru care darul divin al Gândirii nu este nimic altceva decât ceea ce darul pământesc al Aburului este pentru Maşina cu Aburi – o forţă datorită căreia Bumbacul poate fi tors şi se pot realiza tot felul de valori materiale.

Este destul de demn de remarcat şi că vei găsi. aici sau în altă parte, puterea Numelor, care nu sunt realmente nimic altceva decât un fel de astfel de Veşminte ţesule-din-obişnuinţă şi sub care se ascund minunăţii. Vrăjitoria, tot felul de Spiritisme şi Demonologia sunt astăzi numite nebunie şi boli nervoase. Rareori ne gândim că ne aflăm în faţa unei noi întrebări: Ce este Nebunia, ce sunt Nervii? Ca şi

240 Thomns Carlyle înainte. Nebunia rămâne

întotdeauna o dare în clocot misterios-terifiantă şi cu totul infernala a Haoticului Abis Interior – prin această frumos colorată Vi/iune a Creaţiei, care pluteşte deasupra lui şi pe care o numim realitate. Felul în care l-a /ugnivil Lulher pe Diavol ar fi mai puţin Real. dacă Imaginea lui s-ar fi format în lâunirul lui sau în afara ochiului său trupesc? în cel mai înţelept Suflet /ace o întreagă lume de Nebunie internă, un autentic Imperiu al Diavolului, din care s-a clădit creativ lumea lui de înţelepciune, iar acum se odihneşte acolo, aşa cum se odihneşte pe temeliile ci întunecate scoarţa înflorită şi ospitalieră a pământului.

Dar ce e mai profund dintre toate aparenţele ilu/.orii menite să ascundă Miracolul, menite, deopotrivă şi multor alte ţeluri, sunt cele două mari Aparenţe ale voastre fundamentale şi omnipre/cnte: SPAŢIUL şi TIMPUL. Acestea, toarse şi ţesute pentru noi chiar înainte de Naştere, ca să ne înveşmânic/e EUL ceresc pentru ca acesta să sălăşluiască aici. dar şi ca să ni-l orbească, învăluie lotul, aşa cum velniţa universală sau un/cala şi firele de bătătură şi toate Iluziile minore din această Existenţă Himerică se (ce şi se vopsesc singure. Cât sunteţi aici pe Pământ. vă veţi că/ni /adarnic să scăpaţi de ele: puteţi cel mult doar să le îndepărtaţi câteva clipe şi să priviţi prin ele.

Fortunalus avea o Pălărie fermecală1” care. când şi-o punea pe cap şi dorea să fie într-un Anumit Loc. îl ducea imediat Acolo. Prin acest mijloc a triumfat Forlunatus asupra Spaţiului: astfel a anhilat el Spaţiul: pentru el nu exista niciun Unde – (olul era Aici. Dacă un pălărier s-ar stabili în Wahngassc 192 din Weissnichl\volw şi ar face pălării moi de acest fel pentru întrega omenire – ce s-ar mai schimba Lumea! încă şi mai minunat ar fi dacă de cealaltă parte a stră/îi s-ar stabili un Pălărier şi. În vreme ce colegul lui de breaslă ar fabrica Pălării-carc anhilca/ă-Spaţiul. el ar face Pălârii-carc-anhilca/. Ă-Timpul! De-ar fi să-mi cheltuiesc ultimul bănuţ şi tot aş cumpăra de la amândoi. dar mai ales de la acesta din urmă. Să-ţi înfun/i pălăria pe cap şi. dorind pur şi simplu să fii Oriunde, să fii

1) Vezi nota 94.

2) (aici) Strada Iluziilor.) Vezi nota 2.

Sartor Resartus imediat dus Acolo\ Să-ţi înfunzi pe urmă cealaltă pălărie şi. dorind pur şi simplu să fii Oricând. să te trezeşti pe dală Alunei] Aceasta ar fi cu siguran (a splendid: să /bori după plac de la Crearea prin Foc a Lumii, la Distrugerea ci prin Foc prezent aici din punct de vedere istoric şi totodată stând de vorbă, în Secolul întâi. faţă-n faţă. cu Sfântul Apostol Pavel 191 şi cu Seneca 195; sau dimpotrivă, în Secolul Trei/cei şi Unu stând de vorbă profetic cu alţi Paveli şi Scncci. Încă ascunşi în abisurile acelui Timp insondabil!

Sau crezi că ar fi imposibil, inimaginabil? Este oare Trecutul anihilat sau numai trecut: este oare Viitorul inexistent sau doar viitor? Acele aptitudini mistice ale talc – Memoria şi Speranţa răspund: deja. pe aceste căi mistice, tu. fiul orb al Pământului. evoci simultan Trecutul şi Viitorul şi comunici cu ele. chiar dacă încă în mod obscur şi prin semne mute. Perdelele lui Ieri se coboară. Perdelele lui Mâine se ridică: dar şi Ieri şi Mâine există simultan Străpunge clementul Timp şi priveşte în Veşnicie! Crede în ce găseşti scris în sanctuarul Sufletului Omului, ceea ce toţi Gânditorii tuturor timpurilor au citit acolo cu religiozitate că Timpul şi Spaţiul nu sunt Dumnezeu, ci creaţia lui Dumnezeu, că Dumnezeu este un universal AICI şi totodată un veşnic ACUM!

Vezi oare în aceasta vreo licărire de NEMURIRE. – Oh Ceruri! Oare Mormântul alh al Cvini /uhu. care a murit în braţele noastre şi pe care a trebuit's; i-l lăsăm în urmă. care se înalţă în depărtare ca o Piatră de Hotar, palidă, mohorâtă şi tot mai îndepărtată, pentru ca să marcheze câte mile am străbătut singuri cu tnidă şi plini de tristeţe, nu mai este decât o Iluzie Spectrală ştearsă? Prietenul pierdut se afin oare încă în mod misterios Aici. alături de Dumnezeu? Adevărul pe care trebuie să-l cunoşti este că umbrele Timpului au pierit sau vor pieri, că adevărata Fiinţă, orice ar fi fost. ar fi şi va fi exixia acum şi pururea. La care. oricât de trist de nou ţi s-ar părea, poţi medita cât

vrei în următorii douăzeci de ani sau în

**) Evreu din Tarsus (? – 6477 e.u.). al cărui nume originar era Saul. autor al câtorva Kpislole din Noul Testament: sanctiliciit. ziua lui este 2 > iunie. „*) Uiciux Annaeus Seneca (4? i. e.n. -65 e.n.). filosof, dramaturg şi om de stat

242 Thomaslurivic următoarele douăzeci de secole, trebuie să crc/J. chiar dacă nu poţi înţelege.

Faptul că formele Gândirii. Spaţiului şi Timpului, care ne învăluie o dată pentru totdeauna, când sâiilem trimişi să trăim pe acest pământ, condiţionează şi determină toate raţionamentele, concepţiile, închipuirile sau plăsmuirile noastre Practice parc complet adecvat, corect şi inevitabil dar faptul ca toate acestea să şi u/. urpe şi să domine pura Meditaţie spirituală şi să ne orbească în aşa măsură încât să nu vedem miracolele care ne înconjoară şi se de/v. lluic chiar sub ochii noştri, parc să nu fie deloc aşa. Recunoaşte Spaţiului şi Timpului locul care li se cin inc ca Forme ale Gândirii. ba mai mult. dacă vrei. locul care nu li se cuvine deloc ca Realităţi: şi judecă în sinea ta că de mult ne-au ascuns ele splendoarea lui Dumnezeu, cu măştile lor străvezii! Astfel, n-ar fi oare miraculos să pot să-mi întind mâna şi să strâng Soarele în pumn? Totuşi, mă vezi întinzându-mi în fiecare zi mâna. strângând în ea multe lucruri şi mişcându-le încolo şi încoace. Eşti oare un copil mare. ca să-ţi închipui că Miracolul se află la depărtare de mile sau căci cântăreşte mai multe livre” şi să nu vezi că adevăratul şi inexplicabilul Miracol Dezvăluitor de Dumnezeu constă în faptul că nu pot niciodată să-mi întind mâna: că posed forţa liberă de a strânge în ea orice? Multe altele de acest fel sâni decepţii şi stupefacţii care ascund minuni şi pe care Spaţiul le experimentează pe noi.

În privinţa Timpului, lucrurile stau şi mai rău. Marele vostru anti-magician şi tăinuitor universal de minuni este tocmai acest Timp mincinos. Dacă măcar am avea Pâlâria-carc-anhilează-Timpul. ca să ne-o punem pe cap o singură dală. ne-am pomeni într-o Lume a miracolelor, în care orice Tauinaturgic 197 fabuloasă ori autentică şi orice

întâmplări Magice ar fi depăşite. Din nefericire, însă. nu dispunem de o astfel de Pălărie şi sărmanul nebun care este omul poate rareori şi într-o mică măsură să se descurce fără ea.

„*) Măsură de greutate englezească cgiilă cu 453 g.
”) Vezi nota 71.

— Sartor Resartus 243

N-ar fi minunat, de pildă, dacă Orfeu sau Amphion” ar fi înălţat zidurile Tebci doar cântând din Liră? Şi totuşi. spune (îmi Cine a înălţat zidurile din Weissnichtwo: făcând toate pietrele cioplite să danseze, să prindă viaţă, să iasă singure din Steinbruch 99 (acum un uriaş Abis Troglodit, plin de bălti înfricoşătoare acoperite cu mâzgă verde): şi astfel a modelat din ele coloane dorice şi ionice, casc pătrate şi străzi frumoase 7 Nu a fost oare acel Orfeu mai mărc (– cel care în decursul secolelor, gratie divinei Muzici a înţelepciunii, a reuşit să civilizeze Omul9 Cel mai măreţ Orfeu al nostru a intrat în ludeca acum optsprezece secole: cântul său ceresc, zburând în sălbatice acorduri naturale, a pătruns în sufcictele răvăşite ale oamenilor şi, fiind un veritabil cânt ceresc, curge şi răsună chiar acum. chiar dacă este însoţii de acompaniamente de mii de ori mai numeroase şi de simfonii bogate – în inimile noastre ale tuturor: modulându-le şi călăuzindu-le în chip divin Este aceasta o minune care se petrece în două ore şi care încetează să mai fie miraculoasă dacă se petrece în două milioane de ore? Nu numai că Teba a fost clădită de muzica unui Orfeu. dar niciun oraş sau cetate nu a fost vreodată mă! (aţă. nicio lucrare cu care omul se mândreşte nu a fost săvârşită fără muzica vreunui Orfeu inspirat.

Alungă Iluzia Timpului, uită-te. dacă ai ochi la cele ce se află la lungul parcurs care duce de la cauza apropiată a mişcării, la îndepărtata forţă Motrice. Şocul care s-a transmis printr-o galaxie de globuri elastice a fost oare mai puţin intens decât dacă ultimul glob ar fi fost lovit şi proiectat în văzduh? Oh. de-aş putea (cu ajutorul pălăriei care anhilează Timpul) să te duc direct la începuturi şi de aici la Sfârşituri. ca să vezi cum ai făcut ochi şi cum ţi s-a

cufundat scânteind inima în marca de lumină a minunăţiei cereşti! Ai vedea atunci că acest superb Univers, până şi în cele mai ascunse unghere ale lui. este chiar Cetatea înstelată a lui Dumnezeu, că gloria unui Dumnezeu aflat în mijlocul nostru împrăştie şi acum raze prin orice stea. prin orice fir de iarbă şi. mai ales. prin orice Suflet Viu. Dar

„*) Fiul lui Zeus şi al Antipci. care a inâlal un /id în junii Tobei vrăjind pietrele cu >liri. „*) Cariera de piatră (în germana în original).

244 Thomas Corivle

Natura, care este Veşmântul-în-Timp al lui Dumnezeu şi H dezvăluie celor înţelepţi, îl ascunde de neghiobi.

Pe de altă parte, ar putea exista ceva mai miraculos decât un Spirit practic autentic? Englezul Johnson2” 1 a tânjit toată viaţa sa să vadă unul; dar n-a văzut, cu toate că s-a dus la Cook Lane, a intrat în criptele bisericii şi a ciocănit în sicrie2” 1. Zăpăcitul de Doctor! Nu s-a uitat oare niciodată în jur cu ochii minţii şi ai trupului său. la mareea tumultuoasă a Vieţii umane, pe care o iubea atâta; oare nu s-a ostenit să privească în Sine însuşi? Dragul nostru Doctor era un spirit pe cât de concret şi autentic şi-o poate dori inima; aproape un milion de spirite îl însoţeau în plimbările lui pe străzi. Repet: înlăturaţi iluzia Timpului; comprimaţi cei trei/cei de ani în trei minute – ce altceva era el. ce altceva suntem noi? Nu suntem oare spirite modelate în formă de trupuri, pentru a alcătui o Apariţie; şi care se pierd din nou în Văzduh şi în Nevăz. ul? Nu e nicio metaforă, ci un simplu fa/îi ştiinţine: pornim din Neant, prindem formă şi suntem Apariţii, în jurul nostru, ca şi în junii celui mai veritabil specini. se află Veşnicia, iar minutele sunt pentru Veşnicie ani şi eoni2” 2. Nu ajung oare acolo acorduri de dragoste şi Credinţă ca izvorâte din coardele harpelor cereşti sub forma Cântecului Sufletelor înfrumuseţate? Şi apoi. nu ţipăm şi nu ne tânguim noi (în certurile şi în acu/aţiile noastre stridente ca nişte ţipete de bufniţă) şi nu devenim cobitori neputincioşi şi înfricoşaţi sau răcnim (fHi/tern) şi ne desRUăm în nebunescul nostru Dans al Morţii, până când mireasma acnilui dimineţii ne

cheamă la liniştitul nostru Cămin, iar Noaptea visătoare se trezeşte şi devine Zi? Unde-i acum Alexandni al Macedoniei: Legiunea de oţel care scoica răcnete fioroase de luptă a rămas în urma lui. la Issus21* şi Arbela2” 1. sau s-a risipii complet, aşa cum

200) Vezi nota 36.

201) Episod relalal de Uoswcil. biograful lui Saniuci Johnson. 201) Vezi nota 190.

205) Issus este oraşul antic din Cillicia unde Alexandru cel Mare l-a înfrânt în 333 i. e.n. pe regele persan Dai ms 111.

2 (H) Cetate antică persană lângă care Alexandrii cel Mare l-a înfrânt pe Darius III. în 331 î.e.n...

pier Spectrele surprinse de lumina zilei? Ca şi Napoleon cu Retragerile lui de la Moscova şi Campaniile de la Auterlilz! Toate acestea au fost altceva decât o veritabilă vânătoare de Fantome, care a dispărut acum cu tot cu tumultul ci hăulilor care (acea ca Noaptea să fie hidoasă? Duhuri! Sunt aproape o mie de milioane păşind deschis pe pământ ziua-n amin/a mare; vreo jumătate de sulă au dispărut de pe la (a lui şi alţi vreo jumătate de sută au apărut, în răstimpul unui tic-tac al ceasului tău.

Oh. Ceruri, este misterios şi înfricoşător să considerăm nu numai că în fiecare dintre noi se află o viitoare Stafie, ci că suntem de fapt Stafii! De unde avem membrele acestea. Faţa aceasta răvăşită, sângelc acesta vital, cu Patimile lui înflăcărate? Sunt toate pulbere şi umbră; un sistem de Umbre strâns în jurul EULUI nostru; în care în câteva clipe sau în ani Esenţa divină urmea/ă să se dezvăluic prin intermediul Cărnii. Războinicul acela călare pe puternicul său cal de luptă aruncă fulgere din ochi; forţa sălăşluieşte în braţul şi în inima lui. dar atât războinicul. cât şi calul său constituie o vi/iune – o Foiţă dezvăluită – nimic altceva. Ei calcă falnic pe Pământ ca şi cum ar fi plămădiţi din substanţă fermă – ce prostie! Pământul nu-i decât o pojghiţă: crapă în două deodată şi atât călărc (ul cât şi calul se cufundă mai jos decât firul cu

plumb. Finii cu plumb? Nici fantezia nu-i poate urmări. Cu puţin timp în urmă nu erau; şi ială-i că nu sunt iarăşi – nu s-a ales nici cenuşa de pe urma lor.

Aşa a fost de la început şi aşa va fi până la sfârşit. Generaţie după genera ţie ia Forma unui Trup şi APARE, trimisă de Cer în misiune, ţâşnind din Noaptea cimeriană2” 5. Fiecare îşi consumă Forţa şi Focul pe care îl arc: măcinând la moara Industriei; căţărându-se ca un vânător pe vertiginoasele culmi alpine ale Ştiinţei: aruncându-se nebuneşte, ca să se facă bucăţi pe stâncile Concurenţei, în luptă cu semenul său şi apoi Trimisul Cerului e chemat înapoi. Veşmântul lui pământesc cade şi devine curând o Umbră trecătoare, chiar şi pentru Sim (un Astfel tună şi fulgeră această misterioasă OMENIRE, într-o mărc Ce vastă şi în rapidă succesiune prin necunoscutul ABIS.

205) Populaţie mitici al cărei linul a fost descris de Homer ca fiind o regiune învăluili veşnic în ceaţa «i întuneric.

Thomas Carlyle precum un convoi fulgerând şi tunând sălbatic al Artileriei Cereşti. Astfel apărem noi din Neant, ca o armată de Spirite ce suflă foc şi care a fost creată de Dumnezeu; străbatem furtunos în goană Pământul uluit şi ne cufundăm iar în Neant. Munţii Pământului se nivelează şi mările lui se umplu la trecerea noastră: ar putea oare Pământul. care este mort şi o simplă vi/iune. să re/. iste unor Spirite reale şi vii? Uncie forme de paşi de-ai noştri s-au imprimat pe faţa celui mai dur dinmant: cei din ultimul Şir al armatei pot cili urmele lăsate de ultimul Furgon. Dar de unde venim? Oh. cemri. Încotro ne îndreptăm? Nici Simţurile, nici credinţa n-o ştiu: nu ştiu decât că totul este din Mister în Mister de la Dumnezeu la Duninc/cu.

Plămadă xântein

Precum cea din care-x /făcute I ixele, ţ/i scurta] iaţă

**) William Shakespeare. Furtuna, actul IV. scena l; traducere de I.eon UvJKhi în: Shakespeare. Ofwrc complete. liuaireşti. Kdiliira l’nivers. 1990. vol.8. pag. 397.

IX CIRCUMSPECŢIE

Apare aici. deci, o întrebare extrem de importanta’: Au ajuns, practic. Mulţi Cititori Britanici, odată cu noi. În noua Ţară a Făgăduinţei? Li se descoperă în sfârşit. Filosofia Veşmintelor? Lungă şi aventuroasă a fost călătoria noastră; de la acele Carcasc-de-Lână vulgare şi palpabile ale Omului: prin minunatele lui Veşminte-din-Came şi splendidele lui Zor/. oane Sociale; până la chiar Veşmintele Snoctului Sunetului său. până la înseşi Timpul şi Spaţiul! Iar acum Esenţa Spirituală eternă a Omului şi a Omenirii, debarasată de astfel de învelişuri, începe într-o oarecare măsură să se dezvăluic? Pot mai mulţi cititori să disccarnă confuz... ca prin sticla unui pahar, în vaste contururi notante. câteva rudimente primordiale ale Fiinţei umane ceea ce e schimbător deosebit de ceea ce este imuabil. Discursul acela al Spiritului Pământului din Faust:

Astfel trudesc în asurzitoarea Ţesătorie ti la» />itlui.
Şi-i ţes lui Dumnezeu / ieşinintul pe care i-L vezi.

sau celălalt discurs, repetat de mii de ori. al Magicianului Shakespeare;

Şi precum materia fără bază a acestei viziuni.
Turnurile învăluite în nouri. I’auilele fastuoase.
Templele solemne, însuşi marele (îl oh
Şi toată moştenirea lui vor pieri:
Şi precum alaiul acestor iimhre imateriale.
Nu vor lăsa după ele nicio urmă;

Încep să aibă vreun sens anume pentru noi. Într-un cuvânt. ne aflăm, în sfârşit în siguranţă în regiunea îndepărtată a Creaţiei Poetice şi a

7) William Shakespeare. h uritina. atlul IV. scena!

Palingeneziei*”, unde Renaşterca-prin-Moarte, după pilda Păsării Phocnix a Societăţii Umane şi a tuturor Lucrurilor Omeneşti, pare posibilă şi este considerată a fi inevitabilă. Peste acest insuficient Pod-Oră-preccdent. pe care editorul, cu binecuvântarca lui Dumnezeu, se vede acum îndreptăţit să-l termine, dacă nu să-l consolidexă. nu calculele lui cumpătate, ci speranţa lui intimă se referă la

împrejurarea că mulţi vor fi călătorit fără accidente. Editonil nu putea construi niciun arc care să se întindă peste Ceea ce este de Netrecut asemenea unui drum pavat; doar. aşa cum am mai spus. O scrie de plute în zigzag. men ţinându-se tumultuos deasupra abisului. Vai. iar salturile de la o plută la alta puteaundesca să-l Tacă să-şi rupă gâtul; întunericul, untura clementului, totul era împotriva noastră!

Cu toate acestea, ici şi colo. Într-o proporţie de unu la o mie. câte unul dintre aceştia, înzestrat cu o discursivitate intelectuală rar întâlnilă în zilele noastre, nu a deschis, oare. calea, în ciuda tuturor acestora? Puţini sunt cei fericiţi! Grup resirâns de Prieteni! Fiţi bineveniţi, nu vă pierdeţi curajul! Treptat-lreptal. ochiul se obişnuieşte cu noul lui mediu, mina se poate întinde, pentru ca să acţioneze acolo: întru realizarea acestei lucrări măreţe şi cu adevărat superioare a Palingeneziei va trebui să punem umărul fiecare după capacitatea sa. Ni se vor alătura noi tnidilori. vor fi construite poduri noi: mai mult. propriul nostru Pod-din-frânghii-şi-plute n-ar putea fi oare. În repetatele noastre treceri peste el. reparat în multe locuri, până ce va deveni ferm şi va putea fi trecut chiar şi de şchiopi?

Între timp. din nenumărata mulţime care a pornit odată cu noi. voioasă şi plină de speranţă, unde sunt acum acei rămaşi în urmă. pe care nu-i mai vedem alături de noi? Majoritatea au dat înapoi şi se uită de departe, uluiţi şi fără simpatic, la progresele noastre: destul de mulţi! na întind cu mai mult curaj, au călcat sau au făcul salturi prea scurte, iar acum înoată orbeşte în torentul Haotic, unii spre malul acesta, alţii spre celălalt. Şi acestora trebuie să li se dea o mână de ajutor, sau cel puţin să li se spună un cuvânt de încurajare.

Vezi nota 184.

Surtor Resartus

Său. ca să vorbim pe şleau, mod de exprimare de care. din nefericire. Teufcisdrockh ne-a cam molipsit. Poate oare să-i fie ascuns Editorului faptul că mulţi Cititori

Britanici îşi sparg capul citind aceste pagini şi că sunt mai curând chinuiţi decât instruiţi de Opera aceasta? Da, încă de multă vreme, ca şi acum. mulţi Cititori Britanici întreabă cu un fel de mârâit încotro duc toate astea sau la ce servesc?

Oh. Cititorule Britanic, în ce priveşte umplerea pungii talc sau ajutorarea capacităţii talc digestive, toate acestea nu duc la nimic şi nu-ţi sunt de niciun folos: mai curând dimpotrivă, pentru că te costă ceva. Totuşi, dacă prin această nepromiţăloare Poartă-de-Corn. Teufcisdrockh şi noi prin intermediul lui. te-aiu dus în adevărata Ţară a viselor şi acum priveşti prin Vălul Hainelor ca printr-o magică Pierre-l ertui. r „9. chiar dacă doar din când în când. În Ţinutul Minunăţiilor. \a/. Înd şi simţind că viaţa la de /. şi cu /. i este învăluită în Miracol şi că înseşi păturile şi pantalonii tăi sunt Miracole, atunci înseamnă că ai obţinut mai mult decât valoarea banilor şi că îi datorc/i mulţumiri Profesorului nostru, mai mult. poate că la multe Ceaiuri Literare îţi vei deschide gura blajină şi le vei exprima cu voce tare.

În plus. n-ai fost oare şi tu obligat să-ţi dai scama deja că toate Simbolurile sunt practic Veşminte; că toate Formele prin care Spiritul se manifestă în Simţuri, fie în mod exterior, fie prin intermediul Imaginaţiei sunt Veşminte şi că astfel nu numai pergamnctul Magnei Charta210, pe care un croitor era gala să-ţi taie pe măsură, ci şi Pompa din Autorilalca Legii, sacralitatea Maiestăţii şi toate Adorările (Elitele) inferioare sunt practic Veşminte şi Straie, iar înseşi cele Trei/. cei-şi-nouă de Articole sunt găteli şi articole de îmbrăcăminte (pentru ideea Religioasă)? în care ca/, n-ar trebui oare să se admită şi că această Ştiinţă a Veşmintelor este o ştiinţă superioară, şi că printr-un studiu infinit mai profund din partea ta că ar putea da roade mai bogate, că deţine acelaşi rang ştiinţific ca şi Dreptul. Economia Politică şi Teoria Constituţiei Marii Britanii: ba

* * *) Piatră străpunsă (în l-am. o/ă în original).

210) Prima constilutic din lume. pe care regele John

al Angliei a fost silii să semneze la Kunnymede, la l ţ iunie 1215. care garanta anumite drepturi ei vile politice.

250 Humus Carlyle chiar, din înălţimea ci profetică le priveşte de sus. aşa cum se întâmplă în atât de multe ateliere de (csut şi torcătorii, unde Veşmintele pe care că trebuie să le imaginc/c. să le consacre şi să le distribuie sunt prea adesea (csute şi toarse mecanic de către meşteşugari traşi la faţă şi flămiii/i. care nu văd mai departe de vârful nasului lor?

Dar lăsând toate acestea la o parte, mai ales tot ceea ce se referă la Supranaturalismul natural şi orice arc legătură cu partea Ulterioară sau Transcendentală a Ştiinţei sau face alţi/îi la acel volum promis despre Paligexic der iiienxclilichen Gexcilxcha/i (Renaşterea Società (II Umane), sugerăm cu modestie că nicio ramură a Filosofiei Veşmintelor, chiar şi cea mai de jos. nu este lipsită de valoare autentică, din fiecare putând fi tmsc nenumărate conclu/îi de natură practică. Ca să nu mai vorbim despre acele pregnante consideraţii etice, politice şi simbolice care se înghesuie în calea Filosofului Veşmintelor chiar în pragul Ştim (ci sale: ori chiar despre acele „idei arhitecturale” care. aşa cum am văzul. mocnesc în adâncul oricărei Mode şi care, punându-se într-o lumină mai bună. vor duce într-o /i la revoluţii importante. Să aruncăm deci o clipă – spre cea mai slabă dintre luminile Filosofiei Veşmintelor – o privire menită să revcic/e ceea ce se poate numi Clasa înveşmântătoare a semenilor noştri. Şi aici. unde sunt atâtea de privit, să trecem cu vederea peste milioanele de torcători, spălătorese şi filatori care se învârtesc de colo-colo şi se încurcă unii pe alţii în fundăturile lor întunecoase, totul pentru ca să ne facă nouă Haine. Ei mor pentru ca să trăim noi şi să atragem atenţia cititorului doar asupra a două mici diviziuni ale omenirii care. ca şi moliile, pot fi considerate ca fiind alcătuite din Animale-de-Haină. creaturi care trăiesc, se mişcă şi-şi duc existenta m şi printre Haine: ne referim la Filfi/oiir” şi la Croitori.

În privinţa ambelor categorii se poate afirma fără

teamă că sentimentul general fa (a de ele. nefiind iluminat de Filosofic, păcătuieşte: ba chiar că sunt încălcate înseşi regulile umanităţii. Fapt care va apărea c. Mrem de clar cititorilor următoarelor două capitole.

1) în original. Damly.

X CORPORAŢIA FILFIZONILOR

Mai întâi. În privinţa Filfi/. onilor. să ne gândim. cu o oarecare stricteţe ştiinţifică, la ce arc deosebit un Filfi/. on. Un Damfy este un Om-purtălor-de-Hainc. Orice aptitudine a sunetului, spiritului, pungii şi persoanei sale sunt eroic consacrate acestui unic obiectiv: şi printre haine aşa cum se cuvine şi în mod înţelept; deci. aşa cum alţii se îmbracă pentru a trăi. el trăieşte pentru a se îmbracă. Importanta preponderentă a Hainelor, pentru demonstrarea căreia un Profesor german de o erudiţie şi de o pertinentă fără egal îşi scrie enormul Volum, este ceva ce a ţâşnit fără efort din intelectul Filfizonului, ca un instinct generat de geniu; ci e inspirat de Haine, e un poet al Stofei. Ceea ce Teufcisdrockh ar numi... Ideea Divină de Haină” s-a născut odată cu ei; şi Ideea aceasta, ca şi altele de acest fel, se exteriorizează de la sine. altfel i-ar sfâşia inima cu angoase de nedescris.

Dar. entuziast generos şi creativ, el îşi pune fără teamă Ideea în Practică; iese în lume într-o (imita aparte; merge mai departe, martor şi Martir îi viaţă a eternei glorii a Veşmintelor L-am numit poet: dar nu este trupul lui Picica-pergament (căptuşită) pe care. În nuan (cic fine ale vopselelor de Huddersficid212 scrie un Sonet închinat sprânccnclor iubitei lui? Sau mai curând o Epopee şi un Clolha Viriunque cano 13 închinate lumii întregi, în versuri macaronicc214, pe care doar cei iniţiali le pot cili. Mai mult. dacă recunoaşteţi, ceea ce parc posibil, că Filfizonul posedă un Principiu-de-Gândire şi unele noţiuni de Timp şi Spaţiu care nu rezidă în această Devotiune-pc-Viajă faţă de Stofă, în acest sacrificiu voluntar

2 l2) Ve7 inota 136

211) Cinice pentru haine şi bărbat: traducere aproximativii... clolha” fiind derivat forţat din cuvintele

englezeşti „clolh” (slolă) şi „elothes” (haine).

2”) Versuri burleşti alcătuite din cuvinte din mai multe lirul.i. mai ales de origine latină.

252 Thomas Carh le al Nemuritorului în faţa Perisabilului, ceva (chiar dacă în ordine inversa) nu ne reaminteşte oare astfel cu putere acel amestec şi acea identificare a Veşniciei cu Timpul care. aşa cum am văzut, constituie caracterul profetic?

În fond. ce cerc Filfi/oiuil în schimbul acestui întreg Martiriu peren, în schimbul poczici şi chiar al Profeţiei? Am puica spune că nimic altceva decât să-i fie recunoscută existenţa. Să se recunoască faptul că el este un obiect viu: său. chiar dacă aşa ceva nu este cu putinţă – că este un obiect ornamental sau un lucru care reflectă ra/cic de lumină. Nu vă cere argint sau aur (dincolo de ceea ce Legea /. gârcilă i-a asigurat deja): ci doar să-i aruncaţi o privire, înţelegeţi-i semnificaţia mistică, nu i-o înţelegeţi deloc sau interpretaţi-o greşit: priviţi-l doar şi va fi mulţumit. Putem pe bună dreptate să ne revoltăm împotriva unei lumi nerecunoscătoare, care refu/ă până şi această biată fax oare: care îşi iroseşte capacitatea optică pe Crocodili împăiaţi şi pe Gemeni siame/i: şi se uită cu o indiferenţă grăbită şi cu un dispreţ abia disimulat la domestica şi splendida minune a minunilor care este un fi l fi/o n viu! Niciun Zoolog nu-l include în clasa Mamiferelor, niciun Anatomist nu-l disecă cu grijă: a văzut vreodată cineva un Preparat îmbălsămat de Filfi/on în Mu/cele noastre: vreun specimen din clasa lui. conservai în spirt? Lordul Herringhonc215 poate să se îmbrace într-un costum de culoarea tutunului, cu cămaşă şi pantofi de aceeaşi nuanţă: nu şochea/ă pe nimeni: publicul lipsit de discernământ. ocupat cu nevoile sale mai grosiere, trece indiferent pe partea cealaltă. La drept vorbind, epoca Curio/ităţii. ca şi cea a Cavalerilor, a apus de mult. Dar poate că s-a dus doar la culcare, căci iată că apare Filosofia Veşmintelor să le învie, oricât ar fi de ciudat, pe amândouă! Fie ca vederile sănătoase ale acestei ştiinţe să se ajungă să predomine, pentru că natura esenţială a

Filfi/onului britanic şi semnificaţia mistică ce sălăşluieşte în el mi pol rămâne pe veci ascunse sub forma unei halucinaţii lamentabile şi îi/. ibile următorul lung extras din opera Profesorului Teufcisdrockh ar putea lămuri situaţia, dacă nu în

2”) () s de Hering (stolele cu dungi în lomia de os de horing erau la moda pe vremea lui Chonias Carivlo).

Surtor Resartus adevărata ei lumină, măcar într-o manieră care să permită un maximum de elucidare. Este totuşi regretabil că aici. ca şi în alte cazuri, ascuţita perspicacitate filosofică a Profesorului este oarecum tulburată de un anume amestec de miopie, asemănătoare cu cea a bufniţei, sau de o oarecare tendinţă perversă şi inencicnlă spre ironic; cititorii noştri vor judeca de care dintre ele este vorba:

„În aceste vremuri de zăpăceală”, scrie ci... când Principiul Religios, izgoni! din majorilalca bisericilor. Tic că /ace ascuns în inimile oamenilor buni. contemplând. lânjind şi trudind în tăcere la pregătirea unei noi Revelaţii. Tic că rătăceşic lipsii de adăpost prin lume ca un suflet fără trup, în căutarea Corporaţiei sale leresirc – câte întrupări stranii în diverse forme de Superstiţii şientii/iasmul superior al firii omului, nu şi-a găsit încă un Exponent; el îşi urmea/ă totuşi drumul indestructibil şi neobosit şi acţionca/ă orbeşte în marile adâncuri haotice; şi astfel, în Sectă după Sectă şi în Biserică după Biserică ci se întrupea/ă întruna şi se di/. olvă într-o nouă melamorfo/a.

Acest lucru se observă mai ales în Anglia care. fiind cea mai bogală şi mai prost educată dintre naţiunile Europei, oferă tocmai cicmenicic (cu alte cuvinte. Căldură şi Tenebre) în care sunt /amislile în condiţii optime anomaliile şi monstruo/ilăţile

Printre sectele mai noi din tara aceasta, una dintre cele mai notabile şi care este totodată sirius legală de subiectul de faţă. este cea a Filfizonilor, în legătură cu care puţinele informaţii pe care le-am pulul procura s-ar putea să-şi afle locul potrivit aici. Ce-i drept, unii Ziarişti englezi,

în general oameni lipsi (i de simţul Principiului Religios sau de judecată fată de manifestările acestuia, vorbesc în articolaşele lor enigmatice ca şi cum ar fi mai curând vorba de o Sectă Laică şi nu de una religioasă; cu toate acestea, caracicrul ci devoţional sau chiar sacrificial se revcica/ă destul de clar ochiului care pătrunde dincolo de aparen (c. Faptul că aparţine clasei celor care se închină la Fclişuri. a celor care au cultul Eroilor, a Polilcişiilor sau a oricărei alte clase poate să rămână neclarificat (schwehi-n) în stadiul actual al cunoştinţelor noastre. Esic destul de clară o anumită lentă de

254 Thomas Curivic

Maniheism216, ce-i drept nu sub formă Gnostică: de asemenea (întrucât Eroarea umană e ciclică şi reapare la anumite intervale), o asemănare destul de considerabilă cu Superstiţia aceea a Călugărilor de la muntele Athos. care (în post negru şi îşi privesc multă vreme şi cu deosebită atenţie buricul, ajungând să disccarnă acolo adevărata Natură a Apocalipsului şi Cerul Dezvăluit. Spre surprinderea mea. se pare că această Sectă n-ar fi decât o altă modificare, adaptată vremurilor noi, a acelei Superstiţii Primordiale numită Cultul Sinelui: pe care Zoroastru217; Confucius 1*, Mohamed şi alţii sau că/nit mai curând să-l subordone/e şi să-ţi în i (ele decât să-l desfiinţe/. e şi care a fost respins cu totul doar în formele cele mai pure ale Religiei. Iată de ce. dacă cineva vrea să-i spună Ahrimanisnr 19 reînvia! ori o nouă formă a Adorării Demonilor nu am, după cât pot să-mi dau seama deocamdată, nicio obiecţie.

În rest. oamenii aceştia animaţi de zelul unei noi Secte manifestă curaj şi perseverenţă şi orice alia forţă pe care o posedă firea omului, deşi niciodată n. – a fost el mai înrobit decât în cadrul ei. Ei afişează o mare puritate şi un separatism exclusivist: se disting printr-o costumaţie aparte (despre care s-au făcut câteva menţiuni în partea de începui a acestui Volum): de asemenea, pe cât posibil, printr-un limbaj special (care este evident un fel de Lingua-franca denalurală sau Fmnglais). dar se străduiesc

mai ales să menţină o veritabilă ţinută Na/aritcană şi să se ferească de contactul cu lumea.

Îşi au Templele lor şi. ca şi în cazul Templului din Ierusalim, principalul lor templu se află în metropola lor şi se numeşte Alii Hik tr20. un cuvânt a cărui etimologic este nesigură.

216) Religie bazată pe dualismul binelui şi râului întemeiată în secolul III e.n. de Mani şi răsp Ondilă inivrsia. Asia Centrală. Siria. Mosopouimia. Kgipt şi China.

217) Zoroa Mru. predicator religios persan (secolele VI-VII î.e.n.). fondator al religiei care a precedat convertirea la Islamism.

2”) Contiicius (551? – 479? î.e.n.) filosof şi predicator chinez, a cânii doctrina propovăduia respectul lăă de părinţi, familie şi strămoşi şi menţinerea dreptăţii şi păcii.

2”) De la Ahriman. spiritul răului în religia fondată de /omasini.

120) Numele clubului aşa-numiţilor Dandy. construit în 1765 de scoţianul Mackall. Almack fiind anagrama numelui său.

Surinr Resartus

Slujbele lor se desfăşoară mai ales noaptea şi îşi au Marii lor Preoţi şi Marile lor Preoţesc, care însă nu sunt numiţi pe viaţă. Ritualurile, despre care unii presupun că au un caracter menadic – Elcusin sau poate Cabiric221. sunt strict secrete. Secta nu este lipsită nici de Cărţi Sacre; ci le numesc \outfifi Mondene: totuşi. Canonul nu este definitivat, astfel încât o parte dintre scrieri sunt canonice, iar altele nu. Mi-am procurat şi eu cu destulă cheltuială câteva exemplare din Cărţile acestea Sfinte: şi în speranţa unei adevărate introspecţii, cu zelul cuvenit unui Cercetător al Hainelor, am început să le interprete/ şi să le studie/. Dar totul a fost în /. adar: această viguroasă aptitudine de lector, pe care lumea nu mi-o va contesta, a fost pentru prima oară învinsă şi chiar a eşuat cu lotul. Degeaba mi-am adunat toate forţele (micii weidlich anxin-ngle) şi m-am străduit din răsputeri, după un scurt moment m-am simţit total copleşit: nu atât de ceea ce aş putea

numi un răpăit de tobe în urechi, cil de un fel de nesfârşit şi insuportabil /ăngănil de drâmbă şi de un şuierat piţigăiat, urmai curând de cel mai înfricoşător fel de somn Magnetic. iar dacă mă străduiam să scap de el fără să reuşesc deloc, urma o senza Ce încă neînccrcată. un fel de Deliniin Treificns şi o cufundare într-o sincopă loială, până când, în cele din urmă, la ordinul Doctorului, ameninţai de pericolul de a-mi ruina loale capacităţile mele intelectuale şi trupeşti, precum şi de cel al unei degradări generale a constiluţici melc. împotriva voinţei mele. dar cu hotărâre – am renunţai. Mă aflam oare în stăpânirea unei vrăji, precum Globurile acelea de Foc şi acele minuni cereşti şi diavolesu care. În ea/ul Misterelor evreilor, i-au înspăimântat de nenumărate ori pe Neiniţiaţi? Orice-ar fi. un asemenea eşec din partea mea. după cele mai mari doriuri. trebuie să scu/e imperfecţiunea acestei schiţe, cu lotul incompletă de altfel, chiar dacă este cea mai incomplet;! pe care am fost în stare să o elaborc/ despre o Sectă prea aparte ca să fie trecută cu vederea.

Întrucât ţin atât de mult la viaţa şi la simţurile mele. nicio forţă nu mă va determina, ca individ particular, să mai deschid vreun

221) Menada – preoteasă a lui liachus care celebra bacanalele: Klcusisoraş aulici Alica, vestit prin serbările (mislorele) în cinstea unor zeilâli agricole: Cabirii divinităţi misterioase de origine feniciană adorate în Vsia Mică. Kgipl. tireeia ele.

Thomas Curivic exemplar din Noutfiţi mondene. Din nefericire, în această dilemă mi se întinde o mină din nori prin intermediul căreia mi se oferă, dacă nu victoria, măcar eliberarea, împreună cu unul dintre acele Pachete de Căi-i pe care Stilixchweigen sche Iiuchhamilunj>2 – arc obiceiul să le importe din Anglia, au sosit ca de obicei diferite foi tipărite de maculatură (Maculatur hlotter). folosite drept ambalaj interior: asupra acestora, cu un fel de respect mahomedan chiar faţă de maculatură, unde zac uneori cunoştinţe ciudate. Filosoful Veşmintelor nu consideră drept nedemn de el să-şi arunce privirea.

Cititorii îşi pot da seama de uluirea lui atunci ciad pe o asemenea foaie decolorată. ră/la (a. probabil vreun exemplar aruncat la gunoi al vreunui Periodic engic/csc pe care ci îl numesc. Vnxu: iiie-3. apare un fel de Dizertaţie care tratca/ă tocmai problema Xouiiiunr Mondenei Ea se prezintă singură, într-adevăr. mai ales din punct de vedere Laic. nu fără asprime, ia atitudine împotriva unui individ de care n-am mai auzil. numii l'elham. care pare să fie un Mistagog221 – Propovăduitor şi Predicator de frunte al Sectei: astfel încât, ceea ce nu era de altfel de loc de aşteptat de la o asemenea ră/. le-a (a foaie rătăcită, adevăratul secret, fizionomia şi fiziologia Corporaţiei Filfizonilor nu sunt deloc expuse clar. Totuşi apar ici şi colo şi din când în când lămuriri de care m-am străduit să profit Ba chiar într-un pasaj ales din Profeţiile sau Teogoniile Mitice sau orice altceva vor fi fiind ele (căci stilul parc foarte amalgamat) ale acestui Mistagog, am dat peste ceea ce pare o Confesiune de Credinţă sau un Cre/. al Omului, în conformitate cu principiile acestei Secte. Care Confesiune sau Crez deci. provenind dintr-o sursă atât de autentică, o voi prezenta aici. sub forma a Şapte Articole distincte, într-o versiune foarte prescurtată, pentru lumea Cititorilor germani, luându-mi astfel rămas bun de la această problemă. Observaţi rogu-vă şi că pentru a evita orice posibilitate de eroare, în măsura în care am putut, am citat literar din Original:

222) I.în aria Tăcerii. 221) KuvisU.

224) Persoană care interpretea/a misterele religioase şi îi iniţiază pe alţii în acest domeniu.

Articole despre credinţă

1. Hainele nu trebuie să aibă în cic nimic care să semene cu un triunghi: în acelaşi timp. trebuie evitate cu grijă pliurile în partea din spate.

2. Gulerul constituie un punct foarte important: el trebuie să se afle jos. În partea din spate şi să tic uşor rulai

3. Nicio licenţa a modei nu poate permite unui om cu gusturi delicate să adopte posteriorul luxuriant al unui

holenlot

4. Siguranţa constă în co/de de rândunică ale fracului.

5. Bunul simţ al unui xentleiiian nu se afirmă nicăieri mai bine decât în inelele lui.

6. Cu anumite restricţii, omenirii i se poate permite să poarte veste albe.

7. Pantalonii trebuie să fie extrem de sirinşi pe şolduri» Slipulări pe care cu deocamdată, mă mulţumesc cu modestie, dar în mod definitiv – să le neg în întregime şi irevocabil.

Într-un straniu contrast cu această Corporaţie a Filfi/onilor se află altă Sectă britanică, originara, după câte ştiu. din Irlanda – unde se află încă sediul ci central: dar că este cunoscută şi în Insula Principală şi s-a răspândit cu reală rapiditate în toate părţile, întrucât Secta aceasta nu are deocamdată Cărţi Canonice, ca rămâne pentru mine acoperită de acelaşi văl de întuneric ca şi cea a Filfi/cnilor. care a publicat Cărţi pe care aptitudinile umane nu sunt capabile să le citească dacă nu sunt ajutate. Membrii ci par să se distingă printr-o considerabilă varietate de nume. conform diverselor locuri de unde provin: în Anglia ci sunt numiţi în general Secta Stiluhorilor: de asemenea, într-o manieră destul de nefilosofică Xi-grii Alhi. – şi. mai ales din dispreţ: de către cei din alte Comunităţi Secta (V/\ va>/o/-///<r Zdrenţăroşi. I-am găsit şi în Scoţia, sub numele de Hollnnsli Hkers-” ’1 sau Secta (ininn-ii <k-Huk-ntire (adică Maldăr de Zdrenţe), făcându-se fără

ÎI>) Coi care tremură sprijiniţi de /iduri

258 Thomusliirivlc îndoială alţi/Je astfel la Costumul profesiunii lor. În timp ce în Irlanda, care, aşa cum am menţionat, constituie marele lor stup originar, ci sunt cunoscuţi sub o multitudine uluitoare de denumiri, cum ar fi Bogirotters, Kedshonkx, Rihhonnicn, Cotlicrs, Pecp-of-Dav-Boys, Bahes of H’ood, Rockites, Paor-Slavaracesta din urmă pare lotuşi un nume Vechi şi generic; este foarte probabil deci ca toate celelalte să fie specii subsidiare sau simple variante; sau cel mult vlăstare răsărite din tulpina

originară, cu ale căror subdiviziuni amănunţite şi nuanţe ar fi o pierdere de timp să ne ocupăm Este suficient să înţelegem, ceea ce parc indubitabil, că Secta Originară este cea a Rohilor Sărmani, ale cărei doctrine, practici şi caracteristici fundamentale includ şi animca/ă întreaga Corporaţie, oricum i s-ar spune şi oricât de diversificată ar fi ca eu privire la aspectele exterioare.

Iată care sunt doctrinele speculative precise ale acestei Confrerii: cum îşi imaginea/ă mintea sărmanilor robi irlande/i Universul. Omul şi Viaţa Omului: cu ce sentimente şi opinii privesc ei spre Viilor, la Prezentul care-i înconjoară, precum şi spre Trecui, ar fi extrem de dificil să specificăm. Constituţia lor pare să conţină uncie elemente Monastice – aflăm că sunt legaţi de cele Două Jurăminte Monaslice: cel de Sărăcie şi cel de Supunere; Jurăminte pe care se spune că le respectă cu mare siricicţe. mai ales pe primul: mai mult. după cum am înţeles, sunt făgăduiţi şi. printr-o hirotonisire Na/aritcană. În mod solemn sau nu. sunt meniţi irevocabil acestor Jurăminte, chiar înainte de a se naşte. Nu am niciun temei să presupun că cel de-al treilea Jurământ Monastic, cel de castitate. le este rigid impus.

În plus. ci par să iniile Corporaţia Filfi/onilor prin marele principiu al acestora de a purta un Costum specific. Dar nu veţi găsi în Volumul de faţă nicio descriere a Costumului Sărmanilor Robi irlandezi; pentru motivul că acesta parc să nu prea poală fi descris

226.

*) lx>cuilori ai mlaştinilor, irlandez (în gimiiA); Ţurloaic roţii; Coi cu lunile (literal), numele membrilor unei socielâţi agricole catolice londală în l XOX; Argaţii: Băieţii din zori, nume dat insurgenţilor irlande/i din 17X4: Copiii pădurii: IXla căpitanul Rock. conducătorul insurgenţilor irlande/i din l X22: Kol. i sărmani.

Şiirtor Re sartus prin intermediul imperfectului organ al Limbii. Veşmântul lor este alcătuit din nenumărate pulpane, falduri şi pliuri neregulate, din tot felul de stofe de toate culorile, prin un/clite labirintice ale

cărora trupurile lor sunt introduse graţie unui proces necunoscut. Acest veşmânt este încheiat cu ajutorul unei combinaţii multiple de nasturi, ace mari şi ciucuri: la care se adaugă frecvent o centură de piele, din cânepă sau chiar împletită din paie – aşezată în jurul şalelor. De altfel par să aibă oarecare predilecţie pentru paiele împletite şi le poartă adesea drept sandale, în privinţa a ceea ce poartă pe cap. ci afectca/ă o anumită libertate: pălării cu boruri răsfrânte. Iară calotă sau doar cu o calotă detaşabilă, pusă pe balamale sau cu supapă: în primul ca/ îşi pun pălăria invers şi o poartă cu borul în sus. ca o loca Academică, obicei a cărui semnificaţie este necunoscută.

Numele de Sărmani Robi sau Sclavi parc să indice o origine slavă, poloneză sau rusească: dar, pe de alta paric. esenţa intimă şi spiritul Superstiţiilor lor manifestă mai curând un caracter Teutonic sau Druidic. Ar putea fi consideraţi drept adoratori ai Herihci sau ai Pământului227: pentru căci îi sapă şi-i lucrează lot timpul cu dragosic sânul: său. Închişi în Oratoriile lor particulare, medilca/ă asupra Pământului şi manipulează substanţele extrase din el. arareori privind în sus spre Candelele Cereşti şi chiar şi atunci cu o relativă indiferentă. Pe de altă parte, ca şi Druizii, ci trăiesc în locuinţe întunecoase: adesea chiar spărgându-şi geamurile de sticlă, acolo unde dau peste aşa ceva. şi astupând ferestrele cu fâşii de stofă sau alte materiale opace, până când obscuritatea este repusă în drepturi, în sfârşit, ca loji partizanii Adorării Naturii, sunt capabili de explozii de entuziasm frizează ferocitatea; şi adeseori ard oameni de vii. dacă nu îngrămădindu-i sub idoli împletiţi din nuiele, atunci în colibe clădite din brazde de iarbă.

În ce priveşte alimentaţia, ci îşi au de asemenea regulile lor. Toţi Robii sărmani sunt Rizofagi (sau Mâncători-de-Rădăcini): câţiva sunt Ihtiofagi şi mănâncă Heringi Săraci: se abţin de la orice altă hrană de natură animală: cu excepţia, poate datorită vreunei ciudate rămăşi (e inversate de simţământ Brahman. – animalelor care mor de

În limha englo/a. Karth.

260 Thoinus Carivic moarte naturala. Hrana lor universala o constituie rădăcina numită Cartof, dar numai coapta la flacără: şi. În general, (ară niciun fel de condimente sau de mirodenii, cu e\cepţi; i unui condiment necunoscut numit Limbfi, al cărui sens am încercat zadarnic să-l descâlcesc; deoarece alimentul Cartofi-cu-Limba23* nu apare, cel puţin. cu o descriere specifică şi exactă, în nicio Carte de Bucale europeană, în privin (a băuturilor, ei folosesc, ca o contrabalansare aproape epigramatică a gustului. Laptele, care este cea mai inofensivă dintre băuturi, şi Whisky-ul irlande: „care este cel mai agresiv. Am gustat din acesta din urmă. ca şi din Ginul englezesc şi din H'hixkv-ul scoţian, licori analoage folosite de Sectă în (mulurile acelea: conţine evident alcool, în cel mai înalt grad de concentraţie, chiar dacă mascat de uleiuri aromatice picante; sunt. În general, cea mai corozivă substanţă pe care am cunoscut-o vreodată, o veritabilă şi perfectă armă de foc. Se spune că Whisky-ul irlande/ constituie o reclu/ilă indispensabilă şi este consumat în mari contilf) (i în toate Ceremoniile lor Religioase.

Un Călător irlandez, probabil de o veridicitate normală, care se prezintă sub numele, lipsit de sens pentru mine. de De/undui Juhn licriwrd. ne oferă următoarea imagine a unei locuinc ai cărei locatari, deşi acest lucru nu este precizat în mod c. xpres, par să apar (mă acestei Credin (e. Astfel că cititorii nici germani pot contempla un Sărman Rob irlande/ ca şi cum l-ar vedea cu propriii lor ochi: ba chiar să se uite la el în timp ce acesta stă la masă. Mai mult. În atât-de-preţioasa foaie de maculatură menţionată mai sus am găsit o schijă corespunzătoare unei Gospodării de Filfizon pictată de acelaşi Mistagog Filfi/onic sau Teogonist: lumea trebuie să o privească atent şi pe aceasta, ca clement de contrabalansare şi contrast.

În primul rând. deci. În privinţa Sărmanului Sclav, care parc să fi fost un fel de Hangiu, cele/ din original:

„*) Aluzie la 1 aplul că pe \remea aceea sarea era

lourte scumpa, aşa că recomanda muierea cărţoiului în sare şi nu presărarea sării pe ei.

Sartor Resartus 261

Gospodăria sărmanului sclav

„Mobilierul acestui Caravanscrai constă dintr-o Oală mare de Fier. două Mese de stejar, două Bănci, două Scaune şi un Ulcior cu Whisky irlandez. Deasupra se afla o Mansardă (la care se ajungea cu o scară), unde dormeau locatarii; iar spaţiul de dedesubt era împărţit de un gard de nuiele în două Apartamente, unul pentru vacă şi pentru porc. celălalt pentru ei şi pentru musafiri. Intrând în casă. îi vedem pe membrii familiei, unsprezece la număr, luând cina: tatăl stă în capul mesei, mama în partea opusă, iar copiii pe laturile unei mari scânduri de stejar, scobită în mijloc ca o troacă, ca recipient al conţinutului Oalei lor de Cartofi. La distanţe egale sunt nişte scobituri mici pentru Sare; pe masă se mai află un castron cu Lapte: carne, pâine. cuţite şi farfurii, de toate aceste obiecte de lux ci nu au nevoie". Ne mai spune Călătorul că Sărmanul Sclav era l-ai în spate, avea sprâncene negre, era în/estral cu o mare forţă fizică. iar gura îi era până la urechi. Soţia lui era o femeie arsă de soare, dar cu trăsături frumoase: iar micuţii, goi şi dolofani, înfulecau ca nişte lupi. Nicio aluzic sau observaţie cu privire la doctrinele sau preceptele lor Filosofice sau Religioase.

Iar acum. În al doilea rând. despre Gospodăria Filfi/onului; în care locuieşte însuşi Mistagogul şi inspiratul Slujitor al Penei atât de des menţionat:

Gospodăria filfizonului

„Un Cabinet-de-Toaletă splendid mobilat: draperii violete, scaune şi divanuri în aceeaşi nuanţă. Două Oglin/. i înalte plasate de o parte şi de cealaltă a unei mese. pe care se află obiectele luxoase necesare Toaletei. Câteva Sticluţe de Parfum, aranjate într-un fel anume, pe o masă mai mică de sidef: în partea opusă se află recipientele destinate Abluţiunilor cu încrustaţii bogate din argint

262 Thomas Carlyle mat. Un şifonier Buhl229 în partea stângă; ale cărui uşi întredeschise etalează o mare

diversitate de Haine: Pantofi de o măsură deosebit de mică monopolizează rafturile de jos. În fa (a şifonierului, o uşă pe jumătate deschisă lasă să se întrevadă o Sală de Baie. Uşi batante în fundal”.

Intră Autorul – Teogonistul nostru în persoană – ... servil precedat de un Valet francuz în Jachetă de mătase albă şi şort de batist”.

Astfel sunt cele două Secte care. În momentul de faţă. împart cea mai instabilă parte a Poporului britanic: şi agită această veşnic tulburată ţară. Pentru ochiul Observatorului politic, relaţiile lor reciproce, pline de clemente de discordie şi ostilitate, sunt departe de a fi liniştitoare. Aceste două categorii fundamentale ale Adorării Filfizonice a Eului sau Adorării Demonilor şi cea a Sărmanilor Sclavi sau Adorării Salahorice a Pământului. sau orice altceva va fi fiind Salahorismul „sta, se manifestă într-adevăr prin forme izolate şi neglijabile: cu toate acestea, prin rădăcinile şi ramificaţiile lor subterane, ele se extind în întreaga structură a Societăţii şi acţionează neobosit în adâncurile secrete ale Existenţei naţionale engleze; străduindu-se să o despartă şi să o izolc/. e în două mase contradictorii şi care să nu comunice între ele.

Ca număr şi chiar ca forţă individuală, se pare că Sărmanii Robi sau Salahorii cresc din oră-n oră. Dimpotrivă. Secta Filfizonilor este prin natura sa menită să-şi facă prozeliţi: dar se laudă cu marile ei resurse creditare şi domină prin unitate; în timp ce Salahorii, dezbinaţi în numeroase categorii şi partide, nu au încă un punct comun; sau cel mult cooperează doar prin intermediul unor afilieri în parte secrete. Dacă ar fi să se adune într-o Comunitate a Salahorilor. aşa cum există deja o Comunitate a Sfinţilor, cele mai stranii efecte ar decurge din acest fapt! Filfizonismul se preface deocamdată că dispreţuieşte Salahorismul; dar poate că momentul crucial, când se va vedea practic care din ele se cuvine să fie distreţuil şi care admirat, nu este atât de departe.

2 M) De la numele lui Charles André lioulle (1642 – 1732). care mobilelor încrustate cu motive din baga.

argint, alamă ele.

Sartor Resartus 263

Mic mi se pare probabil ca ambele Secte să-şi împartă într-o zi Anglia între ele. fiecare recrutându-şi membrii din categoriile intermediare, până când nu va mai rămâne nimeni care să se alăture Tic uncia dintre ta beri. He celeilalte. Aceşti Manihcişti Filfi/omci. cu armata lor de Creştini filfi/onanţi vor forma când va o corporaţie: Salahorii, adunând în jurul lor pe oricine esic Salahorist. indiferent că este Creştin sau Păgân Necredincios: înghesuind în masa lor generală şi tot soiul de Utilitarişti. Radicali. Proprietari de Vatră21” refractari şi aşa mai departe, vor forma o altă corporaţie. Aş putea asemui Dandismul şi Salahorismul cu două vârtejuri clocotitoare, (ară fund care au (înşit la suprafaţă în puncte opuse ale pământului ferm: deocamdată par doar puţuri fără aslâmpăr. bolborosind tumultuos, pe care arta omului ar putea să le acopere: dar observaţi-le cu atenţie, diametrul lor se măreşte pe /. i ce trece: sunt ca nişte Conuri scobite care urcă clocotind din Adâncul nesfârşit. peste care pământul vostru ferm nu este decât o crustă sau o pojghiţă subţire! Astfel încât pământul intermediar se fărâină în fiecare /i. În fiecare /. i se extinde imperiul celor două Buchan-Buller211: astfel încât acum nu le mai separă decât un picior 2, o biată peliculă de Pământ: care va fi în curând şi ca străpunsă: şi atunci vom avea parte de un veritabil Infern al Apelor, mai mare ca Potopul lui Noc!

Sau aş putea mai bine să le numesc două Maşini Electrice nelimitate şi cu adevărat unice (puse în funcţiune de... Maşinăria Societăţii”), cu baterii încărcate cu energic electrică de valoare opusă: Salahorismul este Negativul, iar Filfi/onismul este Po/îţi\iil: unul atrage permanent spre el şi îşi însuşeşte toată Electricitatea Pozitivă a naţiunii (adică Banii) celălalt este la fel de ocupat cu Electricitatea Negativă (adică Foamea), care este la fel de puternică Piuă acum nu aţi va/ut decât câteva scânici. nu aţi auz. it decât câteva trosnete parţiale şi trecătoare: dar aşteptaţi un pic. până când întreaga naţiune va fi saturată cu electricitate:

până când întreaga voastră Electricitate vitală, până acum inofensiv Neutră, va fi tăiată în două părţi izolate.

210) Potwalloixir, persoana considerata proprietar în virtutea faptului că posedă vatra şi având deci drept de vot.

211) Yirtejuri celebre situate în apropiere de oraşul scoţian Alx. M deen.

212) Fool. unitate de măsură egală cu KI.4X cm.

264 Thomas Corivle una Pozitivă. alta Negativă (de Bani şi de Foame); şi va fi îmbuteliată în două Baterii Universale! Mişcarea degetului unui copil le pune în contact: şi atunci... atunci Ce? Atunci Pământul se va transforma pur şi simplu în fum impalpabil sub lovitura acestui Trăsnet de Judecată de Apoi: Soarele scapă una din Planetele sale în Spaţiu, şi drept urmare nu vor mai fi eclipse de Lună. Său. şi n ia i bine. aş putea să le compar cu...”

Gata! Ajunge cu atâlca asemănări şi similitudini; la drept vorbind este greu de stabilit dacă Teufcisdrockh sau noi înşine păcătuim mai mult prin acest exces.

L-am învinuit de multe ori pentru obiceiul lui de a alambica şi suprarafina totul: ne-am familiarizat de mult cu tendinţa lui spre Misticism şi Religio/ilate. care îl face încă să simtă în toate mirosul de tămâie al Religiei: dar poate că niciodată până acum nu i-au înceţoşat şi distorsionat aceste sulemencli-dătfitoarc-de-orbirc v-i/. iunca de altfel deosebit de penetrantă – atât de mult ca în acest capitol despre Corporaţia Filfizonilor! Dar poate că e o saliră intenţionată: poate că Profesorul şi Vizionarul nu este chiar atât de miop pe cât se preface! în ea/ul unui murilor de rând am fi dat un hotărât răspuns afirmativ: dar la Teufcisdrockh pluteşte întotdeauna o umbră de îndoială. Oricum, dacă satira a fost realmente intenţionată, cazul se prezintă ceva mai bine. Căci nu vor lipsi cei care vor aclama: Profesorul vostru ne ia drept neghiobi? Ironia lui s-a întrecut pe ea însăşi: putem vedea prin ea ba chiar şi prin ei.

XI. CROITORI

Am insistat, totuşi, suficient asupra primei noastre Deducţii Practice din Filosofia Veşmintelor, cea referitoare la Filfizoni: şi am ajuns acum la cea de a doua. cea referitoare la Croitori, în privinţa acestora din urmă părerea noastră, din fericire, coincide destul de mult cu cea a lui Teufcisdrockh însuşi, aşa cum este ca exprimată în pagina finală a Volumului său. căreia îi facem deci cu plăcere loc aici. Să-l lăsăm să-şi spună în felul lui ultimele cuvinte:

„Mai mult de un secol”, spune el„Trebuie să treacă, iar sângeroasa luptă a Libertăţii trebuie dusă încă. cei mai nobili pierind în avangardă, tronurile fiind răsturnate deasupra altarelor precum Pelion pe Ossa” 31, Molohul Nedreptăţii va face încă victime, iar Mihail ai Dreptăţii va face încă martiri înainte ca adevăratele lor prerogative umane să le fie recunoscute Croitorilor, şi această ultimă rană a suferinţei Umanităţii să se închidă.

Dacă ceva din istoria orbirii lumii ar putea să ne surprindă, aici am putea într-adevăr să ne oprim şi să ne minunăm. O anumită idee a trecut graniţa şi s-a fixat într-o eroare cu rădăcini foarte vast ramificate, potrivit căreia Croitorii constituie o specie Fiziologică distinctă, căci nu sunt Oameni, ci Părţi fracţionare de Om. A-i spune cuiva că e un Schneider (Tăietor de Stofă. Croitor) nu înseamnă, în Societatea noastră dislocată, legală la ochi şi cu adevărat într-o situaţie delirantă, totuna cu a provoca în el o teribilă şi implacabilă duşmănie? Epitetul schneuler-iniissig (croitor ce eşti) marchcaxă un grad de laşitate pe care niciun alt epitet nu-l exprimă: folosim în Cărţile noastre de Medicină termenul de Melancolic Cmiânricvasefi

„3) Munţi din Thesallia (Nord-Kxiul (ireciei). conform mitologiei greceşti. Titanii i-au pus unul peste altul şi amâmloi peste Olymp. Încercii Hl să-i atace pe zeii din ceruri.

266 Thomas Carivic cu un sens mai jignitor decât orice formă de Lepră: şi fabulăm nu ştiu pe ce temei că ea se datorca/ă consumului excesivde Var/ă La ce bun să vorbesc despre Hans Sachs234 (el însuşi Pantofar, adică

un fel de Croitor-în-Picle). cu a lui Schneider mit <lem Panier?”35 Sau despre Shakespeare. cu a sa înhlân: are a Scorpiei sau alte piese? Nu a înregistrat oare istoria scena când Regina Elisubeta a Angliei, primind o delegaţie formată din Optspre/cee Croitori, li s-a adresat cu un... Bună dimineaţa, spun ambilor gentilomi!”? 216. Nu se lăuda aceeaşi zgripţuroaică cu faptul că are un Regiment de Cavalerie, în care nici calul, nici omul nu pot fi atinşi – adică de Croitori Călare pe Iepe? 237 Aşa că falsitatea este luată pretutindeni drept lucru garantat şi se ac (ionca/ă pe ba/a ei. ca şi cum ar fi un fapt indispulabil.

Cu toate acestea, este oare nevoie să mă adresez, vreunui Filolog ca să aflu dacă faptul acesta este disputabil sau nu’7 Nu pare cel puţin probabil că sub Haine. Croitorul arc oase şi v isccrc, precum şi alţi muşchi în afara muşchiului croitor? 2* Ce func Ce a barbarei se presupune că nu exercită Croitorul? Nu poate el să fie arestat pentru neplata datoriilor? Nu este el un animal plătitor-de-impo/. ite în majoritatea ţărilor?

Niciunul din cititorii acestui Volum nu se poate îndoi asupra convingerii melc. Mai mult. dacă fructul acestor lungi perioade de veghe şi al unor Cercetări aproape supranaturale va să nu se piardă cu lotul, lumea se va fi apropiat de un Adevăr superior: iar doctrina pe care Swifl. cu un ascuţitsim (al previ/iunii a anticipal-o confuz va fi pusă în plină lumină: aceea conform căreia Croitonil nu numai că este Om. dar arc şi ceva de Creator sau Divinitate. S-a spus despre Franklin că „a smuls Cerului Fulgerul şi Regilor Sceptrul”, dar aş întreba care este mai mare. cel care smulge sau cel care împrumută altora? Căci. lăsând la o paric ca/urile individuale şi

2 M) Maestru cântărc (1494 – 1576); vezi opera lui Wagner.”) C’milonil cu fxii Hir. O operă mai puţin cunoscută n lui I lans Sachs. 2 t*) Conform unei vechi /icale engic/cţii. e nevoie de 9 croitori ca să Iaci un om.”) Joc de cuvinte ha/al pe 1 aplul ca mare (iapă) arc şi sensul de „potenţă” (... //K-two-le-gad marţi” – iapa eu două picioare). 2”) Muşchi care strălxito oblic coapsa de la şold

la genunchi

Sartor Renstrus 267

văzând cum un Om este recreat de către Croitor, transformat într-un Nobil şi înveşmântal nu numai în Lină. ci şi în Demnitate şi într-o Autoritate Mistică, nu este însăşi (csătura frumoasă a Societăţii, cu toate mantiile regale şi ctolcic ci pontificale, prin care, de la stadiul de goliciune şi dispersare, suntem organizaţi în Forme de Guvernământ. naţiuni şi într-o întreagă Omenire cooperantă – creaţia Croitorului şi numai a lui. aşa cum cu argumente incontestabile s-a eviden (iar aici atât de des? Ce altceva sunt şi loji Poeţii şi Profesorii de morală decât un fel de Croitori Metaforici? în legătură cu care ilustră Corporaţie, cel mai mare Membru în viaţă al ci219 ne-a întrebat triumfător: „Luaţi-o cum vreţi, dar cine altul decât Poetul a plămădit Zei pentru oameni: şi i-a adus printre noi: şi ne-a înălţat până la ei?”

Şi el este cel pe care, în timp ce stă abătut pe Tejgheaua lui dură. lumea îl tratca/ă în mod insolent ca fiind a noua parte dintr-un om! Sus capul. tu. cel atât de jignit, priveşte sus cu ochiul radiind de speranţă şi de presentimentul profetic al venirii unor vremuri nobile şi mai bune. Prea multă vreme ai stat acolo, cu picioarele încrucişate, anchiloxându-ţi gic/. neic. ca un Anahoret sfânt sau un Fachir Catolic, făcând penitente, atrăgând asupra ta cele mai alese binecm întări ale Cerului, pentru o lume care se îndoapă pe spinarea ta. Nu-ţi pierde speranţa! Şuviţe de albastru se iţesc deja printre norii noştri, umbra groasă a Ignoranţei se risipeşte şi se luminca/ă curând de Zi. Omenirea îşi va plăti cu dobândă lung-acumulata ci datorie: Anahoretul pe spinarea căniia s-a îndopat că va fi adorat; Fracţia nu numai că va deveni Număr întreg, ci Pătratul şi Cubul acestuia. Lumea va recunoaşte cu uimire că nimeni altcineva decât Croitonil este Hidrofanlul240 şi Ierarhul, ba chiar Duninc/cul ei.

În timp ce mă aflam în Geamia Sfânta Sofia şi mă uitam le cei Două/cei-şi-Patru de Croitori cosind şi brodind Stofa aceea bogată pe care Sultanul o trimite anual la

Kaaba de la Mccca” 11. m-am gândit în sinea mea: Cele alte lucruri Contrare Sfinţeniei nu au fost

2”) Probabil referire la Goelhe.

M0) În Grecia Antica, persoana care explică misterele sacre, mai ales pe cele Eleuzione

241) Clădire cubică din Mccca în care este păstrată cu slinenic piatra neagră presupusă a îi fost dală lui Ahraham de îngerul (iahricl.

268 Thomaslarhic transformate de către Ana ta înveşmântătoare sfinte, pe lângă aceasta Bucală Arabă de Bazalt Negru!

Şi mai emoţionant a fost atunci când. dând colţul unei stră/i din Oraşul scoţian Edinburgh. am dat peste un Afiş pe care era scris că un cutărică a fost „Furnizorul de Pantaloni Scurţi al Maiestăţii Sale”: lângă Afiş era pictată Efigia unei Perechi de Pantaloni Scurţi de Piele, cu aceste memorabile cuvinte între genunchi: ŞIC ITUR AD ASTRA2 12. Nu era oare aceasta expresia martiriului unui Croitor întemniţat literalmente şi legat în lanţuri, suspmând şi tânjind la eliberare şi invocând o /i mai bună? O /. i-a dreptăţii, când valoarea Pantalonilor Scurţi va fi dezvăluită omului, iar Foarfecii vor deveni pe veci obiect de veneraţie.

Şi poate, dacă-mi permiteţi s-o spun. apelul lui nu a fost cu totul zadarnic. Tocmai în acest moment înălţător, când sufletul, sfâşiat cum era şi zburând singuratic este deschis influenţei inspiratoare, am conceput pentru prima oară această Carte despre Haine: cea mai mare lucrare pe care sper s-o scriu vreodată: care. după îndelungi întârzieri. mi-a ocupai deja şi-mi va ocupa încă o parte atât de mare din Viaţă: şi a cărei Primă şi mai simplă Parte îşi poate găsi aici concluziile”.

Aţa se ajunge la stele.

XII RĂMAS BUN

Ne-am străduit deci să alegem cele mai extra Prunc din Enorma şi amorfa Budincă de Prime. semănând mai mult cu un Drob sco (ian. pe care Herr Teufcidsrockh a plămădit-o pentru semenii lui muritori şi să le prezentăni

una câte una pe o lavă specială. O iniţiativă laborioasă pentru care nu ni se va mulţumi poate niciodată: în care ceva aducând a speranţă ne-a înveselit din când în când. totuşi, şi de care putem acum să ne spălăm pe mâini nu fără o oarecare satisfacţie. Dacă prin asta. cu toate că într-o manieră grosieră, câteva înghiţituri de hrană spirituală s-au adăugat la raţia sărăcăcioasă a iubitei noastre lumi britanice – ce recompensă mai nobilă şi-ar putea dori Editorul? Dacă însă se dovedeşte a fi invers, de ce-ar protesta? în fond. nu a fost oare o Sarcină pe care Destinul i-o menise oricum: şi din moment ce acum şi-a îndeplinit-o. nu-şi vede ei. În general. Ziua-de-Lucru mai uşoară şi mai scurtă?

Parc imposibil să ne depărţim de Profesorul Teufcisdrockh fără un sentiment amalgamat de uimire, recunoştinţă şi de/aprobarc. Cine nu ar regreta că talente ca ale lui. care l-ar fi putut duce în sferele cele mai înalte ale Filosofiei şi chiar ale Artei, au fost consacrate în aşa măsură scotocirii prin camere pline de vechituri; mai mult. prea adeseori consacrate scurmării prin rigole şi având drept unic rezultat găsirea unor inele sau a unor coliere de diamante pierdute? Regretul este inevitabil: totuşi, la ce bun să ne pierdem timpul cu critica? încercarea Criticii britanice de a-l vindeca de vehementele lui stări de spirit ar fi sortită eşecului: i-ar fi suficient, dacă ar fi în stare, cu spirit de vigilenţă, să împiedice răspândirea unei asemenea tendinţe printre noi. La ce s-ar ajunge dacă acest stil amalgamat, încâlcit şi hipermetafohe. ca să nu mai vorbim de maniera sa de a gândi. s-ar generaliza printre Oamenii de Litere! Ceea ce s-ar putea lotuşi foarte bine să se întâmple Nu şi-a pierdut

270 Thomas Carlyle oare însuşi Editorul ceva din puritatea exprimării şi gândirii în limba engleză cil timp a studiat şi a interpretat germana lui Teufcisdrockh? Exact cum vârtejul mai mic este absorbit de unul mai mare şi obligat să-i urmeze cursul, tot astfel mintea mai slabă, în cazul de Ţaţă, este forţată să devină parte a uneia mai puternice şi, ca şi aceasta din urmă, să vadă totul din

unghiul figurat – obicei a cânii eradicare necesită timp şi eforturi susţinute.

Totuşi, oricât de năbădăios ar părea Profesorul nostru. există oare vreun cililor care să se despartă de el declarându-i deschis război? Să mărturisim că există în acest om de/lăn (uit. care a suferit atâta şi a fost atât de rănit ceva care ne atasca/ă de ei. Să sperăm şi să credem că atiludinca sa este aceea a unui om care i-a spus Ispitei: Pici! Iar Diletantismului: Nu ai ce căuta aici! Şi Adevărului: Să-mi fii toi şi loale! Un om care l-a sfidai bărbăteşic şi în faţă pe… Prinţul-Timpului" sau pe Diavol: şi poate încă şi mai mult. precum Hannibal. s-a dedicat acestei lupte chiar de la naştere, iar acum e decis să o ducă mai departe, cu ghearele şi cu dinţii, în orice loc sau timp. Un soldat dedicat unei asemenea cau/c. chiar dacă ar fi un voluntar polone/, înarmai doar cu o Coasă, este întotdeauna binevenit.

Şi. totuşi, ne obsedea/ă aceeaşi întrebare: Cum se face că un om în/estrat cu o capacitate de introspecţie atât de penetrantă, nelipsit de un simţ ascuţit al proprietăţii, care avea de comunicat Idei am de măreţe, să se decidă să o facă într-o manieră în/. Înd atât de mult absurdul? întrebarea la care Profesorul ar fi mult mai indicai decât Editorul să dea un răspuns satisfăcător. Presupunem că a fost uneori vorba de Necesitate sau de Alegere. Parc de neconceput ca într-o Viaţă ca aceea a Profesorului nost ni. În care atâlca haruri Naturale n-au fost folosile şi s-au irosii în Practică, cel Literar să nu fi fost pus aşa cum se cuvine la treabă: ca străduindu-se cu vehemenţa lui caracteristică să zugrăvească cutare sau cutare Imagine, fără să reuşească vreodată, să-şi fi aruncat disperai multicolora cârpă de şicrs pensonul pe pân'/ă. Încercând să picte/e trecătoarea Spumă! în ciuda calmului său aparent. Teufcisdrockh era. poate, destul de exasperai ca să facă asta.

Ne hazardăm, chiar dacă certitudinea este mult mai mică. să expunem o a doua presupunere. Aceea că Teiifcisdrockli cunoştea o

nuanţă a sentimentului universal, a dorinţei de a-şi face pro/cliţi. Ne-am oprit de atâtea ori. nesiguri dacă ia ba/a unei firi atât de enigmatice se află într-adevăr Stoicismul şi Disperarea sau Dragostea şi Speranţa pur şi simplu nu reuşeau să se întrupe/e în cele dintâi! în plus. sunt remarcabile aceste cuvinte ale lui: „Este oare Prietenia realizabilă? Doar în devoţiunea reciprocă faţă de Dumnezeu şi Adevăr: altfel este imposibilă: cu excepţia situaţiei de Neutralitate Armată sau de Ligă Comercială perfidă. Veşnică slavă Cerului, un om îşi este suficient lui însuşi: dar /. cec oameni, legaţi prin Dragoste, ar putea face ceea ce /cec mii de oameni n-ar reuşi. Nesfârşită este capacitatea omului de a-l ajuta pe semenul său”, în legătură cu care cuvinte meditaţi asupra celor de mai jos: „Ne aflăm în plină Noapte a Lumii şi mai este până să se l u în inc/e de Zi: rătăcim prin pâlpâirca ruinelor fumegânde, iar Soarele şi Stelele Cerului par eclipsate pentru cine ştie călă vreme: şi două Fantome imense. IPOCRIZIA şi ATEISMUL, şi Ciuma care este SENZUALITATEA, străbat Pământul şi pretind că sunt sinpânii lui: Adormiţii pentru care Existenţa este un Vis uşor se simt la largul lor”.

Dar ce ne facem cu Cei ce Veghea/ă şi care descoperă îngro/îţi că aceasta este Realitatea? N-ar trebui oare aceştia să se unească: din moment ce chiar un Spectru autentic nu poate fi văzut de Doi dintre ei în acelaşi timp? În care caz, acest enorm Tratat despre Veşminte ar fi un uriaş la/an cu Smoală sub care Teufcisdrockh a aprins focul din turnul său de veghe pentru ca flăcările să străbată Noaptea în lung şi-n lat şi pentru ca multe spirite neconsolate şi rătăcitoare să fie călău/de de ele către sânul primitor al unui Frate! Aşa cum am mai spus-o. În ciuda indiferenţei lui nocive, cine ştie ce Speranţe nebuneşti sălăşluiau în omul acesta?

Există totuşi un fapt care trebuie să fie afirmat aici. care contravine presupunerii noastre: căci, într-adevăr, dacă Teufcisdrockh ar fi la fel ca şi ceilalţi oameni, ar

putea să o răstoarne. Cu alte cuvinte, în timp ce Farul strălucea cu putere maximă. Paznicul lui a dat bir cu fugiţii; astfel încât niciun pelerin nu-l poate întreba: Hei. Paxnicule, ce-i cu Noaptea asta? Trebuie să vă aducem la cunoştinţă că Profesorul Teufcisdrdekh nu se mai arată pe uliţele Weissnichivvo-ului. că se pare să se fi pierdut iar în spaţiu! Cu puţin

272 Thomas Carlyle timp în urmă. Consilierul Aulic Heuschrecke ne-a blagoslovit cu încă o epistolă: în care se vorbeşte mult despre... Institutul Popula (ici”; sunt repetate laudele la adresa Documentelor din Pungile de Hârtie, de natura hieroglifică a cărora Consilierul nostru Aulic parc nici acum să nu-şi dea seama: şi în care, în sfârşit. ni se comunică pentru prima oară un lucru extrem de straniu, în următorul paragraf:

Jw. Îl ohigeboretf 13 va fi aflat din Tipăriturile publice cu câtă nelinişte afectuoasă şi deocamdată lipsit;! de re/uitate priveşte întregul Weissnichiwo dispariţia înţeleptului său. Fie ca vocea unită a Germaniei să-l determine să se întoarcă: mai mult. poate că ani putea clarifica măcar faţă de noi înşine cauza misterioasă a plecării sale! Dar. vai. bătrâna Licsclien este sau se preface că este complet surdă şi nu ştie sau se preface că nu ştie absolut nimic în această privinţă: în Weingassc totul zace în aşteptare, în tăcere şi reclu/. iuuc. Însuşi Consiliul Privat nu ştie deocamdată ce răspuns să dea la această întrebare.

S-a remarcat că în timp ce ştirea alarmantă privind cele Trei Zile Pariziene /bura din gură-n gură. asurzind toate urechile din Weissnichtwo, nimeni nu putea afirma să-l fi auz. it pe Herr Teufcisdrockh. la Ciami” sau în orice altă parte, rostind, timp de o săptămână. vreo silabă, cu excepţia acestora trei: Kxtu’hi nu (începe). Puţin timp după aceasta, aşa cum Ew. Îl olil-choren ştie. liniştea publică de aici. ca şi de la Berlin, a fost ameninţată de o Răscoală a Croitorilor. N-au – lipsit – nici Rău-intenţionaţii sau pur şi simplu Alarmiştii disperaţi, care au afirmat că ultimul Capitol din Cartea despre Veşminte este condamnabil, în această cri/ă teribilă, seninătatea Profesorului nostru a

fost de nedescris: mai mult. poate că graţie unui umil individ, ceva din aceasta ar putea să se transmită chiar 7 to//? – ului (Consiliului) şi să contribuie la eliberarea (arii. În momentul de faţă. Croitorii nu s-au potolit încă.

Nu pot atribui impasul nostru nici unuia dintre aceste incidente: transpare totuşi ceva ca o umbră de suspiciune în privinţa Parisului şi a Politicii sale. De pildă, când Sncicinfm Siii-Siiimniană

245) Kxccclotiţi) Voasir…

Şuilor Resartus şi-a trimis aici Propunerile şi când toată lumea de la Gnns a izbucnit într-un hohot de râs homeric. Înţeleptul nostru n-a scos o vorbă: abia la sfârşitul celei de a treia seri a catadicsit să spună următoarele: „Şi aici există oameni care au descoperit, nu fură uimire, că Omul este tot Om: şi îi vedeţi deja aplicând în mod fals acest Adevăr mărc şi de multă vreme uitat”. De atunci, aşa cum a afirmat Directorul Poştei, după ce a zut cercetări, au existat cel puţin o Scrisoare şi un Răspuns la ea între Domnii Ba/ard-Enfanlin2 5 şi însuşi Profesorul nostru: al căror conţinui poate fi doar presupus, în a cincea noapte care s-a scurs după aceasta a fost văz. ut pentru ultima oară!

A fost oare acest om nepreţuit, atât de urii de majoritatea Sectelor ostile ce zguduie Era noastră, răpit de câţna din emisarii acestora: sau s-a dus de bunăvoie la cartierul lor general ca să discute cu ei şi să-i înfrunte? Avem motive, cel puţin de natură negativă, să credem că Dispărutul este încă în Mâţă; inimile noastre văduvite ne şoptesc şi că ne va da el însuşi un semn de viaţă nu peste multă vreme. Altminteri va trebui ca arhivele lui să fie neapărat deschise într-o zi de către Autorităţi, unde se crede că multe se vor găsi. poate chiar şi Pfilingenc: ia”. lă

Atât în privinţa Consilierului Aulic: care. conform obiceiului său. dispare şi el ca un Ignis Faluus247. făcând ca întunericul să fie şi mai întunecat.

Istoria publică a lui Teufcisdrockh nu s-a terminat, deci. sau se rezumă doar la un text plat. deloc romantic: mai mult. poate că cea mai bună parte a ci abia începe? Ne

aflăm pe lărâimil unor presupuneri, unde substanţa se topeşte în umbră şi nu le po (i distinge una de alta. Fie ca Timpul, care re/. olva sau suprimă toate problemele, să arunce o lumină vesc!; l şi asupra acestui aspect! Părerea noastră personală, care este acum aproape certitudine, este că la adăpostul celui mai liniştit incognito, dar nu cu scopul de a rămâne inactiv. Teufcisdrockh se află de fapt la Londra!

5) Bazarder – a vinde de urgenţA ţi iellin (În)

6) Vezi nota 184.

7) Fulger smintii (l-ai.)

274 Iliomas Carlyle

Editorul actual poate, totuşi, cu o bucurie divină a celui suprasolicitat şi care pica de somn. să-şi lase pana jos. El ştie prea bine. dacă este dat ca mărturia unui om să aibă o oarecare greutate, că şi pentru nenumăraţii cititori britanici acesta este un final satisfăcător; că nenumăraţii cititori britanici n-au văzut în ei. În răstimpul ultimelor lunr* decât un intrus incomod care le-a perturbat Telul de a gândi şi digestia: şi au arătat acest lucru nu fără o oarecare iritare, ba chiar şi prin invective rostite în gura mare. Pentru care. ca şi pentru alte semne de bunăvoinţă, oare n-ar trebui ca Editorul să le mulţumească Puterilor Divine1 Fiecăruia şi tuturor a, oh. cititori iritaţi, el. cu braţele întinse şi inima deschisă, vă adresca/ă un călduros rămas bun. Ca şi Ce. miraculoasă Enlilalc. care-ţi spui YORKE şi OLIVER şi care. cu vivacitatea şi genialitatea ta. cu nebunia şi compasiunea ta atât de irlande/e şi cu mireasmă învăluitoare de punch. Taci lucruri atât de ciudate; cât timp vei puica, ai grija de tine! în decursul Eternităţii, nu am petrecut câteva luni din Călătoria Vieţii noastre, văzându-ne din vreme-n vreme unul pe celălalt; n-am avut o existenţa comună, chiar dacă ne-am certat mereu?

„*) Sartor Resartus, rol uxală de cdilori. a apărut nu» întâi în l reuer’s. \lagazine. În 1833 şi 1834.

MĂRTURIILE AUTORILOR

Aceasta controversata Cărticică a fost fură îndoială

scrisă în singurătatea munţilor, în anul 1X31; dar. datorită unor piedici naturale şi accidentale, nu a putut, timp de şapte ani. să apară în Anglia sub formă de Volum; şi a trebuit în cele din urmă să se desfacă în bucăţi şi să se mulţumească să continuie lupta, fragment după fragment, într-o Revistă curajoasă care s-a oferit să o publice. Drept pentru care. acum. le pun anumitor cititori amatori de lecturi uşoare şi mi-o pun şi mic. deşi am întors-o pe toate părţile, această lipsită de importară, dar iritantă în timp întrebare: Care este adevărata istoric şi care este adevărata cronologic a acestei cârti, dacă nu fără soluţie, cel puţin învăluită într-o ceaţă foarte deasă?

În Fruntea primei Ediţii englezeşti din anul 1838. căreia una sau două Ediţii americane îi deschiseseră calea, au fost plasate cu un oarecare dispreţ, sub titlul Mărturii ale autorilor. câteva fragmente de documente reale. care. revăzute acum. par să pună problema într-o lumină clară şi într-o succesiune logică; şi pe care le retipăresc aici aşa cum se prezintă ele. ca să-l scutesc pe cititor de piedici şi de presupuneri ha/ardate (Nota Autorului – 1868).

I OAMENII DISTINŞI, RECENZENŢII LIBRARULUI

Recenzentul către Librar: „Autorul lui Teufelmirockh este un om de talent; opera lui etalează ici şi colo o oarecare bogăţie de gândire şi exprimare, precum şi o fantezic şi cunoştinţe considerabile. Ca y t-w d'esprit de acest Tel. este prea lungă; ar fi fost mai potrivită

276 Thomas Carlyle sub forma unui eseu sau a unui articol decât sub formă de volum. Autorul nu prea are tact; spiritele lui sunt adesea greoaie; şi ne amintesc de Baronul acela neamţ care avea obiceiul să sară pe mese, iar când era întrebat de ce face asta, răspundea că învaţă să aibă haz. Este lucrarea aceasta o traducere?"

Librarul către Editor: „Permiteţi-mi să vă spun că un astfel de scriitor nu are nevoie decât de ceva mai mult tact ca să scrie o operă care să fie atât populară cât şi bună la ceva. De îndată ce ne-aţi dat permisiunea, am trimis MS. dumneavoastră unui domn din înalta clasă a oamenilor de litere, care este şi un savant eminent în ce priveşte limba

germană; vă trimitem alăturat opinia sa. care. puteţi fi sigur, este corectă; şi avem o prea bună părere despre gusturile dumneavoastră alese pentru a…” A-o. & c.

— MS. Pene* nos) 249, Londra, 17 septembrie 1N3I.

ÎI CRITICA SOARELUI

„Fraser's Magazine este ca de obicei excelentă şi…” & c. „Sartor Resartux” este ceea ce bătrânul Denuis250 considera a fi „o grămadă de nonsensuri făcute cocoloş”, amestecate, totuşi, ici şi colo, cu pasaje remarcabile de gândire şi vigoare poetică surprinzătoare. Dar ce vrea să spună scriitorul prin „bote/, de foc Bafoinctic”? De ce nu-şi poate lăsa la o parte pedanteria şi să scrie în aşa manieră încât să se facă înţeles de toată lumea? Citām sub formă de curiozitate o propoziţie din Sartor Resartus; care poate fi citită fie de la coadă la cap, fie de la cap la coadă, pentru că este la fel de inteligibilă în ambele ca/un De fapt. Începând de la coadă şi înaintând înapoi spre cap credem noi că cititorul ar avea cea mai mare şansă să-i pătrundă sensul: „Acest suflet pe care focul tocmai l-a botezat, atât de multă vreme răvăşit şi sfâşiat de trăsnete, îşi simte aici propria-i libertate; sentiment care este Botezul său Bafomelic; a cucerit astfel prin luptă citadela întregului său regal şi o va menţine inexpugnabilă; în afara

„*) Scris de mina noastră (lat.)

250) Denis Diderot (171.1 – 1784). enciclopedist; i lilosol Trancex iluminist

— Sartor Resartus 277

căreia domeniile rămase vor fi fără îndoială, treptat, cucerite şi pacificate, nu fără lupte grele”. Iată o…” – Sun \ ewspaper, 2” l aprilie 1834

III. RECENZORINORD-AMERICANI

…După o atentă examinare a întregii cărţi, credinţa noastră este că nicio persoană ca Profesonil Teufcisdrockh sau Consilierul Aulic Heuschrccke nu a existat vreodată: că cele şase Pungi-de-Hârtic cu inscrip (iile lor în cerneală chinc/criscă şi conţinut extrem de divers sunt o pură imaginaţie a minţii, că Editorul propriu-/.is este singura persoană care a scris vreodată o Filosofie a Veşmintelor; şi

că Sartor Resartus este singurul tratat apărut până acum asupra acestui subiect; pe scurt, că întreaga poveste a originii lucrării din Ţaţa noastră, pe care presupusul Editor ne-o relatca/ă cu atâta gravitate, şi asupra căreia am făcut un scurt re/. umat. este, pe şleau spus, o minciună gogonata.

Fără să-i plictisim prea mult pe cititorii noştri cu motivele pentru care avem aceste suspiciuni, putem remarca un fapt, anume că absenţa oricăror alte informaţii asupra subiectului, cu excepţia celor incluse în carte, are în sine însăşi un caracter deosebit de semnificativ, întreaga presă germană, ca şi editura unde se presupune că a fost tipărită lucrarea lui Teufcisdrockh se află sub controlul bizarei Slillscinvcigen and Co. – Tăcerea şi Compania. Dacă Filosofia Veşmintelor şi autorul ci produc tot atâta senzaţie în întreaga Germanie pe cât se pretinde, cum se face că unicele informaţii pe care le avem asupra acestui fapt pot fi găsite doar în câteva numere ale unei Reviste lunare publicate la Londra? Cum se face că nicio ştire despre acest subiect nu ne-a parvenit din sursă directă? Noi ne mândrim aici în Noua Anglie cu faptul că ştim cel puţin la fel de mult despre ceea ce se petrece din punct de vedere literar în bătrânul Vaterland german ca şi confraţii noştri din finst-anchored Isle-5 dar

1) Ziarul Soarelui (ctigl.)

2) Nume dat în glumă Marii Mrilmii, (solid ancorata insul»)

27 g Thoinas Carlyle

nu ştim deocamdată absolut nimic despre „vastul tom. la Tel de compact din punct de vedere tipografic cât şi din cel al gândirii”. care formează subiectul acestui pretins comentariu. Apoi. I-am întreba cu respect pe „Editorul propriu-zis” în ce parte a hărţii Germanici trebuie să căutăm oraşul Weixsnichtwo. Mu-ştiu-untle” – unde se presupune că a fost tipărită lucrarea şi că a locuit Autorul ei. A Cost norocul nostru că am vizitat câteva regiuni ale teritoriului german şi am examinat destul de atent, în diferite perioade şi cu diverc scopuri, hărţi ale întregii ţări.

dar nu ne amintim deloc de o asemenea localitate. Bănuim că oraşul \u-yliu-uinic ar putea fi numit, cel puţin cu tot atâta îndreptăţire. Nimeni-nu-ştic-unde şi că se află în regalul de Niciiieri. Ca şi satul EntepfuhP3 – Jlalln-cu-Raţe” – în care se spune că presupusul Autor al lucrării şi-a petrecut tinereţea, şi Hinterschlag – ui254 unde şi-a făcut studiile, toate acestea sunt în egală măsură străine de geografia noastră. Fără îndoială că există destule Bălţi-cu-Raţe aproape în orice sat din Germania, aşa cum ştie prea bine din proprie experienţă oricine călătoreşte în ţara aceasta; dar un sat anume numit Balta-cu-Raţe este pentru noi o totală terra incognito. Numele personajelor sâni la fel de ciudate ca şi cele ale locurilor. Cine se poate stăpâni să nu /îmbcască auzind o asemenea alăturare de apelalice ca Diogenes Teufcisdrockh? Presupusul purtător al acestei tilulaturi stranii este pus să recunoască, în prelinsa lui autobiografic, că „cercetase zadarnic toate cărţile de Heraldică dinăuntrul şi dinafară imperiului german şi tot felul de liste de Subscripţie, fişiere ale Miliţiilor şi alte Cataloage de Nume”, dar nu putuse găsi nicăieri „numele Teufcisdrockh. decât desemnându-i propria persoană”. Suntem gata să credem acest lucru şi ne îndoim foarte mult că orice părinte Creştin s-ar putea ghidi să-şi condamne fiul să poarte toată viaţa povara unei atât de neplăcute titulaturi. Cel al Consilierului Aulic Heuschrcckc255 – JJlcusiji – deşi nu este ofensator, are mai curând aspect de fanic/. ic decât de „tranzacţie echitabilă de afaceri”. Acelaşi lucru se poate spune şi despre Riuinine

Vezi nota 51) Mem. nota67) IbiOcm. nota 4.

— Sartor Resnruis 279

— Zeiţa Florilor” –, eroina poveştii de dragoste: ca şi despre ţoale celelalte personaje.

Pe scurt, părerea noastră personală este, aşa cum am menţionat, că toată povestea corespondentei cu Germania, a unei Universităţi din Niineni-nu-ştie-umle. a Profesorului de Lucruri Generale, a Consilierului Lăcustă, a Bluminci ca Zeiţă a Florilor şi aşa mai departe arc tot atâta temei adevărat ca şi captiv anin relatare a descoperirilor făcute

pe Lună de răposatul Sir John Herschel. Ficţiunile de acest fel sunt totuşi neobişnuite şi poate n-ar trebui să fie condamnate cu prea multă severitate; dar nu suntem siguri că putem da dovadă de aceeaşi indulgentă în ce priveşte încercarea, care parc menită să inducă în eroare publicul cititor, de a prezenta substanţa cărţii din fa (a noastră ca Fiind bazată pe un pretins original german. Ambele se referă, aşa cum ani văzut, la Haine sau la modă. Hainele, Originea şi Influenţa tor este titlul presupusului tratat al Profesorului Teufcisdrockh. iar destul de ciudatul său titlu. Sarlor Resartus – Croitorul Peticit – pe care actualul Editor l-a ales pentru pretinsul lui comentariu, parc să se ocupe de acelaşi aspect. Dar. deşi există în întreaga carte foarte multe observaţii asupra veşmintelor, într-un stil pe jumătate serios, pe jumătate comic, ca pare a fi de fapt un tratat asupra marii ştiinţe a Lucrurilor în General, pe care Teufcisdrockh se presupune că ar fi predat-o la Universitatea din Nimeni-nu-ştic-unde. Fără să intenţionăm să adoptăm un standard moral prea rigid, este de datoria noastră să ne cam îndoim asupra oportunităţii oferirii publicului cititor a unui tratai despre Lucruri în General sub titlul şi forma unui Eseu despre Veşminte, în ceea ce ne priveşte, fiind din nefericire trecuţi de jumătatca călătoriei vieţii noastre, mult după perioada când îmbrăcămintea constituia practic o chestiune de interes. nu avem nicio e/itare în a spune că subiectul real al căr (îi ni se pare mai atrăgălor decât cel mărturisit. Dar poate că această afirmaţie nu se aplică în ea/ul masei de cititori. Pentru membrii mai tineri ai comunităţii, care alcătuiesc pretutindeni marea majoritate, îmbrăcămintea este un subiect de o vie şi covârşitoare important! Un autor care tratează acest subiect se adresca/ă. ca şi poetul, tinerilor şi tinerelor – virginihux i>ueriseiue – şi îi determină prin toate mijloacele care acţionează de obicei cel mai puternic asupra sentimentelor lor. să-i cumpere cartea. Atunci când. după ce şi-au deschis pungile în acest scop. aduc triumfători cartea acasă, aşteptându-se să găsească în

Thomaslarivle ea niscaiva îndrumări speciale asupra

facerii nodului la cravată sau asupra croielii corsetelor, şi nu dau peste nimic altceva decât de o discrtn Ce asupra Lucrurilor în General, nu vor fi – ca să folosim cel mai blând termen – deloc încântaţi. Dacă ultimele îmbunătăţiri aduse legislaţiei în ţara noastră ar fi aplicate şi în Anglia, credem că autorul ei ar avea toate şansele să fie Linşai că scopul acestei să/wrcherie2* este pur şi simplu profilul bănesc pentru el sau ducă găseşte o plăcere maliţioasă în a-i persifla pe Filfizoni, nu suntem în postura de a ne pronunţa în privinţa aceasta, în ultima pane a cărţii, antonii consacră un capitol separat acestei clase, din conţinutul căruia am fi dispuşi să conchidem că el ar fi în stare să recurgă la orice ca să-i priveze de caracteristicile lor distinctive, ceea ce ar fi acelaşi lucru cu a-i priva pe egipteni de momâilc lor.

Sigurul lucru din cartea aceasta care intenţionca/ă să dovedească faptul că este ceea ce afirmă a fi. adică un comentariu asupra unui tratat german cu reală existenţă, este stilul, care este un fel de dialect gen Turnul Babel, ce-i drept nu lipsii de bogăţie, vigoare şi conţinând uneori un soi de uşurinţă aparte în exprimare, dar purtând de la început piuă la sfârşit puternica amprentă a unui anume idiom al limbii germane. Această calitate a stilului poate totuşi fi simplul re/ultal al unei intime cunoaşteri a literaturii germane şi deci nu putem privi acest aspect drept hotărâtor în sine şi cu atât mai puţin nu putem considera că el este în măsură să aniliile/e evidenţa contrarie” – Xorih-American Revicw, \o. N9, octombrie 1835.

IV EDITORI DIN NOUA ANGLIE

„Editorii au fost determinaţi, la dorinţa expresă a numeroase persoane, să extragă fragmentele următoare din câteva pamflete efemere257 în care ele au apărut pentru prima dată. cu convingerea că ele conţin garanţia unei durate mai lungi.

Editorii nu se aşteaptă deloc ca această Cărticică să se bucure de o bruscă şi generală popularitate. Ei nu au de gând.

”) Escrocherie, înşelălorie (franc.)

7) Fratar’s (\Minin). \tagazirm. 1 X3.1-IX.14

Sartor Ronstrus deoarece nici nu este nevoie, să justifice hainele vesele în care îi place Autorului să-şi înveşmânte/e gândurile. ori idiomul german cu care şi-a presărat glumeţ paginile. Umorul său este cel care avansca/ă cele mai grave speculaţii asupra celor mai grave probleme într-un stil po/. naş şi burlesc. Dacă mascarada lui îi ofensca/ă pe unii dintre cititori în asemenea măsură încât nu vor să aculte ce arc ci de spus. s-ar putea să-i atragă pe al (îi dispuşi să acorde atenţie înţelepciunii lui: la urma urmei, ce operă izvorâtă din imaginaţie poate spera să placă tuturor? Dar ne vom aventura să remarcăm că neplăcerea provocata de aceste caracteristici la unii cititori este deosebit de mare la început, ca să fie însă curând dată uitării: şi că veşmântul şi aspectul străin al Cărţii sunt doar superficiale şi ascund o veritabilă inimă saxonă. Credem că de mulţi ani n-a mai fost publicată o carte scrisă într-un stil mai sincer, stil al engic/ci idiomatice sau care să vădească mânuirea cu atâta măiestrie a tuturor bogăţiilor limbii. Antonii aduce ample îmbunătăţiri excentricităţii oca/ionnic a geniului său nu numai prin explo/îi de adevărată splendoare, dar şi prin spiritualitatea şi raţiunea care îl caracteri/ca/ă.

Dar ceea ce impune în primul rând Cartea cititorului cu spirit de discernământ este scopul ci manifest, care este o Critică a Spiritului Epocii – ba chiar a orei. am putea spune – pe care o trăim: punând în cea mai justă şi mai nouă lumină aspectele actuale ale Religiei. Politicii. Literaturii. Artei şi Vieţii Sociale. Sub toată această veselie. Scriitonil manifesta cele mai sincere intenţii şi ne aduce în fa (a ochilor o intimă analiză a diverselor nevoi şi tendinţe ale firii umane, ceea ce se întâlneşte foarte rar la autorii care se bucură de popularitate. Filantropia şi puritatea sentimentului moral, care străbat întreaga carte, îşi vor găsi drum spre inima oricănii iubitor al viriu\it” – Prefa/fi la Sarlor Ri sarttis. Hnxion, 13 fi. M. î.

SUNT. FUERUNT VEI FUERE: s* LONDRA. 3 () iunie

1X38.

Sii «. au fost sau vor fi (l-ai.)

TABLA DE MATERII

Introducere...
CARTEA I
I. Preliminarii...
II. Dificul UHI editoriale...
III. Reminiscenţe...
IV. Caracteristici...
V. Lumea în haine...
VI. Şorţuri...
VII. Istoric divers...
VIII. Lumea ieşita din haine
IX. Adamism...
X. Raliuncapură...
XI. Perspectivă...
CARTEA II
I. Genc/ă...
H. Idilic...
III. Pedagogie...
IV. Start...
V. Poveste de dragoste...
VI. Necazurile lui Teufcisdrockh...
VII. Perpetuul Nu...

IX. Perpetuul Da... ... 173
X Pau/ă... ... 185
CARTEA III
I. Incident în istoria modernă... ... 193
II Veşminte bisericeşti... ... 199
III Simboluri... ... 203
IV Sclavie... ... 210
v Phocnix... ...

215
VI Haine vechi… … 221
VI Fire …
I. organice… 226
VI Supranaturali …
II smul natural… 235
IX Circumspecţie …
… 247
x Corporaţia …
filfi/onilor… 251
XI Croitori… …
. 265
XI Rămas bun!… …
I 269
Mărturii ale autorilor
I Oameni …
distinşi… 275
II Critica …
soarelui… 276
III Recenzori …
nord-americani… 277
IV Editori din …
Noua Anglie… 280

În colecţia
ESEURI DE IERI ŞI DE AZI au mai apărut:
1. Luca Piţu, Sentimentul românesc al urii de sine
2. Vladimir Soloviov, Povestire despre antihrist
3. Vasile Lovinescu, Monarhul ascuns
4. Henri Bergson, Teoria râsului
5. Henri Bergson, Eseu asupra datelor imediate ale conştiinţei
6. Nikolai Berdiaev, Filosofici lui Dostoievski
I. Ştefan Afloroaei, întâmplare şi destin
8. Leon Bloy, Salvarea prin evrei
9. Vasile Lovinescu, Incantaţia sângelui
10. Miguel de Unamuno, Agonia creştinismului

I1. Marcel Mauss, Eseu despre dar
12. Henri Bergson, Cele două surse ale moralei şi religiei
13. Lev Şestov, Revelaţiile morţii
14. Emile Durkheim, Despre sinucidere
15. Vasile Lovinescu, Mitul sfâşiat
16. Marian Papahagi, Faţa şi reversul!
17. Jules de Gaultier, Bovarismul j

Hainele, oricât le-am dispreţui, au o însemnătate adâncă. De la mantia regească în jos, ele sunt emblematice nu numai pentru nevoie, dar şi pentru biruinţa vicleană asupra nevoii. Pe de altă parte, toate lucrurile emblematice sunt Haine, ţesute de cugetare sau de mână: nu trebuie oare ca închipuirea să ţeasă Veşminte, Corpuri vizibile în care să se reveleze creaţiunile şi inspiraţiunile, altfel invizibile, ale Raţiunii noastre? Ce este Omul însuşi dacă nu un Veşmânt sau o haină vizibilă pentru acel divin Eu al lui, căzut aici ca o scânteie de lumină, din înălţimea Cerului?

Numai punctul de plecare e parodic şi devastator-comic. Profesorul de „lucruri în general” la Universitatea Weissnichtwo (Nu ştiu-unde) dizertează cu multă gravitate în jurul câtorva dintre marile dileme filosofice ale omenirii: problema existenţei şi a Divinităţii, misterele Universului, morala şi locul fiinţei umane în lume. Dar, printr-un substitut ironic, el coboară înaltele discuţii în zona prozaică a volănaşelor, a şorţurilor, a mătăsurilor şi a postavurilor, ba chiar şi în aceea a zdrenţelor. E o întreagă metafizică textilă în care, pe un ton de maximă seriozitate, sunt discutate futilităţile lumii, pentru ca, în secvenţa imediat următoare, doctorul Teufelsdrockh să ne vorbească despre Absolut şi Divinitate, despre Natură şi despre Lucrul-în-sine.

Mircea Mihăieş

INSTITUTUL EUROPEAN
3 BN 973 – 586 – 116-X
coperta: Sandro Booicelli. Naşterea Afroditei

(detaliu)

Thomas Carlyle Filosof la vestimentat

ESEURI DE IERI ŞI DE D:

38!